

تەفسیری رەوان

بۆ تیگە‌یشتنی قورئان

بەرگی [۳]

نووسیناس

مەلا مەحمودى گەلاڵەيى

جزمى [۵]

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

ته فسیری رهوان

بو تیگه یشتنی قورنان

به رگی سینه م

نوسینی
مه لا مه حمودی که لالهیی

جزئی (۶۱۵)

تکایه نامه‌های آذنی جزمی (۲) راست گدیده به این قرار است:

جزمی (۲) لایه ۲ (۲۹) برای دقوی شش شام نامه بنویسوی: «و الله لا یهدی البلیه»
و بعد از آنکه می‌داید تن گدال و رخت‌های کافرو ست سنگار فاعل فاعل و فاعل فاعل و فاعل فاعل
ساده و ساده

جزمی (۲) لایه ۲ (۲۸) که کتبی لایه ۲ که نامه بنویسوی
کتاب بنویس و بعد از آنکه می‌داید تن گدال و رخت‌های کافرو ست سنگار فاعل فاعل و فاعل فاعل و فاعل فاعل
ساده و ساده

جزمی (۲) لایه ۲ (۲۷) که کتبی لایه ۲ که نامه بنویسوی
کتاب بنویس و بعد از آنکه می‌داید تن گدال و رخت‌های کافرو ست سنگار فاعل فاعل و فاعل فاعل و فاعل فاعل
ساده و ساده

تخصصی ریاضی و فیزیک و شیمی و بیولوژی

نویسندگان و مترجمان و ویراستاران

چاپخانه

چاپخانه و وزارت معارف و اوقاف

تیراژ ۵۰۰

زمان چاپ و انتشار ۲۵۷ سال ۱۳۹۸

مکان چاپ و انتشار پانزدهم تهران

ژنی میرد دار ماره ناکری، نافرته‌تی نامه حرمه ماره ده‌کری

به مهرچی ماره‌یی هه‌بی

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ

وَأُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ

مُسْفِحِينَ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا

جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَاضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا

حَكِيمًا

نیمامی موسلیم شه‌بو داود و ترمذی و نه‌سانی له شه‌بو سه‌عیدی
خودری‌یه‌وه ده‌گیرنه‌وه، ده‌لی: هه‌ندێ نافرته‌تی رفیندراوی (أوطاس) مان ده‌ست
کهوت: که خاوه‌ن میرد بوون، ده‌لی: به‌لامانه‌وه نه‌گونجاو بوو، که ده‌ستیان
له‌که‌لدا تیکه‌لاو بکه‌ین، چونکه پیش رفاندنه‌که‌یان له شوینی خو‌یان میردیان
هه‌بوو، له‌م باره‌وه پرسیارمان له پیغه‌مبهر ﷺ کرد، نیتر نه‌م نایه‌ته هاته خوارێ
که ده‌فه‌رمووی:

﴿والمحصنات من النساء إلا ما ملکت أیمانکم﴾

طه‌هرانی له نیبن و عه‌بباسه‌وه ده‌لی: نه‌م نایه‌ته روژی حونه‌ین هاتوته
خوارێ، شه‌وه‌بوو خودا یارمه‌تی داین، حونه‌ین رزگار کرا، موسولمانان زۆر ژنی
نه‌هلی کیتابیان گرت، که میرد دار بوون، نه‌گه‌ریه‌که‌یک بیویستبایه ده‌ستیان بو
به‌ری ده‌یانگوت: میردمان هه‌یه، له‌م باره‌وه پرسیار له پیغه‌مبهر ﷺ کرا، نیتر
نایه‌ته‌تی ﴿والمحصنات من النساء﴾ هاته خوارێ: بو روون کردنه‌وه‌ی حوکمی شه‌و

نافره‌ته رفیندراوانه.. دیاریشه نهم دوو نایه‌ته ته‌واو کمری نایه‌ته‌کانی پیشوون، «والأحصنات» عه‌طف کراوه‌ته‌وه: بۆ سمر «امهاتکم»ی نایه‌تی پیشوو. به‌لام نه‌وانه‌ی قورنانیان دابه‌ش کردووه به‌سی به‌ش (سی جوزء) نهم دوو نایه‌ته‌یان کردووه به‌سمره‌تای جوزئی پینجهم و لایه‌نی له‌فظیان به‌رچاو گرتووه. موراعاتی مانایان نه‌کردووه، چونکه نه‌گهر لایه‌نی مانایان به‌رچاو بگرتایه ده‌بوو سمره‌تای جوزئی پینجهم نایه‌تی «یا ایها الذین آمنوا لا تأکلوا أموالکم بینکم بالباطل» النساء/ ۲۹ بوايه.

«والأحصنات من النساء» حهرامه لیتان ماره کردنی ژنی می‌رد دار «إلا ما ملکتم ایمانکم» مه‌گهر نه‌و ژنه می‌رد دارانه‌ی که بوونه ملکی ئیوه به‌هۆی رفاندنه‌وه که له‌غهمزادا گرتوتانن می‌رده‌کانیان له‌ولاتی کوفر دان و کافرن، به‌مرژه‌وه‌ندیش وا ده‌خوایێ که نه‌یاندنه‌وه به‌می‌رده‌کانیان و نه‌یانگێرپنه‌وه بۆ ولاتی خوێان. نه‌و کاته عه‌قدی ژن و می‌رده‌یه‌تیتان ده‌پچڕێ و بۆ ئیوه ره‌وا ده‌بێ که بچنه لایان به‌و مهرجانه‌ی که له‌کتیبی فیه‌قه‌دا شی کراوه‌ته‌وه. حیکمه‌تی نه‌مه‌ش نه‌وه‌یه: چونکه زۆر جار وا رێ ده‌که‌وێ له‌شه‌ردا، بپێ له‌می‌رده‌کانیان ده‌کوژرێن، بپێکی ترسان هه‌ل‌دین و ناگه‌رپنه‌وه بۆ ولاتی موسولمانان. نه‌و نافره‌ته رفیندراوانه‌ش پتووسته پتداووستیان دابین بکری و نه‌هیل‌درێ تووشی ره‌وشت ناشیرینی ببن. جا له‌به‌مرژه‌وه‌ندی نافره‌ته‌کان و کۆمه‌لگای موسولمانانیش وا ده‌خوایێ که بۆ ههر یه‌کیکیان یان زیاتر به‌خێو که‌ریک هه‌بێ بژیوی بداو نامووسی بپارێزی و پتداووستیان دابین بکری.

ئیسلام رفاندنی ژنی نه‌به‌واجب داناوه، نه‌ههرامی کردووه، زۆر جاری وا هه‌یه سه‌ببی کردنی نافره‌ته‌کان و رفاندنیان ده‌بیتته خیر بۆ خودی نافره‌ته‌کان، وه‌کوو نه‌وه که شه‌ره‌که له‌گه‌ل هۆزیکێ دیاری کراو بێ و هه‌موو پیاوه‌کانیان بکوژرێن

مه‌رجه ده‌بێ نه‌و شه‌ره شه‌ری ئایینی بێ له‌نیوان موسولمانان و کوفر دابێ. بۆ به‌رگری کردن له‌ئایین بێ، شه‌ری داگیر کردن و ئیستغلال نه‌بێ.

﴿کتاب الله علیکم﴾ خدا نهوی لهسر چه سپاندوون و فهرزی کردوه، نهو نافرته تانهی ماره کردنیانی لی قده غه کردوون، شتیکی چه سپاوو جهخت لیکراوه و له گهل بمرژه وندی تاک و کوهدل دا گونجاوهو، گۆرانکاری تیدا ناکری و، شک و گومانیشی تیدا نییه.

﴿وأحل لكم ما وراء ذلكم﴾ رهوایه بوستان جگه لهو نافرته تانهی لیتان قده غه کراوون: که ﴿ان تبتغوا بأموالکم محصنین غیر مسافحین﴾ نافرته تی تر بخوازن و، له مالی خۆتان مارهیی یان بده نی به مهرجی له ریگای شهرعی یهوه بیانکهن به حلالی خۆتان و، به شیوهی داوین پیسی نه چنه لایان و مال و دارایی خۆتان به زینا کردن به فیرو مدهن

﴿فما استمتعتم به منهن فأتوهن أجورهن﴾ همر نافرته تیک لهو نافرته تانهی ماره کردنیان بوستان رهوایه، ماره تان کردن و له زه تان لی ببینن، مارهیی خۆیان بده نی ﴿فريضة﴾ نه حوکه، له لایه خوداوه دانراوه، دیاریکراوه فهرز کراوه، نهو مارهیی یه خودا دایناوهو له جیاتی خو ته سلیم کردنه، به چوونه لا واجب ده بی.

﴿ولا جناح علیکم فیما تراضیتم به من بعد الفریضة﴾ هیچ گونا هتان ناگاتی و خراپه یه که له سر نیوهی میرد نییه، له ناکامی نهو ریک که وتن و گهردن نازادی کردنه که له نیوان ژن و میرده که دا روو ده دات، وه کوو نهوه: نافرته ته که له هه موو مارهیی یه که یان له هه ندیکی خوش بی، یان پیاوه که زیاد له مارهیی یه که ی بداتی، واته: کهم کردن و زیاد کردن به ره زامه ندی خۆیان، شتیکی رهوایه و ناشهرعی تیدا نیه، چونکه مدهست له عه قدی ژن و میردایه تی نهو یه: که له سر بناغهی خۆشه ریستی دابمه زری و هاریکاری و یارمه تیدانی یه کتری تیدا بی ﴿ان الله کان علیما حکیما﴾ پهروه ردگار زانیوه ده زانی چ له دلی بهنده کانی دایه و چ کارو هه لوستیک بمرژه وندی نهوانی له خو گرتووه، هه کیم و دانایه، لهو حوکمانه ی بۆیان داده ریژی، همر حوکمیک که بۆیان داده نی خیروبیری ناده میزادی تیدایه.

نهم نایه‌ته جهوت جوکمی شهرعی تیدان:

ا- ماره‌کردنی ژنی به میرد. نافرته تا له ژیر نیکاحی میرد دابی یا له عیدده دابی دروست نیه کهس خوازیینی و ماره‌ی بکات.

ب- نافرته‌تی گیراو رفیندراو له شهری کافران دا یان کۆیلدی کپدراو، پاش رویشتنی عیدده‌ی شهرعی، چوونه لایان دروسته. چونکه نافرته‌تی رفیندراو رفاندنه‌کی سهرده‌کیشی بۆ هه‌لوه‌شاندنه‌وه‌ی نیکاحی میردی پیشووی، به‌مه‌رجی میرده‌کی کافر بی و له ولاتی کافران بی.

نهبو حەنیفه ده‌فهرموئ: نه‌گمر له‌گه‌ل نافرته‌ته‌که میرده‌که‌شی رفیندرا، لیک ناکرین، چونکه نه‌و کاته کابرا عه‌هد و په‌یمانی بۆ دروست ده‌بی و خاوه‌نیه‌تی پارێزراو ده‌بی، ژنه‌که‌شی به‌شیکه له‌و شتانه‌ی که نه‌و خاوه‌نیه‌تی.

ج- حه‌لاله‌ جگه له‌و نافرته‌تانه‌ی که له نایه‌تی رابوردو ژماره - ۲۳- دا باس کران و له فهرمووده‌ی پیغه‌مبه‌ردا هی تریشیان خراونه پال، جگه له‌وانه حه‌لاله ماره‌کردنی هه‌ر نافرته‌تیکێ تر.

د- حه‌لاله له‌ززه‌ت بینن له نافرته به‌عه‌قد و نیکاحی شهرعی و له‌سه‌ر ماره‌یی.

ه- ماره‌یی واجب ده‌بی به‌چوونه لاو خۆ ته‌سلیم کردنی نافرته‌ته‌که بۆ پیاوه‌که. چونکه نایه‌ته‌که ده‌فهرموئ:

(فما استمتعتم به منهن فاتوهن أجورهن) نایه‌ته‌که نه‌وه ده‌چه‌سپینی که ماره‌یی پی ده‌گوتری کرئ و له جیاتی چوونه لای نافرته‌ته‌که‌یه، هه‌ر شتی‌کیش له به‌رامبه‌ر سوودی‌ک دابی، پی ده‌گوتری: کرئ، وا ده‌رده‌که‌وئ سه‌ودا له‌سه‌ر کراوه‌که جه‌سته‌ی نافرته‌ته‌که‌و له‌ززه‌تی نامیری مێینه‌که‌ی و حه‌لالی‌یه‌که‌یه‌تی. چونکه سه‌ودا‌که داخوازی نه‌مانه‌یه.

زانایان ده‌بارهی مه‌عنلی نایه‌ته‌که، دوو رایان هه‌یه :

۱- حه‌سمن و موجهاید و هی تریش ده‌لین: مانای نه‌وه‌ی سوودتان بئ‌گه‌یی و خوشیتان لئ‌ بینه‌ی به‌ هۆی جوتبوون له‌ گه‌ل ئافره‌تدا به‌ نیکاحی صحیح نه‌وه‌ ماره‌یی خۆیان بده‌نئ.

واته: نه‌گهر ته‌نها جارێکیش له‌ گه‌لیدا جوت بوو، ماره‌یی ته‌واوی له‌سهر پیویست ده‌بئ. نه‌گهر ناوی ماره‌یی نه‌هاتبوو ماره‌یی هاو وینه‌کانی ده‌که‌وئ، واته: (مهر المثل). نه‌گهر نیکاحه‌که‌ فاسید بوو ماره‌یی هاو وینه‌کانی ده‌که‌وئ چونکه‌ پیغه‌مبهر ﷺ ده‌فهرموئ ههر ئافره‌تیک به‌بئ‌ ریگا پیدانی (وه‌لی) یه‌که‌ی ماره‌کرا نه‌وه‌ ماره‌کردنه‌که‌ی به‌تاله‌، نه‌گهر پیاوه‌که‌ چوو یوه‌ لای نه‌وه‌ (مهر المثل) ی ده‌که‌وئ...^۱

به‌رای نه‌مان دروست نیه‌ نایه‌ته‌که‌ بکری به‌ به‌لگه‌ له‌سهر نه‌وه‌ی که‌ نیکاحی (متع‌) ماره‌کردنی کاتی- دروست بئ، چونکه‌ پیغه‌مبهر ﷺ نه‌هی کردوه‌ له‌ نیکاحی موعده‌ و به‌ حهرامی داناوه‌، هه‌روه‌ها چونکه‌ خوا ده‌فهرموئ: **(فَاتَكْجُوْهُنَّ بِاِذْنِ اَهْلِهِنَّ)** النساء/ ۲۵

شاکراشه‌ ماره‌کردن به‌ ئیزن و ره‌زامه‌ندی که‌س و کاری ئافره‌ته‌که‌ ماره‌کردنی شهرعی یه‌ که‌ به‌ ناماده‌ بوونی وه‌لی و دو‌شاید ته‌نجام ده‌درئ!

۲- جه‌ماوه‌ری زانایان ده‌لین: مه‌به‌ست له‌ نایه‌ته‌که‌ نیکاحی موعده‌یه‌، که‌ له‌سهره‌تای په‌یدا بوونی ئیسلام دا له‌ ناو موسولمانان دا باو بوو، پیغه‌مبهر ﷺ جارێک یان دوو جار له‌ غه‌زادا ریگای به‌ موسولمانان دا که‌ به‌شیوه‌ی کاتی ژن ماره‌ بکه‌ن، چونکه‌ جه‌نگاوه‌رانی موسولمان بو‌ ماوه‌یه‌کی وا ده‌بوو له‌ مال و خیزانی خۆیان دوور ده‌که‌وتنه‌وه‌، ترسی زینا کردنیان لئ‌ ده‌کرا، نه‌وه‌یش له‌ غه‌زای

^۱ أخرجه أصحاب السنن إلا النسائي عن عائشة.

(أوطاس) و سالی رزگار کردنی مه ککه دا بو، دواپی پیغه ممبر ﷺ یاساخی کردو،
بۆ هتا هتایه حرام کرا، ناماژه بهو نایه تی که ده فمرموی:

«وَالَّذِينَ هُمْ لِأُزْوَاجِهِمْ حَافِظُونَ إِلَّا عَلَى أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ» المؤمنون/۶.

دهی خو (متعة) نیکاح نیه و کزیلایه تی و خاوه نی (ملك اليمين) یش نیه.

دار قوطنی له نیمامی عدلی بهوه ده گپرتیه وه و ده لی:

پیغه ممبر ﷺ نه هی له ماره کردنی کاتی (نکاح المتعة) کرد، نیمامی
عدلی ده فمرموی: نه مه بۆ که سیک بوو که نه بووی. کاتیک که نایه ته کانی
(النکاح) و (الطلاق) و (العدة) و میرات له نیتوان ژن و میردا هاتنه خوارئ
حوکمی نیکاحی موعه هه له وه شایه وه. له سه حیحی بوخاری و موسلیم دا له
نیمامی عدلی بهوه فمرموده یه ک ده گپرتیه وه: ده لی: پیغه ممبر نه هی له نیکاحی
کاتی کرد هه وه ها نه هی کرد له خواردنی گوشتی گویدرژئی مالی، نه وه ش له
روژی غه زای خه بیهردا بوو.

به شتیه ده قتیکی تر له سه حیحی موسلیم دا له ره بیعی کوپی نوسه یده ی
کوپی مه عبده ی جو هه نییه وه له باوکی بهوه ده لی: روژی رزگار کردنی مه ککه
له گهل پیغه ممبردا غه زام کرد، پیغه ممبر ﷺ فمرموی: **((يا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي آذَنْتُ
لَكُمْ فِي الْإِسْتِمَاعِ مِنَ النِّسَاءِ وَإِنَّ اللَّهَ قَدْ حَرَّمَ ذَلِكَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، فَمَنْ
كَانَ عِنْدَهُ مِنْهُنَّ شَيْءٌ فَلْيُخْلِ سَبِيلَهُ وَلَا تَأْخُذُوا بِمَا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا))**.

نیمامی عومهریش له سهرده می خۆی دا نه هی له نیکاحی موعه کردو وه
فمرموده ی زۆریشی له سهر یاساخی نیکاحی کاتی تا روژی قیامت هه ن.

به لکو نیکاحی موعه بهو شتیه یه که شیعه ی نیمامی به ره وای ده زانن:
به هه بوون و به له بهر چاو گرتنی چه ند مه رجیک، نیستا له واقع دا ته طبیق
ناکرین. چونکه نهو که سه ی نیستا نهو جو ره نیکاحه ده کا مه به سستی داوین پاکی
نیه به لکو مه به سستی نامووس فروشی و تیر کردنی جینسی یه، پابه ندی ناکامی
جوت بوونه که ناکا و نافرته که ش عیدده ناگرئ.

نیبنو عهره بی ده لی: نیبن و عه بیاس فتوای به ره وایی ماره کردنی کاتی ده دا، دوایی لهو فتوایه ی ژیان بووه وه. نه مجار نیجماعی موسولمانان له سهر یاساغ بوونی دامه زرا چوار مه زه به که ش جگه له (زفر) به لایانه وه نیکاحی موعه به تاله.

و- که ده فمر موی: ﴿فَاتَوْهُنَّ أَجُورَهُنَّ﴾ مال و سامان و شتی تریش ده گریته وه. جه ماوه ری زانایان نهو رایه بیان په سند کردوه، به لام نه بو حنیفه ده لی: نه گمر نافرهت له سهر سود و منهغه تنی مال ماره کرا نیکاحه که دروسته. وه کوو نه وه وایه ناوی ماره یی نه برایی نهو کاته نه گمر میترده که چوو بووه لای (مهر المثل) ده که وی، نه گمر نه چوو بووه لای نه وه موعده ی بو هیه.

ز- که ده فمر موی: ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَا ضِيتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِیْضَةِ﴾ نه وه ی لی وهرده گیری که زیاد و کهم له ماره پیدا دروسته، نه گمر دوای ماره برین ریک که وتن و به ره زامه ندی خوین ده توانن زیاد و کهمی تیدا بکهن واته: نافره ته که ده توانی له ماره یی به که گردنی نازاد بکا. یان پیاهه که ده توانی هه موو ماره یی به که ی بداتی نه گمر پیش چوونه لای ته لاقی دا!

مه رجه کانی ماره کردنی نه مه ته و سزای نه وانه ی

داوین پیسی ■ که ن

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاِیْمَانِكُمْ بِعَظْمِكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَاَنْكِحُوْهُنَّ بِاِذْنِ اَهْلِهِنَّ
وَعَاتَوْهُنَّ اُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَتٍ غَيْرِ مُسْتَفْحِطٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ
اَحْذَانٍ فَاِذَا اُحْصِنَ فَاِنَّ اَتَيْنَ بِفَحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلٰی الْمُحْصَنَتِ
مِنْ الْعَذَابِ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَاَنْ تَصْبِرُوْا خَيْرٌ
لَّكُمْ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۲۵﴾

نہ مجار لہم نایہ تہی نیرہ دا پەر وەر دگار حوکمی مارہ کردنی (أمة) چہ تیوہ
کۆیلہ دیاری دہ کا، ویرای حوکمی سزادانیان نہ گەر کاریک کی حدیابہ ریان کردو
دہ فرموی: «ومن لم يستطع منكم طولا أن ينكح المحصنات المؤمنات»

کہ سیک مال و دارایی نہ وہی نہ بوو کہ نافرہ تی نازاد (حرة) ی موسولمان
مارہ بکا «فمن ما ملکت ایمانکم من فتياتکم المؤمنات» نہوا دہ توانی نافرہ تی
کۆیلہ ی موسولمان بکاتہ ہاوسہری خوی، نہو ژنہ (أمة) تانہ ی کہ ملکی
خوتانن . بۆیہش بہ (فتیات) ناوی ہیناون بۆ ریز لینان بۆ نہو نافرہ تہ کۆیلانہو،
ہدوہ ہا بۆ رینمونیی موسولمان کہ نافرہ تی کۆیلہو پیای کۆیلہ بہ وشہی (فتلہ)
و (فتی) - کچہ کہ و کورہ کہ - بانگ بکریں بۆ نہوہی ہدست بہ کہ سایہ تی خویان
بکہن و دلیان بہ خو نہ مپنی.

بوخاری فرمودہ یہ ک دہ گپرتہ وہ، دہ لی: پیغہ مبہر فرموی: ((لا یقولن
أحدکم عبدي أمتي ولا یقل المملوک ربي، لیقل المالك فتاي وفتاتي، ولیقل
المملوک سیدی وسیدی فانکم المملوکون والرب ۱۱ اللہ عز وجل)).

وہ کوو ناشکرایہ مدبہست بہ (المحصنات) نافرہ تی نازادہ چونکہ لہ
بہرامبہرہ کہی دا کۆیلہ ی ہینایہ پیشہوہ، بہروالہ تیش نافرہ تی نازاد دہ بی بہ
شہرم و حدیاو بہ ناموس بی، کہ نہوہ لہ نافرہ تی کۆیلہ چاوہ پروان ناکری، بۆیہ
(ہیند) بہ سدرسورمانہوہ پرسپاری لہ پیغہ مبہر کردو وتی: (أو تزي الحرة) چۆن؟
نافرہ تی نازاد داوینپیی دہ کا؟!)

«واللہ أعلم یا ایمانکم» نہی گروہی موسولمانان! نپوہ لہ سہرتانہ کہ
ظاہیری شتہ کان بزائن و بہس بہرپرسیاری نہوہ نین: کہ نہینی یہ کان بزائن، زانینی
چۆنیہ تی و نہینی ہمہو کاریک تایبہ تہ بہ خوداوہ، نپوہ کار بہ ظاہیرہ کہ بکہن،
بیروباوہری روالہ تی لہ نافرہ تی کۆیلہ دا بہسہو، پتویست ناکا بچنہ ناوہ پڑکی
چۆنیہ تی نیمانہ کہیان؛ چونکہ نہوہ: لہ توانای نپوہ دا نیہ، «بعضکم من بعض»
نپوہ لہ گہل نافرہ تہ کۆیلہ کان یہ ک رہ چہ لہ کن کہ نادہ میزادیہ تی و گہرانہوہ تانہ بۆ

یه ک بنه چهو باوه گموره که ناده مه، یان ئیوه و نافرته کۆیله کان هاویه شن له بیروباوه پدا، بیروباوه پش گموره ترین ریزو پلهو پایده به کهوابی له کاتی پتویست دا کۆ له ماره کردنی نافرته کۆیله مه کهن! به مهش پهروه ردگار له شان و شکۆی نافرته کۆیله کانی بهرز کردۆته وه و یه کسانی خستۆته نیتوان نافرته کۆیله و نافرته نازاده کانه وه! نه مجار پهروه ردگار فەرمان کردنی به ماره کردنی نافرته تانی کۆیله دووباره کرده وه بۆ هه لانی پساوان که کۆ له ماره کردنیان نه که نه وه و فەرمو ی **﴿فانکوهن یاذن اهلهن﴾** به ئیزن و ره زامه ندی خاوه نه کانیان ماره یان بکهن.

برئ فو قه ها ده لیکن: مه به ست له (اهل) ئه و که سه یه که که سایه تی ماره کردنی ئه و نافرته کۆیلانه ی هه بی، با خاوه نیشیان نه بی و ه کوو باوک و با پیر و قازی و سه پرشتیار، چونکه هه ر یه کێ له ئه مانه مافی ئه وه ی هه یه چه تیوه ی کۆیله به شوو بدا! شه رع زانان کۆکن، له سه ر ئه وه: که ماره کردنی کۆیله چ نیر بی و ژن بیتنی، یان می بی و شوو بکا، به بی ئیزن دانی خاوه نه که ی سه ر ناگری له سه ر ئه م نایه ته و ههروه ها له به ر ئه و حه دی شه ی ئیبنو عومه ر که ئیبنو ماحه ریوا یه تی کرد وه ده فەرمو ی: **﴿ایما عبد تزوج بغیر اذن مولاه فهو عاهر﴾** نیر نه گه ر ئیزن و ره زامه ندی خاوه نی کۆیله که نه بوو، به لای شافیعی یه وه نیکا حه که به تاله، به لای زانیانی تر وه عه قده که راده گیرئ تا ئیزنه که نه درئ نیکا حه که دانابه سترئ.

نافرته کۆیله وه کوو نازاد وایه له وه دا که پتویسته ماره یی بدرتی و ه کوو ده فەرمو ی: **﴿وآتوهن أجورهن بالمعروف﴾** به شیوه یه کی ریک و پیک ماره یی خۆسان بده نی به ره زامه ندی خاوه نه کانیان چونکه ماره یی یه که یان مافی خاوه نه کانیانه، له م رووه وه که کۆیله که ملکی خاوه نه که یه و دهیدا به یه کیکی تر و به ماره کردن لی بۆی حه لال ده کا، کهوابی ده بی ماره یی یه که ی بدرئ به و ههروه ها چونکه کۆیله ملکی نیو نابیتته خاوه ن! خودا ده فەرمو ی: **﴿ضرب الله عبدا مملوکا لا یقدر علی شیء﴾** النساء/ ۷۵

ههروه ها پیغه مبه ر فەرمو یه تی (العبد وما فی یده لمولاه) نیمامی مالیک ده فەرمو ی: ماره یی مافی ژنه له سه ر مێرد، ماره یی کۆیله ش بۆ خۆیه تی.

﴿محصنات غیر مسافحات ولا متخذات أخذان﴾ واته: ماره بیان بدهنی
 نه گهر ماره تان کرد بوسون نه ک به بی ماره کردن به کری بچنه لایان و به ناشکرا
 خو فرۆشی و داوین پیسی بکه و همر که سی داوایان لی بکا مه که یان نه بی، یان به
 نهینی دۆستیان گرتبی و ریگیان پی بدن به نهینی بچنه لایان بیگومان
 له سهرده می پیش نیسلام دا دوو جوړ زینا هه بووه ناشکراو نهینی:

زینای ناشکرا نهوه بووه، وه کوو نیب نو عه بیاس ده لی: ئافره ته کو یله کان
 ئالای سووریان هه لده کرت بو نهوه ی بزانی که نهو ماله ئافره تی خو فرۆشی تیدایه
 همر که سی بچو یایه ده ی توانی بچینه لایان.

زینای نهینی نهوه بووه که ئافره ته که به نهینی پیایو کی ده کرده دۆستی
 خوی و داوین پیسی له گه ل دا ده کرد... نهوه بوو: په روه رگه گار هه ردوو جوړه که ی
 قه ده غه کرد به نایه تی. ﴿ولا تقربوا الفواحش ما ظهر منها وما بطن﴾
 الأنعام/ ۱۵۱

﴿قل إنما حرم ربي الفواحش ما ظهر منها وما بطن﴾ الأعراف/ ۳۳

کهوایی مه به ست به (المحصنات) لی ره دا ئافره تی داوین پاکه، مه به ست
 (المسافحات) نهو ئافره ته یه که له ش فرۆشی ده کا به ناشکرا.

﴿فإذا أحصن فإن آتین بفاحشة﴾ جا نه گهر نهو ئافره ته کو یلانه دوا ی شوو
 کردن و ماره کردن و گواستن نهو زینیان لی روود راو داوین پیسیان له سهر چه سپا
 ﴿فعلیهن نصف ما علی المحصنات من العذاب﴾ نیوه ی سزای ئافره تی ئازادی
 له سهره، نه گهر داری هه ددی ئافره تی ئازاد سه د دار بی هی کو یله په نجا داره
 به رده بارانی ش نا کری.

﴿ذلك﴾ نهوه ی باس کرا لهوه ی که ده شی که سی یک ماره کردنی ئافره تی
 ئازادی بو هه ل نه ده سووړا ئافره تی کو یله ماره بکا ﴿لمن خشي العنت منكم﴾ بو
 که سی یک ترسی نهوه ی هه بی نه گهر ئافره تی کو یله ماره نه کا نه توانی خوړا بگری و
 سه ر نه جام تووشی زینا بی، یان ترسی نهوه ی هه بی نه گهر به ر نه نگاری داخوازی یه

جنسی به کان بکا، تووشی نه خوشی توو په یسی و نه خوشی تر بیی، وه کوو زانیاری (طب) ی تازه چه سپاندویه تی. نه مجار پهروه ردگار وه سیه تیکی. نه ده بی و رهوشتی گشتی ناراسته ی موسولمانان ده کا و ده فمرموی: «وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرَ لَكُمْ» نه گمر خو راگرن و دان به خوستان دا بگرن و نافره تی که نیزه ک هه چهنده ماره کردنیان ده لاله - ماره یان نه کهن نه وه باشته چونکه له ماره کردنه که یاندا وا ده بی زبان هیه، وه کوو نه وه ی که مندالیان ده بی منداله که یان ده بیته کو یله، یان رهوشتی نرمی لیه فیر ده بی، ههروه ها چونکه مافی خاوهن که نیزه که که به هیزتره له مافی میرده که ی، خاوهن ده که ی هه رکاتی بیه وی ده توانی که نیزه که که له گهل خو ی به ری بو سه فمر یان بیفروشی نه مهش بو میرده کانیا شتیکی ناخوشه و بویه پیغه مبهه

فمرمویه تی: ((الْحَوَائِرُ صِلَاحُ الْبَيْتِ وَالْأَمَاءُ هَلَاكُ الْبَيْتِ)) نیمامی عومهریش فمرمویه تی هه رکاتی کو یله یه ک نافره تیکی سازاد ماره بکا مانای وایه نیوه ی خو ی سازاد کردوه، هه رپاویکی سازادیش که نیزه کیک ماره بکا نیوه ی خو ی کردوه به کو یله! واته کو په که ی ده بیته کو یله.

«وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ» خودا لیخوشبوونی زوره لهو که سانه خوش ده بی که ناتوانن خو را بگرن و که نیزه ک ماره ده کهن، ههروه ها لهو که سانهش خوش ده بی که ورده تاوانی لی روودابن وه کوو نه وه سوکایه تی کرد بی به که نیزه کی موسولمان، خودا به زه یی زوره؛ که رنگای داوه بو نیوه که که نیزه ک ماره بکهن و، حو کم و یاسای چونیته هه لس و که وتی نیوه ی له گهل نه واندا روون کردو ته وه.

هۆکاری حوکمه شه رعیه کانی نایه ته کانی پیشوو

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذَيِّبَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦﴾ وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ
الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا ﴿٢٧﴾ يُرِيدُ اللَّهُ
أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا ﴿٢٨﴾

نه مجار پهروه‌ردگار عیله‌تی حوکمه‌کانی پیشوو دیاری ده‌کا نهو حوکمانه‌ی
په‌یوه‌ندی‌یان به ناو مال و خیزان و ژن هینان و نهو هۆیانه‌ی که له‌بهر نهوان نهو
یاسایانه دانراون، روون‌کاته‌وه بو شه‌وه‌ی دل‌نارام بگرن و سوودی نهو حوکمانه
بزانرئ، به دلیکی فراوانه‌وه و به هه‌ستیکی سۆزدارو به حه‌ماسه‌وه روویان تی کهن.
خاوه‌نی ته‌فسیری مه‌راغی ده‌لی: شه‌م نایه‌تانه‌ی دوایی وه‌کوو وه‌لام
دانه‌وه‌ی چند پرسیاریک که له ده‌روونی بیسه‌ر دا سه‌ر هه‌لده‌ده‌ن وایه، وه‌کوو
شه‌م بلی: هۆی چی‌یه په‌روه‌دگار شه‌و حوکمانه‌ی پیشووی بو روون کردینه‌وه؟؟
سوودیان چی‌یه؟ نایا گه‌له پیشینه‌کانیش وه‌کوو ئیمه شه‌م شه‌رکه‌یان خراونه شه‌ستو؟
نایا شه‌وانیش وه‌کوو ئیمه بو‌یان نه‌بووه هه‌موو ئافره‌تیک ماره بکه‌ن؟ نایا شه‌وه‌ی
که خودا لهو نایه‌تانه‌دا فه‌رمانی پی کردو‌وین بیان نه‌ی لی کردو‌وین شه‌رک گران
کردنه، یان بار سووک کردنه؟! جا بو وه‌لامی شه‌م جوژه پرسیارانه فه‌رموی: ﴿پرسه
الله لیبن لکم ویهدیکم سنن الذین من قبلکم﴾ په‌روه‌ردگار به ناردنه خواره‌وه‌ی
نهو نایه‌تانه ده‌یه‌وئ شه‌رکی سه‌ر شانتان بو دیاری بکا و حوکمی شه‌رعیتان بو روون
ده‌کاته‌وه، هه‌لال و هه‌رامتان بو لیک جیا ده‌کاته‌وه، باش و خراپتان بو ده‌ست
نیشان ده‌کا «شاره‌زاتان ده‌کا بو شه‌و شتانه‌ی به‌رژه‌وه‌ندی ئیوه‌ی تیدایه، رینمونیتان

ده کا بۆ ریباز و پروگرامی پیغه مبهران و راستالانی پیتشو، بۆ نهوهی ئیوه شوین ریبازی نهوان بکهون، شهریهت و یاساکانی خودا ههچهنده دهگۆرپن به گۆیرهی شوین و کات، به لام هه موویان بۆ بهرژه وهندی ئاده میزادن!

﴿ویتوب علیکم﴾ ههروه ها دهیهوی که به هوی کارکردن بهو حوکمانه بتانکاته تۆبه کار و گهراوه بۆ لای خوداو وازیپنن لهو جۆره ماره کردانه که زیان به کۆمهله ده گهیهنن و لادانه له سروشت و رهپهوهی مرۆقایه تی تیکه ئه دا، چونکه ئیوه لهوه پیتش زرداکی خۆتان ماره ده کردهوه، صیلهی ره حمتان ده پچراند و نهو مانا بهرزانیهی که له پیکه وهنانی خیزان و پهیه وهندی نهژادی و خزمایه تی و تازه کردنهوهی پهیه وهندی بههوی ژن و ژنخوازی پهوه هه ن پاشگۆیتان خستبوون و گرنگی تان نه ئه دا به نهو خۆشه ختی و کامه رانی پهی که له نهوان ژن و میتردی پیکه وه گونجاو دا پهیدا ده بی؛ ئیوه نهو خۆشه ویستی و سۆز و عه طفه ی نهوان ژن و میتردان بهرچاو نه ده گرت!!

لیکۆله رهوانی ته فسیر لایان وایه خیطابی نایه ته که گشتی نیه بۆ هه موو کهس، به لکو رووده کاته کۆمه لیک لهو کهسانه ی که نهو جۆر کار ناشیرینه یان کردوون وه کوو زرداک ماره کردن و کچ ماره کردن و باقی کردهوه ناپه سهنده کانی که باو بوون و ده یان کردن و دواپی وازیان لی هینان و گهراپه وهو خودا تۆبه ی لی وهرگرتن! ﴿والله عليم حکیم﴾ پهروه ردگار خاوه نی زانیاری گشتی و ره هایه، ده زانی چی بۆ کردوون به یاساو چی سوودی بۆ کۆمه لگای موسولمانان هیهو، چی زیانبه خشه پهروه ردگار دانایه له شمرع و یاسای دا، له کردارو گوفتاری دا له هه موو شتیکدا موراعاتی بهرژه وهندی ئاده میزاد ده کا؛ نه رکیک ناخاته سدریان که زیانی بۆیان هه بی. هه ره له ژیر روشنایی نهو زانایی و دانایی په دا تۆبه له بهنده کانی وهرده گری. له تاوانه کانیان خۆش ده بی! نه مجار پهروه دگار جه ختی له سهر شهوه کردهوه که تۆبه ی بهنده په شیمان بووه کانی وهرده گری و له تاوان پاکیان ده کاتهوه، وێرای شهوهش بهراوردی په کی نهوان ویستی پهروه ردگار و ویستی هه وه سبازه کان ده کاو ده فهرموئ: ﴿والله یرید ان یتوب، علیکم﴾ پهروه ردگار بهو نه رک خستنه

سەر شانه تان ده یه وی لیتان خوش بی، پاکستان ده کاته وه تو به تان لی وهرده گری!
﴿ویرید الذین یجمعون الشهوات أن تمیلوا میلا عظیما﴾ نهوانی هوه سبازن و
 شوین ههواو هه وه سی خویان کهوتون، له کوی و چۆن نامانجیان به ناکام بگا
 له وی ده کیلن، هیچ به لایانه وه گرنک نیه صیله ی ره حم ده پچری، جه مسهری خیزان
 تیک ده چی، نازاوه به ریا ده بی، نهوان هه مه به ست و هه ول تهقه لایان بو دابین
 کردنی شه هوه ت و ناره زوو بازی خویانه و وه گری تاوان و زینا بوون و چی خودا
 پی ناخوش بی نهوان نه وه ده کهن، نهوانه ش جوله که و مه سیحی و ناگر په رستن.
 نهوانی که به لایانه وه ده لاله پیوا خوشک و برازاو خوشکهزا ماره بکا.

نهو تاقمه سهرلیشیتاوه ده یانه وی نایین له گهل ههواو هه وه سی نهوان
 هه ل سوپی و ناویته ی به تال بی و له حلق لابه ی.

﴿یرید الله أن یخفف عنکم﴾ پهروه ردگار به ناردن و دانانی نهو حوکه مانه،
 بهو فرمان و نه هی و ناموژگاریانه، ده یه وی نه رکی سهر شانتان سووک بکا! له
 کاتی ناتاجی و پتویستی دا ماره کردنی که نیه کی بو حه لال کردون، هه ندیک
 ده لین: مانای نایه ته که نه وه یه: که پهروه ردگار هه موو نه رکیکی بو سووک کردون
 و له نایین دا شتی قورسی لی داوا نه کردون. شه ریه تی نیوه شه ریه تیکی
 ناسانکاریه.. وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فرموی: **﴿وما جعل علیکم فی الدین من
 حرج﴾** الحج/ ۷۸ یان ده فرموی: **﴿یرید الله بکم الیسر ولا یرید بکم العسر﴾**
 البقرة/ ۱۸۵ یان ده فرموی: **﴿ویضع عنهم اصرهم والاغلال التي كانت علیهم﴾**
 الاعراف/ ۱۵۷.

نه وه تا پهروه ردگار له کاتیکا که بری نافرته لی حه رام کردوین،
 ماره کردنیانمان لی یاساغه زۆری زۆری نافرته تانمان بو حه لاله که ماره یان
 بکهین، له هه موو شتیک داو هه موو کاتیکیش حه لال له حه رام زۆرتیه!!

جا وه کوو یه کیتک پرسیار بکاو بلی: نه م سووک کردن و ناسانکاریه
 بۆچی؟؟ له وه لامدا فرموی: **﴿وخلق الإنسان ضعیفا﴾** ناده میزاد دروست کراوه به
 جۆریکی وا که زه بوون و لاوازه له به رام بهر ههواو هه وه س دا خو رانه گره، به

تایبه تی له بهرامبهر نافرته دا زوو دهست له خو بمرده دا. عه قلی له لای خوئی نامینی و دلی لی دهستیندری و ناتوانی بمرهنگاری ههواو ههوهسی خوئی بکا!! ته نانهت عوبادهی کوری صامیت و سه عیدی کوری موسه ییه له گهل نهوه شا که به سالا چوو بوون ده ترسان که نافرته کاریان لی بکا! بویه پهروه ردگار نه مرکه کانی له سهر شان سووک کردوون له بری نه حکام دا سهنگ و سووکی بو کردوون.

مال خواردنی یه کتری به ناحه ق جه رامه . مامه له به

ره زامه نلی ده بی

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ
تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِّنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ
رَحِيمًا ﴿٢٩﴾ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُضْلِيهِ نَارًا وَكَانَ
ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾

نه مجار پهروه ردگار یاسای ئال و ویری گشتی له مال و دارایی دا دیاری
■ کا، له وه پیش باسی چۆنیه تی مامه له کردنی له گهل مال و دارایی ههتیوان داو
ماره پیدانی نافرته تان دا کرد، هویه کهش نهویه مال و دارایی هاوتایه کهی روح و
گیانه، دهست درێژی کردن بو سهر مال و دارایی دوژمنایه تی ده خاته وه؛ به لکو
جاری وا هیه تاوانی گه وهی له سهر روو ده دا، بویه پهروه ردگار نه وهی به واجب
داناوه که به شیوهیه کی ره زامه نندی ئال و ویری تیدا بکن و ستم و دهست درێژی
تیدا نه کهن و کهس مالی کهس به نارپهوا نه خوا، فهرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا
تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ﴾ نهی نهو که سانهی پرواتان به په یامی ئیسلام
هیناوه! مالی کهس به نارپهوا مه خۆن! ههروه ها مال و سامانی خۆشتان له
کاروباری نه شیواو دا خهرج مه کهن.. که ده فهرموی: (أَمْوَالَكُمْ) مالی خودی خوئی و

مالی خد لکی تریش ده گریته وه چونکه له روانگهی نیسلامه وه مال و دارایی
ملکی گه له و نه دامنای گه له تییدا هاویه شن، خواردنی مالی خوی به شیوه ی به تال
نه وه یه: که له کاری ناره وادا خهرجی بکا. خواردنی مالی خد لک به به تال هه موو
جوړه ده ست به سه راگرتن و مامه له ناره واکان ده گریته وه! وه کوو ریب، قومار،
داگیر کردن و هه لخه له تاندن، به تال واته شیوه ی ناشهرعی.

ئیبو عه بباس و حه سه نی به صری ده لیتن: به تال نه وه یه: که مالی خد لک
به شیوه ی به تال بخوی، ئیتر نه وه هه موو مالییک ده گریته وه که له سه ودا ی
دانه مه زراو و ناشهرعی دا له باتی شت وه ری بگری، وه کوو فروشتنی شتییک که
مولکی نه بی، یان مالییک که لکی سوود لی وهرگرتنی نه مایی وه کوو به ربوومی
گه نیو و رزیو، یان به های شتییک که نرخه نه بی و سوود وهرگرتن لی حه رام بی
وه کوو مه یمون و به راز و میشو مرداره وه بوو شهراب. هه روه ها وه کوو کرئی وایه
شیره کمر؛ واته: ئافره تی لاوینه روه هه روه ها ده سی پرینی خد لک و
هه لخه له تاندنیان.

جا که مال خواردنی خد لک به شیوه ی به تال و ناشهرعی دروست نه بی،
دیاره به شیوه ی شهرعی و به ره زامه ندیی یه کتری دروسته بۆیه په روه ردگار
ده فهرموی: ﴿إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ﴾ واته: به لام په وایه مالی
یه کتری بخون، که به شیوه ی بازرگانی «ره زامه ندیی یه کتر ئال و ویری پیوه
ده کهن، له چوار چپوه ی یاساو شهرعی خودایی دا کرین و فروشتنی تییدا ده کهن،
بازرگانی سه موو مامه له یه ک ده گریته وه که گوپینه وه ی کالای تییدا بی به پاره،
بۆیه ش باسی بازرگانی کرد چونکه زۆریه ی مال و دارایی له و ریگه وه و ده ده ست دی،
هه روه ها چونکه پاکترین به ریزترین کاسبی یه.

پیغه مبه ر ﷺ فهرمویه تی: پاکترین کاسبی کاسبی بازرگانه، نه گهر قسه یان
کرد درو نه کهن، نه گهر واده یان دا بیبه نه سه ر. نه گهر نه مانه تیان لا دانرا خیانه ت
نه کهن، نه گهر کالایان کپی عیب داری نه کهن، بۆ نه وه ی خاوه نه که ی پیش چاوی
بکه وی، نه گهر کالایان فروشت پییدا هه لنه لیتن. نه گهر پاره یان له سه ر بوو به

نه‌نقه‌ست دواى نه‌خن، نه‌گهر قهرزبان لای خه‌لک بوو قهرزداره که ته‌نگه‌تاو نه‌کن. جا وه‌نه‌بئ هه‌موو ره‌زامه‌ندی یه‌ک شرع نیعتیرافی بئ بکاو بیته هؤی حه‌لالی، به‌لکو پیوسته ره‌زامه‌ندی‌یه‌که له سه‌ودایه‌ک دا بئ سه‌وداکه شرعی بئ و له چوار چیه‌ی شرع دا بئ، که‌وا بئ سوودیک که له ربا وهرده‌گیرئ و زیاده‌ی قهرز و پاره‌ی قومار و پیش‌برکئ هه‌رچه‌نده به ره‌زامه‌ندی هه‌ردوو لا نه‌نجام ده‌درئ به‌لام هه‌رامه‌و شرع به ره‌واى نازانی، هه‌روه‌ها ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ﴾ خۆ‌کوژی مه‌کن، مانای رسته‌که به رواله‌ت نه‌وه ده‌گه‌یه‌نی: که مه‌نعی موسولمان ده‌کا له‌وه له حاله‌تی رق هه‌لسان و ناره‌حه‌تیدا خۆ نیئت‌حار بکا، وه‌کوو شه‌یخان؛ موسلیم و بوخاری له نه‌بو هه‌روه‌یره ده‌گیرنه‌وه که پیغه‌مبه‌ر فهرمویه‌تی: که‌سیک به ئاسنیک خۆی بکوژی رۆژی قیامت نه‌و ئاسنه‌ی به ده‌سته‌وه ده‌بئ له ناو ناگری دۆزه‌خ دا زگی خۆی بئ هه‌ل ده‌درئ و هه‌تا هه‌تایه له ناو دۆزه‌خ دا ده‌مینیتنه‌وه! به‌لام زۆریه‌ی راقه‌کانی قورئان پییان وایه مانای نایه‌ته‌که نه‌ویه: ده‌لئ! بریکتان بریکتان مه‌کوژن بۆیه‌ش وتی: (أنفسکم) بۆ نه‌وه‌ی زیاتر یاساغ کردنه‌که کاریگه‌ر بئ واته: موسولمان ده‌بئ گیانی موسولمانی تر به گیانی خۆی حسیب بکا، که‌سیک که‌سیک بکوژی وه‌کوو خۆی کوشتبئ وایه، وه‌کوو چۆن ده‌رباره‌ی مال وتی: (أموالکم) مه‌به‌ستیش مالی خه‌لکی تر بوو ویرای مالی خۆی، هه‌روه‌کوو پیغه‌مبه‌ر ﷺ فهرمویه‌تی: موسولمانان وه‌کوو یه‌ک گیان وان نه‌گه‌ر سه‌ری ئیشا هه‌موو له‌شئ دیشئ، نه‌گه‌ر چاوی ئیشا هه‌موو گیانی دیشئ! نایه‌ته‌که نه‌و مانایه‌شی لئ وهرده‌گیرئ که نه‌هی بئ له خۆ کوژی و له کوشتنی خه‌لکی تر و دوور که‌وته‌نه‌وه بئ له هه‌رکاریک که سه‌ریکیشئ بۆ مردن وه‌کوو ژه‌هر خواردن و خۆ خسته‌نه‌و ناو هیلاکه‌ته‌وه.

هؤی ویکرا هیئانی قه‌ده‌غه‌ کردنی مال خواردن به به‌تال و خۆ‌کوژی و خه‌لک کوشتن لهم رووه‌ویه که مال و سامان تاي ته‌رازوی گیان، جه‌سته‌و گیان به بئ مال و دارایی په‌روه‌رده ناکرین که‌وا بوو گونجاو بوو که نامۆزگاری و وه‌صیه‌ت کردن به پاراستنی مال و پاراستنی جه‌سته‌و گیان ویکرا ناراسته‌ بکرین،

که ده فەرموئ: ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ پاساو دانهویه بو نه هییه کانی پیتشو،
واته: پهروه ردگار که نه هی لی کردن له خواردنی مالی حرام و خو کوژی له بهر
نهویه چونکه خودا به ره حم و به بهزهیییه بو ئیوه و نایه وی تووشی تهنگ و
چه له مه بین!!

بیگومان خودا به سۆز و بهزهیییه بو ئیوه همر شتیکی لی حرام کردن
حیکمت و دانایی تیدایه و نه گهر بوی حلال بکردنایه زهره و زیانیتی زوری لی
ده که وتهوه! تووشی جوړه ها تهنگ و چه له مه و ناستهنگ ده بوون زور نه خووشی
سامناکتان تووش ده بوون.

به داخوه داوین پیسی روژ له دوی روژ له ناو کومه لگهی موسولمانان دا
په ره ده ستینئ. هه تا کو خه لکی له ئایین دوور بکه ونه وه. نه دیا رده دزیوه
سامناکه زیاتر بلاو ده بیته وه، له روژگاری نه مړودا برسیه تی و نافرته زوری وای
کردوه که پیای داوین پیس زور به ئاسانی نیچیری خوی ده ست بکه وی، له
لایه کوه پیای داوین پیس و چاوچنوک و بی ویزدان ده ست درژی ده کاته سهر
نافرته خاوه میرد و به وی پاره و پولی زوره وه هه لی ده خه له تینئ و له که ژاوه
میردی خوی ده ری ده ینئ، له لایه کی تره وه بهر له لایی نافرته و بلاو بوونه وه بی
ره وشتی و بانگه شهی مافی نافرته و برسیایه تی زوری خیزانه هه ژاره کان ریگا بو
ده ست درژی کردنه سهر ناموس خویش ده کا. بهر له لایی بلاو ده کاته وه.

خودا له بیده نیی و بهد ره وشتی و داوین پیسی دوورمان خاته وه!

نه مجار سزای سهر بیچکمران دیاری ده کاو ده فەرموئ: ﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ
عَدُوًّا وَظَلَمًا فُسُوفَ نُصْلِيهِ نَارًا﴾ هه که سییک به ناحق ئاده میزادیک بکوژی
هیچ حقی له سهر نه بی و به سته مکاری و ده ست درژی نهو کاره نه نجام بدا، نهوا
خودا ده یخاته ناو ئاگریکی سوتیند ره وه و له سهر تاوانه کانی سزای ده دا.

﴿وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾ نهو خسته ناو ئاگر و سزادانه بو خودا
کاریکی ناسانه وهرکی تیدا نه، کهس نییه بتوانی بیته بهر به ست و له مپهر
له بهر ده م ویت و ئیراده ی دا! قهیدار کردنی هه ره شه که به وشه ی (عدوانا و ظلمًا)

ناماژه‌یه بۆ نهوه‌ی که نه‌گهر نه‌و کاره به سه‌هوو و هه‌له روی دا نه‌و حوکمه‌ی نادریتتی و نه‌و سزایه‌ی نیه.

نایه ته کان نه م حوکمانه‌ی ئی ورد گیرین

۱- حه‌رامه به ناپه‌وا مالی خه‌لکی تر بخۆی، هه‌روه‌کوو چۆن حه‌رامه مال و دارایی خۆت له کاری ناپه‌وادا خه‌رج بکه‌ی. نه‌مه ناماژه‌یه بۆ نه‌وه که ته‌کافولی کۆمه‌لایه‌تی پێویسته له ناو تاک و کۆمه‌ل دا هه‌بێ، پێویسته ده‌وله‌ت له کاتی پێویستی دا پێویستیاتی هه‌ه‌زاره‌کان دابین بکا، هه‌روه‌کوو چۆن پێویسته تاک یارمه‌تی ده‌وله‌ت بداو مال و دارایی خۆی له ریگای خوداداو له پیناو به‌رژه‌وه‌ندی گشتی بیه‌خشی.

۲- هه‌موو بازرگانه‌ک هه‌لاله به مه‌رجیک فرۆشیار و کڕیار به سه‌ودا که پازی بن و مه‌به‌ست سوود و قازانج بێ، له‌مه‌یه‌رێکی شه‌رعی تیدا نه‌بێ. نه‌و شتانه نه‌بێ که له کتێبه شه‌رعی به‌کان دا سه‌وداو مامه‌له تییاندا حه‌رامه.

۳- هه‌لنانی خه‌لک بۆ بازرگانی کردن.

۴- خۆکوژی و خه‌لک کوشتن به ناپه‌وا حه‌رامه.

۵- سزای مال خواردنی خه‌لک به ناپه‌واو شاده‌میزاد کوشتن به ناپه‌وا سزاکه‌یان دۆزه‌خه.

پاداشتی خو پاراستن له تاوانه گه وره کان

إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلَكُمْ
مُدْخَلَ كَرِيمًا ﴿٢١﴾

له نایه ته کانی پیشوودا په ورو د گار نه هی کر. له خواردنی مالی خه لک به ناپه واهه وروها له خو کوژی و ناده میزاد کوشتن به ناحق و هه په شهی توند به سزادانی دۆزه خی لی کردن. نه مجار له نایه ته دا نه هییه کی گشتی کر. که کهس تاوانی گه ورو نه کا و هه که سیکیش پابه ندی فرمانه کانی خودا بی پاداشتی به ده شته و ده فرموی: ((إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلَكُمْ مُدْخَلَ كَرِيمًا)) نه گهر خو پیارین و دوور بکه ونه و له تاوانه گه وروانه ی نه هیان لی کراوه له تاوانه بچو که کانتان خوش ده بین و ده تانه ی نه به ده شته وه. ده ی با بزاین مبه ست به تاوانی گه ورو چیه و مبه ست به تاوانی بچو که چیه؟! جه ما وری زانایان کوکن له سر نه وه که گونا ه دوو جوړه: گونا هی گه ورو گونا هی بچو که. گونا هی گه ورو: نه تاوانه یه که هه په شهی گه وری ده راره هاتبی، یان هدد و توله ی له سر بی له دونیادا. هه ندی له زانایان و توویانه تاوانه گه ورو کان هه وتن: به لگه شیان نه فرموده یه پیغه مبه که نه به ورو هیر گپراویه تیه وه له پیغه مبه وه که پیغه مبه فرمویه تی ((اجتنبوا السبع الموبقات، قالوا وما هي يا رسول الله؟ قال:

الشرك بالله، وقتل النفس التي حرم الله إلا بالحق. والسحر وأكل الربا، وأكل مال اليتيم، والتولي يوم الزحف، وقذف المحصنات الغافلات المؤمنات)).

واته: خۆتان لهو حموت تاوانه به هیلایک بمره بیاریزن. هاوه‌لان وتیان: ئه‌ی پیغه‌مبهری خودا! ئه‌و حموت تاوانه کامانه‌ن؟؟ فهرموی: هاوه‌ل په‌یدا کردن بۆ خودا، کوشتنی ئاده‌میزاد به ناره‌وا، سیحر و جادو و ریا خواردن، خواردنی مالی هه‌تیو. هه‌لاتن له‌بهره‌کانی شه‌ر له‌گه‌ل کافران دا، بوختان کردن به ئافره‌تی داوین پاک‌ی موسولمان، فهرموده‌ی تریش هه‌ن، ئه‌زیه‌تدانی باوک و دایک، شایه‌تی به درۆی به تاوانی گه‌وره حلیب کردوه. چونکه پیغه‌مبهر له زۆر مونا‌سه‌بات دا با‌سی ئه‌م تاوانانه‌شی ده‌کرد. ئه‌مه‌ش ئه‌وه ناگه‌یه‌نی که تاوانی گه‌وره هه‌ر ئه‌وانه بن. به‌لکو هی تریش هه‌ن. پرێک پێیان وایه تاوانی گه‌وره نۆن، هه‌ندی‌ک ده‌لێن ده‌ن، هه‌ندی‌ک ده‌لێن زۆرتن.

عه‌بدول په‌زاق له ئیبنو عه‌باس ده‌گێڕێته‌وه که لێیان پرسى ئایا تاوانی گه‌وره حموت تاوانن فهرموی: نزیکه‌ی هه‌فتاش ده‌بن.

سه‌عیدی کو‌ری جو‌به‌یر ده‌لسێ حموت سه‌دیش ده‌بن! گونا‌هی بچوک (بچکۆله): ئه‌و تاوانه‌یه که هه‌ره‌شه‌ی توندی له‌سه‌ر نه‌کرا‌یی تۆله‌و هه‌ددی له‌سه‌ر نه‌بی، وه‌کوو ته‌ماشاکردنی ئافره‌تی نامه‌هره‌م، هه‌موو تاوانیکه‌ی بچوک به‌ دووباره‌ بوونه‌وه‌و به‌رده‌وام بوون له‌سه‌ری ده‌بیته‌ تاوانی گه‌وره، ته‌رازویازی و گه‌زومه‌تر ناته‌واوی، قسه‌ هێنان و بردن تانه‌دان له‌ ریز و نرخى ئاده‌میزادان و، به‌رده‌وام بوون و سوور بوون له‌سه‌ریان ده‌بنه‌ تاوانی گه‌وره.

خۆپاراستن له تاوانی گه‌وره گونا‌هی بچوک ره‌ش ده‌کاته‌وه به‌لام به‌ دوو

مه‌رج:

یه‌که‌م: نه‌گه‌ر خۆپاراستنه‌که له‌گه‌ل تواناو وێست دا بوو، وه‌کوو ئه‌وه‌ی که‌سی‌ک ئافره‌تیک بۆی که‌وی ببی و دا‌وای لێ بکا‌و ئه‌م به‌گو‌یی نه‌کا‌و له‌ ترسی خودا خۆی لێ بیاریزی! نه‌ک له‌به‌ر هۆی تر!

دووه‌م: ئه‌رك. پێڕه‌ستی یه‌ك‌انی نایین به‌جێ بێنی! چونکه پیغه‌مبهر ﷺ

فهرمویه‌تی ((الصلوات الخمس والجمعة الى الجمعة ورمضان الى رمضان

مکفرات مابینهن إذا اجتنبت الكبائر)) جا که سیئک خو له نه کردنی نویژ و کردنی تاوانی گهور. بپاریزی، تاوانه بچوکه‌کانی رهش ده‌کریمه‌وه، نه‌وه‌ه‌دیته به‌لگه‌یه که نه‌کردنی نویژ تاوانی گهوره‌یه!

برئ جار وئ ده‌چئ تویه‌وه په‌شیمانی بیته که‌فاره‌تی هه‌ندی تاوان که له ناکامی نه‌زانی و رق هه‌لسان نه‌نجام ده‌درین!

نایه‌ته‌که نه‌وه ده‌گه‌یه‌نئ که تاوان دوو جوړن: تاوانی گهوره، تاوانی بچووک. جه‌ماوه‌ری فوقه‌هاو رافه‌که‌رانی قورشان له‌سه‌ر نه‌مه کوکن.

نایه‌ته‌که نه‌وه‌ش ده‌گه‌یه‌نئ که خودا له تاوانی بچووک خوش ده‌بئ به‌لام به‌مه‌رجیئک تاوان‌کاره‌که نه‌رکه پیوستی‌یه‌کان نه‌نجام بدا!

زانا‌یانی عیلمی نوصول ده‌لین: نابئ د‌ل‌نیا بین که که‌سیئک خو له تاوانی گهوره بپاریزی خودا له تاوانی بچووکی خوش ده‌بیته!

نه‌وه به‌گویره‌ی ویستی خودایه‌وه ناره‌زووی خو‌یه‌تی خوش ده‌بی یا، نا، نیمه ده‌بی نومی‌ندی به‌هیزمان هه‌بی و به‌ته‌مای لی خوش بوون بین.

هه‌ندی نمونه‌ی تاوانی گهور. نه‌مانه‌ن: هاویه‌ش په‌یدا کردن به‌خودا، بی پروایی به‌قورشان و پیغه‌مبه‌ر سیحرو جادویازی، من‌دال کوشتن، که‌سئ بلی خودا من‌دال و خیزانی هه‌یه، کوشتنی ناده‌میزاد به‌ناحق، داوین پیسی، هه‌تیو بازی، قومار، عه‌ره‌ق خواردنه‌وه. دزی، مالی خه‌لک داگیر کردن، بوختان کردن، روبا خواردن، به‌روژوو نه‌بوون له ره‌مه‌زان دا به‌بی به‌هانه، سوئندی به‌درو، پچراندنی صیله‌ی ره‌حم، نه‌زیه‌تدانی باوک و دایک، هه‌له‌هاتن له کاتی هپرش بردنه‌سه‌ر دوژمنی کافر، خواردنی مالی هه‌تیو. خیانت کردن له کیشان و پیواندا، نویژ پیش خستن له کاتی خو‌ی و دوا خستنی له کاتی خو‌ی به‌بی عوزر، لیدانی موسولمان به‌بی حق، درو هه‌لبه‌ستن به‌ده‌م پیغه‌مبه‌ره‌وه به‌نه‌نقه‌ست، جنیودان به‌هاوه‌لانی پیغه‌مبه‌ر، شایه‌ته به‌ده‌م، جینه‌دان به‌دایک و باوک، شاردنه‌وه، شایه‌ته به‌بی به‌هانه، به‌رتیل وهرگرتن، زه‌کات نه‌دان، وازه‌ینان له فرمان به‌چاکه‌وه نه‌هی له خراپه، له‌بیر‌چوونه‌وه‌ی قورشان پشاش فی‌ربوونی، سسوتاندنی ناژله به‌ناگر،

هه‌لگه‌رانه‌وه‌ی ژن له می‌رد و خو به‌ده‌سته‌وه نه‌دانی به‌بی هۆ، ناهومید بوون له ره‌حمه‌تی خودا، نه‌مین بوون له مه‌کری خودا، ظیهار؛ ژن به دایک حیساب کردن، خواردنی گوشتی به‌راز و گوشتی منداره‌وه بوو به‌بی عوزر. ئیبنو مه‌سعوود ده‌فه‌رموی له سوره‌تی (نساء) دا پی ۲۰نج نایه‌تی تیدان له هه‌موو دونیام به‌لاوه خوشه‌ویست ترن.

(إِنْ تَحْتَبُوا كِبَارًا مَا تَنْهَوْنَ عَنْهُ (الآية)
 (إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ)
 (وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ (الآية)
 (وَأَنْ تَكُ حَسَنَةً يَضَاعِفُهَا (الآية)
 (وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ (الآية)

نه‌هی کردن له چه‌سووی !! بو‌هه‌موو شتی‌ک داوا له
 خودا بکه‌ین

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ ۚ لِّلرَّجَالِ
 نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبْنَ ۚ وَمَلُوا ۚ اللَّهُ مِنْ
 فَضْلِهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٣٢﴾

تیرمزی و حاکم له ئومموسه‌له‌مه‌وه که گوايه ئومموسه‌له‌مه‌ گوتی: پیاوان ده‌چن بو غه‌زا نافرته‌تان ناچن و له میرات گرتندا نیوه‌ی پیاو وهرده‌گرن! ئیتر خودا نایه‌تی ﴿ولا تتمنوا ما فضل الله﴾ ی نارد. خواری.
 ئیبنو نه‌بی حاتم له ئیبنو عه‌بیاسه‌ ده‌لی: نافرته‌تی‌ک هاته‌ خزمه‌ت پیغه‌مبهر ﷺ وتی نه‌ی پیغه‌مبهری خودا له میرات گرتن دا ئیر دوو نه‌وه‌نده‌ی

میپینندی همیه، دوو نافره ت شایه تیان به شایه تی یه ک پیانو ده شیا. نایا له کرده وهش دا وایه.

واته: نه گهر نافره تیک چاکه یه ک بکا نیوه ی بۆ ده نوسری؟؟ نه وه بوو خودا
 نهم نایه ته ی نارد ه خوار ی و فهر موی: ﴿وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضُكُمْ عَلَى
 بَعْضٍ﴾ ناواته خوازی نه وه مه بن که نهو مال و سامانه ی خودا داویه تی به هندی
 کس بدرایه به نیوه، چونکه نه وه حه سودی و به خیلیه، نهو مال و ریزه که دراوه
 به بر ی کس دابه شکرد نیکی خودایی به به دانایی و زانایی خوی دایناوه بۆ همر
 که سیک به شیای خوی بۆ داناوه، همر که سه به گهره ی شان و شکوی خوی مال
 و سامان و ریز و شکومه ندی داوه تی. ﴿وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي
 الْأَرْضِ﴾ الشوری/ ۲۷

که وایو پتیرسته همر که سه له عاست خویه وه به به شی خوی شکور بی و
 رازی بی به نه ندازه یی همیه تی، بزانی نهو نه ندازه یی پی دراوه له به رژه وه ندی
 نهو دایو نه گهر زیاتری بدرایه، یان که متری بدرایه، ده بوه هوی پشیوی دین و
 دونیای که وایو، با حه سودی به مال و سامانی برای خوی نه باو چاوی له مالی
 که سه وه نه بی!

ظاهیری نایه ته که نه وه ده گیه نی که کس بۆ نیه ناواته خوازی مالی
 خه لک بی و چاو به پرته مال و شکومه ندی خه لکی تر! چونکه نهو به شکردنه له
 خودا وایه

﴿نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ
 بَعْضٍ دَرَجَاتٍ﴾ الزخرف/ ۳۲.

نیبنو عه بیاس فهر مویه تی: نابی کهس له نیوه بل ی: خۆزگه نه وه ی دراوه
 به فلانه کس له مال و حال و ژنی جوان و ریک و پیک بدرایه به من، چونکه نه وه
 حه سودییه، به لکو نه گهر ویستی بل ی با ناوا بل ی خودایه! وه کوو نهو به شی منیش
 بده نه وه پی ده لین (غیطة) نابیتته حه سودی، که وای بی تهر کی سهر شانی هه موو
 که سیکه که به به شی خوی رازی بی! بریک پتیان وایه له رسته که دا وشه یه کی

مہزندہ کراو ہدیہ واتہ (ولا تتمنوا - مثل - مافضل الله به بعضکم علی بعض) چونکہ مہبہستہ کہ داواکردنی لایردنی ناعمہتی تایبہتی نیہ لہ خہلک بہلکو ثاوات خواستن و داواکردنی ناعمہتیکی تایبہتیہ کہ دہیہوی بۆ ئەو بئی. کہو ابوو داوا کردنی ئەو کہ ئەوہی خہلک ہدیہتی تۆش بتبئی نہی لیکراوہو دروست نیہ بۆ نادہمیزاد کہ بلی: (اللهم أعطني دارا مثل دار فلان ولا ولدا مثل ولدہ) بہلکو پتویستہ نزاکی ناوا ناراستہ بکا بلی: (اللهم أعطني ما يكون صلاحا لي في ديني و دنيای و معادي و معاشي) خودایہ شتیکم بدہری کہ بگونجی بۆ دین و دنیام بۆ قیامت و بۆ ژبانی نیستام.

بہکورتی پەرہوردگار نہی لہوہ کردوہ کہ ئادہمیزاد ثاواتہخواز و تہمہنناکار بئی کہ ئەوہی خودا داویہتی بہ کہسانی تر بدری بہ ئەو. بہلکو واجبہ لہسہری کہ بہ گویہی تاقہت و توانا کۆشش بکا و ہەول بدا ئەو کاتہ (للرجال نصيب مما اكتسبوا وللنساء نصيب مما اكتسبن) پیوان بەشی خۆیان ہدیہ لہوہ کہ بہرہنجی شان و عہرہقی ناوچہوان پەیدای دہکمن، ئافرہتانیش بہگویہی ہەول و تیکۆشانیان بەشی دیاری خۆیان ہدیہ، ہەردوولایان لہ بہروبوومی خەبات و تیکۆشانی خۆیان دہخۆن.

پەرہوردگار ئەوہی کہ دیاری کردوہ بۆ ئافرہت و پیاو لہ بہرزی و نزمی لہ ہەژاری و سامانداری کردوویہتی بہ بہروبوومی خۆیان، ئەو کردارانہی تایبہتہ بہ پیاوہوہ پاداشتی خۆی ہدیہ، ئافرہت تیدایا ہاویہش نیہ، ئەو کردارانہی تایبہتہ بہ ئافرہتہوہ پاداشتی خۆیان ہدیہ و پیاو بہشداریان نین.

واتہ: پاداشتی کردہوہو کرئی کار بہگویہی گونجانہ لہگەل سروشتی ہەر یہکیکیان و ہەمووشی حیکمەت و دانایی تیدایہ. ئیبنوعەبباس دہلی: مہبہست بہوہ میراتہ، مانای (اکتساب)؛ (إصابة) دہبی.

ئەمجار پەرہوردگار دہیہوی سہرنجی بەندہکانی بۆ ئەوہ رابکیشی: کہ کان و سەرچاوہی ہەموو فەہل و چاکہیہک خودایہو فەرموی: ﴿وَأَسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ﴾ داوا لہ پەرہوردگار بکەن ئیحسان و ناعمہتی خۆتان بہسەردا برێژی،

چیتان ده‌وی داوای لی بکمن، نه‌گهر مه‌یلی لی بی ده‌تاندا تی، گه‌نجینه‌ی خودا پرّه و هیچ کاتن خالی نابن، ناواته خوازی نه‌وه مه‌بن به‌ش و باری خه‌لکی تر بدری به‌نیوه و ده‌سوودی به‌کس مه‌بن، ناواته خوازی نه‌وه مه‌بن که‌ناز و نیعمه‌تی که‌دراوه به‌کسانی تر بدری به‌نیوه، چونکه‌ته‌مه‌نناو ناواته خوازی هیچ سوود و قازانجیک ناب‌ه‌خشی.

تیرمندی و نیبنو مه‌رده‌وه‌یه‌ی له‌عه‌بدوللای کورپی مه‌سعووده‌وه‌ده‌لی:
 پیغه‌مبهر ده‌فرموی: ((سلوا الله من فضله فإن الله یحب أن یسأل، وإن أفضل العبادۃ إنتظار الفرج)) داوا له‌خودا بکمن فضله و نیعمه‌تی خویتان به‌سهردا بریژی، چونکه‌خودا پی‌خوشه‌داوای لی بکری، بیگومان گه‌وره‌ترین خودا‌پهرستی و عیبادت چاوه‌روانی لابرندی به‌لاو ناره‌حه‌تی و هه‌له‌هاتی ناسوی رزگار بوونه..
 نیبنوماجه له‌نه‌به‌هوره‌یره‌وه‌ده‌گپه‌یته‌وه‌ده‌لی: پیغه‌مبهر ■ فرموی: ((من لم یسأل الله یغضب علیه)) که‌سیک داوا له‌خودا نه‌کا خودا رقی لی‌تی ده‌بیته‌وه.
 ﴿إن الله کان بکل شیء علیم﴾ بیگومان په‌روه‌ردگار زاناو ناگاداره به‌سهر هه‌موو شتیگ دا، ده‌زانی کئی شیای نه‌ویه مال و سامان و پله‌و پایه‌ی دونیای بدریتی، کئی شیای نه‌ویه هه‌ژار بی، کئی شیای نه‌ویه که‌پله‌و پایه‌ی رژی قیامه‌تی بدریتی و رام بکری بۆ کارکردن بۆ به‌ده‌ست هینانی پله‌و پایه‌ی قیامه‌ت، کئی شیای نه‌ویه ریسوا بکری و هه‌ول و ته‌قه‌للی کاری خیر نه‌دا، له‌بهر نه‌وه‌برئ نه‌ده‌میزاد به‌سهر بریکیان دا ته‌فضیل دراو، به‌گویره‌ی ناماده‌باشی و جوداوازی پله‌و پایه‌یان، جوداوازی‌یه‌که‌لایه‌نی جه‌سته‌یی و لایه‌نی نه‌ده‌بی و زانیاری و شکۆمه‌ندی ده‌گریته‌وه.

هه موو میراتگریک ده بی به شه میراتی خوئی بدریتی

وَلِكُلِّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلَّذِينَ عَقَدْتَ
أَيْمَانُكُمْ فَمَاتُواهُمْ نَصِيبُهُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٢٢﴾

﴿ولكل جعلنا موالی مما ترك الوالدان والأقربون﴾ ده‌بارهی هاتنه خواری
نهم نایه‌ته، نه‌بوداوود له سونه‌نه‌که‌ی دا له داودی کوپی جوهدینی‌یه‌وه ده‌گیریتسه‌وه
که ده‌لی: نهم نایه‌ته ده‌بارهی نه‌بویه‌کر و کوپه‌که‌ی هاتۆته خواری، که کوپه‌که
یاخی بوویوو به هیچ شتیه‌یه‌ک موسولمان نه‌ده‌بوو نه‌بویه‌کریش سویندی لی خوارد
که میراتی نه‌داتی و له میرات بی به‌ری بی، جا که موسولمان بوو فرمانی پی
کرا که به‌شی خوئی بداتی. سه‌عیدی کوپی موسوییه‌ب ده‌لی: نهم نایه‌ته ده‌بارهی
نه‌وانه هاتۆته خواری که کوپی خه‌لکی تریان ده‌کردنه کوپی خویشان و میراتیان
ده‌دانی، په‌روه‌ردگار فرمانی پی کردن که به وه‌صیامت شتیکیان بو دابنری و
میراته‌که‌ی بدری به خزمی میراتگری! نه‌وه‌ی لی قه‌ده‌غه کردن که میرات بدری
به‌وه‌که‌سانه‌ی که به ئیدی‌عاو هه‌وانته کراون به کوپ، به‌لام له وه‌صیامتدا به‌شی بو
داناون.

په‌یوه‌دنهی نهم نایه‌ته له‌گه‌ل نایه‌تی پیشوو نه‌ویه: له نایه‌تی پیشوودا
خودا نه‌هی له خواردنی مال کرد به به‌تال و ناحق. هه‌روه‌ها نه‌هی لی کردن له
حه‌سوودی و ناواته خوازی و چاو له مالی خه‌لک بوون!!

نایه‌تی پیشوو قاعیده‌یه‌کی گشتی دانا بو سامان کو کردنه‌وه: که نه‌ویش
کاسبی کردنه! نهم نایه‌ته‌ش یاسایه‌کی تری خسته‌رو بو سامانداري که نه‌ویش
میرات‌گرتنه فرموی: ﴿ولكل جعلنا موالی مما ترك الوالدان والأقربون﴾ بو هه‌ر

یه کئی له ژن و پیاو میراتگرمان بۆ دیاری کردوون، خزم و کەس و کاری ئەوێ هێ که جێ دیلی به میرات دهییهن.

﴿والذین عقدت أیمانکم فاتوهم نصیبهم﴾ ئەوانە هێ که سۆند خۆریان بوون و پیش هاتنی نیسلام له گه لیان دا په یمانتان بهستوو که میرات له یه کتری بگرن، ئەو بهشی خۆیان به هێ چۆنتان په یمان له گه له بهستوون ئەنجامی بهن. ﴿إن الله کان علی کل شیء شہید﴾ دلنیا بن خودا ناگاداری ئەو په یمان و به لیانە هێ ئیوهیه و چاودیرتانه.

شەرع زانان ده لێن: ئەم یاسایه له سەرەتای پهیدا بوونی نیسلام دا بووه و دوایی به نایه تی ﴿وأولوا الأرحام بعضهم أولى ببعض﴾ ئەو حوکمه هه لوه شایه وه. له لایه کی تره وه دوا ی کۆچکردنی پیغه مبه ر ■ بۆ مه دینه میرات لیک گرتن به هۆی به ستنی برایه تی له نیتوان کۆچکران و یاریده ده ران باو بوو، ئەو به و کۆچکار (مهاجر) میراتی له یاریده ده ر ده گرت نه ک خزم و کەس و کاری. به لام ئەم یاسایه به نایه تی ﴿ولکل جعلنا موالی﴾ واته میرات گرتن به سۆند و په یمان به ستن و برایه تی گرتن هه لوه شایه وه و میرات ته رخان کرا بۆ میراتگران له خزم و کەس و کار..

راقه که رانی قورئان له شی کردنه وه ی مانلی نه نایه ته دا **چوار رایان هه یه**

- ۱- هه موو ئاده میزادیکی میرات لێ گیراو میراتگری هه یه بۆ وه رگرتنی ئەو مال و سامانه ی که به جێ دیلن.
- ۲- بۆ هه موو ئاده میزادیکی که باوک و دایک و خزم به جێیان دیلن کردوومانن به میرات لێ گیراو.
- ۳- بۆ هه موو گه ل و هۆزیک که کردوومانن به میراتگر به شیان هه یه له و مال و سامانه ی که باوک و دایک و خزم و کەس و کاریان به جێ دیلن.

۴- بۆ هه موو مالیك كه باوك و دایك و خزم به جی دیلن میراتگرممان
بۆ دیاری کردوون.

دیاره به گویره ی ماناكان ده بی هه موو جارێك ئیعرابی رسته كه به
شیوه یهك بكری كه له گه ل ماناكه دا بگونجی. كه سیك بیهوی لهم باروه قولبیته وه
با بگه ریته وه بۆ ته فسیره گه و ره كان.

ده زیاره ی مه به ست به ﴿والذین عقدت ایمانکم﴾ رافه کمرانی قورشان چه ند
رایه کیان هیه.

۱- ده لێن مه به ست نه وانن كه به سوتند خواردن بوونه هاو دل و پسیه لێیان
له گه ل یه كتری لا به ستووه، نه وان به شیان له میرات دا هه بوو، دوا یی به نایه تی
﴿وَأُولُوا الْإِرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ﴾ الأنفال/ ۷۵ هه لوه شایه وه.

۲- ده لێن مه به ست به وانن نه و کوپانه ن كه به ئیدیعا ده کران به کوپ،
نه مانه میراتیان ده گرت دوا یی به نایه ته كه ی سوره قی نه نفال هه لوه شایه وه.

۳- مه به ست پێیان برای به برا کردن (مواخاة) نه وانن كه پێغه مبه ر ﷺ
له سه ره تای چوونی بۆ مه دینه برای ده خسته نیوان کۆچکار و یاریده ده رانه وه و
میراتیان له یه كتر ده گرت دوا یی به نایه تی نه نفال لهم حوكمه هه لوه شایه وه.

۴- مه به ست پێیان به لای نه بو عه لی جه بان یه وه هاو په یمانه، رسته ی
﴿والذین عقدت﴾ عه طفه بۆ سه ر رسته ی (الوالدان والأقربون) واته: بۆ هه ر شتیك
له و شتانه ی باوك و دایك و خزم به جی دیلن هه و ره ها نه و شته ی
هاو په یمانه كاتنان جی دیلن میراتگر (موالی) خۆی هیه و هه ر كه سه به گویره ی
خۆی به شی خۆی به دن. ماله كه هه موو مه ده نه هاو په یمانه كه.

۵- مه به ست پێیان به لای نه بو موسلیمی ئیصفه هانی یه وه میترده كانه
(الأزواج) چونكه ماره کردن پێی ده گوتری (عقد).

۶- مه به ست پێیان هاو په یمانه به شی خۆیان له یار مه تیده ران و نامۆژگاری
و هاو سییه تی ده دریتی، به وه صیه تیش ده توانری بری مالیان بۆ دیاری بكری،

واته: به وه‌صییته به‌شیان «ه‌دری و میرات ناگرن. نهم رایه له ئیبنوعه‌بباسه‌وه گتیر دراوه‌ته‌وه.

خاوه‌نی ته‌فسیری مونیر ده‌لی: رای یه‌که‌م په‌سهنده!! به کورتی نایه‌ته‌که نه‌وه ده‌چه‌سپینێ که هه‌موو ئا «ه‌میزادیک که ده‌مری میراتگر و هاوپه‌یمانی هه‌یه، با ههر که‌سه به گوتره‌ی خۆی به‌شی خۆی به‌ری و ناواته‌ خوازی مالی خه‌لکی تر نه‌بی.

طه‌به‌ری و بوخاری له ئیبنوعه‌بباسه‌وه ده‌گتیرنه‌وه ده‌فه‌رموی: رسته‌ی (والذین عقدت ایمانکم) دامه‌زراو و موحه‌مه نه‌و حوکه‌می هه‌لنه‌وه‌شاوه‌ته‌وه «په‌روه‌ردگار فه‌رمانی به موسولمانان کردوه که هاوپه‌یمانان به‌شی خۆیان به‌دریتێ له کۆمه‌کی پێ کردن و نامۆژگاری کردن و له وه‌صییته دا به‌شی خۆیان بۆ دیاری بکری به‌لام له میراتدا نا. واته: میرات ده‌دری به میراتگر؛ نه‌وانه‌ی خودا له سوره‌تی (النساء) نایه‌تی ۱۱-۱۲، ۱۷۶-دا دیاری کردون، جگه له‌وان که‌سی تر به میراتگر حسیب ناکری. به‌لام نه‌گه‌ر به وه‌صییته شتیکیان بۆ دیاری بکری نه‌وه قه‌ی ناکا. جا نه‌وانه هاوپه‌یمان و سویند خۆری سه‌رده‌می پیش ئیسلام بن یان برای به برا کراو بی به گوتره‌ی یاسای (المؤاخاة) یان کوپی به کوپ کراو بی به (تبئ).

هه‌نه‌فیه‌کان نایه‌تی «والذین عقدت ایمانکم» یان کردوه به به‌لگه له‌سه‌ر نه‌وه که سویند خۆرو هاوپه‌یمان میرات ده‌گرن و نایه‌ته‌که موحه‌مه و حوکه‌می به نایه‌تی «وأولوا الإرحام بعضهم أولى ببعض» هه‌لنه‌وه‌شاوه‌ته‌وه، به‌لکو ههر نه‌وه‌نده ده‌گه‌یه‌نی «وأولوا الإرحام» له‌پیش ترن بۆ میرات گرتن، نه‌گه‌ر «وأولوا الإرحام» نه‌بون میراته‌که بۆ سویند خۆره‌که‌یه. هه‌روه‌ها به‌لگه‌یان به هه‌دیثی ته‌میمی (الداری) هه‌یناوه‌ته‌وه «که پرسپاری له پیغه‌مبه‌ر ﷺ کرد وتی: قوربان! رێ و ره‌سمی ئیسلامی چیه بۆ که‌سیک که له‌سه‌ر ده‌ستی موسولمانیک موسولمان بی؟؟ پیغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رموی: ((هو أولى الناس بمحياه ومماته))

زانایانی حەدیث وتویانه: مانای وایه ئەو کابرایه موسولمانه بۆ ئەو تازە موسولمان بووه له هەموو کەس له پیش تره که میراتی لێ بگرێ.

جەماوەری زانیان دەفەرمون میراتی هاوێهیمان (مولى الموالاة) بۆ موسولمانانه واتە: ئەگەر کەسێک لەسەر دەستی موسولمانێک موسولمان بوو پەیمانی لەگەڵ بەست و سوتندیان بۆ یەکتەری خوارد و دواى ئەو کابرا مرد و کەس میراتگری نەبوو جگە لەو کەسەى که موسولمانی کردووه، ئەوا میراتەکەى بۆ موسولمانانه؛ چونکه رێنمایی نایەتەکە بۆ ئەوه که سوتند خۆر و هاوێهیمان میرات له یەکتەر بگرن پەيوه‌سته به (۳) سێ بەشەوه:

یەكەم: دەبێ مەبەست به **«والذین عقدت ایمانکم»** سوتند خۆر بێ.

دووهم: دەبێ مەبەست به (نصيب) بەشە میرات بێ.

سێیەم: دەبێ نایەتەکە حوکمەکەى هەلنەوه‌شاییتەوه.

دەى رافە کەرانى قورئان لەمەدا رایان جوداوازه.

حەدیثەکەى تەمیمى (الداری) ئەص نیه له میرات دا، بەلکو دەگونجێ مانای وایێ ئەو موسولمانه له هەموو کەس بۆى له پیش تره بۆ چاودیری کردن و پاراستنی له زیان و دوا مردنی زیاد لەوه‌ش دژایەتى هەیه لەگەڵ ئەو فەرمودەیهى که موسلیم/ئەسائى له جوبەیری کۆری موطعیم له پێغەمبەرەوه رىوایەتى کردووه که فەرمویەتى: **((لا حلف في الإسلام وأیما حلف كان كان في الجاهلية لم یزده الإسلام إلا شدة))** جا که حەدیثەکان دژایەتییان له بەینا بێ و نایەتەکەش زیاد له مانایەک هەلبگرێ، باشتر وایه روویکەینه ئەو رایەى که پیشینه راستالەکان (السلف الصالح) ی وه‌کوو ئیبنو عەبباس و موحاهید و قەتادە که فەرمویانه حوکمی نایەتەکە به نایەتى ئەنقال هەلەوه‌شاوەتەوه.

پیاو سالاری به سه رژن دا، ریگا چاره‌ی کیشه‌ی نیوان ژن و میرا

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ
وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَالَّذِينَ حَسِبْتَ قَسِيحِينَ حَفِظْتَ لِّلْغَيْبِ بِمَا
حَفِظَ اللَّهُ وَالَّذِي يَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَأَهْجُرُوهُنَّ فِي
الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا إِنَّ
اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا ﴿٣٤﴾ وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَأَبْغَتْوَا حَكَمًا
مِّنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّي اللَّهُ بَيْنَهُمَا
إِنْ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا ﴿٣٥﴾

«الرجال قوامون...» نیبنو نه‌بی حاتم له حه‌سه‌نی به‌صری‌یه‌وه
ده‌گیرته‌وه ده‌لی: له‌سه‌رده‌می پیغه‌مبه‌ردا نافرته‌تیک هاته خزمه‌تی ■ سکا‌لی
نه‌وه‌ی کرد؛ که میرده‌که‌ی به‌ مسته‌کۆله لی‌ی داوه، نه‌ویش فهرموی: تۆله‌ی له
میرده‌که‌ی بستینن: نیتر نه‌م نایه‌ته هاته خواری؛ نافرته‌که به‌بی نه‌وه‌ی تۆله‌ی بۆ
بستیندری گه‌رایه‌وه.

(موقاتل) یش حه‌دیسیتی له‌م جزره ده‌رباره‌ی هاتنه خواره‌وه‌ی نایه‌ته‌که

دیوانه‌ت کردوه‌وه.

جا وه‌کوو زانیمان په‌روه‌ردگار له نایه‌ته‌کانی پیشوودا به‌شه میراتی پیاو و
نافرته‌ی دیاری کرد، نه‌هی نه‌وه‌شی له پیاو و نافرته کرد که ته‌مه‌نناو

ناواته خوازی شهوه بن، شهوهی دراوه به لایه کیان بدری بهو لایه کهی تریشیان، به لکو
 فرمانی پی کردن، که همر کهسه به بهش و باری خوی شکور بی و، چاو نه برتیه
 شهو فعضلو ریزه ی دراوه بهوی تریان! نه مجار دی هوی لیپرسراوی پیاو بو ثافره ت
 و هوی شهوهی که نیرینه دوو چندانهی میپینه له میرات دا دهبا روون ده کاتمه وه،
 ده ففرموی: ﴿الرجال قوامون على النساء﴾ پیاون بالا دهستن به سمر ژنان دا، پیاو
 لیپرسراوی ثافره ته، سهروک و بهرپوه بهرته تی، سهرپهرشتیارو پاریزه و
 به خپو که برته تی، تیکویشان و جیهاد له سمر پیاو ده. له سمر ثافره ت نیه، پیاو
 دوو چندانهی ثافره ت میرات دهبا، چونکه پیاو بهرپرسیاری به خپو کردن و بژیوی
 ثافره ته. هوی شهو لیپرسراوی به دوو شتی سهره کی به:

﴿بما فضل الله بعضهم على بعض﴾ یه که میان شهو زیده ریز و فعضله ی که
 خودا خوی داویه تی به پیاو، که له باره ی فیسیؤلوجی به وه، له پیگ هاتنی جهسته و
 لهش و لاردا، زیده ی به سمر ثافره ت دا هیده، تن قایم و ده مار گشت و ماسولکه
 قهوی و بیر تیژتره، خوراگر و عاقل تر و لهش ساغ تره، له سوز و عاطیفه دا
 مامناوهندی و له بهرام بهر کاره ساتی روژگاردا به پشوتره.

له باره ی وره بهرزی و هوشمه ندی و هیژو تواناوه. پیاو زیده ی هیده، بژیو
 چند پلهو پایه ی که هیده. تایبه ته به پیاو، وه کوو پیغه مبهرایه تی و فرمانپه وایی
 موسولمانان و قازی به تی و بانگدان و قامه ت کردن و وتار خویندنه وه ی روژی
 جومعه، ته لاقیش به ده ست پیاو، پیاو بوی هیده نه گهر مهرجی خوی تیدا هاتنه
 جی. زیاد له ژنیک ماره بکا تا چوار، شایه تیدانی قهزیه ی جینایات و توله ساندن
 تایبه ته به پیاو، به شه میراتیشی له ژن زیاتره.

دووه م: ﴿وبما أنفقوا من أموالهم﴾ به هوی که پیویسته پیاو بژیوی
 خیزانی خوی و ناتاجانی کهس و کاری خوی وه کوو باوک و مام و باپیره و دایک و
 خوشک و پورو نه نک بدا. ههروه ها پیویسته پیاو مارهی بی بدا به ژن، وه کوو ریز
 لینانیک بو ثافره ت.

هه‌روه‌ها زۆر ئه‌ركی كۆمه‌لایه‌تی تر هه‌یه كه له‌سه‌ر پیاوه له‌سه‌ر ژن نیه، وه‌ك سه‌ریازی، جگه له‌م جۆره شتانه كه زۆریه‌یان له قازانجی ئافره‌ته له ماف و ئه‌رك دا پیاو و ئافره‌ت یه‌كسانن، نه‌مه‌ش لایه‌تیکی ئیجابی ئیسلامه و هیچ ئایینیك به‌و جۆره به‌ره‌وه‌ندیی ئاده‌میزادی له هه‌ردوو توخم له خۆنه‌گرتوه، هیچ ئایینیك وه‌كوو ئیسلام مافی ئافره‌تی نه‌پاراستوه، خودا ده‌فه‌رموی: **﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَ بِالْمَعْرُوفِ، وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ﴾** البقرة/۲۲۸

ئه‌مجار په‌ره‌ردگار له ژبانی خیزانی دا ئافره‌ت ده‌كاته دوو جۆر: جۆری یه‌كه‌م: ئافره‌تی راستال و (صالحه) نه‌وانه‌ی گۆی بیستی فه‌رمانی می‌رده‌كانیان؛ وه‌كوو ده‌فه‌رموی: **﴿فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ﴾** چا‌كانی ژنان نه‌وانه‌ن كه خودا په‌رست و فه‌رمانبه‌ر دار و پارێزه‌ری نامووس و هه‌یای خۆیان. كاتێ می‌رده‌كانیان له مال نه‌بن پارێزگاری خۆیان و مال و مندالیان به‌و په‌ری دلسۆزییه‌وه ده‌كهن، كاتێكیش می‌رده‌كانیان له مال بن دیاره‌ باشتر ئه‌ركی ژنیه‌تی خۆیان نه‌نجام ده‌ده‌ن ئه‌م پارێزگاری كرده‌یان له دیار و نادیار **﴿بِمَا حَفِظَ اللَّهُ﴾** به‌هۆی ئه‌وه‌یه كه خودا نه‌وانی پاراستوه، به‌هۆی ئه‌وه‌وه كه ته‌و‌فیقی پێ دا‌ون كه فه‌رمانه‌كانی خودا له‌م باره‌یه‌وه جێ‌یه‌جێ بكهن! جا له به‌وامبه‌ر ئه‌م فیدا‌کاری و پارێزگاری و خزمه‌ت‌كردنه‌ی ئافره‌ت بۆ می‌ردی، پێویسته می‌رده‌كه‌ی نه‌فه‌قه‌ی ب‌كیشێ، ماره‌یی بدات، هه‌لس و كه‌وتی باشی له‌گه‌ل دا ب‌كاو ریزی لێ ب‌گه‌ڕێ، مافی پێشیل نه‌كا! خوداش مزگینی داوه به ئافره‌تی پارێزگار و به‌حه‌یا، وه هه‌ره‌شه‌ی له ئافره‌تی دا‌وین پیس و خیاانه‌ت‌كار كردوه!!

پێغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رمویه‌تی: باشترین ژن ئه‌و ژنیه‌ كه سه‌یرت كرد، دلت خۆش ب‌كا، نه‌گه‌ر فه‌رمانت پێ كرد به‌ گۆیت ب‌كا. نه‌گه‌ر لێ‌ی دوور كه‌وتییه‌وه نامووس و مالت بیاریزی: (تاج/۳- ۵۷ فه‌رموده‌ی/۷)

جۆری دووه‌م: ئافره‌تی ناچیزه‌و خۆ به‌زلزان و لاسارن، گۆی به‌ یاساو داب و نه‌ریتی ژن و می‌ردایه‌تی ئاده‌ن، ئه‌رك و مافی خۆیان ره‌چاو ناكهن، ئه‌م جۆره ژنانه‌ خودا چۆنیه‌تی هه‌لس و كه‌وت له‌گه‌ل دا كرده‌یانی روون كردۆته‌وه‌و ده‌فه‌رموی:

«واللّٰتی تخافون نشوزهن فعظوهن واهجروهن فی المضاجع، واضربوهن» نهو ژنانهی له میترده کانیان هه لده گهرینهوه و ناچیز» دهبن، یان دیاردهی ناچیز» بوونیان لی دیاری ده دا» نهوه ده بی به گویره ی پتویست به چهند قوناغی مامه له یان له گهل دا بکری:

۱- نامۆزگاری کردن و په‌ند دادن: وه‌کوو نهو نه‌صیحه‌تی بکاو پی‌ی بلی: ئافره‌ت له خودا بترسه، من مافم به‌سهرتهوه هه‌یه، واز له که‌لله ره‌قی خۆت یینه، پتویسته به‌گوئی من بکه‌ی، خۆت گونا‌ه‌باری دیوانی خوانه‌که‌ی، نه‌م‌ج‌بار هه‌ره‌شه‌ی نه‌وه‌ی لی بکا که به‌رده‌وام بوون و سه‌ری‌چی کردنی ئاکامی زیان ده‌بی. بۆ خۆی و بۆ منداڵ و که‌س و کاری! هیلانه‌ی ژن و می‌تردا‌یه‌تیان تیک ده‌چی و تووشی سه‌رگه‌ردانی و مال ویرانی ده‌بن، نه‌گه‌ر وازی نه‌هینا نه‌م‌ج‌بار په‌نا ده‌باته به‌ر ریگا چاره‌ی دووه‌م که نه‌ویش له‌گهل نه‌نووستنه.

۲- له‌گهل نه‌نوستن و چی لی جیا‌کردنه‌وه:

به‌م جو‌ره له‌گه‌لی نه‌خه‌وئ و، له‌سه‌ر سه‌ری‌تیک له‌گه‌لیدا نه‌نوی! به‌لام زیاد له‌ سئ رو‌ژ دروست نیه ده‌نگی لی دابه‌ری! نه‌م هه‌لس و که‌وته زۆر کاری‌گه‌ره له‌ ده‌روونی ژن دا، له‌وانه‌یه هه‌لو‌تستی خۆی بگو‌ی و به‌ر له‌ دوا رو‌ژی خۆی بکاته‌وه، نه‌م‌ج‌بار نه‌گه‌ر نه‌وه‌ش دادی نه‌دا، په‌نا ده‌باته به‌ر ریگا چاره‌ی سێ‌یه‌م.

۳- لیدانی‌یک که‌ نازاری پی نه‌گه‌یه‌نی: لیدانی به‌ نه‌سپایی وه‌کوو نه‌وه سووک سووک به‌ ده‌ست له‌سه‌ر شانی بدا، یا به‌ سیواکی، یا به‌ شوولکێ بۆ ته‌می کردن لی‌ی بدا، نه‌ک بۆ ئیش پی گه‌یاندن و داخی دل پی رشتن، چونکه مه‌به‌سته‌که ئیش پی گه‌یاندن نیه، به‌لکو مه‌به‌ست ئی‌صلاح کردنه، ته‌نانه‌ت نه‌گه‌ر می‌رد زیاده‌په‌وی کرد و به‌لیدانه‌که ئافره‌ته‌که مرد! نه‌وه پیا‌وه‌که بکو‌ژه و سزای بکو‌ژی لی ده‌ستیندری، هه‌روه‌کوو چۆن مامۆستا نه‌گه‌ر له‌ قوتابی دا و به‌ لیدانه‌که قوتابی‌یه‌که مرد. مامۆستا‌که ده‌سته‌به‌ر ده‌بی و به‌ بکو‌ژ حسیب ده‌کری!! پتویسته لیدانه‌که هه‌مووی ئاراسته‌ی یه‌ک شوین نه‌کری له‌ جی‌گه‌ ناسک و به‌ریزه‌کانی نه‌دری، وه‌کوو

دهم و چاو و شهرمگا و سهره نجه کان به گۆچان و عه صا لی ی نه دا! به نه سپایی لی ی بدا و کهر کوژی تی ی نه سره وینی!

جا همرچهنده لیدان له سهر شه شیوهیه و کاتی ناچیزیهی داو بهس له ثافرهت دروسته، به لام زانایان پییان وایه تهرک کردنی باشته.

جایی کوری عه بدوللا ده گیریتیه، ده لی: پیغه مبهر ■ له کیوی عمره فات له شیوه که ی دا وتاری خوینده وه و فهرموی: (ده رباره ی ثافره تانیس له خودا بترسن و بی دادی و ناهه قیان لی مه کهن رهفتارتان جوان بی له گه لیان، چونکه نهوان نه مانده و سپارده ی خودای گهره ن لای ئیوه، پیاو همر خیانهت بکا نابی خیانهت له نه مانده تی خودای خوی بکا. وه نهوان له سهر فهرموده ی خوداو به پی قسه ی شهریه تی نهو جه لال بوون بو ئیوه و دینه باخه لتانه وه ده چنه لایان وه مافی ئیوه له سهر نهوان نه وه یه: نهو که سه ی ئیوه حمزی لی ناکه ن نه یه یینه سهر به ره تان و نه هیلن بینه مالتان، جا نه گهر شتی وایان کره که به ده لی ئیوه نه بو، نهوا تا ده توانن چاو پۆشیان لی بکه ن و به نه رم نیانی له گه لیان دا بجوولینه وه به بی هۆیه کی رهوا ته لاقیان مه ده ن، به لام نه گهر به م شیوه شیرینه ش چاریان نه کرا، نهوا شهریه ت ریگه تان ده دا به نه سپایی لییان به ن. نیبنو سه عید و به یه قی له نوموکه لثوم - کچی نه بویه کری صلیق - ده گیرنه وه ده لی: پیاوان لیدانی ثافره تانیان لی قه ده غه کرابوو لای پیغه مبهر ■ سکا لای خویان له ده ست ژنه کانیا ن کرد، پیغه مبهر ریگای پیدان که لییان به ن، دوایی فهرموی ((ولن یضرب خیارکم)) نه وه ی له ئیوه پیاوی باش بی له ژنی خوی نادا!

له هه دیسیکی تر هاتوه: که پیغه مبهر ■ به سهر سوپمانه وه فهرمویه تی: ((ایضرب احدکم امراته کما یضرب العبد؟ ثم یضاجها فی آخر الیوم!)) (تاج/۳-۱۳۲ ف/۱).

نایا یەکیەک لە ئێوە لە خیزانی دەدا وەکوو لە کۆیلە دەدا؟ پاشانیش ئێواره لە گەلی رادەکشێ و کاری شەڕعی لە گەڵ دەکا؟ ئەم فەرمودانە بە تێکرا، ئەوە دەگەینەن کە لێدانی ژن باش نیە و وا باشە وازی لێ بهێنرێ: قورئانیش دەفەرموێ: ﴿فَإِمَّا سَأَلَكَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيعٍ بِإِحْسَانٍ﴾ البقرة/۲۲۹.

جا ﴿فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَ سَبِيلًا﴾

ئەگەر فەرمانبەردار بوون و بە قەسەیان کردن، ئێتر رێگا چارە ی تر مەگرە بەرو بە شیوەیەکی تر سزایان مەدەن ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا﴾ بێگومان خودا بالا دەستەو بە توانا و دەسلەتە، ئەگەر سەتم لە ئافەرەتان بکەن و بەهێزو بازووی خۆتان بنازن، خودا تۆلەتان لێ دەستینێ و سزاتان دەدا، ئەمە هەر پەشەییەکی تونده لە پیاوان دا کۆکی کردنە لە مافی ژنان. بڕیکیش پێیان وایە نایەتە کە هەلنانی تێدا بە بۆ مێردەکان کە تۆبە لە خیزانەکانیان قبوڵ بکەن، واتە: لە کاتی کدا خودای بالادەست و بەتوانا، تۆبە ی تاوانبار قبوڵ دەکا، ئێوە دەبێ زیاتر نامادەباشیتان تێدا بێ بۆ تۆبە وەرگرتن و لێبووردوویی.

۴- جا ئەگەر ئەم رێگا چارنە کاریگەر نەبوون؛ پەنا دەبرێ بۆ رێگا چارە ی چوارەم کە دەفەرموێ ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا﴾ ئەگەر زانیتان کە کێشەو ناخۆشی لە نێوان ژن و مێردە کەدا هەیە و گەیهێتە پلەیەکی کە لە ناو خۆیاندا بۆیان حەل ناکرێ، ئەوا دادوەریەک لە خزمی مێرد و دادوەریەک لە خزمی ژنە کە بنێرنە لایان، بۆ ئەوەی لە نزیکەو لە کێشە کەیان بکۆلنەو، هۆی ناکۆکییە کەیان دەست نیشان بکەن ﴿إِنْ يَرِیدَا إِصْلَاحًا يَوْفِقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا﴾ ئەکەر ویست و نیازیان پاک بێ و بە دەلسۆزی بە پیر کێشە کەو بەچن و نامۆژگاری کردنیان بۆ خودا بێ، خودا کۆششیان بە پێڕۆز دەگێڕێ، یارمەتیان دەدا، ئاکامی باش بە دەست دینن و رێکیان دەخەنەو و خوشەویستی دەکەوێتەو نێوانیان ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا﴾ بێگومان خودا هەمیشە زانیەو دەزانێ چۆن و بەچی ناشت دەبنەو و خوشەویستی دەکەوێتەو نایانەو!

نه مجار نایا فرمائی (فابعثوا) بۆ وجوویه، یان بۆ مدهده به نیمامی شافعی
-ره زای خوی لی بی- ده فرموی: فرمانه که بۆ وجوویه، چونکه هۆکاری لابردنی
زولم و ستمه و فعرزی کیفایه و نهرکیکی پیوستی سهر شانی قازییه.

به لام نایا مهرجه (حه کهم) ناویری که ره کان خزم و کهس و کاری ژن و
میرده که بن یا نا؟؟ نهوه مهرج نیه، به لکو وا باشه خزمیان بن، نه که ره بیگانه ش
بن قه ی ناکا، چونکه نهوان کاره که یان ده رخستنی هۆی کیشه که یه و نه مجار
ناویری کردن و ریخستنی نتوانیانه و شایه قی دانه له سهر ستمه کار و خه تاباریان،
نهویش به بیگانه دهست بهر ده بی، وه کوو چۆن به خزم دهسته بهر ده بی. به لام چاک
وایه ناویری که ره کان له خزمی ژن و میرده که بن، بۆ نهوه ی نهینی نیوان ژن و
میرده که زیاتر بیاریزی و ناویان نه زیندیری، ههروه ها چونکه خزم ناگادار ترن به
حال و چۆنیه قی ژن و میرده که و باشت گرنگی به ریکه که وتنه و یان ده ده ن و کۆلی
پتوه هه لده گرن، جیگای پروای ژن و میرده که ن.

نهرک و ده سه لاتی ناویری که ره کان به لای نیمامی مالیک و شه عبی و -
به بی بی گپانه و یه کیش له نیمامی عه لی و له نیبنوعه به سه وه - نهوه یه که
حه که مه کان ده توانن: دوا ی لیکۆلینه وه بریار بذه به یه که خسته نه و یان یان به
لیک جیا کردنه و یان و هیه پیوست به ره زامه ندی ژن و میرده که ناکا؟! چیان به
لاوه باش بوو به مرژه وه ندی ژن و میرده که یان تیدا ببینن ده توانن بریاری له سهر بذه
و ده سه لاتیکی شهرعی و قه ضائی خۆیانه به لام هه ره ده توانن یه که ته لاقی بذه ن،
به بینونه ی صوغرا، واته: جیا بوونه وه ی به چو وک.

نیبنوعه وه بی ده لی: (حکما من أهله و حکما من أهله) به ناشکرا نهوه
ده گه یه نی: که نهو دوو حه که مه بریکار (وه کیل) نین به لکو قازی و ده سه لاتدارن و
ده توانن حوکم بکه ن به یه که که وتنه و یان، یا به لیک جیا بوونه و یان! شافعی و
حه نه لی یه که کان ده لین: حه که مه کان به بی ره زامه ندی ژن و میرده که، نه توانن
بریاری لیک جیا بوونه و یان بۆ بذه ن، چونکه نهوان (وه کیل) ن نه که قازی.

حه‌نه‌فی‌یه‌کان ده‌لین: ناکامی لیکۆلینه‌وه‌که‌یان نه‌وه‌یه: بیرو‌رای خو‌یان
بهرام‌بهر به‌ کیشه‌که‌یان ده‌که‌نه‌ راپۆرت و به‌رزى ده‌که‌نه‌وه‌ بۆ به‌رده‌م قازى و له‌بهر
روشنایی راپۆرت‌ه‌که‌ی نه‌وان دا قازى فەرمانى ته‌لاق ده‌رده‌کا!
واته: هه‌که‌مه‌کان ده‌سه‌لاتى ته‌لاقیان نیه، مه‌گهر قازى به‌ ره‌سمى نه‌و
ده‌سه‌لاته‌یان به‌داتى: که‌وابوو رای هه‌نه‌فی‌یه‌کانیش هه‌روه‌کوو رای شافیعی و
هه‌نبه‌لى‌یه‌کانه‌.

نایه‌ته‌که‌ شتیکی وای تیدا نیه، پشتگیری رایه‌ک له‌م رایانه‌ بکا، به‌لکو
بۆ هه‌ر یه‌کێ له‌و رایانه‌ ده‌توانین تیلنیشان و ناماژه‌ی لى ده‌رینین.
رای یه‌که‌م پشت به‌وه‌ ده‌به‌ستى، ده‌لى: قورشان ناو‌پێکاره‌کانى ناو ناوه
هه‌که‌م، (هه‌که‌م) یش حاکم و دادوه‌ره‌ دادوه‌ریش ده‌سه‌لاتى به‌ریار دانى هه‌یه!
رای دووه‌م له‌م روانگه‌وه‌ بۆ باسه‌که‌ ده‌چى: ده‌لى نایه‌ته‌که‌ ته‌نها ده‌سه‌لاتى
نیسه‌لاح و ریک‌خستنه‌وه‌ی پیداون و جگه‌ له‌وه‌ ده‌سه‌لاتى تریان نیه. جا هه‌ر چه‌ند
مه‌سه‌له‌که‌ نیجته‌یه‌ادى و جیگای لیکۆلینه‌وه‌یه، هه‌ر رایه‌ش به‌لگه‌و تێپروانیى
خۆی هه‌یه، به‌لام رای دووه‌م وێجوتر دیته‌ به‌ر چاو، چونکه‌ ژن و میترده‌که‌ پیش
ناردنى هه‌که‌مه‌که‌ ناچار نین که‌ ته‌لاق و فیدیه‌ ره‌چاو بکه‌ن، دواى ناردنى
هه‌که‌مه‌کانیش له‌و باره‌وه‌ ناچار ناگیرن. که‌وابوو خستنى ته‌له‌ق له‌ میترده‌که‌و مال
پیدان له‌ لایه‌ن نافرته‌که‌وه‌ پێوستى به‌ ره‌زامه‌ندى هه‌ردووکیان هه‌یه‌وه‌
ده‌سه‌لاتى هه‌که‌مه‌کان نیه. نه‌مجار نه‌گهر هه‌که‌مه‌کان خو‌یان کیشه‌یان له‌ناودا
په‌یدا بوو، نه‌وه‌ قسه‌ی هه‌چ لایه‌کیان وه‌رناگیرى هه‌ر شتی که‌ هه‌ردوو لایان له‌سه‌رى
کۆک نه‌بن به‌ هه‌چ حسیب ده‌کری.

ره‌وايه‌ بۆ ژن و میترده‌که‌ که‌ یه‌ک که‌س بکه‌ن به‌ هه‌که‌م و له‌ پێشه‌وه‌ به‌
به‌ریاره‌که‌ی رازى بن، نه‌و کاته‌ نه‌و چى به‌ریار دا ده‌ریاره‌یان هوکمه‌که‌ی ره‌وايه‌و ده‌بێ
جێ به‌جێ بکری.

ره وشتی قورنانی: یه کتاپه رستی، چاکه کردن له گه ن باوک و
دایک و خزم و دراوسی دا، مال به خشین بوریابازی
نایه سه نده

❖ وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ۚ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ
وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ
بِالْجُنُبِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ
مُخْتَلًا فَخُورًا ﴿٢٦﴾ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ
مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۚ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿٢٧﴾ وَالَّذِينَ
يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِيقَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَمَن يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا ﴿٢٨﴾ وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ
آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ

عَلِيمًا ﴿٢٩﴾

ئه مجار وه کوو زانیمان ههر له سه ره تایی سوره تایی سوره ته که وه نایه ته کان ده رباره ی
ریک خستنی خیزان ده دوین و په یوه ندی نیتوان نه ندانه کانی دیاری ده که ن و، شیوه ی
هه لس و کهوت له گه ل یه کتری دا روون ده که نه و و وه کوو تا قی کردنه وه ی هه تیوو
منج کردنی گیل و نه خام له سه و داو مامه له کردن و چو نیه تی مامه له و ره فتار
کردن له گه ل نافرته دا، که و ابوو گونجاوه خوی گه و ره بری مافی گشتی و به هیز
کردنی په یوه ندی خزمایه تی و هاوسییه تی و دوستایه تی و چو نیه تی مال خرچ کردن

و مال به خشین له ریگای خوادا دهست نیشان بکاو روونیان بکاتمهوه، مال به خشینیک پهسندنه بو ریابازی و ناو و شورهت نه بی، نهام ناموژگاریانهی به فرمان کردن به خودا پرستی دهست پی کردوو فرموی: ﴿واعبدوا الله ولا تشركوا به شیئا﴾ پاش نهوهی پروهردگار ژن و میتردی ناموژگاری کردن که له گهل یه کتری مامه لهیان باش بی، فرمانی به حکه مه کان کرد که ههولی ریکخستنهوهی ژن و میتردی لیک زویر سوو بدهن و کیشه کهیان بو حمل بکهن، نه مجار دی رینومایی ناهه میزادان به گشتی دهکا بو پهیرهو کردنی چهند رهفتاریکی جوان که له کاتی مامه لهو په یوهندی کردن به یه کترهوه پابهندی بن و خویانی پی نارایش بدهن، وه یه که یه که باسیان ده کهین:

۱- ﴿واعبدوا الله﴾ بهندایه قی خودا بکهن، دهسته گولی هه مویان خودا پرستی به، واته: نهو په ری گهر دنکه چی بو خودای گهوره نیشان بده هه رچی فرمانیکی پیمان کردوو به جوانی نه نجامی بدهین، وه نهی له هه رچی کردوو لهی دی دور بکوهینهوه.

۲- ﴿ولا تشركوا به شیئا﴾ دووه میس پروهردگار فرمانان پی دهکا: که کس مه که پی به هاوهل و هاوتای و جگه له خودا کهسی تر به خودا مه زانن. دیاره شهریک بو خودا قهرار دان چهند جوړیکی هیه؛ جوړیکیان وه کوو نهوهی که عمره به کانی سمرده می نه زانی بتیان ده پرستن و به خدیالی خویان نهو بتانه له خودایان نزیک ده که نهوه، وه کوو قورئان ده بارهیان ده فرموی: ﴿ويعبدون من دون الله مالا يضرهم ولا ينفعهم، ويقولون هؤلاء شفعاؤنا عند الله، قل اتنبئون الله بما لا يعلم في السموات والارض، سبحانه وتعالى عما يشركون﴾ یونس/ ۱۸

جوړیکی تری شهریک بو خودا قهرار دان نهو په که خودا له مه سیحیه کانهوه بو مان ده گیر پتهوه؛ که نهوان عیسیایان به خودا زانیوه، ده فرموی: ﴿اتخذوا احبارهم و رهبا نهم اربابا من دون الله، والمسیح بن مریم وما امروا الا ليعبدوا لها واحدا لا اله الا هو سبحانه عما يشركون﴾ التوبة/ ۳۱

چهند جوریکی تریشی هدی له شوینی تاییه تی خۆی دا باس کراوه.

۳- ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ چاکه کردن له گه‌ل باوک و دایک دا، پمروه‌ردگار له‌چهند شوین دا چاکه کردنی له‌گه‌ل باوک و دایک جوت کردوه به عیبادت کردنی خۆی و یه‌کتاپه‌رستی، وه‌کوو نهم نایه‌ته‌ی ئیره‌و نایه‌ته‌ی ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ الإسراء/۲۳

یان نایه‌تی: ﴿أَنْ أَشْكُرَ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ﴾ لقمان/۱۴

چاکه له‌گه‌ل دایک و باوک بریتیه له به‌گوئ کردنیان و خزمه‌ت کردنیان و هه‌ول دان بۆ دابین کردنی پێداویستیان و خۆ پاراستن له هه‌ر شتیک که زیانیان پێ بگه‌یه‌نێ! چونکه نه‌وان هۆی دیاری سه‌به‌ب ظاهر-ین بۆ په‌یدا بوونی منداڵ و نه‌وان ئێمه‌یان په‌ره‌ده کردوه به‌ختیوان کردووسن و باوه‌شی سۆز و خۆشه‌ویستیان بۆ کردووسنه‌وه.

ئێبنو عمره‌بی ده‌لێ: چاکه کردن له‌گه‌ل دایک و باوک دا پایه‌یه‌کی نایینه چاکه کردن له‌گه‌لیان دا به‌گوفتار و کردار ده‌بێ، نابێ له‌ روویاندا وشه‌یه‌ک بلیین دلیان نازاری پێ بگا؛ وه‌کوو قورئان ده‌فرموی: ﴿وَلَا تَقُلْ لَهُمَا آفٌ وَلَا تُنْهَرُهُمَا﴾ الإسراء/۲۳

۴- ﴿وَبِذِي الْقُرْبَىٰ﴾ چاکه کردن له‌گه‌ل خزم و کهس و کاردا به‌جێ هینانی صیله‌ی ره‌حم له‌گه‌ل براو خوشک و مام و خال پور و مناله‌کانیان دا. په‌یه‌ه‌ندی و هاموش‌کردن و دل‌دانه‌وه‌یان له‌ کاتی ناخۆشی دا «یارمه‌تی دان و به‌ په‌یره‌وه چوونیان له‌ کاتی پێویستی دا، نه‌مه‌ش سه‌رد» کیشی بۆ پته‌و‌بوونی په‌یه‌ه‌ندی خێزان و دل به‌یه‌کتر خۆش کرن و یه‌ک گرتنی کۆمه‌ل و پێشکه‌وتنی ولات. هه‌روه‌کوو، چۆن له‌ سه‌ره‌تای نهم سوره‌ته‌دا فرموی ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ﴾.

۵- ﴿وَالْيَتَامَىٰ﴾ چاکه کردن له‌گه‌ل هه‌تیوان و بێ باوکان.. پمروه‌ردگار له سه‌ره‌تای نهم سوره‌ته‌و له شوینی تریش دا فرمانی پێ کردووسن که چاومان له

هه تیوان بی و چاکه یان له گهل دا بکهین، چونکه نهوان باوکت که پشتیوان و یارمه تیده ری ئیشانه له ژبانی دا- نهیان ماوه، ده بی واهلس و کهوتیان له گهل دا بکهین که لینی بی باوکیان بو پر بکهینه وه!!

ئیبو عه بیاس ده لئ: چاکه کردن له گهل هه تیو دا نهو هیه به هیدی و هیمنی له گهلیدا بجولیه وه به جوانی به ختوی بکهی و نه گهر سه ره رشتیاری بووی و مال و دارایی باش پیارتزی.

۶- «والمساکین» چاکه کردن له گهل هه ژاران دا نهوانی که ناتوان بریوی خویان دابین بکهین، چاکه کردن له گهل نهوان دا بهوه ده بی خیریان پی بکهی یان به شیوهیه کی جوان به پریان بکهی وه کوو ده فرموی: «وَأَمَّا السَّائِلُ فَلَا تَنْهَرْ» الضحی/ ۱۰ نه مهش له بنه ما سه ره کی یه کانی یاسای هاریکاری (التکافل)ی کومه لایه تی به له ئیسلام دا.

۷- «والجار ذي القربى» چاکه کردن له گهل دراوسی یان نزیک یان دراوسی خزم یان هاوسای هاوئایین (هاوسی واهیه هه سئ جوژه کهی تیادا کوو ده بیته وه) چاکه کردن له گهل هاوسی دا بناغهی یارمه تیدان و به ستنی په یوه ندی و دروست بوونی خو شه ویستی هه ست کردن به کامه رانی به.

۸- «والجار الجنب» چاکه کردن له گهل هاوسی دوور یان هاوسی یه که خزم نه بی.. بیگومان نایینی ئیسلام موسولمانانی هه لئاوه بو چاکه کردن له گهل هاوسی دا ته نانه ت نه گهر نهو هاوسی به موسولمانیش نه بی. نهوه تا پیغه مبهر سهردانی جو له که یه کی هاوسی کرد که نه خوش بوو عه بدوللای کوری عومهر سهرپکی سهرپری دوو سئ جار له خزمه تکاره کهی دووباره کرده وه پی ی گوت: بهشی ماله جو له که کهی هاوسی ماننتان نارد!؟

ئیبو عومهر و عاتیشه ره زای خویان لی بی- فهرموویان: پیغه مبهر فهرموی: (جویرائیل نهو نه ده به زوری ناموژگاری و راسپیری کردم، سه باره ت به مافی دراوسی له سه ره دراوسی، ته نانه ت وام زانی که دراوسی که له پوور و میرات ده گری (ریاض/ ۱۱- ۳۱۳)

موسلیم و بوخاری فرموده یه ک ده گپرنه وه که پیغه مبر ﷺ فرمویه تی ((من کان یؤمن بالله والیوم الآخر فلیکرم جاره)) واته: هرکه سی باوه ری ساغی به خوداو بهروزی دواپی هیه به ریزی دراوسی ی بگری)) نه مجار ماوه ته وه نه وه بزانی ک بی به دراوسی ده ژمیردری؟ نه وه عورف و عاده تی ولات دیاری ده کا، حه سه نی به صری ده لی: تا چل مال له هر چوار لاه به هاوسی حسیب ده کری!

ریزگرنتی هاوسی زور جوری هه ن وه کوو یارمه تیدان و کومه کی پی کردنی، نه گهر هه ژار بی، وه کوو مامه له وه هلس و کهوتی جوان له گهل دا کردنی و نه زیه ت نه دانی و زیان دور خسته نه لی تی! دیاری بو ناردن و بانگ کردنی بو نان خواردن و دیده نی کردن و چوون بو لای نه خوشی، نه گهر نه خوشیان هه بو.

۹- ((والصاحب بالجنب)) چاکه کردن له گهل هاوپی، هاوپی ش جوری زوره، وه کوو هاوپی خویندن و هاوپی سه فهر و کار و پیشه، هاوپی مزگهوت و کور و کومل، تیمامی علی ده فرموی: مه به ست به ((والصاحب بالجنب)) حه لال و هاوسره کهوا له پالتا.

۱۰- ((وابن السبیل)) چاکه کردن له گهل ریوار، واته: که سیک که له مال و نیشتمانی خوی دور کهوتی ته وه یارمه تی بده ی بگاته وه ولاتی خوی، یان یارمه تی بدری بگاته مه به ستی خوی.

۱۱- ((وما ملکت ایمانکم)) چاکه کردن له گهل کزیه کان ■ میینه بن و ج نیرینه، نه وه بو پیغه مبر ﷺ له سهر مهرگا له دوا ناموزگاریه کهیدا، داوی له موسولمانان کرد که له گهل کزیه کاندای مامه له وه ره فتاریان جوان بی، به گشتی ناموزگاری پیغه مبر ■ له سهر مهرک دا نه وه بو فرموی: ((الصلاة وما ملکت ایمانکم)) (ناگاداری نویژ بکه ن و چاوی خیرتان له ژیر ده سته کانتان بی!!).

تیمامی بوخاری و موسلیم فرموده یه ک ده گپرنه وه که پیغه مبر ﷺ ده رباره ی کزیه کان فرمویه تی: ((هم! خوانکم و خولکم، جعلهم الله تحت ایدیکم)).

۱۲، ۱۳- حرامی خو به زلانی و خو هله نانه وه له خو بایی بوون (إن الله لا یحب من كان محتالا فخورا) بیگومان خدا که سیک کی خوش ناوی که ده عیه که و خو بادهر و خو به زلزان و خود په سهند بی.

به ته که ببورو فیز ده عیه ناژمیردری: که سیک وبقاری خو ی بگری و ریز بۆ خو ی دانی، نهفس بهرز بی، له گهل نهدهب و حیشمهت دا، مال و خانوو بهره ی خو ی برازینیته وه، خو شپۆ (سه یاره) و پۆشاک ی جوان و نایابی هه بی، نه بو داوود و تیرمزی له نیبنو مه سعوود ده گیرنه وه ده لی: پیغه مبهر ﴿فمرمویه تی﴾ ((لا یدخل الجنة من كان في قلبه مثقال ذرة من کبر)) واته: ((که سی به قه د تو سقالی فیز و ده عیه له دل دابی ناچیته به ههشت)) پیایکیش عمرزی کرد وتی: قوریان! هه یه پی خو شه پۆشاک ی خاوین بی، پیلاوی جوان بی نه ی نه وه چۆنه، پیغه مبهر ﴿فمرموی﴾ ((إن الله جميل یحب الجمال)).

واته: ((نه وه دانانری به فیز ده عیه، نه وه خو جوان کردنه به یه کی له نیشانه و سیفته کانی خودا، خودا خو شی جوانه و جوانی پی خو شه)).

نه مجار په روه ردگار ره وشتی لوت بهرز و خو به زلزان و له خو رازیانمان بۆ روون ده کاته وه ده فمرموی: ﴿الذین یخلون و یا مرون الناس بالبخل و یکتمون ما آتاهم الله من فضله﴾ نه وانه ی به خیلی له مال و دارایی خو یان دا ده که ن و وه کوو خودا فمرمانی پی کردوون لی نابه خشن، چاکه ی پی له گهل باوک و دایک دا ناکه ن، یارمه تی خزم و هه تیو هه ژار و هاوسی یانی پی ناده ن زه کاتی شمرعی لی ده رناکه ن سه ره پای نه وه یش نامۆزگاری خه لکی تر ده که ن که رۆدو چرووک بن. نه و مال و سامانه ی هه یانه هیشیرنه وه نیشانه ی نیعمه تی خودایان له سه ره ده رناکه و ی، دلیان نایی بۆ خودی خو شیان خه رجی بکه ن، هه می شه خو یان به هه ژار ده خه نه بهرچاو، هه روا هه مه به هره و چاکه یی که خودا داویتی پیان ده شان نه وه، وه ک زانست و ده سه لات و توانایی و شتی تری وا.

ئیبینو ئیسحاق و ئیبینو جەریر له ئیبینو عەبباسەو دەگیرنەو دەلی:
 کۆمەلیک له جووله که کان دەچوونه لای چەند که سێک له یاریده ده ران (الانصار) و
 نامۆزگاریان ده کردن که مال و دارایی خۆیان نه به خشن ده یانگوت: ده ترسین ئیوه
 ههژار بین، په له پهل مه کهن له مال به خشین دا کێ ده زانی رۆزگار چۆن ده بی؟ کێ
 ده لی: ئیوه ش ههژار نابن. ئیتر ئەم نایه ته هاته خوارێ (الذین یبخلون تا-
 وکان الله به علیم). پیغه مبه ریش ۞ دژی به خیلی بووه فەرمویه تی ((وای داء
 ادوا من البخل)) واته: ((چ ده ردی هیه که له ده ردی ره زلی کوشنده تر بی!!))
 ئەبو داوود و حاکم له عەبدوللای کوری عومەرەو فەرموده یەک ده گیرنەو که
 پیغه مبه ر فەرمویه تی: ((ایاکم والشح، فإنه هلك من كان قبلکم بالبخل،
 امرهم بالبخل فبخلوا، و امرهم بالقطيعة فقطعوا، و امرهم بالفجور
 ففجروا)) بۆ هەموو ره وشتیک لهو ره وشته ناشیرینانه ی به خیلی په روه ردگار
 تۆله ی به ئیشی ناماده کردووه ده فەرموی: (واعتدنا للکافرین عذابا مهینا)
 ناماده مان کردووه بۆ ئەوانه به هۆی لوتبه رزی و به خیلی و ناشکوری کردنیان
 سزایی که سه رباری ئیش و نازاری زۆری- سووکایه تی پێ کردنی شی تیا دایه، نه و
 سزایه پراوپری کرده و نه پاهه سەنده کانیانه، خودا نه و له خۆپازی و به خیالانه ی به کافر
 ناو برده و، چونکه کرده وه کانیان کرده وه ی کافرا نه نه ک هی موسولمان، هه روه ها
 چونکه (کفر) به مانا دا پۆشین و شار د نه وه هاتوه، به خیلش نیعمه تی خودا
 ده شاریته وه ئینکاری ده کا. پیغه مبه ر ۞ ده فەرموی: ((إن الله تعالی یحب ان
 یری اثر نعمته علی عبده)) واته: ((خودای گه وره پێی خۆشه که نیشانه ی ناز
 و نیعمه ت و چاکه ی خودا له گه ل بهنده ی خۆیدا به بهنده که وه دیار بی)).

(تیرمذی و حاکم له ئیبین عومەرەو گیراویانه ته وه) پیغه مبه ر ۞ که
 ده پارایه وه ۞ فەرمو: ((واجعنا شاکرین ننعمتک مشنیر بها علیک، قاتیها.
 و اتممها علینا)). خودایه! بمانکه به سوپاسگوزاری به هره کانت، بیانکه ی به
 مایه ی وه سپ و ستایشی تۆ، پتیان رازی بین و له قه یان لی نه ده یین، خودایه!

تهواویان بکه بۆمان)) هه ندی له زانایانی سه له ف فهرمو یانه مه به ست لهو به خیلی یه یه نایه ته که باسی ده کا شارد نه وه ی نهو زانیاری یه بوو که جووله که کان ده رباری ره رشت و نیشانه ی پیغه مبه ر لایان بوو ده یان شارد نه وه، بۆیه به کافری ناو بردن و فهرموی: «واعتدنا للکافرین عذابا مهینا» جاوه کوو ناشکرایه نه هلی فه خر و له خۆپازی بوو دوو جۆرن جۆریکیان نه وه بوو باس مان کردن که رۆدو به خیل و چا و چنۆکن، ناز و نیعمه تیک که خودا پی ی داو ن ده ی شیر نه وه، جۆریکی تر مال و دارایی خۆیان ده به خشن بۆ رییابازی و ناووشۆره ت نه م تا قمه ش له تا قمی پیشوو با شتر نین و بۆیه دوا به دوا ی کۆمه لی پیشوو باسی نه مانی کرد وه، فهرموی: «والذین ینفقون أموالهم رئاء الناس ولا یؤمنون بالله ولا بالیوم الآخر» نه وانه ی مال و دارایی خۆیان ده به خشن بۆ رییابازی و ناووشۆره ت، مه به ستیان به مال به خشینه که، ره زامه ندی خودا نیه، بر وایان به خودا و زیندوو بوونه وه ی رۆژی قیامت نیه، با وه ریان به حیساب و لی کۆلینه وه ی رۆژی قیامت نیه.

له فهرمووده ی چه سپاو له پیغه مبه ره وه هاتوه که سی کهس یه که م جار ناگری دۆزه خیان پی داهه گیر سی زاناو غه زاکه ر و به خشنده - نه وانه ی به کاره که میان رییابازی ده که ن، جا به خشنده ده لی: خودایا من له دنیا دا هه ر شتیکی تۆ پیت خۆش بو یی مالی تیدا به خشم مالم تیدا به خشیوه په ره ردگار ده فهرموی: درۆ ده که ی: تۆ بۆیه مالت به خشیوه تا پیت بلین: سه خی و دل فراوان، نه وه شیان پی گوتوی و له دنیا دا پا داشتی خۆت و هر گرتۆته وه، نهو رییابازانه نه بر وایان به خودا هه یه، نه بر وایان به رۆژی دوا یی هه یه. نه وانه شه ی تان هه لی خه له تاندوون و له خشته ی بردوون! «ومن یکن الشیطان له قرینا فساء قرینا» که سی که شه ی تان ری پیشانده ر و ها ورپی بی نه وه ها ورپی به کی خراپی هه یه، واته: نه وه ی که نه وانی هه لئاوه بۆ به خیلی و رۆدی، بۆ خرا په کردن و رییابازی شه ی تانه و شه ی تانی ش ها ورپی و مامۆستایه کی خرا په و نه وانه ی به گۆی ده که ن، له شه ر و نه گبه تی دا حال یان له حالی شه ی تان خرا پتره!

ئەمە ئاماژەى ئەوەشى تێدایە کە پێویستە ئینسان خۆى لە ھەوێى خراپ
 دوور بڤاتەوێ و ھەول بەرا دەرى صالح و باش بۆ خۆى پەیدا بکا.

﴿وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ﴾ ئەوانە
 چ زیانیکیان تووش دەبوو ئەگەر بەراستی پرۆایان بە خودا بکردایە و رۆزى
 قیامەتیان بە ھەق بزانایە و کاریان بۆ ئەو رۆژە سامناکە بکردایە، لەو مال و
 داراییەى کە خودا پێى داو بەخشنە بوونایە و لەبەر خاترى خودا و بەدەست
 ھێنانى رەزامەندى ئەو کاریان بکردایە، ئاوا خەسارە تەندى دۇنیا و قیامەت
 نەدەبوون!! ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا﴾ خودا ئاگادارى نیازونىەتى باش و خراپى
 ئەوانەى، دەزانى کى شیاوى تەوفىق و یارمەتى دانە دەبڤاتە سەر رىگای راست؛
 کى شیاوى نەفرەت لى کردنە وازى لى دینى و بەرى بۆ بەرەللا دەکا، ئەمجار لە
 قیامەت دا پاداش و سزای ھەموو کەسێ بەپێى کردەوێ خۆى دەداتەوێ، ھىچى
 لى ھون نابێ و ھەموو کردەوێک پاداشى خۆى دەدریتەوێ، کەوا بوو پێویستە
 موسوڵمان کردەوێ گوشتارى ساخ بۆ خودا بێ و ھەر لە ئەویش چاوەروانى پاداش
 بێ

هه لنان بۆفه رمانبه ر داری خوداو پیغه مبه ر، ترساندن
له سه ر پیچی کردنی فه رمانه کانیان

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِنْ تَكَ حَسَنَةً
يُضَاعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾ فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ
كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾ يَوْمَئِذٍ يَوَدُّ
الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصُوا الرُّسُولَ لَوْ تُسَوَّى بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ

حَدِيثًا ﴿٤٢﴾

پوختهی مانای ئەم نایه تانه بریتیه له هه لنانی خودایی بۆ بهنده کانی که
پابهندی فەرمانی خودا بن و نهو شتانهی نه هییان لی کراوه نزیکی نه که ونهوه، واته:
هه لنانی ئاده میزادانه بۆ پابه ند بوون بهو فەرمان و نه هییانیهی له نایه ته کانی
پیشوروا ناماژه یان بۆ کرا. ده فەرموئ:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِنْ تَكُنْ حَسَنَةً يَظْعَفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهِ
أَجْرًا عَظِيمًا﴾ دُنیا بن: که خودا قهت زۆروسته م له کهس ناکا، نه گهر چی به قهه
ده نکه خه رته له یه کیش بی، یا له وهیش که متر بی، ته نانه ت به قهه سهنگی
گهر دیله یی نه دهقی له کهس ناکا، وه کی تریش نه گهر چاکه به قهه تو سقا لی کیش
بی، خودا به ره که تی تی ده خا و پاداشی خا وه نه که ی دوو چه ندانه و چه ندانه
ده داته وه، وه کوو له نایه تی کی تر دا ده فەرموئ: ﴿وَنُضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ
الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكُفًى بِنَا
حَاسِبِينَ﴾ الانبیاء/ ۴۷ یان له م نایه تی تر دا له سه ر زویانی لوقمان ده فەرموئ:
﴿يَا بَنِي إِدْرَاكٍ إِنَّ تَكْ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي

الأرض يأت بها الله إن الله لطيف خبير لقمان/ ۱۶ له حدیثی شه فاعدت دا که موسلیم و بوخاری له نه بو سه عیدی خودری یه وه هیناویانه حدیثه که دوور و درپژه نه مهی تیدایه:

((فيقول الله عز وجل ارجعوا فمن وجدتم في قلبه مثقال حبة من خردل من ايمان فأخرجوه من النار)) له گیرانه وهیه کی تر دا هاتوه: ((ادنى أدنى مثقال ذرة من ايمان فأخرجوه من النار)) نیتر زور خه لک له دوزه ده رده هینن جا نه بو سه عیدی خودری وتی: بو زیاده دلنیا یی بچن نایه تی: ((إن الله لا يظلم مثقال ذرة ...)) بخویننه وه بو پشتیوانی نه م فرموده یه.

به پوختی مانای نایه ته که نه وه ده گیه نی که پهروه ردگار له پاداشی کرده وهی هیچ که سیکن ته نانه ت نه گمر زور که میش بی- که م ناکاته وه! به ناپه واش سزای که س نادا، چونکه ستم نیشانه ی ناته واوی ستم مکاره، خوداش له ناته واوی به دووره و که مالی موطله قی هیه.

نه گمر که سیکن دوا ی نه وهی که خودا عدل و هوشی داوه تی تاوانیک بکا نه وا بو خوی کرده ((وما ربك بظلام للعبيد)) - فصلت/ ۴۶ جاله گهل نه وه دا پهروه ردگار پاداشی هیچ کرده وهیه کی باش که م ناکاته وه ته نانه ت نه گمر به نه ندازه ی گمر دیله یه کیش بی- پاداشی چاکه دووچندنانه و چند چندنانه ده کاته وه تا ده گاته ده هینده و حموت سه د هینده و زیاتریش، به لام خراپه هر به نه ندازه ی خوی سزای له سمر ده درپته وه، وگوو ده فرموی: ((من جاء بالحسنة فله عشر أمثالها ومن جاء بالسيئة فلا يجزى إلا مثلها وهم لا يظلمون)) الأنعام/ ۱۶۰

که له کوتایی نایه ته که دا ده فرموی: ((ويؤت من لذه أجرا عظيما)) نه مهش زیاده فزلیکه، که هر به وهنده ناوه ستی پاداشی دووچندنانه بکاته وه وینهس، به لکو پاداشی بی بهرام به ریش ده دا واته: پاداشی تریش ده دا به بی نه وهی

کابرا چاکمی له‌بهرامبه‌ری دا هه‌بی! خودا خه‌زینه‌ی ره‌جمه‌تی فراوان و پیره،
چه‌ندیکی لی بیه‌خشئی لی‌ی که‌م نایته‌وه.

ده‌ی که‌ نه‌مه یاسای پاداش بی و خودا نه‌وه‌نده به‌ ره‌حم و سۆز بی بۆ
به‌نده‌کانی، جی‌ی خۆیه‌تی که‌ به‌شیه‌یه‌کی ته‌عه‌جوب ده‌فرموی: ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا
مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾!! واته: نه‌و بیتبرواو جووله‌که‌و
گا‌ور و خوانه‌ناسانه‌ی که‌ سه‌ری‌پچی‌یان له‌ فرمانه‌کانی په‌روه‌ردگاری به‌ره‌حم و
دادپه‌روه‌ری خۆیان کردووه، ده‌بی حالپان چۆن بی له‌و رۆژه‌دا که‌هه‌له‌ی خۆیان بۆ
ده‌رد که‌وئ و روویه‌رووی سزاو تو‌له‌ی سه‌ختی تاوانی خۆیان ده‌بنه‌وه به‌تایبه‌تی
پاش نه‌و که‌ پیغه‌مبه‌ری هه‌موو نه‌ته‌وه‌یی، به‌ فرمانی ئیمه‌ دئ و ده‌بی به
شایه‌ت له‌سه‌ریان، نه‌وجا تو‌یش دینن نه‌ی موحه‌مه‌د! ده‌بی به‌ شایه‌ت بۆ
پیغه‌مبه‌ران که‌ نه‌وان نه‌رکی سه‌رشانی خۆیان به‌جئ هیناوه، جا نه‌ته‌وه‌که‌ چیان
کردووه پیغه‌مبه‌ره‌کیان شایه‌تیان له‌سه‌ر ده‌دا وه‌کوو له‌سه‌ر زوبانی عیسا
ده‌فرموی: ﴿وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُ فِيهِمْ﴾ المائدة/۱۱۷.

نه‌مجار نه‌ی موحه‌مه‌د! تو دینین و ده‌تکه‌ین به‌ شایه‌ت به‌سه‌ر نه‌و خوا
نه‌ناسانه‌وه.. عبده‌وللای کورپی مه‌سه‌عوود ده‌لی: سوره‌تی (النساء)م بۆ پیغه‌مبه‌ر
خوینده‌وه تا نه‌وه‌ی که‌ ده‌فرموی: ﴿وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ ئیتر
پیغه‌مبه‌ر گریاو فرموی: (حسبنا) نه‌مه‌مان به‌سه.. نه‌مه‌ ناما‌ژه‌و به‌لگه‌یه له‌سه‌ر
نه‌وه که‌ کرده‌وه‌ی گهل و نه‌ته‌وه‌کان به‌سه‌ر پیغه‌مبه‌ره‌کانیان دا راده‌نویندری. هه‌ر
له‌ مانای نه‌م نایه‌ته‌دا نایه‌تیکی تر هه‌یه که‌ ده‌فرموی: ﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً
وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا﴾ البقرة/۱۴۳.

واته: نه‌م گه‌لی ئیسلامه به‌ره‌وشتی جوان و ئیمانی پته‌وو بوونیان به‌ دوا
گهل و ناخه‌ نه‌ته‌وه‌ی به‌روادار، که‌ خاوه‌ن عه‌قیده‌یه‌کی پاک و پیرۆزی مام ناوه‌ندی
بن، بوون به‌ شایه‌ت له‌سه‌ر گهل و پیشینه‌کان و چاودیرن به‌سه‌ریانه‌وه که‌ نه‌وانه له
ریبازی پیغه‌مبه‌ره‌کانیان لایان داوه، پیغه‌مبه‌ری ئیسلامیش له‌ روانگه‌ی ره‌فتاری
به‌رز و ژینامه‌ی پاک و سوور بوونی له‌سه‌ر هه‌لو‌تستی راست و حق، به‌لگه‌یه

له سهر نهوانه ی که ریبازی نهویان گوم کردووه؛ جا نهو رۆژه که نیمه نهوان راپیتیچی دهشتی مه حشمر ده کهین، پیغه مبه ران ده بنه شایهت به سهر گه له کانیا نهوه. موسولمانان ده بنه شایهت به سهر نه تهوه پیشینه کانهوه.

پیغه مبه ری نیسلام ده بیتته شایهت به سهر نهوانه ی که له ریبازی نهو لایان داوه، «یومئذ» رۆژیکه «یود الذین کفروا وعصوا الرسول لئو تسوی هم الأرض» نهوانه ی کافر بوون و سهر پیتیچی فرمانی پیغه مبه ره که یانیا ن کردووه جا لهو رۆژه دا په شیمان ده بنه وه، حالی شری خو یانیا ن بۆ ناشکرا ده بی، کافر و بی برپاو سهر پیتچکه ران له فرمانی خواو پیغه مبه ران خو ژگه ده خوازن که وه ک مردووی ناو گوێر بنیژرین و ببه وه به خاک، هه تا لهو رۆژه ره شه رزگاریان بی، به لام بۆ خو یان ده لین! یان مانای وایه ناواته خوازی نهوه ن که همر زیندوو نه کرانیا نه وه، همر له ژیر خاک دابو نایه، وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فرموی: «ویقول الکافر یا لیتنی کنت ترابا» النبا/ ۲۰. نهوانه تاوانیا ن کردووه تاوانه که یان بۆ ناشیردریته وه «ولا یکتبون الله حدیثا» ناتوانن تاوانه کانیا ن له خودا بشارنه وه، چونکه نه ندانمه کانیا ن شایهتیا ن له سهر ده دن، ناتوانن درۆ بکه ن، خو نه گهر درۆ بکه ن خودا ده میان مۆر ده کاو نهو کاته نه ندانم و ده ست و قاچیا ن دینه قسه و شایهتیا ن لئ ده دن و به درۆیا ن ده خه نه وه، جا له بهر سامناکی نهو ویستگه یه ناواته خوازی نهوه ن که ببه وه به خاک و خو ل و دوو چاری نهو زه حمهت و مهینه ته نه بن.

پرسیار له ئیبنو عبباس کرا: چۆن ته و فیک له نیوانی نهو دوو نایه ته دا ده کری، که یه کیکیان به دهق ده فرموی درۆ له گه ل خودا دا ده که ن و ده لین «والله ربنا ما کننا مشرکین» نهوی تریشیا ن ده فرموی: ناتوانن شت له خودا بشارنه وه و درۆیا ن له گه ل خودا پی ناکری؟

له وه لامدا فرموی: کاتییک کافره کان ده بینن که همر موسولمان و خودا ناس ده چنه به هه شته وه ده یانه وی به درۆ ده له سه خو یان رزگار بکه ن و ده لین:

«والله ربنا ما كنا مشركين» نیتر نهو کاته خودا ده میان مؤر ده کاو زمانیان ده بهستی، ده ست و قاچیان شایه تیان له سهر ده دن و نیتر له وه دوا هیچیان له خودا بو حه شار نادری.

یاساغ کردنی نویژ کردن به سهر خوشی، که ناو نه بوو بو

ده ست نویژ که به موم ده کری

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكَرٰى حَتّٰى تَعْلَمُوْا مَا تَقُولُوْنَ وَلَا جُنُبًا اِلَّا غَابِرِىْ سَبِيْلٍ حَتّٰى تَغْتَسِلُوْا وَاِنْ كُنْتُمْ مَّرْضٰى اَوْ عَلَى سَفَرٍ اَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِّنْكُمْ مِنَ الْغَايِطِ اَوْ لَمْ تَمْسُكُمُ النِّسَاءُ فَلَمْ تَجِدُوْا مَآءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَاَيْدِيْكُمْ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ

عَفُوًّا غَفُوْرًا

په یوه ندى نه نایه ته به نایه ته کانی پیشو نه وه یه: له وه پیش پمروه ردگار نه هی له شهریک دانان بو خودا کرد، ناده میزادانی هه لنان بو پابه ند بوون به فرمان و نه هی به کانی په زدان، نه مجار لیره دا نه هی له وه کرد که نویژ له حاله تی سهر خوشی دا، یان له حاله تی له ش پیسی دا نه نجام بدری! چونک نویژ خوی له خویدا عیباده تیکى په کتاپه رستی به!

رووی خیطابی نایه ته که بو موسو لمانانه، پیش سهر خوش بوونیان، بو نه وه ی خویان له عمره ق خواردنه وه بیاریزن، له نویژه کانیان دا به ته وای ناگاداری و عاقل مه ندى و هوشارییه وه روویکه نه پمروه ردگار و نه و نکره پیروزه نه نجام بدن، همره ها جه ستمو پو شاک و بهر مالیان له هه مو پیسی و پوخله واتیکى ماددى و مدعنه وى پاک کرایتته وه. «يا ايها الذين آمنوا لا تقربوا الصلاة وانتم

سکاری.....) نه‌بو داود و تورموزی و نه‌سانی و حاکم له نیمامی عه‌لی‌یه‌وه ده‌گیرنه‌وه ده‌لی: عه‌بدولره‌حمانی کورپی عه‌وف خواردنی بۆ دروست کردین و داوه‌تی کردین و عه‌ره‌قی ده‌رخوارد داین و سه‌رخۆش بوین نه‌مه‌پیش یاساغ کردنی عه‌ره‌ق بوو- وه‌ختی نویژ هات و منیان کرده پیش نویژ خوین له‌ دوا‌ی فاتحه‌ سوره‌تی ﴿قل یا ایها الکافرون﴾ م‌خویند و وتم: ﴿قل یا ایها الکافرون، لا أعبد ما تعبدون ونحن نعبد ما تعبدون...﴾ نیت‌ر خدا نایه‌تی ﴿یا ایها الذین آمنوا لا تقربوا الصلاة وأنتم سکاری حتی تعلموا ما تقولون﴾ ی‌نارده‌ خواری. نیینو جهریر له‌ نیمامی عه‌لی‌یه‌وه ده‌گیرنه‌وه ده‌فهرمو‌ی پیش نویژ خوین عه‌بدوره‌حمان بوو، نویژه‌ک‌ه‌شی نویژی شیوان بوو، نه‌مه‌پیش حه‌رام‌بوونی عه‌ره‌ق بوو.

له‌ نایه‌ته‌کانی پیتشوو‌دا په‌روه‌ردگار نه‌هی له‌ هاوه‌ل په‌یدا کردن بۆ خودا کرد و موسولمانانی هه‌ل‌نا بۆ نه‌وه‌ی پا‌به‌ندی فهرمانی خودا بن و خو‌بپاریزن له‌ شته‌ یاساغ کراوه‌کانی،، لیره‌دا نه‌هی له‌ موسولمانان کرد که له‌ کاتی سه‌رخۆشی دا توخنی نویژ کردن نه‌که‌ون، چونکه‌ نویژ گه‌ردنکه‌چی‌یه‌کی تایبه‌تییه‌ بۆ خودا و ناب‌ی به‌سه‌ر خو‌شی نه‌نجام بدری.

خیطابه‌که‌ روو ده‌کاته‌ موسولمانان له‌پیش سه‌رخۆش بوون دا بۆ نه‌وه‌ی خو‌یانی لی‌ بپاریزن و فهرمو‌ی: ﴿یا ایها الذین آمنوا لا تقربوا الصلاة وأنتم سکاری﴾ نه‌ی نه‌و که‌سانه‌ی ب‌رواتان به‌ په‌یامی نیسلام کردوه‌! له‌حاله‌تی سه‌رخۆشی دا نزیک نویژ کردن مه‌بنه‌وه، واته‌: له‌پیش نویژدا خو‌تان له‌ عه‌ره‌ق خواردنه‌وه بپاریزن، وامه‌که‌ن کاتی کاتی نویژ دی‌ ئیوه سه‌رخۆش بن، چونکه‌ به‌سه‌رخۆشی ناگاتان له‌ خو‌تان نیه‌ و نازان ده‌لین چی، نویژیش راز و گفتوگۆی به‌نده‌یه‌ له‌گه‌ل‌ خوی خۆی دا، ده‌بی به‌باشی دلی له‌لای بی، که‌واته‌: هه‌ر له‌پیش کاتی نویژه‌وه‌ خو‌تان له‌سه‌رخۆشی بپاریزن ﴿حتى تعلموا ما تقولون﴾ تا‌بزانن له‌ناو نویژه‌که‌دا چی ده‌لین ﴿ولا جنباً إلا عابري سبيل﴾ به‌له‌ش پیسی نزیک شوینی نویژ کردن که‌مزگه‌وته مه‌که‌ونه‌وه‌ مه‌گه‌ر وه‌ک ری‌بوار به‌سه‌ر پیوه به‌ناویا، به‌بی

راوه‌ستان گوزهر بکهن، سهره‌ریگاتان بی و لهم ده‌رگاوه تسی بچن و لمو ده‌رگاوه ده‌رچن! واته: چوونه ناو مزگه‌وت و مانه‌وه تیتیدا به‌له‌شی پیسه‌وه لیتان قه‌ده‌غیه، تا خۆتان ده‌شۆن و غوسل له خۆتان ده‌رده‌کهن. **﴿حَتَّى تَغْتَسِلُوا﴾** هه‌تا له‌ش پیسی له‌سهر خۆتان لا ده‌بن. بیگومان نهم نه‌هی‌یه کاری له هاوه‌لانی پیغه‌مبهر کرد. وه وای تیگه‌یشتن که نه‌وه‌ی لی‌یان یاساغه‌ نویژ کردنه به‌سهرخۆشی: جابه‌ره‌بهره خۆیان له باده‌ نۆشی ده‌کیشایه‌وه، چونکه ته‌نیا له دوا نویژی خه‌وتنان مه‌ودای نه‌وه‌یان مابوو که‌شتی بخۆنه‌وه، بۆ که‌سی مه‌یلی خواردنه‌وه‌ی هه‌بوایه، جالهم بارودۆخه‌ ناسکه‌دا نیمامی عومهر له خودا پاراپیه‌وه گوتی: (اللهم بین لنا فی الخمر بیانا شافیا) (خودایه! له‌باره‌ی باده‌نۆشی‌یه‌وه روونکردنه‌وه‌یه‌کی تیروته‌سه‌لمان بۆ روون بکه‌ره‌وه) **﴿إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رَجَسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوا لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ﴾** المائدة/ ۹۰ هاته‌ خواره‌وه، نیتر به‌یه‌کجاری وازیان له باده‌وه مه‌ی خواردنه‌وه هینا.

زۆریه‌ی زۆری رافه‌که‌رانی قورئان له‌سهر نه‌وه‌ن که وشه‌ی (الصلاة) له نایه‌ته‌که‌دا مه‌به‌ست پی‌ی مانای حه‌قیقی خۆیه‌تی که نویژ کردنه، واته: که‌ویستتان نویژ بکهن سهرخۆش مه‌بن، نویژ مه‌کهن له حاله‌تیک دا که ئیوه سهرخۆش بن. مامۆستا (شیخ محمد عبده) ده‌فه‌رموی (وَأَنْتُمْ سَكَارَى) رسته‌یه‌که و بووه‌ته‌ حال، نه‌وه‌ی لی وهرده‌گیرئ که نه‌هی‌یه‌که له‌سهرخۆش بوونیکه که دریه‌وه ده‌کیشئ تا وه‌ختی نویژه‌که‌وو وا ده‌کا کابرا به‌سهرخۆشی نویژه‌که‌ی نه‌نجام بدا! واته‌ خۆ بیاریزن له‌وه که نویژ بکهن له کاتی سهرخۆشی دا. پابه‌ند بوون به‌م نه‌هی‌یه‌ نه‌وه ده‌خوای خۆیان له‌سهر خۆشی بیاریزن له کاتی نویژداو له کاتی نزکی پیش نویژیش دا. واته‌ ده‌بی خۆیان له عه‌ره‌ق خواردنه‌وه بیاریزن له‌پیش نویژی به‌یانی‌یه‌وه تا دوا نویژی خه‌وتنان.

به‌م پی‌یه‌ زۆریه‌ی کات عه‌ره‌ق خواردنه‌وه‌یان لی قه‌ده‌غه‌ بسوه، ری خۆشکه‌ره‌و رام کردن بووه بۆ یاساغ کردنی سهرتاسه‌ری! نه‌مه‌ش پله‌ی یه‌که‌مه له‌وه سی قۆناغانه‌ی که عه‌ره‌قی تیدا حه‌رام کراوه.

شافیعی و ئیبنو عبباس و ئیبنو مسعود و حهسەنی بەصری پێیان وایه: وشە (الصلاة) لەم شوێنەدا مەبەست لێی مەعنای حەقیقی خۆی نیە کە نوێژە، بەڵکو حەزفی موصافی تێدایە، واتە: (مكان الصلاة) یان (مواضع الصلاة) کە مەبەست مزگەوتە بە لگەشیان ئەوەیە؛ کە ئیبنو عبباس وشە (وصلوات) لە نایه تی (۴۰) ی سوره تی حەج دا بە کە نیشتە ی جوولە کە مانای لێک داوە تەو.

کە جێگە نوێژی میلله تی جوولە کە یە وە ک مزگەوتی خۆمان. وە دەفرمۆن: چونکە ئەگەر مانای (الصلاة) بە مەجاز لێ نە دەینەو ئەستێشای (إلا عابري سبيل) ناگونجێ!

لەلایەکی ترەو ئەگەر مەبەست بە (الصلاة) حەقیقه تی نوێژ بێ و مەبەست مزگەوت نەبێ دووبارە بوونەو لە نێوان رسته ی (إلا عابري سبيل) وە رسته ی (وإن كنتم مرضى أو على سفر) روو دەدا.

بۆیە دەبێ مانای وشە (الصلاة) بە (مواضع الصلاة) لێ بەدینەو؛ وە ک گوترا (کەلام لە حەزفی موصاف بێ).

دووبارە بوونەو لە نێوان رسته ی (إلا عابري سبيل) وە رسته ی (وإن كنتم مرضى أو على سفر) روو دەدا.

بۆیە دەبێ مانای وشە (الصلاة) بە (مواضع الصلاة) لێ بەدینەو؛ وە ک گوترا: (کەلام لە حەزفی موصاف بێ).

پوخته ی قسه ئەوەیە: ئایین داوای ئەوێ کردوو، کە نوێژ کردن دەبێ لە کاتی تێگەشتن و لەسەرەخۆیی و ناگاداری و هەبوونی هۆشی تەواو ئەنجام بدرێ، ئەمەش ئەو دەخوای نوێژکەر خۆ لەسەر خۆشی بپاریزێ؛ هەروەکوو چۆن داوای ئەوێ کردوو جەسته ی پاک و پەنیشات بێ، ئەوێش داخوای کە لەش گران نەبێ و لەش پیسی لەسەر خۆی لا بەرێ.

جا لە کاتی کە نوێژ پێویستی بە کێ سەرەکی ئایینی یە و کاتی دیاری کراری خۆی هەیهو نابێ کە مەترخەمی تێدا بکری، خۆشۆردنی لەشگرانی لەبەر کات و

شوین دا نه رکیتی گرانه و بهزه حمهت هه لده سوپړئ و له بړئ حالدا هه
 هه لاسوړئ!! پمروه دگار ریگای پئ داوین که هه ولی به کار هینانی ناو واز لئ
 بینین ۱۱ له باتی ناو به خولی پاک تهیه موم بکهین و فمرومی: ﴿وإن کتّم
 مرضی﴾ نه گهر نه ساغ بوون، نه خوځی په کتان پیوه بوو، به به کار هینانی ناو ترسی
 نه و تان هه بوو زیاد بکا؛ وه کوو نه خوځی پیست و خرویلکه و ناو له و سوړیږه و
 نه و جوړه نه خوځی یانه! ﴿أو علی سفر﴾ یان له سه فمروم دابوون و له مال و شوینی
 خوتان دوور که و تېوونه و ﴿أو جاء أحد منکم من الغائط﴾ یان که سیکتان له سه و او
 کردن گه پرایوه، له نیښه و یان له پاشه و ده ست نویژی شکابوو ﴿أو لامستم
 النساء﴾ یان له گڼل خیزانه کانتاندا جوت بوون ﴿فلم تجدوا ماء﴾ ناوتان ده ست
 نه که و ت ﴿فتیمموا صعيدا طيبا﴾ نه و قهستی گل و خولی کی پاک بکهین و له باتی
 ده ست نویژ تهیه موم پئ بکهین واته: هوی ره و بوونی تهیه موم چوار شتن:

نه خوځی، سه فمروم، ده چوونی شت له پاش و پیښ، جوت بوون.

همرکاتی په کیچک له هویانه یان زیاتر هه بوون نه و به گل و خولی پاکي
 رووی زه وی تهیه موم بکهین: دم و چاو و هه دوو ده ستان تا نه نیشک به گل و
 خولی پاک مسح بکهین و نه مجار نویژ بکهین.

نه م ناسان کردن و روخصه ته بو ټیوه له بدر نه ویه ﴿فامسحوا بوجوهکم
 وایدیکم﴾ به و خوله پاکه مسحی دم و چاو و ده ستان بکهین تا نانشک، ﴿إن
 الله کان عفوا غفورا﴾ که بیتک و مان پمروه دگار خاوهن عه فوو لیخو شبوون و
 لیبوور دنه، گناه داده پوښی، زور جار و ده بی سزای گونا هبار نادا له سه
 گونا هه کانیان! تیښی نه و ده کری که رسته یی ﴿فلم تجدوا ماء﴾ رووده کاته ﴿أو جاء
 أحد منکم من الغائط أو لامستم النساء﴾ که و ابو عوزری تهیه موم سی شتن:

سه فمروم و نه خوځی و نه بوونی ناو بو که سی له سه فمروم نه بی. سه فمروم عوزری

ته و او به بو تهیه موم جا ناو هه بی یان نه بی!

هه نس و که وتی جووله که کان (نایه تی ۴۴-۴۶)

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أَوْتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ وَيُرِيدُونَ
 أَن تَضِلُّوا السَّبِيلَ ﴿٤٤﴾ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَابِكُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَى
 بِاللَّهِ نَصِيرًا ﴿٤٥﴾ مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا يُخَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِ
 وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأَسْمَعُ غَيْرَ مُسْمِعٍ وَرَاعِنَا لَيْلًا
 بِالنِّسْنِئِهِمْ وَطَعْنًا فِي الَّذِينَ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأَسْمَعُ
 وَأَنْظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَقْوَمَ وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ
 وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٤٦﴾

دوای نهوه پەروەردگار لە نایەتەکانی پێشوو دا ئادەمیزادانی هەلنان بۆ
 خۆدا پەرستی و پابەند بوون بە ئەحکامی شەرعی یەو، سەرپێچی کارانی بە سزا
 ترسان، باسی حال و چۆنیەتی بری خواوەن نامەکانی کرد، ئەوانە ی پابەندی
 ئەحکامی نایینی خۆیان نەبوون گۆرانکاریان لە کتیبە ناسمانییەکیان کرد و
 گومرایان کەری بە هیدایەت، بۆیەش ئەم باسانە ی هێنایە پێشەو بە ئهوه ی
 موسولمانان هۆشیار بکاتەو ۱ که پێویستە پابەندی ئەو فەرمانانە ببن که پێیان
 کراوە، ترساندنی ئەو که ئەگەر ئەوانیش ئەحکامەکانی نایینهکیان پاش گوێ
 بخەن، هەمان سزای که نامادە کراوە بۆ جووله که کان ئەوانیش دەگرتەو، ئەوانیش
 روژی قیامت ناواتە خوازی ئەو دەبن که ژێر خاک بکەین و ئەو سزایە نەبینن.

﴿ألم تر إلى الذين أوتوا نصيبا من الكتاب﴾ هندیك ۱۱ ه لین: ثم نایه ته ده رباره ی جووله که کانی مه دینه هاتوته خوارئ، ریفاعه ک کوری زهید یه کییک بوو له پیاو ماقولانی جووله که نه گهر پیغه مبر ۱۲ وتاری بدایه ثم زمانی باده دا ده یگوت نه ی (محمد!) چاوت له نیمه بی، وا قسه بکه نیمه ش تیت بگه ین. ثم مجار تانه ی له نیسلام ده داو عه یبی لی ده گرت نیتر ثم نایه ته هاته خوارئ.. رافه که رانی تری قورثانیس ده لین: (که عبی کوری نه شرف) که یه کییک بوو له مالومه کانی جووله که، پاش روودانی جهنگی نوحود له گهل هفتا که س دا چوو بو مه که که بو نه وه ی له گهل قوره یشی یه کان په یمان له دژی پیغه مبر ببهستن و نهو په یمانه ی که له نیتوان پیغه مبر و جووله که کان دا بوو ه لئ و ه شیننه وه، که عب که چوو بو مه که میوانی نه بو سوفیان بوو، نه بو سوفیان پی ی گوت: تو پیاوریکی زاناو ته ورات خوینی، نیمه نه خوینده وار و نه زانین، پیمان بلئ: نیمه له سر حه قین یان محمد؟! که عب وتی: ناده ی نایینی خوتانم بو باس بکه ن! نه بو سوفیان گوتی نیمه بو حاجیان ووشتری دوک ۱۳ گهور ۱۴ سر ده برین، ناویان ده ده ینی. ده عوه تی میوان ده که ین، دیل به زه للا ده که ین، صیله ی رحم به جی دینین، حه ج و عومره ده که ین، ته وافی که عبه ده که ین و خاوه نی (حمره م) ۱۵ ین. محمد نایینی باوک و باپییری خوی واز لی هیئاوه، صیله ی رحمی بریو ۱۶ له مه که که دوور که وتوته وه، نایینی نیمه کونه نایینی (محمد) تازه یه، نیتر که عب سویندی خوارد و وتی (والله) نایینی نیتوه راستره و نیتوه له سر حه قن!! نیتر په روه ردگار ثم نایه ته ی نارد خوارئ ﴿ألم تر إلى الذين...﴾ مه بهستی نایه ته که که عب و هاوه له کانی یه تی ۱۷.

﴿ألم تر إلى الذين أوتوا نصيبا من الكتاب﴾ نه تو نه ی محمد! ناروانی بو نه وانه ی که به شیکیان له کتیبی ناسمانی دراوه تی ﴿یشترون الضلالة﴾ گومرایی ده کړن و کوفر هه لده بترین نیمان و هیدایت پاشگوئ ده خن، روو ورده گنن لهو

^{۱۲} أسباب النزول الواحدة ص/ ۸۹.

په‌یامه‌ی که خودا بۆ پیغه‌مبه‌ری خۆی ناردویه‌تی، نه‌و حوکم و یاسایانه‌ی لایانه‌ی پاشگوئی ده‌خمن، فدرمانیان پئی کراوه‌ی درۆ نه‌که‌ن، نه‌زیه‌تی خه‌لکی نه‌ده‌ن، سوود نه‌خۆن، به‌لام نه‌وان پابه‌ندی نه‌و حوکمانه‌ی نابین، زانیاریان ده‌ریاره‌ی ره‌وشت و نایینی پیغه‌مبه‌ر هه‌یه، ده‌ی شیرنه‌وه‌ی بۆ نه‌وه‌ی بری کالای پرپوچی دونیایی پئی بکرن ﴿ویریدون أن تصلوا السبیل﴾ ده‌یانه‌وئی ئیوه‌ش له‌گه‌لیانا کومرا ببن و ریگه‌ی راستان لئ هون ببی، کافر ببن به‌و نامه‌ی پیروژه‌ی که بۆتان نیردراوه‌ی که قورنانه، نه‌و زانیاری و شاره‌زایی و به‌خته‌وه‌ری یه‌ی هه‌تانه‌ی له‌ کیستان بچی و سدرتان لئ بشیوی.

﴿والله أعلم بأعدائکم وکفی بالله ولیا وکفی بالله نصیرا﴾ نه‌ی گرۆه‌ی موسولمانان! خودا له‌ ئیوه‌ی باشتر دوژمنانتان ده‌ناسی و ده‌تانتراستین ئییان، ئیوه‌ی خوداتان به‌سه‌و پاریزگاری نه‌وتان هه‌بی پیوستان به‌ هیچی تر نه‌یه، پاریزگاری خودا قه‌لایه‌ی بۆ که‌سیک په‌نای بۆ به‌ری، که‌سیک خودا یامه‌تیده‌ر و هاریکاری بی به‌سیه‌تی! بیگومان په‌روه‌ردگار ئیوه‌ی شاره‌زای ریگایه‌ک ده‌کا که سهر‌فیرازی و خیر و خۆشی ئیوه‌ی تیدایه، هه‌ر نه‌و به‌سه‌ر دوژمنانتان دا سدرتان ده‌خا و یارمه‌تیتان ده‌دا بۆ کرداریک که به‌رژه‌وه‌ندی ئیوه‌ی تیدا بی، رینوما‌یی‌تان ده‌کا بۆ وه‌ده‌سته‌ینانی هۆکاره‌کانی سهر‌که‌وتن له‌ هاریکاری «ناماده کردنی چه‌ک و پیداو‌یستی یه‌کانی شه‌ر و به‌رگری، که‌وابی جگه‌ی له‌ خوا له‌ که‌سی تر دا‌وای یارمه‌تی مه‌که‌ن و که‌سی تر جگه‌ی له‌ خودا به‌ خودا مه‌زان!!!

نه‌مجار په‌روه‌ردگار مه‌به‌ست له‌و کتیب پئی دراوانه‌مان بۆ روون ده‌کاته‌وه‌ ده‌فهرموئ: ﴿من الذین هادوا﴾ له‌وانه‌ی که جووله‌که‌ن، ﴿یحرفون الکلم عن مواضعه﴾ نه‌وانه‌ی گه‌ل و نه‌ته‌وه‌یه‌کن ئال و گوپ به‌وه‌شه‌و رسته‌ی نیردراوانه‌ی ده‌که‌ن که خودا له‌ ته‌وراتدا ناردوونی، له‌ شوینی خۆیان لایان ده‌ده‌ن، جا لادانه‌کیان به‌وه‌ ده‌بی نه‌ مانای مه‌به‌ست له‌ رسته‌و وشه‌کان بشیرنه‌وه‌ی مانای شاقو لاو نادروستیان بۆ دیاری بکه‌ن، وه‌کوو لادانی نه‌و مزگینیی و به‌لین و دیاردانه‌ی که ده‌ریاره‌ی پیغه‌مبه‌ری ئیسلام هاتوون، یان لادانی نه‌و ده‌قانه‌ی ده‌ریاره‌ی عیسی کوری

مه‌ریه‌م هاتوون و ده‌یبرن به‌سهر که‌سیکی ترداو، به‌قسه‌ی خۆیان ده‌لین: گوايه هه‌تا ئیستاش نه‌و پیغه‌مبه‌ره ره‌وانه نه‌کراوه تا ئیستایش هه‌ر چاوه‌پوانی هاتین!! یان لادانه‌که به‌وه ده‌بی که وشه‌یه‌ک یان رسته‌یه‌ک له شۆینی خۆی هه‌لبگری و بیبه‌يته شۆینیکی تر، وه‌کوو نه‌وه‌ی نه‌و نووسراوانه‌ی له موسا به‌جی مابوو تیکه‌لاو به‌و نووسراوانه‌یان کردن که زۆر دووا. موسا نووسراپوونه‌وه، هه‌روه‌کوو قسه‌ی نووسه‌رانی ته‌وراتیان تیکه‌ل به‌فه‌رمایشته‌کانی خودی ته‌ورات کردوه!! که به‌ئيعترافی خۆیان له‌باتی ته‌وراتی فه‌وتاو نووسیویه‌ته‌وه.

به‌خه‌یالی خۆیان به‌م گۆپانکاری‌یه، ئیصلاحي ته‌وراتیان ده‌کرد ئهم گۆپانکاری‌یه له‌وه‌وه سه‌ری هه‌لداوه که دواي فه‌وتانی نوسخه نه‌صلی‌یه‌که‌ی ته‌ورات چه‌ند پارچه کاغزه‌ی ته‌وراتیان له‌سه‌ر نووسراپو مابوون، ماله‌کانیان وێستیان له‌م کۆته کاغزه تیکه‌ل و پیکه‌لانه، ته‌ورات بنووسنه‌وه ئیتر زیاده‌و دووباره بوونه‌وه و که‌م و کوپی تی‌یدا په‌یدا بووه. ئه‌مه راستی‌یه‌کی میژوویی چه‌سپاوو حاشا هه‌لنه‌گره، میژوو نووسان و لیکۆله‌ره‌وان ئهم راستیه‌یان چه‌سپاندوه.. له‌راستیدا نه‌و هۆزی جووه یاری کردن به‌ وشه‌و ده‌ستکاری کردنی نایه‌ته‌کانی خوداو بۆ ریزی کردن به‌ خوداو به‌رنامه‌ی و به‌ پیغه‌مبه‌رانی، پیشه‌ی هه‌میشه‌یی‌انه تیکه‌لاوی خۆین و مۆخیان بووه، بۆیان ته‌رک ناکرێ، نه‌وه‌تا جووله‌که‌کان سه‌رده‌می تۆیش نه‌ی موحه‌مه‌دا یاری به‌ وشه‌ ده‌که‌ن و وه‌ک پێشینان و دژ به‌ تۆ، رووبه‌روو به‌ تۆ ده‌لین: ﴿وَيَقُولُونَ سَمْعًا وَعَصِينَا﴾ قسه‌که‌تمان بیستو سه‌رپێچی فه‌رمانه‌که‌ت ده‌که‌ین.

موجاهید ده‌لی: به‌ پیغه‌مبه‌ریان گوت: قسه‌که‌تمان بیست به‌لام به‌ گوت ناکه‌ین. هه‌روه‌ها له‌م روانگه‌یه‌وه له‌ روانگه‌ی هه‌سوودی و رق لیبوونیانه له‌ پیغه‌مبه‌ر ده‌یانگوت: ﴿واسمع غیر مسمع﴾ واته: خودا قسه‌ت لێ نه‌بیسی و دوعات گیرا نه‌کا. هه‌روه‌ها له‌ هه‌مان روانگه و سۆنگه‌وه ﴿وراعنا﴾ له‌ کاتی گوتنی ئهم وشه‌یه‌دا زمانیان بۆ خوار ده‌کرده‌وه به‌ جوړیک ده‌هاته به‌ر گوێچه‌که به‌ زمانی عیبری جنیو بگه‌یه‌نێ، چونکه وشه‌ی (راعنا) وه‌رگیراوه له (رعونة) که

به مانا گیتی و گوجیه، نهم نامردانه به ناپاکی نهم جوړه وشانه‌یان به کار ده‌هینا، که به دیمهن قسه‌یه کی ناسایی باشه، به لام به مبه‌ست و مه‌عنا جنیو و ناماقولی‌یه، چونکه به دیمهن مبه‌ستیان له (غیر مسمع) دوعای خیری (لا سمعت مکروها) بوو له (راعنا) (انظرنا) یه که به مانا چاوی خیرت لیمان بی جا بویه پوره‌ردگار وتی نهو ووشانه‌ی له موسولمانان قه‌ده‌غه کردو به ده‌قی نهم نایه‌ته‌و نهو نایه‌ته‌ی تریش که ده‌فرموی: **(یا ایها الذین آمنوا لا تقولوا راعنا وقولوا انظرنا)** البقرة/۱۰۴

نهم سی تاوانه‌یان له گهل پیغه‌مبه‌ردا ده‌کرد، جا یان له کۆر و کۆیوونه‌و داو به‌ره و روی خوی، یان له پاش مله‌و له دووری پیغه‌مبه‌ر! وه‌ک گوتمان به مبه‌ستی گالته‌ه کردن به پیغه‌مبه‌ر و تانه دان له نایین ده‌هاتن وشه‌یه‌کیان به‌کار ده‌هینا دومانای هه‌لب‌گرتایه، مانایه‌کی جنیو و سوکایه‌تی پی کردن، مانایه‌کی ریز و نیح‌تیرام، نه‌وان مبه‌ستیان جنیو دان و سوکایه‌تی پی کردن بوو نه‌ک ریز و نیح‌تیرام **(یا بالسنتهم)** زمانیان خوار ده‌کرده‌وه‌و، وشه‌که‌یان ده‌گورمان، بو شه‌وی له مانای خیر و ریزی لای بدن و مانای شهر و جنیو بگه‌یه‌نی.. واته: نه‌وان به زمان بادانه‌که‌یان وشه‌که‌یان وا لی ده‌کرد. مانای جنیو نامیزه‌که بگه‌یه‌نی: که‌له‌دل دا شه‌ویان مبه‌ست بوو! **(وطعنا فی الدین)** بو شه‌وی تانه له نایینی پیروزی نی‌سلام بدن و سوکایه‌تی پی بکن، به‌رواله‌تیش گوايه مانای ریز و نیح‌تیرامه‌که‌یان مبه‌سته، هر به‌م نیازه پیسه له کاتی سلاو کردنیشا له حه‌زرت زمانیان خوار ده‌کرده‌وه‌و له جیاتی (السلام علیکم) ده‌یان‌گوت: (السلام علیکم) واته: مردن له‌سهر نیتوه بی، بویه پیغه‌مبه‌ریش ﷺ له وه‌لامیان دا ده‌یفه‌رموو: (وعلیکم) و به‌س واته: (شه‌وی ده‌یلین له‌سهر خویشتان بی).

نیبنو عه‌طیه ده‌لی: تا نیستاش جووله‌که‌کان منداله‌کانیان فیری شه‌و ووشانه ده‌کفن که دوومانان هیه، مانایه‌کی ریز و باش، مانایه‌کی جنیو وشهر، بو شه‌وی وت و ویزیان له‌گهل موسولمانان پی نه‌تجام بدن و له په‌نا نهم وشه‌ دوو مانایانه‌دا تانه‌و ته‌شهر له موسولمانان بدن، پوره‌ردگار نهم بۆنه‌یه به ههل ده‌زانی

و شیوه و شیوازی گفتوگو و وتو ویزی پر له ریز و سۆز فیری موسولمانان ده کاو ده فمر موی:

﴿ولو أنهم قالوا سمعنا وأطعنا وأسمع وانظرنا﴾ نه گمر نه وان بیان کوتایه بیستمان و فرمانبردارین، گوی بگره بۆمان چیت پی ده لیتن و مؤله تمان بده و پهله مان لی مه که با تیت بگهین و بزاینن ده لی تی چی ﴿لکان خیرا لهم وأقوم﴾ نه وه نه و گرفتاره خیر نامیز بوو بۆیان و وه ههنگاو یکی راست و دروست ده بوو سوود و نه ده بیشتی تیدا ده بوو ﴿ولکن لعنهم الله بکفرهم فلا يؤمنون إلا قليلا﴾ به لام به هوی بهرده و امی یان له سهر کوفر و بی باوه پی که له پیشینانه سهر که شه کانیانه وه به میراتی بۆیان ماوه ته وه، نایه نه سهر ریگی راست و دینی نیسلام قه بوول ناکه نه له بهر نه وه شایانی نه فرهت و له عنه تن و ریسوای دونیا و قیامه تن! چونکه نه وان کافرن و کوفریش ده بیته له مپهر له بهرده م ئاده میزادا و ناهیلی بیر بکاته وه و فیری نه ده ب و ره و شتی باش و قسه کردنی عاقله نه بی. نه وان بر وایه کی که م و بی بایه خ نه بی و ده دهستی ناهینن، دلیان له خیر و چاکه بیتزاره و لی دووره پهریزن! بیر و باوه پیکی باشی سوود به خشیان ناچیتته ناو دله وه که بیرو باوه پی باشیان نه بوو هتوای کرده وه ی چاکیان لی ناکری و عه قلیان مشت و مال نابی و میشکیان زاخا و نادر و دل و دهروونیان پاک نابیته وه!

په روه‌ردگار شه‌رمان به خاوه‌ن نامه‌کان ده‌کا ئیمان به قورئان بهینن

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ مِّن
قَبْلُ أَن نُّظْمِسَ وُجُوهَ فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا
أَصْحَابَ السَّبْتِ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٤٧﴾

ئییوو نیسحاق له ئییوو عه‌بیاسه‌وه ده‌گیریتیه‌وه ده‌لی: پیغه‌مبەر ﷺ
قسه‌ی له‌گه‌ل سه‌ران و مالمه‌کانی جووله‌که‌ کرد، که له‌ ناویان دا عه‌بدوللای صوری
و که‌عبی کوری نه‌سه‌دیان تیدا بوو پیغه‌مبەر ﷺ پپی فهرموون: نه‌ی کو‌مه‌لی
جووله‌که‌! له‌ خودا بترسن، خۆتان له‌ سزای به‌ ئیشی به‌اریزن! سویند به‌ خودا ئیوه
ده‌زانن که‌ نه‌و ئایینه‌ی من هیناومه‌ راست و دروست و حقه‌! وتیان نه‌ی (محمد!)
شتی وامان نه‌بیستوه، ناگامان له‌ پیغه‌مبهرایه‌تی تو نه‌یه. ئینکاری زانیاری خۆیان
کرد و سوور بوون له‌سه‌ر کوفری خۆیان و جا په‌روه‌ردگار نه‌م نایه‌ته‌ی نارده‌ خواری و
فهرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ نه‌ی نه‌و که‌سانه‌ی نامه‌ی ئاسمانیتان بو
نیردراوه‌! که‌ ته‌ورات و ئینجیل، هه‌رچه‌نده‌ له‌ جیاتی هیدایه‌ت گومراییتان
هه‌لبژاردوه‌ بپی له‌ ئایاتی نامه‌ی خۆتان فه‌وتاندوه‌و به‌ریکتان گۆریوه، ئیستاش
ده‌رگای تۆیه‌و گه‌رانه‌وتان بو‌ والا‌یه‌ هه‌بوونی ئیمان‌تان به‌ ته‌ورات و ئینجیل ده‌بی
سه‌رکیشی بو‌ بپروا هینان به‌و کتیبه‌ی که‌ پشتگیری‌یان لی ده‌کا، که‌ قورئانه‌و بو
محمد نیردراوه‌، که‌وابوو ﴿آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ﴾ ئیمان بینن به‌و
کتیبه‌ی که‌ ناردوومه‌ بو‌ محمد و پشتگیری کتیبی ئیوه‌و کتیبه‌ ئاسمانی‌یه‌کانی
پیش خۆی ده‌کاو له‌ بنه‌ما سه‌ره‌کی‌یه‌کاندا له‌گه‌ل نه‌واندا یه‌که‌ ده‌گریته‌وه، هه‌رچه‌ند

له‌گه‌ل کتیبی ده‌ست لیدراوی ئیستای ئیوه دا جی‌اوازی هه‌یه، به‌لام له‌گه‌ل ناوه‌پۆک و بنه‌ماسره‌کی‌یه‌کانی هه‌موو کتیبه‌ ئاسمانی‌یه‌کاندا یه‌ک هه‌گریتوه که بریتین له‌یه‌کتاپه‌رستی و دوور بوون له‌هاوه‌ل په‌یداکردن بۆ خوداو خۆپاراستن له‌تاوانی ناشکراو نه‌ینی و پشتگیری نه‌و هه‌والانه‌ی که موژده‌ی هاتنی پیغه‌مبه‌ری ئیسلامیان له‌خۆ گرتوه نه‌مانه‌ش بنه‌ماو ئامانجی سه‌ره‌کی شایینی خودان به‌گشتی.

قورئان لی‌ره‌دا روو ده‌کاته‌ خاوه‌ن نامه‌کان له‌م رووه‌و که نامه‌ی ئاسمانیان دراوه‌تی، هاتوون هه‌ندیکیان گۆپه‌وه هه‌ندیکیان فه‌وتاندوه، که‌وابوو نامه‌ ئاسمانی‌یه‌که‌ی خۆیان له‌سه‌ر ده‌قی خۆی نه‌ماوه. ته‌زویه. نه‌مه‌ش داخوازی نه‌وه‌یه که بپروا به‌ قورئان بکه‌ن و هه‌ول بده‌ن چی زووه‌ تۆیه بکه‌ن و بگه‌په‌نه‌ره بۆ لای خودا، چونکه نه‌وان ده‌رباره‌ی ته‌ورات که‌مه‌ته‌رخه‌میه‌یان کردوه‌و شیاوی سزان. له‌لایه‌کی ته‌روه نه‌وه‌ی که داخوازی ئیمان هینانیانه به‌ پیغه‌مبه‌ری ئیسلام نه‌وه‌یه: که هه‌موو نایینه ئاسمانی‌یه‌کان له‌سه‌ر بنه‌ما سه‌ره‌کی‌یه‌کان کۆکن! هه‌موویان بانگه‌وازی ده‌که‌ن بۆ یه‌کتاپه‌رستی و شه‌ریک بۆ خودا قه‌رار نه‌دان و نه‌خلاق به‌رزی و دوور که‌وتنه‌وه له‌تاوان به‌ نه‌ینی و به‌ ناشکرا.

قورئانی پیرۆز جه‌ختی له‌سه‌ر پیغه‌مبه‌رایه‌تی داود و سلیمان و موسا عیساو ئیبراهیم و نوح و پیغه‌مبه‌ره‌کانی تریشی کردوه‌و وه‌سپی داو، ده‌ی چۆن شوینکه‌وتوانی نه‌و پیغه‌مبه‌رانه ئیمان به‌ قورئان و پیغه‌مبه‌رایه‌تی محمد ناهینن؟؟ له‌کاتیکه‌ قورئان پشتگیری نایین و پیغه‌مبه‌رایه‌تی نه‌وان ده‌کاو یه‌کسانه له‌گه‌ل نایینی ئیبراهیم، که له‌سه‌ر بنه‌مای یه‌کتاپه‌رستی دامه‌زرا‌بوو نه‌ی محمد! پێیان بلێ: ئیمان به‌ینن به‌و کتیبه‌ی ئاردومه‌نه‌ته‌ خوارێ که قورئانه، هه‌موو کتیبه‌ ئاسمانی‌یه‌کان له‌یه‌ک سه‌رچاوه هه‌لگیراون و یه‌ک ئامانجیان هه‌یه. نه‌مجار هه‌ره‌شه‌یان لێ ده‌کاو ده‌فه‌رموئ: ﴿مَنْ قَبْلَ أَنْ نَطْمِسَ وَجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا﴾ ئیمان به‌ینن پێش نه‌وه‌ی دهم و چاویان بگۆڕین، نیشانه‌ی دهم و لی‌وو چا‌وو لوتیان بکۆژپه‌نه‌وه‌و ده‌کوو بشته‌ ملیان ساف و بێ نیشانه‌ بێ.

هیچ شوینده‌واری دهم و لوت و گویچک‌کیان نه‌میتنی! ﴿أَوْ نَلْعَنهُمْ كَمَا لَعْنَا أَصْحَابَ
الْمِثْثِ﴾ یان به هیلاکیان به‌رین و بیان فیه‌وتیتین، یان سزایان بده‌ین به مه‌سخ
کردن و گورپن‌یان به به‌راز و مه‌مومن، وه‌کوو چۆن نه‌ییمان لی کردن که له رۆژی
شه‌مه‌دا راوه ماسی نه‌کمن، که‌چی نه‌وان پیچیان لی داو له جومعه‌دا ده‌چوون
گۆ‌ماویان پر ده‌کردن و که ده‌ریا شه‌پۆلی ده‌هینان و ده‌بردن گۆله‌وه‌کان ماسییان
تی ده‌چوون، دوا‌یی که نه‌وه که ده‌کشایه‌وه ماسییه‌کان له گۆلاوه‌کاندا ده‌مانه‌وه،
نه‌مجار رۆژی یه‌ک شه‌مه‌ ده‌چوون ماسییه‌کانیان راو ده‌کردن تیمه‌ش له تۆله‌ی
نهم لاساری‌یانه‌یان دا مه‌سخمان کردن و کردمان به مه‌یمون و به‌راز و نه‌فرینمان
لی کردن ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا﴾ فرمانی خودا که به وشه‌ی (کن فیکون): (بیهو
ده‌بی) دیته کایه‌وه جی به‌جی کراو و نه‌نجام دراوه و که‌س ناتوانی بیته له‌مپهر و
پیشگیری لی بکا. که فرمانی کرد که‌س نیه بلئی نابی بی! یان مه‌رجی بو دانسی!
که‌وابی بترسن له هه‌ره‌شه‌یی و خو‌پیاریزن له سزای خودا ده‌سه‌لات و توانای
ره‌هایه، هه‌ر که ونستی تیتیک بی، ده‌بی.

ئینو عه‌یباس ده‌لی مانای وایه که‌س نیه حوکی خودا رت بکاته‌وه،
فرمانی هه‌لبوه‌شینیته‌وه، نه‌گهر ئیمان نه‌هینن یه‌کی له‌و دوو سزایه روویان تی
ده‌کا. بیکومان نهم هه‌ره‌شه‌یه له سه‌رده‌می پیغه‌مه‌ردا هاته دی، نه‌وه بوو (به‌نی
نه‌ضیر) تووشی نه‌هامه‌تی هاتن و له مال و حالی خۆیان وه‌ده‌ر نران، به‌نو
قوره‌یظه‌ش به هیلاک بران!

مویه‌رید ده‌فه‌رموی: نه‌وه هه‌ره‌شه‌یه به‌رده‌وامه‌و چاوه‌پوان کراوه، ده‌بی
پیش رۆژی قیامت جووله‌که نهم طه‌مس و مه‌سخه‌یان به‌سه‌ر بی. به‌کورتی پییان
ده‌لی: ئیو ده‌زانن که خودا ده‌رحقه‌ی گه‌له‌ پیشینه‌کان هه‌ره‌شه‌کانی هیناوه‌ته‌جی
ئینو‌ش بترسن و ناگادار بن له هه‌ره‌شه‌کانی نه‌مین به‌ین.

ئەو هی خودا چاوپۆشی لی دەکاونه هی چاوپۆشی لی ناکا

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ

بِاللَّهِ فَقَدْ أَفْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا ﴿٤٨﴾

دوای ئەو هی پەرورەدگار ھەرەشە ی لە خاوەن نامەکان کردو ترساندن ی لەو ە
کە ئەگەر نیمان نەھێنن ئەو ھەرەشە یە لی ی کردوون نەنجام ی دەدا.

ئەمجار ئەو ە روون دەکا ئەو ە کە ئەو ھەرەشە کردنە لەسەر کوفری صەریح و
شەریک بۆ خودا قەرار دانە، بەلام تاوانەکان ی تر و ی دەچێ خودا لێیان خۆش ببێ
بۆیە دەفرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾
بێگومان پەرورەدگار خۆش نابێ لە کەسیک شەریک بۆ خودا دابنێ. خودا خۆش
نابێ لە بەندە یە ک بە موشریکی مردبێ. مەبەست بە شیری ک کوفری گشتی یە کە
شیو ی کوفری جولە کەکانیش دەگرێتەو ە، جگە لە تاوانی شیرک بەم مەبەستە
گشتی یە ئەگەر خوا مەیلی لی بێ لە تاوانەکان ی تر خۆش دەبێ، کەسیک ھاوێل بۆ
خودا دابنێ تاوانی گەورە ی نەنجام داو ە ئەگەر لەسەر ئەو ە ھالەتە بمری خودا
لی ی خۆش نابێ.

طەبەری دەلی: ئەم نایەتە ئەو ی روون کردۆتەو ە کە ھەر کەسیک تاوانی
گەورە ی لە دەست قەوما بێ دەکەوێتە بمر ئارەزووی خودا خۆی، مەیلی لی بێ لی
خۆش دەبێ و مەیلی لی بێ سزای دەدا بەمەرجێ تاوانە کە ی ھاوێل دانان بۆ خودا
نەبێ.

﴿وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا﴾ ھەرکەسیک ھاوێل بۆ خودا
دابنێ، بێ ی وابێ جگە لە خودا کەسیکی تریش بەدیھێنەرە، یاسادانەرە، حەرام و

حەلال دەست نیشان دەکا، ئەو تەوانیکی گەورە ی ئەنجام داوێو تەوانەکانی تر لە ناستیا خۆ بە بچووک دەنوێن.

پێویستە ناماژە بۆ ئەو بکری کە هاوێل بۆ خودا دانان دوو جوړه:

یەكەم: شەریك بۆ دانان لە خودایە قی (الالوهیه) دا، وەكوو ئەو یەكی تر بکە بە هاوێلی خودا و دەسلاتی هەلسوران و بەدیھێنەری بۆ دیاری بکە. دووهم: شەریکی لە ربوبیەت دا وەكوو ئەو دەسلاتی یاسا دانان و دەست نیشان کردنی حەلال و حەرام جگە لە خودا بۆ یەكی تریش بە ڕەوا دابنێ و پیت وایی کە جگە لە خودا بەبێ وەحی و نیگای خودا کەسیکی تر هەبێ دەتوانی شەریعت دابنێ و حەلال و حەرام دیاری بکا.

بەلام ئەمە مانای وا نیە کە دەولەتی ئیسلام بۆی نیە یاسای مەدەنی دابنێ بۆ بەریوە چوونی کاروباری گەلی ئیسلام، بەمەرجێ ئەو یاسا شارستانیانه لە جەغزی ئیسلام دەرئەچن و بۆ بەرژێوەندی گەلی ئیسلام بن و دژی دەقی قورئان و صەحیحی سوننەت و نەبن، وەك یاسای هاموشۆی ریگاویان و خانووێرە دروست کردن و ژن هێنان و کڕین و فرۆشتن و هتد.

قورئان دەربارە ی ئەهلی کیتاب دەفەرموێ: **(اتخذوا أحبارهم ورهبانهم**

أربابا من دین الله والمسیح ابن مریم) التوبة/ ۳۱

پێغه مەبر ﷺ رافە ی ئەم نایەتە ی وا کردووە کە ئەوانە مالم و قەشەکانی خۆیانان کردبوو بە یاسا دانەر و فەرمانڕەوا، وەكوو خودا بە گویان دەکردن و شۆینیان دەکەوتن و ئەحکامی حەلال و حەرامیان لێ وەرەگرتن. نایەتە کە ناماژە بۆ ئەو دەکا کە خاوەن نامەکان بۆیە بە موشریك حسیب کراون چونکە عوزەیر و عیسیان بە خودا داناو و دەسلاتی بەدیھێنەریان بۆ چەسپاندوون ئولوهییەتیان بۆ قەرارداون. بۆ مالم و قەشەکانیشیان دەسلاتی حەلال کردن و حەرام کردنیان داوونی!

بۆیەش شیرک ئەوەندە قێزەوێ چونکە درۆیەکی پەتییە بوختانیکی بێ پەردەییو، هێلانە ی هەموو شتیکی پڕوویوچ و بەتالە، هەموو تەوانیکی لەوێ هەموو

هه‌لده‌دا، ژبانی تاک و کۆمەل دەرۆختینی، له‌گه‌ل عه‌قل و هۆش دا دژایه‌تی هه‌یه، له‌گه‌ل دل و دەرروونی پاک دا ناگونجی و ناهێلی نووری ئیمان بچیتته ناو دله‌وه.

به‌پێچه‌وانه‌شوه‌یه‌که‌تا‌پهرستی دەررون به‌رزى و سرووشتپاکی تیدا‌یه‌و ناده‌میزاد له‌ به‌ندایه‌تی کردن بۆ ناده‌میزاد رزگار ده‌کاوه‌رزى ده‌کاته‌وه بۆ پایه‌ی پیروزی خودا پهرستی و پشت به‌ستن به‌ خوداو ئیخلاصی بۆ زاتی پاکی، نه‌مانه‌ش هه‌موو ئارامی به‌ دل و دەررون ده‌گه‌یه‌نن! روح مشت و مال ده‌که‌ن و چرای دل روشن ده‌که‌ن و وا له‌ ناده‌میزاد ده‌که‌ن یارمه‌تی خودای ده‌ست بکه‌وی و پشت به‌ سه‌رچاوه‌ی هیز و ده‌سه‌لات به‌ستی و له‌ ته‌نگه‌ و چه‌له‌مه‌ی دونیاو قیامه‌ت رزگاری بێ.

زانایان ده‌لێن: ئەم نایه‌ته‌ موخه‌صیص و تایبه‌تکاره‌ بۆ نایه‌تی سوره‌تی (الزمر) که‌ ده‌فرموی: **﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذَّنْبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾** الزمر/۵۳.

ده‌لێن: که‌ ئەم نایه‌ته‌ی سوره‌تی (الزمر) هاته‌ خوارێ پیغه‌مبەر چووه‌ سه‌ر دوانگه‌و به‌سه‌ر خه‌لکه‌که‌دا خویندی‌یه‌وه‌ پیاویک هه‌ستایه‌ سه‌رپێ و وتی نه‌ی پیغه‌مبهری خودا! شه‌ریک بۆ خودا دانانیش لیخۆشبوونی هه‌یه‌؟؟ پیغه‌مبهر بێ ده‌نگه‌ بوو، نه‌مجار پیاویکی تر هه‌ستاو وتی نه‌ی ره‌وانه‌ کراوی خودا! هاوه‌ل په‌یدا کردن بۆ خوداش لیخۆشبوونی هه‌یه‌؟؟ پیغه‌مبهر بێ ده‌نگه‌ سوو دوو جار یان سێ جار ئەم پرسیاره‌ی ئاراسته‌ کرا ئیتر نایه‌تی **﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ...﴾** هاته‌ خوارێ.

چه ند نمونه یه کی تری خاوه ن نامه کان و سزای نه و کرده وانه

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُزْكَونَ أَنْفُسَهُمْ بِلِ اللَّهِ يُزْكَى مَنْ يَشَاءُ وَلَا يُظْلَمُونَ
فَتِيلًا ﴿٤٩﴾ أَنْظِرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَكَفَى بِهِ إِثْمًا مُبِينًا
﴿٥٠﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ
وَالطَّنُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْدَى مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا
سَبِيلًا ﴿٥١﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَن يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُ
نَصِيرًا ﴿٥٢﴾ أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّنَ الْمُلْكِ فَإِذَا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا ﴿٥٣﴾
أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا ءَاتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ فَقَدْ ءَاتَيْنَا ءَالَ
إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَءَاتَيْنَاهُم مَّلَكًا عَظِيمًا ﴿٥٤﴾ فَمِنْهُمْ
ءَامَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَّنْ صَدَّ عَنْهُ وَكَفَى بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ﴿٥٥﴾

نیینو نه‌بی حاتم له نیینو عه‌بباسه‌وه ده‌گپرتیه‌وه ده‌لی: جووله‌که کان
منداله‌کانیان پیتش ده‌خستن نوژیسان پی ده‌کردن و پیتیان وابوو بی گوناھن و
تاوانیان له‌سهر نیه، نیتر په‌روه‌ردگار نهم نایه‌ته‌ی نارده‌ خورای.

که‌لبی ده‌لی: نهم نایه‌ته‌ ده‌رباره‌ی چهند که‌سیکی جووله‌که نازل بووه که
منداله‌کانیان هی‌نایه‌ لای پیغه‌مبه‌ر ﷺ وتیان: نه‌ی محمد! نایا نهم منداله
بچکولای نه‌ی نیمه گوناھیان له‌سهره؟ پیغه‌مبه‌ر ■ فدرمووی: نه‌خیر، وتیان:

سویندمان بهو که سهی سویندی پی ده خوین نیمهش وه کوو نهوان بی گونا هین!! هر گونا هیتی به روژ بی کهین شهو له سهرمان رهش ده کریتموه، هر تاوانیکی به شهو بی کهین به روژ له سهرمان رهش ده کریتموه. نه مهیه که پا کانه یان بو خو یان کردوه.

حده نی به صری و قه تاده ده لیتن: نه نایه ته ده رباره ی جووله که وه فله هاتوته خواری که گو تیان **(نحن أبناء الله وأحببوا)** المائدة/ ۱۸ یان که ده یان گوت: **(لن يدخل الجنة إلا من كان هودا أو نصارى)** البقرة/ ۱۱۱

به هر حال هوی هاتنه خواره وه، ری له گشتایه تی و عومومییه تی ده ق ناگری وه ک زانایانی ته فسیر و نوصول ده قهرموون: (عیبره ت به مانای گشتی ده قه، نه ک به هوی هاتنی!)

نیتر بو ره تدانه وهی نهو خاوه ن نامانه پهروه ردگار قهرمووی: **(ألم تر إلى الذين يزكون أنفسهم)** نایا نابینی تو نهی محمد! سهیری حال و چو نیه تی نهوانه ناکه ی؟ که مه دخی خو یان ده کهن و لافی ره وشت و ریزیک بو خو یان لی ده دهن و که تی یان دا نیه، ده لیتن: نیمه کو پی خوداین، خوشه ویستی خوداین، ده لیتن نیمه گهل و نه ته وهی هه لباردووی خوداین، ده لیتن: که سییک جووله که یان مه سیحی نه بی ناچیته به هه شته وه، ده لیتن کو ره کانمان مردوون بو مان بوونه قوربانی، باوکت و با پی رمان شه فاعه تمان بو ده کهن و پا کانه مان بو ده کهن، چونکه لای خودا ریزدارن و قسه یان ورده گیرئ! پهروه ردگار ره دیان ده داته وه ده قهرموئ: **(بل الله يزكي من يشاء)** پا کانه کردن بو خو یان هیچ نرخ و به هایه کی نیه، پا کانه کردن به قسه نابی، ده بی به کرده وه بی، خودا که سیکی بوئ پاکی ده کاته وه، یارمه تی ده دا بو نه نجام دانی کرده وهی باش، هیدایه تی ده دا بو بیرو با وه پی راست و نه خلاق و ره وشتی به رزی فیر ده کا **(و يظلمون فتيلا)** پهروه ردگار هیچ شتییک له پاداشی کرده وهی باشی نهو پا کانه که رانه که م ناکاته وه پاداشی خو یان به ته واری ده داته وه

نايه ته كه دوو شتي سه ره كي لي وهرده گيري ■

١- پهروه ردگار پاداشي كرده وې كردار باشان ده داته وه ته نانه ته گهر موشريك و خوانه ناسيش بن! چونكه نهو كرده وه باشه كاريگهري له دل و دهر ووني خاوهن كرده وه كه دا هديه و شاياني پاداشه، له دوزه خ دا به هوي كرده وې باشوه سزاي له واني تر سووكتره! له فهرموده ي پيغه مبهري دا هاتوه كه برې له موشريكه كان به هوي كرده وې باشيانه وه له دوزه خ دا سزيان له سهر سووكت ده كړي: حاته مي طاني به هوي سه خاوه ته وه، نه بو طالبي مامي پيغه مبهري به هوي پشتگيري و سه ربه رشتياري كړدنې بو پيغه مبهري ﷺ نه بو له هه ب، چونكه كاتي كه جاري يه كې كه ناوي (ثووه يبه) بو مزگيني له دايك بووني پيغه مبهري پي دا (ثووه يبه) ي نازاد كړد.

٢- موسولمانان ده ترسيني له وه كه به ناييني خويان نه نازن و وه كوو خاوهن نامه كان نه كهن، خويان بپاريزن له پاكانه بو خو كردن و قسه زلي و كهش و فش. نه وهش بزائن كه خودا محابات بو كهس ناكاو منه تي له كهس نيه، نه موسولمان و نه جووله كه و نه مه سيحي! نه ي نه وه نه بو سهروهري پيغه مبهري، خوشه ويستي خودا: هزره تي محمد له جهنكي ثوحود سهري شكا. دداني شكاو كهوته چاله وه و تووشي ناره حه تي و ناخوشييه كي ته واو هات به هوي كه مته رخدمي برې له جهنگاوهراني، كه قسه و ناموزگاري پيغه مبهريان شكاند و سه نگره كاني خويان چول كړد! هروه ها داوا له موسولمانان ده كا كه قورئان بكه نه مه شخه لي ريگيائيانيان و شوين وه سه وه سوه چاووراوي ده جال و ره فتار ججاله كان و هه لپه رست و له خسته بهريان نه كه ون.

نه مجار پهروه ردگار سه رسوپمان له حاله تي نه واني دووباره كرده وه، نه و حاله ت و چونه تي يه سه رنج راكيشه ي كه له نايه تي پيشوو وه رگيرا دووباره ي كرده وه و فهرمودي: ﴿انظر كيف يفترون على الله الكذب﴾ سه ر بكه: چون به دهم

﴿أولئك الذين لعنهم الله ومن يلعن الله فلن نجد له نصيراً﴾ نهوانه نهو
تاقم و کۆمه لهن که خودا نه فرینی لی کردوون و له ره حمهت و به خششی خوی
دوری خستوونهوه، که سیکیش خودا نه فرینی لی بکا که سی دهست ناکه وی یارمه تی
بدا، بی پشتیوان و پشتگیر ده مینیتتهوه!

﴿أم لهم نصيب من الملك فإذا لا یؤتون الناس نقیراً﴾ نهوان هیچ بهش
باریکیان له پادشایی و فرمانپه وایی دانیه چونکه سته مکار و ملهور و رژد و
چروکن، خود په سهند و خۆ خۆشه ویستن، به سروشت خۆ په رست و مادده په رستن،
له خۆپازی و درۆزن و به خیلن! خۆ نه گمر شتیکیان به دهست بی به نه ندازی
(نه قیریک) توکیلی ناوکی ده که خورمایه کی لی نادهن به کهس، دهی خۆ
فرمانپه وایی و پادشایی پتویستی به نفس به رزی و خۆ نه ویستی و خۆ بهخت
کردن و یارمه تیدانی خه لک و جی به جی کردنی کاری لیتقه و ماوان و ناتاجان هیهو
ده بی گیانی ته ضحیه و فیداکاری و جوامیری تیدا بی!

﴿أم یحسدون الناس علی ما آتاهم الله من فضله﴾ نه مجار لۆمه یان ده کا
له سر نهو حه سوودی و چاو برینه یان له مالی خه لک که زۆر له چروکی به که یان
خراپتره، نهوان نه وهنده حه سوودن ناواته خوازی نه وهن که خیرویتری جیهان
همه مووی بۆ نهوان بی، ده یانه وی ناز و نیعمهت همه مووی هر بۆ نهوان بی، نایانه وی
که سی تر نازو نیعمهت و ریزیکی هه بی، نهوانه کۆمه لیککی خۆ به رست و نه نانین،
دل پیس و حه سوودن، بۆیه حه سوودی به پیغه مبهری نیسلام (محمد) ده بهن که
خودا ریزی پیغه مبهرایه تی و زانست و فرمانپه وایی و دوست و یار و یاره ری زۆر
داونی. جا باش بزائن که ده سه لات و فرمانپه وایی، مال و دارایی و ریز و پله و
پایه ی پیغه مبهرایه تی تاییدت نیه به نهوانه وه پروه ردگار به ثاره زووی خۆی دهیدا
به هر که سیک شایانی بی.

﴿فقد آتینا آل إبراهیم الکتاب والحکمة و آتیناهم ملکا عظیماً﴾ نهوانه
به هه له چوون ناشی حه سوودی به محمد بهرن، چونکه وینه ی محمد زۆرن،
بیگومان پروه ردگار پله و پایه ی پیغه مبهرایه تی و ریز و نرخی داوه به خانه واده ی

ئىبراهيم که عهده به قوره یشی به کان له نهوه ی ئهون، پهروه ردگار کتیبی ناسمانی داوه به ئىبراهيم که شریعت و یاسای تیدا بوو، حکمت و تیگه یشتنی ته شریعی، پیغه مبرایه تی بو خوی و کوپ و نهوه کانی، ملک و سه لته نه تی به فراوان بو کوپ و نهوه کانی! نه مهش ناماژه بو نهوه ده کا که موسولمانان مولک و ده سه لات و سه لته نه تی کی گه وړه یان ده ست ده که وئ! نه مه جگه له وه ی که بهر زترین پله و پایمو به هره که پیغه مبرایه تی و قورشان و حکمت ته دراوه به پیغه مبره که یان!

﴿فمنهم من آمن به ومنهم من صد عنه﴾ کفی بجهنم سعيرا ﴿نهوه پیغه مبره پیشینانه وه کوو ئىبراهيم و نهوه کانی له گهل نهوه شدا که خانه واده ی پیغه مبرایه تی بوون و مولک سه لته نه تیان درابویه که چی گه له کانیان هه موویان پروایان به پیغه مبرایه تی به که یان نه هیناوه، به لکو هه یان بوو ئیمانیان پی هینان و هه یان بوو پشتیان هه لکردو له سهر کوفر و بیدینی خو یان مانه وه، که وایی سهرت سوپ نه میتی نهی (محمد!) له هه لوستی قه ومه که ت، نه مه داب و نه رتی گهل و نه ته وه کانه له گهل پیغه مبره کانیان دا نه مهش دل دانه وه یه بو پیغه مبر ښه بو نه وه ی صبرو نارامی به هیز تر بی بهرامبر به نازاردانی گه له که ی و ناومید نه بی له ئیمان هینانیان.

قورطوبی ده فهرموئ: ﴿فمنهم من آمن به﴾ واته: هه ندیکیان ئیمانیان به پیغه مبر هینا. ﴿ومنهم من صد عنه﴾ واته: هه ندیکیان ئیمانیان پی نه هینا. بریکیش ده لین: ضه میره که ی (به) ده گه رپته وه بو ئىبراهيم، بریکیش ده لین: ده گه رپته وه بو (الکتاب).

جا نهوه گومپرایانه ی که نایه نه سهر ریگای راست نه گهر له م دونیا یه ش دا سزایان وئ نه که وئ نهوه سزای قیامه تیان به سه و ناگری دوزه خ کیفایه تیانه.

سزای کافران و پاداشتی موسولمانان

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كَلَّمَا تَضِجَتْ جُلُودُهُمْ
بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥٦﴾
وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَّهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَنُدْخِلُهُمْ
ظِلًّا ظِلِيلًا ﴿٥٧﴾

نه مجار لهم دوو نایه تهی دواپی دا سزاو پاداشی همدوو تا قمی باسکراو له
نایه ته کانی پیشوو دا روون ده کاته وه ده فمرموی: ((إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ
نُصْلِيهِمْ نَارًا)) نهوانه ی کافر بوون بهو نایات و بهلگانه ی ناردوو مانه بو سمر
پیغه مبهران به تابه تهی نهوانه ی پروایان به قورشان نه کردو گویان بو نه حکام و
ناموژگاری به کانی شل نه کرد. که دوا کتیبی تهواوو بی خموش و نپردراوی
خودایی به بو سمر شاده میزاد. له نایینده دا ده یان خزینینه ناو ناگری سوتینهری
دوزه خه وه. نه م سزاو سوتاندنه یان هه می شه یی و بهرده وامه ((كَلَّمَا تَضِجَتْ
جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا)) همر کاتی پیستیان سوتاو وای لی هات ههستی
نازار نه گویزیته وه بو ده ماغ، نهوا پیستی تازه یان بو دروست ده کهینه وه که ههست
به نازار بکه ن.

پیغه مبهنر ■ ده فمرموی: ((تَبْدِلُ جُلُودَهُمْ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعَ مَرَّاتٍ))
هه موو روژی حهوت جار پیستیان ده گوردی.

خوالیخۆش بوو دکتۆر عبدولعهزیز نیسماعیل پاشا له کتیبی (الإسلام والطب الحديث) دا ده فەرموی: حیکمەت له گۆڕینی پیستەکانیان دا ئەوەیە: ئەو ره گانهی نازار ده گۆزنه وه بۆ سهنتەری هەست له مێشکدا له تووی پیست دان، بهلام ماسولکهو ریشاله کانی ژیر پیست هەست کردن به نازار تییان دا که مه. بۆیه پزیشکه کان ده لێن: سوتانی وا که له پیست تیپەر نه کا نازاری زۆره به پیچهوانه وه سوتانی زۆر قوول که بگاته ماسولکهو ریشاله کان هەرچهنده سامناکهو ترسی مردنی لێ ده کری ئەو نازاره ی نیه.

گۆڕپن و تازه کردنه وه ی پیستەکانیان ﴿لِيَذُوقُوا الْعَذَاب﴾ بۆ ئەوەیە نازاره که یان بهردهوام بێ و کۆتایی پێ نهیه، بهمهش ئەو وههم و خه یاله ی لا برد که بگوتری: ئەوانه له گهل نازاره که دا رادین و نازاره که یان بهلاوه ناسایی ده بێ.

ئه مجار پهروه ردگار جهخت له سههر هۆی سزادان و به توانایی خودا له سههر نه نجامدانی ئەو سزادانه دوباره ده کاته وه ده فەرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ دُنیا بن که خودا بالاده ست و زال و به توانایه به سههر نه نجامدانی ههر سزایه که که بیهوئ بیهه پێنێ به سههر تاوانباراندا، دادوه رو دانایه دادوه رانه سزای تاوانباران ده دا. بهه گۆره ی حیکمەت و دانایی نه بێ سزای کهس نادا، عه دل و دادیش ئەوه ده خوازی که کوفر و تاوان بینه هۆی تۆله و سزای دۆزهخ؛ ئیمان و کرده وه ی چاکیش بینه هۆی دهسته بهرکردنی نازو نیعمه تی خودایی و چوونه ناو به ههشت، هه موو کرده وه یه که سزاو پاداشی شیاری خۆی هیه، بۆیه لیتره پاداشی کرده وه ی باشی موسولمانانی خسته په نا سزای کرده وه ی کافران بۆ جیاوازی خسته نیتوانیان و فەرموی: ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوانه ی ئیمانیان هینا وه و بپروایان هیه و کرده وه ی چاک ده کهن ﴿سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بهزویی ده یان خهینه ناو باغ و باغات ی به هه شته وه که به ژیر داره کان یان دا جوگه و جۆبار ده کشین و جوانی پر له نه فسوناوی ده به خشن، خوشی و لهزه ت و رابواردنه که یان بۆ قه شه نک ده بێ، نه م ناز و نیعمه ته کاتی و ده مه ده می نیه به لکو

«خالدین فیها أبدا» به همیشگی تیدا ده میننه وه، به جی ناهیلن و نایگزینده، دلیان پی خۆشه ههولی گواستنه وه لئ ده رچوون لی نادهن، لی وهرز بوون و دۆش دامانی تیدا نابین،

ئهمه پاداشی باوه و کرده وهی چاکانه و پرای نهو جی و شوینه رازاوه و هه بوونی نهو که شه خۆش و ههوا سازگار و دیمه نه لرفینانه، «لهم فیها أزواج مطهرة» خیزانی بی عیب و نهنگیان ههیه، پاکن له نهنگی جهستهیی و به دهروون له خهوشی رهوشتی و سرووشتی، شتیك نهه حالهتی که یف خۆشیان لابه ری، کۆنترۆلی ته ندروستی تیک بدا. «وندخلهم ظلا ظلیلا» ده یانبهینه شوینتیکی سیه ری فینکی دلرفین و خۆش و سازگاری وا که نه سه رمای لی بی نه گهرما، ئهمه ش نهو په ری خۆش رابواردن و ناز و نیعمه تی رازاوهیه!

تیبینی نهوه ده کرئ ته عبیری قورئان لیره دا بۆ سزای کافره کان وشه ی (سوف) هی به کار هیناو که له زمانی عهره باندا بۆ نایینده ی دووره، وه بۆ پاداشتی موسولمانانیش وشه ی (س) ی به کار هیناوه که له زمانی عهره باندا بۆ نایینده ی نزدیکه، وه ک نهوه فهرمووی: (س-ندخلهم) نه مهیش ناماژه یه بۆ گه یاندنی ئهم مه به سه ناسک و نازداره که ههر زوو ده ستیان ده کهوئ و ده خرینه به هه شته وه بهو شوینه شاد ده بن، به لام وئ ده چی کافره کان له ده شتی مه حشه ردا بۆ ماوه یه ک بمیننه وه، گهرچی ناره حه تی و غهم و په ژاره ی ده شتی مه حشه ریش بۆ خوانه ناسان زۆر ناخۆشه به لام له چاو سزای دۆزه خ دا. قه تره به ده ریاه، جا پاش مهینه ت و سه خله تی ده شتی مه حشه ره هه نه ی ناو ناگر ده کرین و ده خرینه ناو دۆزه خه وه!! خوا په نامان بدا!

یاسلی حوکمرانی له ئیسلام دا؛ گه رانه وهی سپارده وه
 مافه کان بۆ لای خاوه نه کانیان عه داله تکاری،
 فه رمانبه رداری خوداو پیغه مبه ر

❖ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ
 النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا
 بَصِيرًا ﴿٥٨﴾ يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ
 وَأُولِيَ الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ
 إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَذَلِكَ خَيْرٌ وَآخَسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾

ئه‌مجار دواى ئه‌وهى په‌روه‌ردگار له نایه‌تی پیتشودا پاداشی چاکه‌کارانی
 دیاری کرد، مونسیب و گونجاوه که هه‌ندێ له کره‌وه سه‌ره‌کی‌یه‌کانیان ده‌ست
 نیشان بکا که بریتین له پایه‌ گرنه‌گه‌کانی پرۆگرام و ده‌ستووری حوکم له ئیسلام داو
 فرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا﴾ په‌روه‌ردگار فرمانتان پێ
 ده‌کا که ئه‌مانه‌ته‌کان بگێرنه‌وه بۆ خاوه‌نه‌کانیان، ئه‌م نایه‌ته هه‌رچه‌نده هۆی
 نازله‌بونه‌که‌ی هۆیه‌کی تایبه‌تییه، به‌لام وه‌کوو ده‌لێن: له هه‌موو نایه‌ته‌کانی
 قورئاندا (عیبره‌ت به مانا گشتی‌یه‌که‌ی وشه‌که‌یه نه‌ک به تایبه‌تمه‌ندی
 هۆکاره‌که‌ی) که‌وابوو نایه‌ته‌که فرمانتیکێ گشتی‌یه به موسولمانان که سپارده‌کان
 بده‌نه‌وه به خاوه‌نه‌کانیان، هه‌ر سپارده‌یه‌کت له ژێر ده‌ست دابوو ده‌رحق به خودی

خۆت، دەرحق به بende کانی خودا. دەرحق به پەروردگار پیوسته بیگه‌رینه‌وه‌بو
خاوه‌نه‌که‌ی!

ریعایت کردنی ئەمانەت دەرحق به پەروردگار ئەو‌یه: پابەندی
فەرمانەکانی بین، خۆمان لە ئەه‌ی‌یه‌کانی بی‌ارزین، جەستەو ئەندام و هەست و
شعورەکانمان لەو شتانه بە‌کار بە‌ئین کە دە‌بنە جیگای رە‌زامەندی ئەو.
ئە‌بو ئە‌عیم لە (ئە‌ل‌حو‌لی‌ه‌دا) جە‌دی‌سی‌کی مە‌رفوع‌ی لە عە‌بدول‌لای کور‌ی
مە‌سعود کە لە پێ‌غە‌م‌بەرە‌وه ﷺ بە مە‌رفوع‌ی ر‌ی‌و‌ای‌ه‌تی کردو‌وه: «دە‌گ‌یر‌تە‌وه
دە‌لی: فە‌رمو‌یه‌تی ((القتل في سبيل الله يكفر الذنوب كلها))» یان فە‌رمو‌ی
((كل شيء إلا الأمانة)).

واتە: شە‌هید بوون لە پێ‌ناوی خودادا هە‌موو تاوان و گونا‌ه‌ی دە‌س‌پ‌تە‌وه،
جگە لە ناپاک‌ی لە سپاردە! خیانت کردن لە ئە‌مانەت ئە‌و‌ەندە تاوان‌یک‌ی گە‌ورە‌یه،
تە‌نانه‌ت شە‌هید بوونیش نای‌ش‌ۆ‌ر‌تە‌وه، سپاردە جۆ‌ری زۆ‌ره وە‌ک:

ئە‌مانەت لە نو‌ی‌ژدا، ئە‌مانەت لە رۆ‌ژو‌دا، ئە‌مانەت لە ئاخ‌وتن و گ‌فت‌گۆ‌دا
لە هە‌مووانیش گ‌رن‌گ‌تر سپاردە‌ی ع‌ادە‌تی‌یه، بە‌ل‌گە‌ی ئە‌م فە‌رمای‌ش‌تە‌یش ئە‌و‌یه کە
کۆ‌مە‌لی‌ک لە ها‌و‌ە‌لانی پێ‌غە‌م‌بەر (عە‌بدول‌لای کور‌ی مە‌سعود و بە‌ر‌رائی کور‌ی
ع‌ازیب و عە‌بدول‌لای کور‌ی عە‌بباس و نوبە‌ی کور‌ی کە‌عب) فە‌رمو‌وی‌انە: ئە‌مانەت
لە هە‌موو ش‌تی‌ک دا هە‌یه: لە دە‌ست نو‌ی‌ژدا، لە نو‌ی‌ژدا، لە زە‌کات دا، لە لە‌ش
پ‌ی‌سی دا، لە رۆ‌ژو‌دا، لە پ‌ی‌وان و ک‌ی‌شان دا لە سپاردە‌دا، ئ‌ی‌بنو عە‌بباس
فە‌رمو‌یه‌تی: پەروردگار ر‌ی‌گە‌ی ئە‌دا‌وه نە‌ بو‌ دە‌و‌لە‌مە‌ند نە‌ بو‌ هە‌ژار کە سپاردە
دا‌گیر بکا، عە‌بدول‌لای کور‌ی عومەر فە‌رمو‌یه‌تی پەروردگار کە شە‌رم‌گ‌ای بو‌
ئە‌دە‌م‌یزاد دروست کردو‌وه فە‌رمو‌یه‌تی ئە‌وه سپاردە‌یه لە تۆ‌م دا شارد‌ۆ‌تە‌وه
پ‌ار‌یز‌گ‌اری بکە‌و مافی خۆ‌ی بە‌ه‌ی، پ‌ار‌یز‌گ‌اری ئە‌مانەت دەرحق بە‌ خودی
ئە‌دە‌م‌یزاد خۆ‌ی ئە‌و‌یه: کە ش‌تی‌ک بکا سوودی دین و د‌و‌ن‌یاو ق‌ی‌امە‌تی هە‌ب‌ی! خۆ‌ی
لە هۆ‌کارە‌کانی نە‌خۆ‌شی پ‌ار‌یز‌ی، بە‌ه‌ی‌ی یاسای زان‌ستی پ‌ز‌یش‌کی رە‌فتار بکا،

چونکه پیغمبر ﷺ ده‌کوه و بوخاری و موسلیم و نبو داود و تیرمزی له عه‌بدوللای کوری عومره‌وه گپراویانه‌ته‌وه: فمرمویه‌تی: ((کلکم راع وکلکم مسؤول عن رعیتة)) هه‌موتان وه‌ک شوان چاودیرن و هه‌موتان به‌رپرسیارن له چاودیرکراوانی خۆتان. یان ده‌فمرموی: ((إن لنفسك عليك حقا)) له راستی دا خودی خۆشت مافت هه‌یه له‌سهر خۆت، وه‌ک خه‌و و خواردن و نه‌مانه.

ربعیه‌ت کردنی نه‌مانه‌ت ده‌رحه‌ق به‌ ئاده‌میزادانی تر گپرانسه‌وه‌ی سپارده‌کانیانه‌ بۆیان، فیل نه‌کردنه له‌گه‌لیان له‌ مامه‌له و کاروکاسبی دا، تیکۆشان له‌گه‌لیان و نامۆزگاریکردنیانه، نه‌ینی پاراستن و عه‌یب داپۆشین و ناو نه‌زپاندنیانه!

ده‌ریاره‌ی سپارده‌و نه‌مانه‌ت نایه‌تی زۆر هه‌ن که جه‌ختیان له‌سهر پاراستنی کردوه: وه‌کوه ده‌فمرموی: **﴿إنا عرضنا الأمانة على السموات والأرض والجبال فأبين أن يحملنها وأشفقن منها وحملها الإنسان﴾** .. الأحزاب/ ۷۲
یان ده‌فمرموی: **﴿والذين لأماناتهم وعهدهم راعون﴾** المؤمنون/ ۸ یان ده‌فمرموی: **﴿يا أيها الذين آمنوا لا تخونوا الله والرسول وتخونوا أماناتكم وأنتم تعلمون﴾** الأنفال/ ۲۷

پیغمبریش ﷺ ده‌فمرموی: ((لا إيمان لمن لا أمانة له، ولا دين لمن عهد له)) ناپاکی له سپارده‌ چه‌پی له بئ نیمان که‌متره، بئ په‌یمانی‌ش وه‌ک بئ دینی وایه. نه‌حمه‌د و نیینوچه‌بیان له نه‌نه‌س گپراویانه‌ته‌وه. موسلیم و بوخاری و تیرمزی و نه‌سانی له نه‌بو هوره‌یره‌وه فمرموده‌یه‌کیان گپراوه‌ته‌وه که فمرمویه‌تی: ((آية المنافق ثلاث إذا حدث كذب، وإذا وعد أخلف، وإذا أئتمن خان)).
نیشانه‌ی مروی ناپاک و دوو‌پوو نه‌م سئ ره‌وشته‌یه: له‌کاتی گه‌توگۆدا درۆزن بئ، له به‌لینی خۆی پاشگه‌ز بیه‌ته‌وه، گزی و ناپاکی له نه‌مانه‌ت بکا.

که‌وابوو گه‌راندنه‌وه‌ی نه‌مانه‌ت پتیوست و جه‌خت له‌سهر کراوه به‌ تایبه‌تی کاتی خاوه‌نه‌که‌ی داوای بکاته‌وه. که‌سی‌کی‌ش نه‌مانه‌تی لا بئ و له‌ دنیادا

نہیداتہو لہ قیامت حدقی نہوہی لی ﴿سینریتہوہ! چونکہ چہسپاوہ کہہ پیغہمبہر ﴿﴿فرمویہتی: ((لتؤدن الحقوق الی أهلها حتی یقتص للشاء الجماء من القرناء)). واتہ: ہہموو مافی دہدریتہوہ بہ خواہنی، ہدقی کہس لہسمر کہس نامیننی تہنانت مافی بزنی کؤل لہ بزنی شاخدار دہستینری!، رواہ أحمد والبخاری فی الأدب، ومسلم والترمذی عن أبي هريرة.

ہمرکاتیکیش سپاردہ کہ فہوتا وکث نہوہ دزرا نہگمر کہ متمرخہمی سپاردہ لاداندراوی تیدا بوو، نہوہ بہرپرسیارہ و دہبی بیبڑیری نہگینا نا۔
نہمجار دہفرموی: ﴿واذا حکمتہم بین الناس أن تحکموا بطلعدل﴾ نہگمر لہ نیوان شادہ میزادندا دادوہریتان کرد و فرمانہوا بسون با بریاردان و حوکم کردنتان دادوہرانہ بی۔

دانہوہی سپاردہو پاریزگاری کردنی بناغہی یہ کہمی حوکمی نیسلامی یہ، دادپروہری بناغہی دوہمی یہتی۔ خطابہ کہ روو دہکاتہ جہماوہری گمل نہگمر فرمانہوا ناعہدل سوو گمل بہرپرسیارہ، دہبی بہرہنگاری بینہوہ۔ عہدالت و دادپروہری بناغہی فرمانہوایی یہ، ناوہدانی و پیشکھوتن و شارستانیہت بی دہستہبہر گردنی عہدالت نایہنہ دی، عہقل داخوازی یہتی و بانگہوازی بؤ دہکا، یہ کیکہ لہ بنہما سمرہ کی یہ کانی حوکم لہ نیسلام دا، کؤمہلگا بہ بی عہدالت بہرپوہ ناچی، لہریگای عہدالتہمو لاواز و زہ بسون مافیان پیشیل ناکری، زوردار ستم لہ بی دہسلات ناکا! بہہوی عہدالتہموہ ناسایش و نیظام بہرقرار دہبن، ہہموو نایینہ ناسمانی یہکان جہختیان لہسمر کردوہ، لہرکی سہرشانی فرمانہواو کاریہ دہستانی یہتی کہ پابہندی عہدالت بن، بؤ نہوہی ہہموو کہسیک مافی خوی بدریتی، کہس مافی پیشیل نہکری!

بیگومان قورثانی پیروز لہزور ثایت دا فرمانی بہ موسولمانان کردوہ کہ عادل رہوشت بن و عہدالت لہسمر زہوی دا بہرقرار بکمن وہکوو دہفرموی: ﴿إن الله یأمر بالعدل والإحسان﴾ النحل/۹۰ یان دہفرموی: ﴿واذا قلتہم

فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ (الأنعام/ ۱۵۲) یان ده فمرموی: **﴿إِعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ﴾** المائدة/ ۸ یان ده فمرموی: **﴿كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ﴾** المائدة/ ۸ قسط واته: عدل

یان ده فمرموی: **﴿يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْعَدْلِ﴾** ص/ ۲۶

پیغه مبدیش فمرمویه تی: **﴿لَا تَزَالُ هَذِهِ الْأُمَّةُ بِخَيْرٍ مَا إِذَا قَالَتْ صَدَقْتُ، وَإِذَا حَكَمْتُ عَدِلْتُ، وَإِذَا اسْتَرْحَمْتُ رَحِمْتُ﴾**.

نهم نه تموهی نیسلامه به ختموهره هتا له قسه کردن دا راستگوین، نه گمر حوکیان کرد دادپروهر بن، نه گمر داوای رهم و بهزه بیان لی کرا به بهزه بی بن. به پیچه وانوهه قورنان له زور شوین دا همره شه له سته مکاران ده کاو له ناکامی زولم و زور ده یانترسینن! وه کوو ده فمرموی: **﴿وَلَا تَحْسِبَنَّ اللَّهُ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ﴾** ابراهیم/ ۴۲، یان ده فمرموی: **﴿احْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ﴾** الصافات/ ۲۲ سامط اکثرین شیوهی سته مکارش کارنه کردنه به شمیرعه تی خوداو زولم و زوری فمرمانه وایه، نه گمر حاکم سته مکار بوو ولات ده شیوی، ناوه دانی نامینن، کومل تیک ده چی شار و دیهات ویران ده بن **﴿فَتِلْكَ بَيُوتُهُمْ خَاوِيَةٌ بِمَا ظَلَمُوا﴾** النحل/ ۲ = همره ها خه تمرترین زولم، زولمی قازی و دادوهره! بویه نمرکی سمرشانی قازییه، که به جوانی له بابه ته که حالی بیی، له هه موو روویه کده لیی وورد بییتموه، لایه نگیری یه کن له دوولایه نی کیشه که نه کاو شاره زای حوکمی شمعی بی و بزانی خودا چونی فمرمان پی کردووه ناوا رهفتار بکا، همره کوو پیویسته پیای زاناو لیتهاتوو بکرین به قازی.

که ده فمرموی: **﴿وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ﴾** ناماژه به بو نموه که پیویسته موسولمانان فمرمانه و بو خوین دیاری بکن، تا به حق و عدالت له ناویان دا حوکم بکا.

نه‌مجار په‌روه‌ردگار سوودی فرمان به عه‌د‌ال‌ه‌ت و گه‌راندنه‌وی سپارده‌کان
 بۆ خاوه‌نیان روون ده‌کاته‌وه بۆمان و ده‌فرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ نِعْمَ يَعْظُكُم بِهِ﴾ بی‌گومان
 نه‌و شتانه‌ی خودا نامۆزگاری‌تان پی ده‌کاوه‌ل‌تان ده‌نی بۆ ده‌سته‌به‌ر کردنی
 باشت‌ترین شته‌و هه‌میشه‌ هه‌ول بده‌ن بۆ ده‌سته‌به‌ر کردنیان، چونکه خودا شتیکیان
 پی نالی: که سوودی دنیاو قیامه‌تی ئیوه‌ی تیدا نه‌بی، ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا
 بَصِيرًا﴾ واته: پتویسته‌ پابه‌ندی فرمانی خودا بن به‌گۆیره‌ی نامۆزگاری نه‌و هه‌لس
 و که‌وت بکه‌ن، چونکه خودا له‌ ئیوه‌ زان‌تر به‌ هه‌موو شتیکی، نه‌گه‌ر دادپه‌روه‌رانه
 حوکمتان کر خودا ناگاداره و ده‌بیسی، نه‌گه‌ر سپارده‌تان گتپایه‌وه بۆ خاوه‌نی
 خودا، ده‌بیینی! که‌وابوو نه‌مه‌ و هه‌د و به‌لینی خودای مه‌زنه بۆ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی
 فرمانی خودان و هه‌ره‌شه‌یه‌کی گه‌وره‌شه‌ بۆ نه‌وانه‌ی سه‌رپیچی ده‌که‌ن،
 پیغه‌مبه‌رش ﷺ ده‌فرموی: ((اعبد الله كأنك تراه فإن لم تكن تراه فإنه
 يراك)) (به‌جۆری خودا به‌رستن وه‌ک خودا به‌سه‌ر سه‌رته‌وه‌ راوه‌ستایی و چاوت
 لی‌ی بی، خۆ نه‌گه‌ر تۆیش خودا نابینیت، خودا چاوی له‌ تۆیه) نایه‌ته‌که‌ ناما‌زه‌ی
 نه‌وه‌شی تیدا‌یه‌ که‌ ده‌بی گرنگی بدری به‌ حوکم و بریاری قازی و فرمانپه‌روایان،
 چونکه به‌رژه‌وه‌ندی ئاده‌میزادانیان خاوه‌ته‌ ژیر ده‌ست.

نه‌مجار دوا‌ی نه‌وه‌ی په‌روه‌ردگار فرمانی کرد به‌ گه‌راندنه‌وی سپارده‌ بۆ
 خاوه‌نه‌کانیان، فرمانی کرد که دادپه‌روه‌رانه‌ حوکم له‌ نیوان خه‌لکه‌ دا بکه‌ن و
 رووی خیطا‌به‌که‌شی له‌ جه‌ماوه‌ری گه‌ل بوو، فرمانیان پی ده‌کا که ملک‌چی
 فرمانی خودا و پیغه‌مبه‌ر فرمانپه‌روابن، چونکه به‌ بی پابه‌ند بوون به‌
 فرمانه‌کانیا‌نه‌وه‌ به‌رژه‌وه‌ندی خه‌لکی ناپاریزی. فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 أَطِيعُوا اللَّهَ﴾ نه‌ی نه‌و که‌سانه‌ی ئیمان‌تان هیناوه‌ فرمانبه‌رداری یه‌زدان بن! په‌یره‌ی
 په‌یامی پیروژ و قورنانی مه‌زنی بکه‌ن و بیکه‌نه‌ پرۆگرامی ژیا‌نتان، ﴿وَأَطِيعُوا
 الرَّسُولَ﴾ گو‌ی بیسی پیغه‌مبه‌ر بکه‌ن، چی پی گوتن پابه‌ندی بن، چونکه پیغه‌مبه‌ر
 روونکه‌روه‌ی نیگای خودایه‌و نه‌حکام و یاسای قورناتیان بۆ شی ده‌کاته‌وه،

سونه تی خودا واداهاتوه که پیغه مبه ران شهر یعتی خودا به خه لکی رابگه یهن و پتویستی سهرشانی تیمهش نه وه یه ملکه چ و پابه ندی ناموژگاریه کانیا ن بین. **﴿واولي الامر منکم﴾** گوپرایدل و فرمانبهر داری خاوه ن بریار بن که بریتین له فرمانپه وایان و حاکم و زاناو لپیرسراوی له شکر و باقی سهرکرده و فرمانده کانی تر، نه وانه ی کاروباری خه لکیان به ده سته، شاده میزادان ده چنه لایان بو به جی هینانی کاروباریان، نه م لپیرسراوانه نه گهر له سهر رایه ک، له سهر حوکم و بریاریک یه کدیگیربون و حوکیان کرد، پتویسته فرمانبهر داریان بکری به مهرجی دلسوزو نه مین بن و سهریچی فرمانی خودا و ربازی پیغه مبه ر نه کهن و سهر فیراز و نازاد بن له وه رگرتنی هه لویت و بریاریان دا!

به لام چۆنیه تی نه نجام دانی عیبادت و چندیه تی و ههرشتیک که په یوه ندی هه بی به عه قیده وه نه و بهس له خودا و پیغه مبه ر وه رده گیرئ و که سی تر بو یی نه له م جوړه شتانه دا رای خو ی ده ربیرئ و فهرزی بکا:

نه هلی حیلل و عه قد له موسولمانان نه گهر کوک بوون له سهر کاریک له بهر وه ندی موسولمانان و ده قیکی شاریع له و باره وه نه بوو، سهر یست و نازادیش بوون له راده ربیرن و کهس زه ختی لی نه کردن و بریاریکیان دا، نه وه به قسه کردنیان پتویسته، وه کوو نیمامی عومهر مه شو ره تی به نه هلی حیلل و عه قدی هاوه لان کرد ده ریاره ی دروست کردنی دیوانه کانی ده ولت که له سهر ده می پیغه مبه ردا نه بوون، که سیش له زانایانی هاوه لان بهر هه لستیان نه کرد.

جا **﴿فإن تنازعتم فی شیء فردوه إلى الله والرسول﴾** واته: نه گهر ده ریاره ی نه و حوکه له قورئان و حدیث دا ده قیک نه بوو نه هلی حیلل و عه قد تی ده فکر نه گهر له سهر شتیک پیک هاتن و نیجماعیان به ست پتویسته کار به و حوکه بکه ن که نه وان له سهری پیک هاتوون، نه گهر کیشه یان تی که وت پتویسته نه و حوکه رانوینن به سهر قورئان و حدیث دا و حوکه گشتی یه کانیا ن دا ههرچی له گهل نه وان یه کی گرت هوه، نه وه وه رده گیرئ و کاری پی ده کری، نه و حوکه ی له گهل نه وان دا

نه گونجا پاشگویی ده‌خری، به‌مدش کیشی ناو موسولمانان بنبرده‌کری، یه‌کیتی و یه‌کراییی موسولمانان ده‌چه‌سپیی!

له‌مه‌وه بۆمان ده‌رده‌که‌وئ. که نایه‌ته‌که بنه‌ما نایینه‌کان له ده‌وله‌تی ئیسلامی دا ده‌ست نیشان ده‌کا که نه‌مانه‌ن:

۱- بنه‌مای یه‌که‌م قورئانی پیروژه که کار پی کردنی تاعه‌تی په‌روه‌ردگاره.

۲- بنه‌مای دوهم سوننه‌تی پیغه‌مبهر که بریتی به له فهرمووده‌وه ره‌فتار و ره‌زا له‌سهر بوونی پیغه‌مبهر ■ که کارپی کردنی تاعه‌ت و به‌گویی کردنی پیغه‌مبهره.

۳- بنه‌مای سێ‌یه‌م ئیجماعی نه‌هلی حیلل و عه‌قده: که تاکه تاکه وه‌له‌بارده‌ی کۆمه‌لن؛ له زانایان و سه‌رکرده‌وه پیاو ماقول و سه‌ره‌ک حیزب و گروو لیپرسراوی ولات؛ تاعه‌ت و به‌قه‌سه‌کردنیان تاعه‌تی (أولوا الأمر).

۴- بنه‌مای چواره‌م رانواندن و به‌رامبهر کردنی حوکمه جیا‌جیا و کیشه‌تیکه‌وتوه‌کانه به‌قورئان و سوننه‌ت.

ئه‌م چوار بنه‌ما سه‌ره‌کیانه سه‌رچاوه‌ی شه‌ریعه‌تی ئیسلامین و پێویسته‌تاقمیکه‌ هه‌بێ مه‌سه‌له‌ کیشه‌تیکه‌وتوه‌کان به‌سه‌ر قورئان و سوننه‌ت دا رابنۆینن، ئه‌و تاقمه‌ له‌ لایه‌ن نه‌هلی حیلل و عه‌قده‌وه هه‌ل‌ده‌بژێردرین، پێویسته‌ کاربه‌ده‌ست و فه‌رمانه‌ه‌واکان به‌پاره‌کانی ئه‌و کۆمه‌له‌ زاناو پسپۆره‌ جێ به‌جێ بکه‌ن.

که‌وابێ ده‌وله‌تی ئیسلامی له‌ دوو تاقم پێک دی تاقمیکه‌ نه‌حکام و یاساکان روون ده‌که‌نه‌وه، ئه‌وانه‌ ئیستا پێیان ده‌گوترێ (الهيئة التشريعية) تاقمی دوهم کۆمه‌لی فه‌رمانه‌ه‌واو قازی و دادوه‌رو کار به‌ده‌سته‌کانه ئه‌مانه‌ش ئیستا پێیان ده‌گوترێ: (الهيئة التنفيذية) پێویسته‌ موسولمانان به‌ تیکرا ئه‌م حوکمانه‌ وه‌ربگرن، به‌ نه‌هینی و ناشکرا گه‌ردن که‌ج بن بۆیان، چونکه ئه‌مانه هه‌م‌ه‌و‌یان حوکمی خوداو پیغه‌مبهری خودان، یان حوکمی نه‌ته‌وه‌یه و کۆمه‌لی زاناو پسپۆرو لیها‌توو ئه‌وانه‌ی گه‌ل سێقه‌ی پێیانوه‌ کردونی به‌ نو‌نه‌ری خۆی، ئه‌و حوکمه‌یان هه‌له‌باردوه‌وه به‌لایانه‌وه گونجاوه‌ بۆ کۆمه‌ل و له‌به‌ر رۆشنایی قورئان و هه‌دیث و

یاسا گشتی به کانیان دا ده‌ستیشان کراوه. نهو مه‌سه‌له‌ی کیش‌ه‌تان تی‌یدا پیدایا ده‌بی رابنویترین به‌سهر قورئان و حه‌دییسی پیغه‌مبه‌ردا ((إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ)) نه‌گهر ئیوه به راستی باوه‌رتان به خوداو به‌پوژی دوا‌یی ه‌یه و پیتان وایه زیندوو بوونه‌وه و لی‌پرسینه‌وه‌ی روژی قیامت دیتنه ریتان. چونکه موسولمان هیچ حوکمیک پیش حوکمی خودا ناخاو زۆرت‌ر ه‌ه‌ولی ده‌سته‌به‌رکردنی پیداو‌یستی به‌کانی روژی قیامت ده‌داو ه‌ه‌موو کاتی قیامت‌تی لا مه‌به‌ست تره له دونیا. نه‌مه ه‌ه‌ره‌شه‌یه له‌وانه‌ی که له ریبازی خوداو پیغه‌مبه‌ر لاده‌ده‌ن و سه‌ری‌تی‌چی فەرمانه‌کانیان ده‌که‌ن و حوکم نا‌گێرنه‌وه بۆ لای قورئان و سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ر.

وه‌کوو ده‌فه‌رموئ ((فَلا وَرَبِّكَ ■ يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يَحْكُمُوا فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ)) بوخاری و موسلیم حه‌دیسیک له نه‌بو هوره‌یره‌وه ده‌گێرنه‌وه که پیغه‌مبه‌ر ﷺ فەرمویه‌تی ((مَنْ أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ، وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ عَصَى اللَّهَ، وَمَنْ يَطْعَ أَمِيرِي فَقَدْ أَطَاعَنِي وَمَنْ يَعِصْ أَمِيرِي فَقَدْ عَصَانِي)) که‌واته ه‌ه‌رکه‌سیک شوین که‌ه‌وتنی قورئان و سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ر پیش ه‌ه‌واو ه‌ه‌وه‌سی خو‌ی نه‌خا موسولمانی راست نیه. ((ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا)) نه‌و رانواندنه‌و په‌یره‌وکردنه‌ی کیتاب و سوننه‌ته‌ به‌شته‌ر بۆ ئیوه و نا‌کامی به‌شته‌ر به‌ده‌ست دینی..

پاش نه‌وه‌ی له نایه‌تی پیش‌وودا په‌روه‌ردگار فەرمانی کرد به موسولمانان و له‌سه‌ری پتویست کردن که تاعه‌تی خوداو پیغه‌مبه‌ر بکه‌ن و گوێ‌پرایه‌لی فەرمان‌په‌وای خو‌یان بن. له‌م نایه‌ته‌ی دوا‌یی دا ه‌ه‌لو‌یستی دوو رووه‌کان روون ده‌کاته‌وه، نه‌وانه‌ دل و ده‌روونیان نه‌خۆشه، ئی‌طاعه‌ی پیغه‌مبه‌ر نا‌که‌ن، رازی نابن به حوکم و به‌ریاری خوداو پیغه‌مبه‌ر! به‌ل‌کو ده‌یان‌ه‌وئ جگه له پیغه‌مبه‌ر - ده‌ست به‌رو مله‌ه‌ر حوکم و به‌ریاریان بۆ ده‌ریکه‌ن.

بیروبوچوونی دوورووه کان و هه نویستیان

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ
وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا
أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾ وَإِذَا
قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أُنْزِلَ أَلَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ
يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ﴿٦١﴾ فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ
أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَاءُوكَ يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسِنًا وَتَوْفِيقًا ﴿٦٢﴾
أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ
وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿٦٣﴾

ئیبوو جهریر له (الشعی) یهوه ده گهریتهوه ده لی: له نیتوان پیاویکی
جووله کهو پیاویکی دووروودا کیشهیه ک رووی دا، کابرای یههودی وتی: دادگایی
ده کهین به گویره ی نایینی خوتان، یان وتی ده چینه لای پیغه مبهرد دادگاییمان بکا،
چونکه ده یزانی که پیغه مبهرد بهرتیل وهرناگرئ، له سهو شهو ریک نه کهوتن
دوایی هاتنه سهر شهو بریاریان دا که بهچنه لای کاهینیکی جوهدینهیی، ئیتر شه
نایه ته هاته خوارئ که ده فرموئ: «أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ
إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ» نه مه ناره زایی ده برپینی پهروهردگاره بهرامبهرد که سیک
لافی شهو لی ده دا که بروای هدی به قورئان و شه نامه ناسمانییانه ی پیتش شه بو

پیغه مېره پيشينه کان تير دراون که چی له گهل نه وه دا ده یه وی بؤ پرېنه وه ی
کیشه وېره په نا بؤ غه یری کیتابی خوداو سوننه تی پیغه مېره که ی بهر ی!

جاوه کوو چند جاری دی گوتراوه: هدر چند هوی هاتنه خواره وه ی نایه ته که
تایه ته، به لام بایه خ به واتای گشتی ده قه و لومه ی هه موو نه وانه ده کا: که له
ریبازی قورثان و سوننه ت لاده دن و بؤ داد گایی و کیشه حمل کردن په نا بؤ شتی
به تال و پروپوچ ده بن ده یانه وی طاغوت و ملهور حوکیان بکه ن.

واته: هی محمد! سه یری ره فتاری ناهه مواری نه تاقه بکه؛ که به قسه ی
خویان نیمانیان به پیغه مېره ایته تی تۆ هی ناوه هه روه ها باوه پریان به پیغه مېره
پیشینه کانیش هی ناوه، نیمانی راست و ته وایش به پیغه مېره ان و
نامه ناسمانی به کان ده بی سر بؤ نه وه بکیشی کار به شه ریعه تی خودا بکری، که به
هوی پیغه مېره به ناده میزادان ده گا. هه کاتی له وه لایان دا به موسولمانی راست
حسیب ناکرین سه یریان بکه چنده کرداریان دژی گوتاریانه، نه وانه دوپروانه
﴿یریدون أن یتحاکموا إلی الطاغوت﴾ که رازی نابن بؤ حوکم و بریار بچنه لای
پیغه مېره ده چن داد گایی خویان ده بنه لای طاغوت و گومرایانی وه کوو نه بو
به رزه ی نه سله می کاهین، یان که عبی کوری نه شه رفی جووله که، که له بهر زیاد
ره وی له گومرایی و لادان له ریبازی راست و دژایه تی کردنی پیغه مېره نازناوی
طاغوتی به سر دابرا ﴿وقد أمروا أن یکفروا به﴾ وه ل حال له قورثاندا فرمانیان پی
کراوه که خو له طاغوت بپاریزن و هیچ شتیکی به قسه نه کم، جا نه وان نه گه ر
نه و فرمانه ورنه گرن و پابه ندی نه بن، نیشانه ی نه ویه باوه پریان نیه، به ده م لاف ی
نیمانداری لی ده دن و به کرده وه کفرن، ده لین: پرومان به خوداو به پیغه مېره،
که چی حوکم و بریار له طاغوت ورنه گرن، نه مه ش نیشانه ی ناشکراو روونه که
نه وانه موسولمان نین: فرمانیتک له فرمانه کانی قورثان دهریاره ی دووره په ریزی
و خو پاراستن له طاغوت نه وه که ده فرموی: ﴿ولقد بعثنا فی کل أمة رسولا أن
اعبدوا الله واجتنبوا الطاغوت﴾ التحل/۳۶ یان که ده فرموی: ﴿ومن یکفر
بالتاغوت ویؤمن بالله فقد استمسک بالعروة الوثقی﴾ البقرة/۲۵۶.

ئەوانە كەوا پايەندى حوكم و بېياري طلغوتن دەبن بە قوتابى شەيتان و
﴿وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ شەيتانىش دىيەوئ رىگايان لى ھون
بكاو گومرايان بكاو لە خشتەيان بەرئ و مەسافەيەكى دوورو درىژ لە رىگاي راست
دووريان بختەو» بە جۆرىك نەتوانن بگەرپنەو ھەر راستە رىگا.

بەلگە لەسەر ئەو ھەلويستەيان ئەو ھەيە ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ
اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتُ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا﴾ نەگەر بەو بەناو
ئيماندارانە بگوتئ: ھەرن با حوكم بە قورئان و سوننەتى پىغەمبەر بگەين، ئەو ھە
بەرنامەو پرۆگرامى بئ خەوش و رىگاي راست و رەوان! ئەى محمد ئەو دوورووانە
دەبينى روت لى ھەردەگىرئ و گوچكەيان لە ئاستى بانگەوازي يەكەت دەھاخن و
حوكمى تۆيان ناوئ و سورن لەسەر گومرايى و بىدینى، بە ئەنقەست خۆيانى لى لا
دەدەن!

ماناي ئەم ئايەتە ھەكوو تەئكىد و جەخت كەردنەو» وايە لەسەر ماناي
ئايەتى پىشوو، چونكە كەسيك روو لە حوكمى خودا ھەرگىرئ، بەبئ گومان دووروو
و بئ باوەرە!

﴿فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ حال و ھەزەى ئەو
دوورووانە چۆن دەبئ؟ ئەگەر خودا بەسەر ھەلويستياندا ئاگادارت بكاو پشت
ھەل كەردن و روو ھەرگىرپانيان لە حوكمى خودا و پىغەمبەريانت پئ رابگەيەنئ و
ئەمجار لە ئاكامى تاوانەكانيان تووشى ئاستەنگە و ناخوشى ببن، بەھۆى كەردارى
ناشيرين و ھەلويستى بئ شەرمانە و نالەباريان بگەونەگىژاوى رووداوى ناخوشەو ھە
ناچار بن بگەرپنەو ھە بۆ لای تۆو سكالای خۆيانت بۆ بگەن ﴿ثُمَّ جَاءَكَ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ
إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا﴾ ئەمجار سویند دەخۆن و دەلین: ئیمە بەو پەنا
بەردنەمان بۆ حوكمى طاغوت مەبەستمان چاكەو رازى كەردنى دلى دوژمنەكانمان
بوو، وىستوو مانە ناشتى و تەبايى لە نىوان خۆمان و ئەوان دا بچەسپىنين!

يان عوزر خواھى دەكەن و سویند دەخۆن و دەلین: ئیمە بە چوونمان بۆ
لای ئەوان مەبەستمان مەداراو لاواندەو ھەبو، ئەگىنا بە دل بپروامان بە حوكم و

بېرىرى ئەوان نىيە، چۈنەنكە مان بۆلەي ئەوان كارىكى روالەتكارى و سىياسەت نامىزە، ﴿أولئك الذين يعلم الله ما في قلوبهم﴾.

ئەم جۆرە ئادەمىزادانە كە تاقىمى دوورپوۋە كانن خۇدا دەزانى چىيان لە دل دايەو سزايان دەداتەو، بىگومان هېچ شتىك لە خۇدا گوم نابى، ئەو زاناو ناگادارە بە ئاشكراو نەپىيان! ئەتۆ ئەي محمد! ﴿فأعرض عنهم وعظّمهم وقل لهم في أنفسهم قولا بليغا﴾ گويان مەدەرى، گرنگىيان پى مەدە، لەسەر ئەو بىروياو پەرى كە لە دليان دايە قسەى رەقيان لەگەل مەكە، نامۆزگارىيان بىكەو لايەنى دوورپوۋى و نىياز خراپيان لى بېرەو، بە ئاخوتنى رەوان و كارىگەر و دلەزىن قسەيان لەگەل دا بىكە. ئەويان تىبگەيەنە ئەوئى كە لە دليان دايە لە دوورپوۋى و نىياز پىسى لە پەرورەدگار شارراو نىيە، ئەوانە هېچ جىياۋازىە كيان لەگەل كافەر دا نىيە، ئەوان كە شەريان لەگەل دا ناكۆئى لەبەر ئەوئى كە بە روالەت نىمانيان هېناو، جا ئەگەر ئەوان هەر لەسەر ھەلوپىستى خۇيان بەردەوام بن و زىيان بە كۆمەلگاي نىسلام بگەيەن و دەولەتى نىسلامى بخەنە خەتمەوۋە ئەوۋە دوور نىيە كە بە شمشىر ھەلس و كەوتيان لەگەل دا بىكۆئى و لە مليان بدرى.

ئايەتەكە ئامازە بە فرمانپەرۋايى و بە توانايى پىغەمبەر ■ لە ئاخوتن و قسە كارىگەرى دا دەكا. ئەو دەچەسپىنى كە پىغەمبەر لە فەصاحت و بەلاغەت دا گەيشتۆتە سەر تروپىكى وىژەو وىژەرى. ئايەتەكە سى پەلى رەفتار كوردنى بۆ پىغەمبەرى لەگەل دوورپوۋە كان دا دىارى كوردوۋە:

يەكەم گۆئى پى نەدان و پشت تى كوردن و بەھەند ھەلنەگرتنيان، دووۋە نامۆزگارى كوردنيان بە خىر و چاكە بەلكو دليان بگۆرئى و واز لە نىياز خراپى خۇيان بىنن و دليان نەرم بى، سى يەم ئاراستە كوردنى قسەى بەلىغ و كارىگەر بۆ ناو دليان جارىكە بە ھەلناتىك بۆچاكەو جارىكە بە ترساندنيان لە خراپە، (ترغىب و ترھىب) يان لەگەل دا بەكار بى، لە ھەموو روۋيەكەوۋە بەھانەيان نەمىنى و بۆر بدرىن.

به گویند که درنی فیه رمانی پیغه مبه ر پیوسته

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿١٦﴾ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِي مَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿١٧﴾

له نایه‌ته‌کانی پیشوودا هدره‌شعی له دوپرووه‌کان کردو تاوانباری کردن به‌وه که مل بۆ حوکمی خودا ناده‌ن و په‌نا ده‌به‌نه بهر حوکمی طاغوت، نه‌مجار له‌م نایه‌ته‌ی دوایی دا دیته سهر چه‌سپاندنی بنه‌مایه‌کی گشتی نه‌ویش گوپرایه‌لی کردنی فدرمانی پیغه‌مبه‌ره ، چونکه نه‌و له خوداوه قسه ده‌کا به‌گویند که درنی به‌گوئ کردنی فدرمانی خودایه، که سیک له پیغه‌مبه‌ر پیوسته یاخی بی له خودا یاخی ده‌بی! بۆیه ده‌فهرموی: ﴿وما أرسلنا من رسول إلا لیطاع بإذن الله﴾ نایه‌ته هدره پیغه‌مبه‌ریکی ناردومانه بۆ سهر گهل و نه‌ته‌وه‌یه‌ک به‌پیوستمان داناوه له‌سهر نه‌و گهل و نه‌ته‌وانه که گوپرایه‌لی فدرمانی پیغه‌مبه‌ره که‌یان بکه‌ن و شوینی بکه‌ون، نه‌و پیغه‌مبه‌ر بۆیه ره‌وانه کراوه که قسه‌ی وه‌ریگیری و طاعه‌تی بکری، له‌م رووه‌و که په‌ر ده‌رگار ئیزنی داوه که به‌گوئی بکری‌یان که خودا توفیقی داوه بۆ طاعه‌ت کردن.. موجهید ده‌لی: مانای (بی‌اذن الله) نه‌وه‌یه! که‌س ناتوانی طاعه‌تی پیغه‌مبه‌ر بکاو گوپرایه‌لی فدرمانه‌کانی بی به‌بی ره‌زامه‌ندی خواو هۆکار سازدان بۆ. هدرکه‌سی خودا توفیقی نه‌دا نایه‌ته سهر ریگای راست. وه‌کوو له نایه‌تیکی ترده ده‌فهرموی:

﴿لَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحْسُونَهُمْ بِإِذْنِهِ﴾ آل عمران/ ۱۵۲ نه‌مجار

په‌روه‌ردگار رینمونی یاخی بوان و تاوانباران ده‌کا که هه‌له‌یه‌کیان لی روودرا په‌نا ببه‌نه بهر پیغه‌مبه‌ر و داوای لی خۆش بوونی خودا بکه‌ن له خزمه‌تیا ﴿ولو أنهم إذ ظلموا أنفسهم جاءوك فاستغفروا الله واستغفر لهم الرسول لوجسدوا الله توابا رحیما﴾ نه‌گه‌ر نه‌وان له‌و کاته‌دا نه‌گه‌ر هه‌له‌و تاوانیان کردو روویان له حوکمی تو وه‌رگیترا په‌نایان برده بهر طاغوت، بهاتنایه لای توو بیارانیه‌وه له خودا داوایان بکردایه له پیغه‌مبه‌ر که دوعایان بو بکا بویان له خودا بیارپته‌وه که په‌روه‌ردگار لییان خۆش بی، نه‌وان نه‌گه‌ر نه‌ویان بکردایه خودا لییان خۆش ده‌بوو ره‌حمی پی ده‌کردن و ده‌یانزانای په‌روه‌ردگار چهند تۆبه وه‌رگر و لیبوره‌یه! نه‌مه ناماژه‌یه بو نه‌وه که هه‌رکه‌سیک تۆبه‌ی راست و دروست بکا و هه‌ل و مه‌رجی پیویست له تۆبه‌که‌ی دا هه‌بن، واته دوا تاوانه‌که په‌شیمان بیته‌وه، وا بریار بدا جاریکی تر بو نه‌و تاوانه ناگه‌رپته‌وه، به‌دل ژیوان بیته‌وه و راستالانه تۆبه‌که‌ی بکا.

به‌لام تۆبه‌ی سه‌رزاره‌کی و بی سه‌رویه‌ر، بی نه‌وه‌ی له ناخه‌وه سه‌رچاوه هه‌لبگرئ هیچ سودیکی تیدا نیه! په‌روه‌ردگار له نایه‌ته‌که‌دا به‌گوئ نه‌کردنی فەرمانی پیغه‌مبه‌ری داناوه به ستم کردن له خۆ، به چه‌واشه کردن و شیواندنی دل و ده‌روونی حسیب کردووه. نه‌مجار جه‌ختی له‌سه‌ر نه‌وه کردووه که گوپرایه‌لی پیغه‌مبه‌ر پیویسته‌و نابی نکۆلی لی بکری، فەرمو‌ی: ﴿فلا وربك لا يؤمنون حتى يحكموك فيما شجر بينهم﴾ نه‌ی پیغه‌مبه‌ر سویند به خودای تو نه‌و دوو رووه سه‌رلیشتیواوانه‌ی که بو بریار و حوکم نایه‌نه لای توو په‌نا بو طاغوت ده‌بن ئیمانی ته‌واویان نیه و به موسولمانی راستال حسیب ناکرین، هه‌تا سی مه‌رجیان تیدا نه‌یده‌ته جی:

۱- پیغه‌مبه‌ر بکه‌ن به حاکم و دادوهر بو حهل کردنی نیزاع و کیشه‌ی نتوانیان، که‌س ئیمانی نیه و به موسولمان حسیب ناکری هه‌تا له هه‌موو کاروباریکی‌دا پیغه‌مبه‌ر نه‌کا به حاکم و ریبازی نه‌و نه‌کاته به‌رنامه‌ی ژبانی،

هه رچی پیغه مبر حوکی پی کرد نه وهی به لاهه راست بی و به نهینی و به ناشکرا پابه ندی فرمان و بریاری نهو بی.

۲- ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرْجًا ۖ قُضِيَ﴾ نه مجار هیچ دله راوکی و شک و گومانیکیان نه بی ده رباره ی نهو بریاره ی تو بوت داو، به دل ملکه چی فرمانه کانت بن و ره زامه ندی تهواو و قبول کردنی بی مهرج و موطله قیان لا پهیدا بی.

۳- ﴿وَيَسْلُمُوا تَسْلِيمًا﴾ گهردهن که چی تهواو و به پیره وه چوون و ته سلیم بوون بو نهو حوکم و بریارانه ی به سهریان دا ده درئ، به نهینی و به ناشکرا به بی منجه منج و خو گرتنه وه، به بی به ره لهستی و دزایه تی کردن! نه مه پله ی ته نفیذ و جی به جی کردنه ده بی به کره وه بیسه لمینی که پابند و ملکه چه، جاری و ده بی کابرا حوکی به سهردا ده درئ حوکه که شی به لاهه حقه، به لام خو له ته نفیذی ده دزیتنه وه، نه مه پی ناگوتری پابند بوون!!

خویشیستنی نیشتمان و پابه ند بوون به فره رمانی خوداو

پیغه مبر ره وه

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوْ اقْتُلُوا جُورًا مِنْ دِينِكُمْ مَا فَعَلُوا إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَشَدَّ تَنبِيْهًا ﴿١٦﴾ وَإِذَا لَاتَيْنَاهُمْ مِنْ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٧﴾ وَلَهَدَيْنَاهُمْ

صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ﴿١٨﴾

پاش نه وهی پهروه ردگار له نایه ته کانی پیشوودا نه وهی روون کره وه که نیمان تهواو نابی هتا بو هه مو کیشه و نیزاعیک پیغه مبر نه که نه حه کم و

دادوهر. نه مجار که متمرخه می. ته قصیری زۆرینه‌ی خه لکت ده چه سپینتی به هۆی نهوه وه که بیرویاوه پریان لاوازه.

وه کوو ده لێن: ئلبیتی کوپی قعیسی کوپی شه مماس له گهل کابرایه کی جوله که دا شانازیان به سهریه کتردا ده کرد کابرای جوله که، وتی: خودا فەرمانی پی کردین که خۆمان بکوژین خۆمان کوشت! ئابیتیش وتی: نه گهر خودا فەرمانمان پی بکا خۆمان بکوژین خۆمان ده کوژین نیتر پهروه ردگار شه نایه‌ته‌ی نازل کرد که ده فەرموئ: ﴿ولو انا کتبنا علیهم ان اقتلوا انفسکم او اخرجوا من ديارکم ما فعلوا﴾ إلا قليل منهم. نه گهر نيمه له سهر نهوانه مان پتویست بکردایه که واز لهو هه‌لوتست و کردارانه به‌پنن که ئییان یاساغ کراوه گوپرایل نه ده بوون و وازیان لی نه ده هینان، چونکه سروشتیان وایه: حمز به سهرپیچی کردن ده کمن، نه گهر پهروه ردگاریان له سهری پتویست بکردایه که خۆیان بکوژن وه کوو فەرمانی به نه‌ته‌وه‌ی ئیسرائیل کر. که بۆ پاساودانه‌وه‌ی په‌رستنی گوپره که تیگ به‌رین و لیکن راکیشن و خۆیان بکوژن بۆ نه‌وه‌ی تۆهمیان لی وه‌ریگیری! نه گهر له سهرمان پتویست بکردایه که زیدی خۆیان جی بیلن و له‌ریگای خودا کوچ بکمن، کۆمه‌لیکی کم نه‌بی، نمو نمرکه نه‌نجام ناده‌ن و پابه‌ندی فەرمانه که نابن!

﴿ولو اثم فعلوا ما یوعظون به لکان خیرا لهم واشد ثبیتا﴾ نه گهر نهوان پابه‌ندی نمو نه‌صیحه‌ت و نامۆژگاریانه بوونایه: که ئاراسته‌یان ده‌کرئ و فەرمانه‌کانیان جی به‌جی بکردایه. له شته یاساغ کراوه‌کان دوور بکومتنایه‌وه. نمو بۆ نهوانه باشتربوو، شیاوتربوو، چاکتر له‌سهر نایین و بیرویاوه‌ی راگیری ده‌کردن، چونکه کرده‌وه‌یه که: ره‌وشت ده‌چه‌سپینتی.. بۆ نمونه مالبه‌خشین نیشانه‌ی بیرویاوه‌یه. هه‌تا په‌ره‌ی پی بدرئ و تی‌یدا قول بیتمه‌وه زیاتر بیرویاوه‌ی پتمو ده‌کا..

﴿واذا لا یتناهم من لدنا اجرا عظیما﴾ واته: نه گهر نهوانه شه کاره‌باشانه‌یان نه‌نجام بدانایه، پابه‌ندی فەرمانی خودا بوونایه. به‌نیخلاصو لیبووردوویی کاریان بکردایه، بیگومان پاداشی باش و ناز و نیعمه‌تی زۆر و زه‌به‌نده‌مان ده‌دانی. نمو پاداشه‌ی به‌هه‌شتی پان و به‌رین و رازاوه‌ی قه‌شه‌نگه،

وه‌ک‌وو پیغه‌مبەر ۱۰۰ ده‌بار‌ه‌ی به‌ه‌شت فەر‌م‌وس‌ه‌تی: ((فِي الْجَنَّةِ مَالًا عَيْنَ رَأْتِ، وَلَا أَذْنَ سَمِعَتْ، وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ)).
واته: نازون‌یعم‌ه‌تی وا خۆش و باش له به‌ه‌شتا ه‌یه، که له دنیا‌دا شتی وا نه‌بین‌راوه و نه‌بیست‌راوه و نه به‌خ‌ه‌یالی که‌س‌دا هات‌وه.
(وله‌دیناهم صراطا مستقيما) شار‌ه‌ز‌امان ده‌کردن بۆ ر‌یگ‌ه‌ی راست له دونیاو قیام‌ه‌ت دا ئەو‌یش بر‌یتی‌ه له کرده‌و‌یه‌ک که س‌ه‌ر ده‌ک‌یشی بۆ خۆش‌به‌ختی دونیاو قیام‌ه‌ت و چ‌و‌ونه ناو به‌ه‌شت و کام‌ه‌رانی ه‌تا ه‌تایی!

پاداشتی گو‌پ‌رایه‌ لی بۆ نه‌رمانی خوداو پیغه‌مبەر ۱۰۰

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ

وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾

ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا ﴿٧٠﴾

ئه‌م‌جار په‌روه‌رد‌گار پاداشی پابه‌ند ب‌وون به فەرمانی خوداو پیغه‌مبەر ده‌ست ن‌شان ده‌کا، که ئەو‌ه‌ش ه‌ی‌واو ناواتی ه‌مه‌ر به‌رزی خودا په‌رستانه و نه‌فسی ناده‌م‌یزاد ه‌مولی بۆ ده‌دا!

له دایکی موس‌ولمانان خات‌وو ع‌ائ‌یش‌ه‌وه ده‌گ‌یر‌ن‌ه‌وه ده‌ل‌ئ‌ی: پی‌او‌یک ه‌اته خ‌زم‌ه‌تی پیغه‌مبەر و وتی ئە‌ی پیغه‌مب‌ه‌ری خودا تۆ له لام له خۆم خۆش‌ه‌و‌ی‌ست تری، تۆ له لام له ک‌و‌پ‌ه‌ که‌م خۆش‌ه‌و‌ی‌ست تری، من له مال‌ه‌وه یاد‌ت ده‌که‌م خۆ‌پ‌انا‌گ‌رم تا نه‌یه‌مه خ‌زم‌ه‌ت و نه‌ت‌بین‌م که یادی مردنی خۆم و جه‌ن‌اب‌ت ده‌که‌مه‌وه ده‌زان‌م تۆ ج‌ی‌گا‌و پ‌له‌و پای‌ه‌ت به‌ر‌زه‌و له‌گ‌ه‌ل پیغه‌مب‌ه‌ران دا به‌ر‌ز ده‌ک‌ری‌یه‌وه به‌لام من ئە‌گ‌ه‌ر بش‌چ‌مه به‌ه‌شت‌ه‌وه، پ‌له‌و پای‌ه‌م زۆ‌ر دو‌ور ده‌ب‌ئ‌ی له تۆ، له‌به‌ر ئە‌وه ه‌م‌ر له ن‌ی‌ستا‌وه خ‌ه‌م دای‌گ‌رت‌وو‌م، ده‌تر‌سم له قیام‌ه‌ت دا به دیدارت شاد نه‌ب‌م؟!

پیغه ممبر ﷺ وهلامی نه دایم وه تا نهم نایه ته هاته خواری که ده فمرموی:
﴿ومن يطع الله والرسول فأولئك مع الذين أنعم الله عليهم﴾ هر
 که سیکنه ئی طاعدهی فرمانی خوداو پیغه ممبر بکاو پابهندی فرمان و نه هی به کانیان
 بی، نه وه خودا ده یخاته ناو به هه شتی به رینه وه ده دیکاته هاوه لی ریزلینراوانی
 خوی، نه وانهی نازونیمه تی به سهردا رشتوون و پلهو پایهی به رزیان دراوه تی
 نه وانیش چوار تاقمن **﴿من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین﴾** پیغه ممبران،
 راستگوین، شهیدان، راستلان. که سیکنه له جیهان دا ملکه چی فرمانی خوداو
 پیغه ممبر بی له قیامت دا له به هه شتی رازاوه و قه شهنکه دا له گهل نهو چوار
 جوړه خودا پیداوانه زیان به سهر ده بن، به بینینان شادمان ده بز، له گهلان دا
 نامادهی کوړ و کومه لی نهوان ده بن، به لام له پلهو پایه دا یه کسان نابن، چونکه
 گومان له وه دا نیه پلهو پایهی به هه شتییا جیا جیایه، به رز و نرمی هیه، هر که سهو
 به گیرهی کردارو بیرویاوه و تیکوشانی خوی پله و پایهی ده دریتی، به لام یه کتر
 بینین و دیده نی کردنی یه کترین هیه و هر که سهش به پلهو پایهی خوی رازیسه.
﴿وحسن أولئك رفيقا﴾ به راستی نهوان باش هاوه ل و هاوړین، هر یه کیهان هاوړی
 چاک و باش و بی خه وشه!

نه وهی که پالپشتی نهم رافیه ده کا، فمرموده یه کی پیغه ممبر ■ که
 طمبرانی به مرفوعی ربوایه تی ده کا ده فمرموی: **﴿من أحب قوما حشره الله معهم﴾** یان نهو هه دیشی که موسلیم و بوخاری له نه نه سهوه ده یگپړ نه وه
 ده فمرموی: **﴿المرأ مع من أحب﴾**. **﴿مروء له قیامت دا له گهل خوشه ویستانی**
خوی ده بی!﴾. خوشه ویستی خوداو پیغه ممبره کان نه وه یه: سهر بکیشتی بو ئی طاعده و
 به گوړکردنیان.. ده فمرموی: **﴿قل إن كنتم تحبون الله فاتبعوني يحببكم الله﴾**
 آل عمران/۳۱.

﴿ذلك الفضل من الله وكفى بالله علیم﴾ نهم پاداشه گه وړه و به نرخه که
 دانراوه بو نه وانهی که پابهندی فرمانی خوداو پیغه ممبرن، فضل و به خششیکي

خودایی یه، خودا بۆ خۆی له هه موو کهس باشت ده زانی کۆ شیای پاداشه، کۆ ته قواکار و خواپهرسته، به سه که خودا بۆ خۆی هه موو شتی که ده زانی و ناگاداری هه موو چاکه و خراپه یه که، ده زانی کۆ ته قواکار و پابه نده، کۆ لادهر و ریاکار و دووروه، نهم نایه ته نامازه بۆ نه وه ده کا که به هه شتی یه کان نه وه پله و پایه ی به هه شتیان به طاعت و خودا پهرستی روت ده ست نه که وتوه، به لکو به فاضلو به خششی خودا ده ستیان که وتوه، به لام گومان له وه دانییه که به خشش و به هره ی خودا بۆ نه هلی ئیمانه، بۆ نه هلی کوفر نیه.

که وابی با نه وه دووروانه بیر له حالی خۆیان بکه نه وه، ناکامی به ده بختی و چاره ره شی خۆیان به یینه بهرچاو و واز له هه لوستی نا دروستیان به یینه، با موسولمانانیش دل پر له هیوا و تاوات بن، نه وانه ی موسولمان و راستال و پابه ند و راستگۆ ته قواکارن.

قورطوبی نهم نایه ته ی کردوه به به لکه له سه ر راستی و شه رعیه ته جۆ نشینی هه زه ته ی نه بو به کر، ده لی: پهروه ردگار له قورنان دا پله ی خۆشه ویستانی خۆی ده ست نیشان کردن له به ره و ژوره وه پیدا هات و یه که مجار یغه مبه رانی هینان، نه مجار له پله ی دووه مدا راستگۆیان هینان، له نیوان پیغه مبه ران و راستگۆیان ناوه ندی دانه نا هه موو موسولمانانیش رایان وایه: که نه بو به کر نازناوی صلیق بووه (محمد) یش (رسول) بووه، ده ی که ره سولی پیغه مبه ر و صلیقی نه بو به کر چه سپاو سه لمیندرا، ده رده که وی که نه بو به کر له پله ی دووه م دایه، که واته: نابۆ دوا پیغه مبه ر که سی تر بیته جینشین. هه تا نه وه هه بی که سی تر شایانی جۆ نشینی نیه.

یاسی شهر له نیسلام دا

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ فَانفِرُوا ثُبَاتٍ أَوْ
 انفِرُوا جَمِيعًا ﴿٧١﴾ وَإِنْ مِنْكُمْ لَمَن لُّيَبْطِئَنَّ فَإِنْ أَصَابَكُمْ
 مُّصِيبَةٌ قَالُوا قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْنَا إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا ﴿٧٢﴾
 وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللَّهِ لَيَقُولُنَّ كَأَن لَّمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ
 وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَأْتِيْتَنِي كُنتَ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧٣﴾
 * فَلْيَقْتُلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ
 وَمَن يُقْتَلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا
 ﴿٧٤﴾ وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ
 وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ
 أَهْلُهَا وَاجْعَلْ لَّنَا مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَّنَا مِن لَّدُنكَ نَصِيرًا ﴿٧٥﴾ الَّذِينَ
 ءَامَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ
 الطَّاغُوتِ فَيَقْتُلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٦﴾

پاش نه‌وی په‌روه‌ردگار موسولمانانی ترساند له هه‌لویست و پیلانی
 دو‌وروه‌کان و فەرمانی کرد که پیتویسته پابه‌ندی فەرمانی خوداو پیتغه‌مبەر بن،
 نه‌مجار فەرمانی به په‌په‌روانی ریبازی نیسلام کرد، که له رینگای خوداداو بو

بهرزکردنه‌وی ئالای ئیسلام تیبکۆشن و جیهاد بکهن و هه‌میشه حازر و ناماده‌باش بن بۆ به‌رگری له‌ خۆیان و به‌ر په‌رچدانه‌وی په‌لاماری دوژمن و نه‌مجار حال و چۆنیه‌تی برۆ له‌ دوو پووانه‌ی به‌یان کره‌ که‌ خه‌ریکی نه‌وه‌ن موسولمانان له‌ جیهاد سارد بکهنه‌وه‌ نه‌مه‌ش وه‌ر چه‌رخانه‌ له‌ رامیاری کۆمه‌لایه‌تیه‌وه‌ بۆ رامیاری جه‌نگی، گواستنه‌وه‌ی تیبکۆشانه‌ له‌ گۆره‌پانی ناو خۆی یه‌وه‌ بۆ مه‌ودا دیاری یه‌کانی کۆمه‌لگای ئیسلامی، نه‌وه‌تا له‌م نایه‌تانه‌ی دوایی دا داب و نه‌ریت و یاسای جه‌نگ له‌ ئیسلام دا روون ده‌کاته‌وه‌ هه‌لوێستی نه‌گۆڕی ده‌وله‌تی ئیسلامی ده‌ریاره‌ی په‌یوه‌ندی یه‌کانی به‌ ولاتانی ده‌روه‌ له‌ کاتی جه‌نگ دا دیاری ده‌کا، ده‌فه‌رموی:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ نه‌ی خاوه‌ن باوه‌پان! وریا و ناگادار بن! له‌ دوژمنتان نه‌مین مه‌بن، هه‌میشه‌ هه‌زه‌ری لی وه‌ریگرن، هه‌میشه‌ ناماده‌ی به‌ره‌نگار بوونه‌وه‌ی دوژمن بن، چونکه‌ ئیوه‌ هه‌میشه‌ چاوه‌پوانی نه‌وه‌تان لی ده‌کری: که‌ دوژمن په‌لامارتان بدا «شهری دژوار و چاره‌نوس ساز یه‌خه‌تان بگری، بۆیه‌ پتویسته‌ هه‌موو ده‌م خه‌ریکی دابین کردنی که‌ره‌سمو پتویستیاتی به‌رگری بن، به‌گۆره‌ی رۆژگار چه‌ک «ته‌قه‌مه‌نی به‌ده‌ست بێنن، قه‌لاو سه‌نگه‌ر و سپێر دروست بکهن، جه‌نگاوه‌ران فێری مه‌شق و راهێنان و به‌کار هێنانی چه‌ک بکهن، له‌ به‌رامبه‌ر دوژمندا و ره‌ به‌رز و چاونه‌ترس و مه‌رد و نه‌به‌رد بن.

هه‌زه‌تی نه‌بو به‌کر له‌ شهری یه‌مامه‌دا به‌ خالیدی کوپی وه‌لیدی فه‌رموو: شهریان له‌ گه‌لدا بکه‌ به‌و چه‌که‌ی شهرت پی له‌ گه‌ل ده‌کهن! شمشیر به‌ شمشیر و رمب به‌ رمب «هه‌روا له‌ هه‌موو سه‌رده‌م و چه‌رخێکدا پتویسته‌ موسولمانان به‌ گۆره‌ی پتویست چه‌ک و ته‌قه‌مه‌نی دابین بکهن ﴿فَانْفِرُوا ثُبَاتٍ أَوْ الْفِرَاءِ جَمِيعًا﴾ کۆمه‌ل کۆمه‌ل به‌ره‌و مه‌یدانی جه‌نگ راجمن، په‌ل په‌ل و که‌رت که‌رت به‌ره‌و به‌ره‌نگاری کردنی دوژمن بکونه‌ پی، هه‌موتان پشتی یه‌کتر بگرن و یه‌ک ده‌ست و یه‌ک هه‌لوێست بن، نه‌مه‌ش نه‌وه‌ ده‌گه‌یه‌نی که‌ پتویسته‌ گه‌لی موسولمانان هه‌موو کات ناماده‌ باش بن بۆ جیهاد و به‌رگری، وه‌کوو له‌ نایه‌تیکی تردا ده‌فه‌رموی:

(واعدوا لهم ما استطعتم من قوة ومن رباط الخيل ترهبون به عدو الله
وعدوكم) الأنفال/ ۶۰

به هیچ جزیریک نابی موسولمان له چوونه ناو شهر بترسی؛ چونکه مهرگی
ناده میزاد ساتیک پاش و پیش ناکهوی، پیوسته موسولمانان هۆکاره کانی هیز و
توانا دابین بکمن! قهزاو قهدهر نه کهنه به هانهی تیشکان و نسکو، نابی ناو میدییان
تیدا دروست بکا.

ئمو حه دیشی حاکم له عانی شهوه ده یگیریتمو» که ده فرموی: ((لا حذر
من قس)) دژایه تی له گهل ((خذوا حذرکم)) ناگه یه تی چونکه حه زهر و وریایی
به شیکه له قهدهر، چونکه قهزاو قهدهر بریتیه له رابوونی کاره کان به گیره ی
هۆکاره کان، واته: موسوبه بمروالهت به گیره ی سبه ب دیته کایه وه» که وای
حه زهر به شیکه له نه سباب و کار کردنه به گیره ی قهزاو قهدهر!!

(وان منکم لمن لیبطن) به لام بریک له ئیوه له گۆره پانی به ره ی
ناو خوییدا له جیهاد و تیکۆشان دوا ده کهوی، یان کۆسپ «ته گهر» ده خاته به رده م
رۆیشتنی جهنگاوه ران، یان واده بی همول دها جهنگاوه ران له چوون بو شهر سارد
بکاته وه، نه وانه دوو پرو و پروا لاواز و ترسنۆکن.

دوو پروه کان بو خویان نایانه وی بچن بو جهنگ و شهر بکمن، چونکه نه وانه
ثایین و پروا دارانیان خوش ناوین، به سروشت دژی سهرکهوتنی موسولمانان و
نایانه وی سهرکهوتن به ده ست بینن! بسروا لاواز و ترسنۆکه کانیش سهرکهوتنی
موسولمانانیان پی خوشه به لام بو خویان دوو دلن له هاو به شی کردن له جیهاد و
بهرام به ری کردنی دوژمن، چونکه ترسنۆک و وره نرم و دنیا خوشیستن. نه وانه له
ناوی لیل و قوړاودا ماسی ده گرن! وه کوو ده فرموی: (وان منکم لمن لیبطن) هی
وا هیه به مروالهت به گرۆهی ئیوه حسیب ده کرئ له ریزی موسولمانان ده ژمیردری
به لام له چوون بو شهر و جیهاد خۆپاش دها و خاوه خاوه ده کا، وه کوو
عه بدوللای کوپی ئوبه ی و دوو پرو و هاوه لانی چاوه ری ئاکام و نه تیجه ی شهره که

ده‌کن جا ﴿فَإِنْ أَصَابَكُمْ مَصِيبَةٌ قَالْ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا﴾
 نه‌گمر تووشی به‌لاو تیشکان بوون، لیتان/کوژرا، به‌ناچاری تووشی هه‌لاتن و
 پاشه‌کشی بوون، که‌یف خوش ده‌بن به‌وی که‌نموان له‌گهل نه‌بوون و تووشی نمو
 ناخوشی و کوشتن و بریندار بوونه نه‌هاتن و به‌ناشکرا ده‌لین: توخه‌ی که‌ناماده‌ی
 جه‌نگی خو به‌کوشتن دان نه‌بووین و تووشی نمو چه‌رمه‌سری به‌نه‌هاتوین، پتییان
 وایه: نمو نیه‌مته‌ی خودایه به‌سدری‌اندا رژاوه، نازانن که‌چ زهره‌رو زیانیکیان لی
 که‌وتوو، که‌پاداشتی خو‌پا‌گری و نا‌په‌هته‌ی شه‌ید بوونیان له‌کیس چوو نه‌گمر
 بکوژرانایه!

﴿وَلَنْ أَصَابَكُمْ لُفْلُفٌ مِنَ اللَّهِ لِيَقُولَنَّ - كَأَنْ لَمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ -
 يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ نه‌گمر خیره‌ریکتان تووش بی،
 سهرکه‌وتن و ده‌ستکه‌وتی جه‌نگتان ده‌ست که‌وی، ده‌لین: هه‌روه‌کوو له‌گرۆهی ئیوه
 نه‌بن و له‌ریزی ئیوه نه‌بن-خۆزگه‌هاویه‌شی جه‌نگمان بکردایه بو نمو به‌شی‌کمان
 له‌تالان و ده‌ستکه‌وتی جه‌نگ به‌ریکه‌وتایه! گه‌شمو نه‌شه‌ی سهرکه‌وتنمان به‌خۆوه
 بیینیایه و لافی نازایه‌تی و نه‌بهردی و مه‌ردایه‌تیمان لی بدایه: نموانه له‌هه‌ردوو
 حاله‌ته‌که‌دا عدقل سووک و کورت بین و به‌روا لاواز و ترسنۆکن، بۆیه په‌روه‌ردگار به
 رسته‌یه‌کی پر ماناو کاریگمر لۆمه‌ی کردن و نمو گه‌یاند که‌نموانه په‌میه‌ندیان
 به‌کۆمه‌لی موسولمانانموه نیه.. فهرموی: ﴿كَأَنْ لَمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ﴾ نه‌مه
 رسته‌یه‌کی کاریگمر له‌دل و ده‌روونی بیسهردا و هه‌ست ده‌وروژینن، چونکه
 ده‌یخاته سهر نمو بیر له‌حالی خو‌ی بکاته‌موه و عه‌یب و له‌که‌ی خو‌ی بزانی.

نه‌مجار په‌روه‌ردگار له‌باس و چۆنیه‌تی وه‌لاواز و ته‌مبیل و ترسنۆکه‌کان
 ده‌گوژیتموه دیته سهر باسی کۆمه‌لی وه‌بهرز و نازاو مه‌رد و نه‌بهردان، نموانه‌ی
 له‌بازنه‌ی دواکه‌وتن و خو‌پاشدان ده‌رده‌چن و ده‌چنه پله‌ویایه‌ی ریز داران و خو‌یه‌خت
 که‌ران و دل و ده‌روونی خو‌یان له‌تاوانی نه‌چوون بۆ شه‌ر و به‌رگری نه‌کردن پاک
 ده‌که‌نموه، نمو هه‌تا له‌م نایه‌ته‌ی دوا‌ی‌دا به‌نده موسولمانه‌کانی هه‌لده‌نی بۆ جه‌هاد و
 کۆشش کردن له‌ریگای خودادا، بۆ رزگار کردنی نمو ژن و مندال و بی ده‌سه‌لات و

ههزارانهی که له مهککه مابوونهوه، ههروا بۆ رزگار کردنی موسولمانانی بئی دهسهلات و نه دارا له ههر شویتیک بن، دهفرموی: ﴿فليقاتل في سبيل الله الذين يشرّون الحياة الدنيا بالآخرة﴾ با خاوهن باوهپان شهر بکهن، له ریکای خودادا بۆ بهرز کردنهوهی ئالای ئیسلام و که لیمهی (لا إله إلا الله) با نهوانهی ژبانی دونیای بئی بهقا دهفرۆشن به ژبانی جاویدانی نهپراوهی قیامت، له پیناو نایینی خودادا بجهنگین، بۆ سهرخستنی نایین و چهسپاندنی یهکتاپهرستی و عهدل و سهرفیرازی و نازادی و سهربهستی خۆیان بهخت بکهن، وشهی ئیسلام سهربهخن و وشهی کوفر داگرن. نهوانهی له ریکهی نایینی خودادا دهجهنگین چ سهربهکون یان تیشکین به مراز گهیشتوو بهختهوهرن، چونکه ﴿ومن يقاتل في سبيل الله فيقتل أو يغلِب فسوف نؤتيه أجرا عظيما﴾ کهسیک شهر بکا له پیناو ناییندا و له ریکهی خودادا، دوژمن بهسهردا زال بئی یان نهو بهسهرد دوژمندا سهربهکوهی،، نهوه بیتگومان خودا له ههردوو حالتهکهدا پاداشی گهوره و زۆرو نهپراوهی پئی دهبهخشی؛ که بریتیه: له بههشت و پاداشی باش.

نهمه بهلگهیه لهسهرد گرنگی جیهاد و تیکۆشان، ههتا موسولمانان گیانی خۆ بهخت کردن و جیهادیان تیدا بئی، دوژمن لییان دهترسی، ولاتیان پاریزاو و نایینیان گهشهدار و شهریعتیان کار پئی کراو و چهسپاوه؛ ههر کاتیکیش وازیان له جیهاد هینا، دوژمن تهماعیان تی دهکاو ولاتیان داگیر کراو و شهریعتیان لهبیر کراوه، شان و شهوکهتیان نهماوه و ژیر دهستوو چهساوه!

نهمجار پهروهردگار زیاتر جهختی لهسهرد گرنگی جیهاد کردو فرموی: ﴿وما لكم لا تقاتلون في سبيل الله والمستضعفين من الرجال والنساء والولدان﴾ چی دهبیته کۆسپ و تهگهره ناهیتلی ئیوه جیهاد بکهن؟ چ عوزوو بههانهیهکتان بهدهستهویه؟ که ناچن له پیناو نایینی خودادا بجهنگین؟ بۆچی ههول نادهن یهکتاپهرستی له شوین هاوهل دانان بۆ خودا بچهسپینن؟ خیر له شوین شهر و داد و بهزهیی له جی ستم و دلهرهی دهسته بهر بکهن؟؟

چی دهستی ئیوهی بهستوه؟ بچن ههژار و لیقهوماوان؛ ژن و مندال و پیاوه
 موسولمان و ژیر دهسته بهجیماوهکانی مهککه له چنگی کافرهکانی قورهیش
 رزگار بکه، که ناهیلین کۆچ بکه، ههمیشه زهختیان لی دهکه له نیسلام ژوان
 ببنهوه، «الذین يقولون ربنا أخرجنا من هذه القرية الظالم أهلها» نهو لیقهوماو
 لاوازانه یارمهتدهر و پشتیوانیان له کیس چوه، نهوان له ژیر زهختی
 چهوساندنهوه دا، لهبر تازار و نهشکه نهجه دهلین؛ خودایه! لهم شاره رزگارمان بکه
 که مهککهیهو دانیشتوانی کافرن، ستم له بنده بی دهسه لاتهکان دهکه و گهردن
 بۆ زاتی پاکت کهچ ناکه و هاوهلت بۆ دادهنین «واجعل لنا من لذلک ولیا واجعل
 لنا من لذلک نصیرا» خودایه! سهرکردهیه کمان بۆ بره خسینه سهرپرشتیمان بکاو
 کاروبارمان بدهستهوه بگری؛ لهم جهور و ستمه رزگارمان بکا، گیان و ناموسمان
 بیاریزی، یارمهتیده ریکمان بۆ بنیره ستم و زورمان لهسهر لابهری و بهسهریان دا
 سهرمان بخا، کۆمه کیمان بکا بۆ کۆچ کردن و رزگاریونمان لهم ناخۆشییه. تنهها
 قاپی تۆمان ههیهو ههر تۆ فریاره سمایی پشت و پهنا ی لیقهوماو و ههژارانی.
 نه مجار پروه رزگار له نایهتی داهاتوودا موقاره نهو بهرامبهری یهک ساز ده دا
 مه بهستی ههردوو لایهنی کیشمو تاکامی شهپه که دیاری ده کاو ده فهرموئ: «الذین
 آمنوا یقاتلون فی سبیل الله» نهوانه ی خواناس و موسولمانن له پیناو ئایینی
 خودادا شهپ ده که، بۆ بهرز کردنهوه ی وشه ی (لا إله إلا الله) جیهاد ده که و
 تیده کۆشن، بۆ چه سپاندنی عدل و دادپهروهی خهبات ده که، ده یانهوئ گهل و
 نهتهوه کان له چهوساندنهوه و ژیر دهسته یی رزگار بکه مه بهستیان تالان و داگیر
 کردن و چهوساندنهوه ی گهلان نیه، نایانهوئ زولم و ستم له کهس بکه، مال و
 سامانی کهس چهپاو بکه (وه کوو ئیستا باوه).

«والذین کفروا یقاتلون فی سبیل الطاغوت» بهلام نهوانه ی کافرو
 خوانه ناسن شهپ ده که له پیناو طاغوت دا بۆ مه بهستی خهپالی و بی سهرویه، بۆ
 بدهست هینانی شتی ماددی کاتی و پرپوچ کۆشش ده که، ده یانهوئ به پیی

ویستی شهیتان ههلس و کهوت بکهن، بت پهرستی پهره پی بدن، یارمه تی کوفر و بیدینی بدن، یان دهیانهوئی تالان و برپۆ به دهست بیتن، یان بو شانازی و خو هه لئانهوه و به خونازین و بزوه نه شهی سهرکهوتن و ههست به نازایی و ده رکردنی ناوو شوهرت له ناو هوژ و گهلان دا.

به لام سهره نجام و تاکام سهرکهوتنی حق و راستی به به سهر به تال دا؛ چونکه حق و راستی هه همیشه به هیز و پتهو و دامه زراوه، رپه وانی خوگر و کۆلنه درن، به تال بی هیز و تیشکاوه. رپه وانی زه بوون و ترسنۆکن، هه همیشه حق سهرکهوتوه، هیچ شتی که به سهری دا سهرناکهوئی، بۆیه پهره دگار فهرمانی به موسولمانان کرد و فهرموی: ﴿فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا﴾ نهی کومه لی موسولمانان! شهر له گهل کافرو پهره وانی شهیتان بکهن؛ نهوانه ی شهیتان هه لی خه له تاندوون و وای تیگه یاندون که زولم و ستهم و ویران کردنی ولات سهره ریه و پله و پایه ده دا به ناده میزاد!!

نهی گرۆهی موسولمانان! با هیز و تواناو ژماره ی زۆر و زۆری چه ک و نامیری جوړاو جوړیان ئیوه له خشته نه با، چونکه نهو «فیل و ته له که ی شهیتانه، پیلان و وه سه سه ی نهو، فیل و ته له که ی شهیتانیش لای هو شه مندان و رونا کبیران و خاوه ن باوه ران لاواز و بی نرخه، شهیتان و پیلانی هاوه ل و رپه وانی هه همیشه تیشکاو و ژیر کهوتوون. به لام ئیوه نهی کومه لی موسولمانان! سهره پرشتیار و گهوره و یارمه تده رتان خودای زاناو دانایه، نهو پشت و په ناتانه. له شکر و سهریازانی ریبازی خودا هه همیشه سهرکهوتوون حیز و پارتی خودا سهر فیراز و به مراز گه یشتوون.

حال و چوئیه تی ناده میزاده کان له کاتی فه رض کردنی جه نکا دئی کافران

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَعَاشُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ
كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبُّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ لَوْلَا
أَخْرَجْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَّعْتُ الدُّنْيَا قَلِيلًا وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى
وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧٧﴾ أَيْنَمَا تَكُونُوا يُدْرِكُكُمْ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ
فِي بُرُوجٍ مُشِيدَةٍ وَإِنْ تُصِيبَهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
وَإِنْ تُصِيبَهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِكَ قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَمَالِ
هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ﴿٧٨﴾ مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ
اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكَفَى

بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٧٩﴾

«الم تر إلى الذين قيل لهم...» دهریاره ی هو ی هاتنه خواره وه ی نهم نایه ته
نه ساتی و حاکم له نیبنو عه بئاسه وه ده گپ نه وه ده لی: (عه بدولره حمان) ی کوری
عموف و چندند ها وه لیکی هاتنه خرمدت پیغه ممبر ■ و تیان: قوربان! نئمه پیش
نه وه موسولمان ببین لهو پهری هیز و توانادا بووین، که موسولمان بووین تووشی
زه لیلی و چهوساندنه وه بووین، پیغه ممبر ■ فمرموی من فمرمانم پی کراره به

لیبوردن و لاشهری، ده‌بی خۆتان بگرن و شهر له‌گه‌ل قوره‌یشی‌یه‌کان نه‌کهن، کاتی موسولمانه‌کان کۆچیان کر. بۆ مه‌دینه فەرمانیان پی کرا به‌ شهر کردن له‌گه‌ل کافران بریکیان خۆیان په‌ناداو ناماده‌ی جیهاد نه‌بوون؛ نیتر په‌روه‌ردگار نه‌م نایه‌تی نارده‌ خوارئ.

حه‌سه‌نی به‌صری ده‌لی: ده‌ریاره‌ی موسولمانان هاتۆته‌ خوارئ، موجهاید ده‌لی ده‌ریاره‌ی جوله‌که‌ هاتۆته‌ خوارئ، بریکیش ده‌لین: ده‌ریاره‌ی دوو‌پوه‌کان هاتۆته‌ خوارئ. به‌هه‌ر حال رای حه‌سه‌نی به‌صری رایه‌کی لاوازه، چونکه‌ له‌ میژووی هاوه‌لانی پیغه‌مبه‌ر دا نه‌بیستراوه‌ که‌ سه‌ریچی له‌ نه‌جام دانی حوکیکی قورنان بکهن و ره‌خه‌ بگرن و به‌و شیوه‌ زه‌قه‌ هه‌لو‌یستی ناوا ناله‌بار بنوینن!

په‌یه‌ه‌ندی نه‌م نایه‌ته‌ به‌ نایه‌ته‌کانی پی‌شوه‌ نه‌وه‌یه: له‌وه‌ پیتش په‌روه‌ردگار فەرمانی به‌ موسولمانان کر. خۆ ناماده‌ بکهن بۆ شهر له‌گه‌ل کافران دا باسی نه‌وانه‌ی کرد که‌ خۆ له‌ چوونه‌ شهر پاش ده‌ده‌ن، فەرمانی پی کردن که‌ له‌ ریگای خوادا شهر بکهن و موسولمانه‌ لیقه‌وماوه‌کانی مه‌که‌که‌ له‌ ده‌ستی قوره‌یشی‌یه‌کان رزگار بکهن. نه‌مجار له‌م نایه‌ته‌دا باسی حال و چۆنیه‌تی کۆمه‌لیک ده‌کا: که‌ پیتش کۆچ کردن ویستویانه‌ شهر له‌گه‌ل قوره‌یشی‌یه‌کان بکهن له‌ مه‌که‌که‌دا، کاتی‌ک پاش کۆچ کردن شهر کردنیان له‌سه‌ر واجیب کرا پییان ناخۆش بوو، نیتر په‌روه‌ردگار سه‌رکۆنه‌ی کردن و فەرموئ: ﴿الْم تَرٰ اِلٰی الَّذِیْنَ قِیلَ لَهُمْ کَفُوْا اَیْدِیْکُمْ﴾ نه‌تۆ سه‌یر ناکه‌ی بۆ نه‌و که‌سانه‌ی له‌ مه‌که‌که‌ له‌ سه‌ره‌تای ئیسلام دا پییان گوترا: ناشتی بیاریزن، خۆتان له‌ تیه‌و گلانی شهر بیاریزن. له‌به‌ر چه‌ند هۆیه‌ک بارو دۆخ له‌بار نه‌بوو بۆ شهر کردن که‌ هۆیه‌ک له‌وانه‌ که‌می موسولمانان و زۆری کافره‌کان بوو، هه‌روه‌ها شوینه‌که‌شی شاری مه‌که‌که‌ بوو: که‌ (بلد الحرام) ه‌ ریزدارترین شوینی سه‌ر زه‌وی‌یه‌ شهر کردن تییدا قه‌ده‌غده‌! له‌به‌ر نه‌وه‌ فەرمانیان به‌ جیهاد پی نه‌کرا‌بوو تا کۆچیان نه‌کرد بۆ مه‌دینه ریگای شهر کردنیان پی نه‌درا، که‌چی که‌ فەرمانیان پی کراو جیهادیان له‌سه‌ر فەرز کرا ترس دایگرتن و لیوه‌ له‌ریان پی که‌وت!! بۆیه‌ خوا به‌و شیوه‌ سه‌رز نه‌شت کردنه‌ هه‌لو‌یسته‌که‌یانیان ده‌گیریتمه‌وه، ده‌فه‌رموئ: نه‌و

کاته پیتیان گوترا: ناشتی بیاریزن و خۆتان له شهر دوور بگرن **(وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ)** نوێو به جی پیتن بهریک و پیتی نه نجامیان بدهن **(وَأَتُوا الزَّكَاةَ)** زه کاتی مال و داراییتان ده ریکه که سهرده کیشی بۆ پهیدا بوونی خۆشهویستی له نیوان خه لک دا، عمر به کان وه کوو هه موو گهلانی دور له خواپهرستی - له سهرده می نه زانی دا زۆر جار به پروییانوی پروپوچ شهریان هه لده گیرساند، دلایان پرپوو له رقه بهری و دژایه تی و دوژمنایه تی کردنی یه کتری، که چی **(فَلَمَّا كَتَبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً)** که له دواي کۆچ کردنی بۆ مه دینه شهریان له سهر پیتیست کرا کۆمه لیک له دوورپوه کان و موسولمانه ترسنۆکه کان بوون پیتیان ناخۆش بوو، ترسان لهو که کافره کان شهریان له گهل بکه و بکوژین، وه کوو چۆن له سزای خودا ده ترسین به لکو زیاتر له وان ده ترسان. ته نانه ت ترسانه که یان بهرپوه یه ک بوو؛ که خۆیان پی نه گیراو بانگیان لی بهرز بووه وه **(وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ)** گوتیان: پهروه ردگارا! بۆچی شهرکردنت له سهر پیتیست کردین؟ بۆ لیتمان ناگه پیتی بۆ خۆمان به مردنی سرووشتی خۆمان بهرین **(لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ)** بۆچ پیتیست کردنی شهر له سهرمان بۆ ماوه یه کی تر دوات نه خست، شهر کاریکی خراپه، خوین رشتنی تیدایه، منداڵ هه تیو ده بن، دایک و باوک جهرگه سوتاو ده بن.

نه مجار پهروه ردگار فرمان به پیغه مبهر **(وَلَا تَحْزَنْ)** ده کا که شوبهه که یان رهت بکاته وه ده فهرموئ: **(قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ)** داواکردنتان بۆ دواخستنی شهر و خۆپاشدان و خۆشاردنه وه تان له چوون بۆ شهر له ترسی مردن له وه وه سهرچاوه ی گرتوه که حه زتان له کالای دونیایی یه و دنیا په رستن! له کاتی که دا هه موو له ززه ت و خۆشی دنیا هیچ و پوچ براوه و روو له نه مانه و له ناست نیعمه ت و له ززه تی قیامه ت دا به هیچ و بی بایه خ ده ژمی ردی، دواوژی خوا په رست زۆر باشتر له جیهانی بی به قا، نیعمه ته کانی دنیا کهم و فه وتان، نیعمه ته کانی قیامه ت زۆر و به رده وام و بی نه رک و بی ناره حه تییه، که سیتک ته قوا کارو خودا

پدرست نه بی بهو له ززه ت و خوشی به ناگا! کهوایی پابه ندی فرمانی خودا بن و خو
 بیارین له سهریچی کردنی فرمانه کانی، «والآخرة خیر لمن اتقى» قیامت
 باشته بو ته قواکاران «ولا تظلمون فیتلا» هیچ شتیک له کره وه کانیان کهم
 ناکریته وه نه گهر به نه ندازه ی داوه ده زوی درزی ده نگه خورماش بی! پاداشیان
 ده دریته وه و پاش گوئی ناخری!

مردنیش کاره ساتیکی گشتی به وه موو کهس ده گرتیه وه کهس لی
 رزگار نابی «اینما تکنونوا یدرککم الموت ولو کنتم فی بروج مشیدة» له هر
 شویتیک بن مردن دهستی پیتان ده گا و یه خه تان ده گری! ته نانه ت نه گهر له قه لاو
 باله خانه ی قایم و پته ویش دابن، چونکه فریشته ی مهرکه هاوهر (عیز قائل) هیچ
 له مهریک بهری ناگري و هیچ شتیک نایگیریتیه وه، وه کوو خودا ده فرموی: «کل
 نفس ذائقة الموت» آل عمر از/ هیچ یان ده فرموی «کل من علیها فان»
 الرحمن/ چه یان ده فرموی «وما جعلنا لبشر من قبلك الخلد أفان مت فهم
 الخالدون» الانیلخ/ ۴.

جا نه گهر مردن سهره نجام و ناکامی هه موو زینده وه ریک بی و ههرکه سه
 به مهرگی دیاری کراوی خو ی بمری، ساتیک پاش و پیش نه کا! هر که سیک که
 ناکام (نه جهل) ی هات ده بی بمری! نیتر ده بی بوجی نا هه میزاد له مردن بترسی،
 چونکه نینسان به چیته گۆره پانی شهر، یان نه چی ته مه نیکی دیاری کراوی هیه
 چوونه شهر یان نه چوون بو شهر هیچ له مهرکه و کوتایی زیان ناگۆری! وه کوو
 خالیدی کوپی وه لید له سهره مهرگا له سهر نوتنی مردن فرموی: نه وه موو شهر و
 جهنگم بینین، شویتیک له جهستم دا نیه که سهره رم و سهره تیری پیوه نه بی،
 که چی نه وه تا وا ده مرم له ناو نوین دا. یاخوا ترسنوکان خه ویان لی نه که وی و
 داوه شین!!

نه مجار پهروه ردگار باسی شتیک ده کا که نه ده میزاد سهری لی
 سوپده میننی به هو ی و ته و قسه و چاو و پای نه و دو وروانه که ههرگیز هه لو یستیکی
 هو شه ندانه نانوینن و قسه یه کی راست ناکه ن «وان تصبهم حسنة یقولوا هذه من

عند الله) نه گمر خوئی و کامه رانی به کیان پی بگا، غه نیمه ت و همرزانی و رزق و روزنیه کیان ده ست بکه وی، کشتو کال و بهروبوومیان باش بی، کور و کچیان بیی ده لیتن: نه مانه له خداه ده ستمان که وتووه، دهستی که سی تیدا نیه و خودا پیی به خشیوین (وان تصبهم سینه یقولوا هذه من عندك) نه گمر به لاه نه خوئی روویان تی بگا، تیشکانیان به سهر دابی، گرانی و نه بوونی ژانیان به سهر دابی، بهروبووم و کشتو کالیان کهم بی، بهری ره زیان بهر لافاو و تهرزه بکه وی، مندالیان نه بن، یان بمرن، ناژه ل و مال و سامانیان به وتی، ده لیتن: نه مانه به هوی تووه تووشمان هاتوون، نهی محمد! به هوی شوین که وتنمان بو نایینه کهی تو تووشی نه م هه موو نه هاهمه تی به هاتووین، وه کوو چۆن دارو ده ستی فیرعه ون هه مان هه لویتیان بهرام بهر به موسا هه بوو (فاذا جاءتهم الحسنة قالوا لنا هذه وان تصبهم سینه یطیروا بموسی ومن معه الا انما طائرهم عند الله) الأعرال/ هی

یان ده فمرمی (ومن الناس من یعبد الله علی حرف) الحج/ ده، هه هه بهو جۆره دوو پرووه جووله که کان که بهرواله ت موسولمان بوویوون و له پاستی دا دژی نایینی تیسلام بوون، نه گمر تووشی به لاه ناخوئی به ک ببوونایه، ده یاندایه پال نه وهی که په پیره وی نایینی تیسلام ده کهن، په پیره وی (محمد) یان ده کرد به مایه ره شبینی و ده یانگوت: نهی موحه ممد نه مه مان به هوی تووه تووش هاتووه! واته: به هوی واز هینانمان له نایینی خویمان و شوینکه وتنی نایینی تو تووشی نه وه هاتووین! نیتر په روه ردگار ره ددی دانه وه فمرمی: (قل کل من عند الله) نهی محمد! پیتیان بلئی! نهو بوچوونه تان هه لیه، نهو رووداوانه له لایه ن خداه وه، هه موو شتی به قهزاو قهدهری خدایه، قهزاو قهدهری خودا له هه موو شتی که دا کاریگمه، چاکه و خرابه، خوئی و ناخوئی بو موسولمان، بو کافر، به پیی قهزاو قهدهره.

(فمال هؤلاء القوم لا یکادون یفقهون حدیثا) نه وه نهو خه لکه چییان لی قهوماوه؟ عدقل و هوشیان تووشی چ شله ژانی بووه؟ بوچی تیناگهن و به هوش

خوښانهوه نایه نهوه؟ بۆ لهو ئاخاوتن و وت ویتو حالی نابن که ئاراسته یان ده کړی؟
بۆ نهوه نده که موده ن و نه قام و نه زانن؟!

﴿ما أصابك من حسنة فمن الله﴾ نهی محمد: مه به ستیش هه موو
ئاده میزاده هه چاکه و خیر و خوشی و هه رزانی و لهش ساغی به کت تووشتان دی
نهوه له خوداوهیه، نهوه له فاضل و گه ورهیی و رهحه تهی خوداوهیه بۆ ئیوهی
ئاده میزاد به هوی نهوه وهیه: که توفیقی داوون بۆ نهوهی ریگای سهرکه وتن و خیر و
خوشی بگرته بهر ﴿وما أصابك من سيئة فمن نفسك﴾ نهوه به لاو تهنگه و
چه له مانه ی تووشت دین نهوه به هوی هه لوست و کرداری خو ته وهیه، له م رووه وه
که ریبازی عقل و حیکمه ت نه گرتو ته بهرو به گیره ی یاسای یه زدانن و به گیره ی
زانباری و تاقی کردنه وهی زانستی هه نگاوت نه ناوه! ته نانه ت ده لاین: نه خوشی
به هوی هه لئس و کهوتی ناله باری ئاده میزاد خو ته تهی وه کوو خودا ده فهرموئ: ﴿ما
أصابكم من مصيبة فبما كسبت أيديكم ويفعوا عن كثير﴾ الشوری/ ۳۰

زۆر فهرموده له پیغه مبه ر و فهرمایشت له خواناسانه وه گیردراونه وه که
تاعه ت کردن بۆ خودا ده بیتته هوی نیعمه ت و خوشی هه ردوو جیهان و
سهرپیچکردنی به لاو موسیبه ت ناوه ره، تاعه تی خودا به وه ده بی که به گیره ی
یاسای نیتردراو و دانراوی نهو ره رفتار بکه ی، هه موو شتی له جیگه ی سرووشتی خو ی
دابهری و به کار به یترئ، نه م نایه ته بنه مایه که له بنه ماکانی زانباری کومه لایه تی و
دهروون ناسی، ده رمانی ده ردی خه رافاتن نه زانی و بت په رستی یه و، ریز لیتانه بۆ
خودی ئاده میزاد. ﴿وَأرسلناك للناس رسولا﴾ ئیمه تۆمان ناردوو نه ی
موحه مه د! بۆ سه ر ئاده میزا به پیغه مبه ر پیغه مبه ریش به س راگه یانندن و
بانگه وازی له سه ره نهوه به ده ست تۆ نیه که خه لکت تووشی خوشی و ناخوشی
ده بن! نه تۆ چ ده سه لاتیکت له وه دانیه، که نه وان تووشی باشه ده بن یان تووشی
ناخوشی دین نه تۆ ره هبه ری و شه رعی خودا به و مه ردومه گه له راده گیه نی، نه وه یان
تی ده گیه نی که خودا پی ی خوشه یان پی ی ناخوشه ﴿وکفی بالله شهیدا﴾ به سه بۆ
تۆ که خودا شایه د و گه واهیده ره که تۆ پیغه مبه رو ره وانه کراوی زاتی پاک ی نه وی،

ناگاداره به‌وهی که رووده‌دا له نیوان شه‌تۆ شه‌وان دا، زانایه به‌وهی پێیان راده‌گه‌یه‌نی و به‌هه‌لوستی به‌رامبه‌ری شه‌وان و سه‌ر ره‌قی و دژایه‌تیکردنی شه‌وان بۆ په‌یامه‌کت. تۆ هه‌ر راگه‌یاندن و بانگه‌وازیت له‌سه‌ره، خێر و شه‌ر هه‌مووی به‌ده‌ستی خودایه له‌رووی خه‌لق و ئیجاده‌وه، شه‌ر و نه‌گه‌یه‌تیش له‌ئاده‌میزاد خۆیه‌وه‌یه‌تی له‌رووی که‌سب و ئیختیاره‌وه!! به‌کورتی پتویسته ئیمه‌ی ئاده‌میزاد دوو شت بزانی:

یه‌که‌م: هه‌موو شتی‌ک له‌خواوه‌یه، واته: خودا به‌دیه‌ینه‌ری هه‌موو شتی‌که هه‌ر شه‌وه نیظام و یاسای بوونه‌وه‌ری داناوه بۆ شه‌وه‌ی ئینسان به‌هه‌ول و کۆششی خۆی کاریان تیدا بکا.

دووه‌م: هه‌ر شه‌ر و خراپه‌یه‌ک که‌ تووشی ئاده‌میزاد ده‌بێ به‌هۆی که‌مه‌ترخه‌می و په‌یره‌وه نه‌کردنی یاسای بوونه‌وه‌ر و نه‌زانی و په‌یره‌وه نه‌کردنی رێگای راست و دروست تووشی ده‌بێ!

چ دژایه‌تیه‌ک له‌ نیوان نایه‌تی ﴿کل من عند الله﴾ واته: هه‌موو چاکه‌و خراپه‌یه‌ک له‌ خوداوه‌یه‌و نایه‌تی ﴿وما أصابك من سيئة فمن نفسك﴾ دا نه‌یه چونکه نایه‌تی یه‌که‌م واته‌ی دروست کردن و به‌دیه‌ینه‌نی لی و ده‌ده‌گیر واته: چاکه‌و خراپه‌ خودا دروستیان ده‌کاوه‌دییان ده‌هێنێ، نایه‌تی دووه‌م مه‌به‌ست لی هۆیه‌تی و نه‌نجام دانه‌ واته: خراپه‌و ناخۆشی‌یه‌ک که‌ تووش ده‌بێ به‌هۆی تاوان و کورت بینی خۆته‌وه‌یه‌ نه‌ی ئاده‌میزاد! که‌ کۆله‌واری له‌ تیگه‌یه‌شتنی یاساوه‌ستووره گشتی‌یه‌کان!

گوپرایه لی فه رمانی پیغه مبه ر گوپرایه لی فه رمانی خودایه

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى
 فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا ﴿٨٠﴾ وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَزُوا
 مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا
 يُبَيِّتُونَ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٨١﴾
 أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ
 اخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴿٨٢﴾

«من يطع الرسول... الآية»

په یوه ندى نهم نایه ته له گڼل نایه ته گانی پیش دا نهمه یه: لیره دا پسروره دگار
 جهخت له سمر فرمانه که ی پیشوو ده کاتموه که فرمانی کرد به پابه ند بوون به
 فرمانی خوداو پیغه مبه ر و نهمه روون ده کاتموه که به گوئ کردنی فرمانی
 پیغه مبه ر لمراستی دا به گوئ کردنی فرمانی پسروره دگار.

هوئ هاتنه خواره وئ نهم نایه ته وه کوو موقتیل ده گیریتموه ده لی:
 پیغه مبه ر ﴿٨٠﴾ هیفرموو: ((من احبني فقد احب الله ومن اطاعني فقد اطاع
 الله)) دوو پوه کان گمزا فیان کیشاو گو تیان: نایسن نهم پساوه چ ده لی؟ نهمه تا
 نزیکه خو بکا به خودا، له کاتییک دا خودا نه هی لی کردوین «داوامان لی ده کا که
 جگه له خودا که سی تر نه پمرستین، که چی نهم ده یه وئ بیکه یین به خودا وه کوو چوون
 مسیحی به کان عیسایان کردووه به خودا» نیتر نهم نایه ته هاته خورئ:

﴿من یطع الرسول فقد اطاع الله﴾ له م نایه ته پیروژه دا پهروه ردگار ده بیاړه ی بهنده و رهوانه کړاوی خوۍ حذرته تی (محمد) ده فمرموۍ همکه سیټ به قسه ی بکا مانای وایه به قسه ی خودای کردوه. که سیټ لی یی یاخی بی نهوه له خودا یاخی بووه، چونکه (محمد) پیغه مبهری خودایه، قسه ی له هداو تاره زوو و خدیا ل سمرچاوه هد لنگرۍ به لکو همرچی ده یلی به نیگا و سرووشی خودایی به، پیرانی فمرمووده: موسلیم و بوخاری له ندبو هورهیره وه فمرمووده یه ک ده گپ نهوه: ده فمرموۍ: پیغه مبهر ■ فمرموۍ ((من اطاعني فقد اطاع الله، ومن عصاني فقد عصی الله، ومن اطاع الأمير فقد اطاعني ومن عصی الأمير فقد عصاني)) که سیټ به گویی من بکا، نهوا پابهندی فرمانی خودایه، که سیټ له من یاخی بی، نهوا له خودا یاخی بووه، که سیټ به گویی فرمانپه وای موسولمانان بکا به گویی فرمانی منی کردوه، که سیټ له فرمانپه وایی موسولمان یاخی بی له من یاخی بووه!

پوخته ی قسه نهویه: نایه ته که مانای وایه: هر که سیټ به گویی پیغه مبهر ■ بکا و پابهندی فرمانه کانی بی، نهوا لپراستی دا پابهندی فرمانی خودایه، چونکه لپراستی و حقیقت خودا فرمان دهر و نه هیکره، پیغه مبهر ■ راسپیروو راگه یه نمره، به لام بری کاری دنیایی هدیه، پیغه مبهر فرمانان پی ده کا، وه کوو پدیوهندی کردنی دارخورمای می له تووی دارخورمای نیر، که به عمره بی نه مه ده گوتری: (تأبیر) هتا بهری باش بگری، که جائی پیغه مبهر ■ به یارانی فمرموو: (نه گمر نهیسی کمن قهینا کا) دواپی خورماکه یان خراب ده رچوو، پیغه مبهر ■ فمرموو: ((انتم اعلم بشؤون دنیاکم)) واته: خوټان له کاروباری جیهانیتان باشت ده زانن.

یان خواردنی زهیت و خوچه ور کردن پی، یان پتوانی خوارده مهنی وه کوو گنم و شتی تر له کاتی هارین و کردنی به همدیر، نهوه زوری می نه م جوړه گوتار و کردارانه بیرو بچوونیکۍ روتی دنیایی پیغه مبهرو پابه ند بوونی موسولمانان

پتی واجب نیه! هه ندپک جار هاوړیانی پیغه ممبر ﷺ که فرماتیکې پیغه ممبریان به بۆچوونی خۆی بزانیایه، بۆ نهوهی بزانت: که نهوه فرمانه گرفت و گوو موناقه شه ههله ده گری، عمرزبان ده کرد: نه مهی دهیفرمووی: راو و بۆچوونی خۆته، یا سروشهو له خداوه هاتووه؟؟

جا نه گمرفرمانه که نیگای خودایی بوايه به بی نه ملا و نهولا پابهندی ده بوون.. نه گمربسیر و بۆچوونی پیغه ممبر ﷺ خۆی بوايه، نهوه رایه کی باشتریان ده رده بری و داوایان لی ده کرد که لمراکه ی خۆی دابهزی: وه کوو له غه زای به در و نوحود دا روویدا.. گه لی جاری وایش بووه پیغه ممبر هاتوته سر رای نهوان.

﴿ومن تولى فما أرسلناك عليهم حفیظا﴾ همرکه سیک روو وهرگیپتی له فرمانه کانی تو نهی (محمد!) خه ساره تمه ندو مال ویرانه، تو بهرپرسیاری تاوانی نهوان نی، ریکای نهوه شت نیه که به زور وستی خۆتی به سمردا بسه پیتی، تو بهس پی راگیان دنت له سمره و زۆو ملیت نیه، زۆری پی ناچی زهره رو زبانی سمرپیچی کردنه کی خۆیانیان تووش ده بیتموه، وه کوو له حه دیشی صحیح دا هاتووه ((من یطع الله ورسوله فقد رشد ومن یعص الله ورسوله فإنه لا ینضر الا نفسه))، ((که سی فرمانی خداو پیغه ممبری جی به جی بکا، سمرفیراز ده بی، که سیکیش سمرپیچی له فرمانه کانی خواو پیغه ممبری بکا، نهوه زیانهو به خۆی ده گه یه نی)) نه مجار پمروه دگار پمروه له سمر پیلان و فیل و تهله کی دوو پروه کان هه لده تاوه ده فرموی: ﴿وبقولون طاعة﴾ له لای خۆت ده لیتن: فرمانت به جی به، قسه ت بیسراو له سمر چاوه، که نه مهش ده لیتن: به راستیان نیه و به دوو پوویی و نیفاقه ﴿فاذا برزوا من عندك﴾ که له لای تو روشتن و له تو هون بوون ﴿بیت طائفة منهم غیر الذي تقول﴾ شهو له ناو خۆیاندا رایه کی تر، جیاواز ده درکینن و هه لریستیکی تر وهرده گرن پابهندی وادهو په یمانی خۆیان نین.

نیینو جمریری طمبری له نیینو عه بیاسه وه ده گپرتموه ده لی: نهوانه واته: دوو پروه کان- که ساتیکن لای پیغه ممبر ده لیتن بروامان به خداو پیغه ممبری خودا

ههیه، بۆ ئهوهی مال و گیانیان پاریزراو بۆ، که لای پیغه مبهرد ده رده چن به پیچهوانه ی ئهوه ی گوتویانه لای پیغه مبهرد قسه ده کهن و هه لوستی جوداوازیان ههیه؛ بۆیه پهروهردگار لۆمهو سه رزه نشتیان ده کا. ﴿والله یکتب ما یبتون﴾ خودا ده زانی به شهو چ قسهو باسیک ده کهن و چ پیلان و هه لوستیکیان ههیه، له سهریان تۆمار ده کا به فه رمانی خودا فریشته ی چاودیر هه موو هه لس و کهوتیان تۆمار ده کهن. واته: خودا بهم هه ر شهیه ئه وه راده گهیه نی که خۆی ئاگادار و زانی به مه به ست و هه لوسته ی که له دلیان دایه و له ناو خۆیان دا ئاشکرای ده کهن و ئه وه ی به شهو له سه ری ریک ده کهن له باره ی دژایه تی کردنی پیغه مبهرد لای یاخی بوونی. هه رچه نده به رواله ت لای خۆی ملکه چی نیشان ده ده ن و گوپرایه لی بۆ پیغه مبهرد راده گهیه نن.. بیگومان خودا له سه ر ئه م دوو پووی و نیفاقه یان سزایان ده ده !! تۆش ئه ی محمد دلگران مه به و به هیدی و له سه ر خۆی هه لوست بئونه ﴿فاعرض عنهم﴾ گرنگیان پۆ مه ده، له به رامبهرد ئه م هه لوسته و هه لس و کهوتیان دا به ئارام و خۆپاگر و له سه ر خۆ به، سزایان مه ده، گرنگی به پیلانه کانیان مه ده، ئه م حه قیقه ته یان بۆ خه لکی ئاشکرا مه که و هه یچ لیان مه ترسی، ﴿وتوکل علی الله وکفی بالله وکیلا﴾ پشت به خودا به سه ته، ئیشی خۆت به نه و بسپی ره، له هه موو کاروباریک دا ثیقه ت به نه و بۆ، خودات به سه و پتویستت به که سی تر نه، ئه و له سه ر پیلانی ئه و دوو پووانه ده تپاریزی، که سیک پشت به خودا به سه تی خودای به سه بۆ یارمه تیدان و به هانا چوونی!!

ئه مه جار پهروهردگار فه رمانیان پۆ ده کا که له قورئان وورد بینه وه و ده فه رموی: ﴿أفلا یتدبرون القرآن﴾ ئه وه بۆ چی له قورئان وور نابه وه؟ بۆ له مانا به رز و وشه ره وانه کانی تی نافکرن؟؟ قورئان به سیانه بۆ راست کردنه وه ی بیرو بۆ چوون و به رنامه و پرۆگرامیان، پیلان راده گهیه نی که قورئان نوسراویکی بۆ خه وشه، چه واشه یی و دژایه تی تیدا نه، چونکه فه رمایشتی خودا وه ندی داناو زانا و بالا ده سه ته، قورئان حه قه و له حه قه وه نیردراوه، بۆیه پهروهردگار ده فه رموی: ﴿أفلا یتدبرون القرآن أم علی قلوب أقفالها﴾ محمد/ ۲۴ چونکه که سیک چاری

کرایتتهوه و ده رگای دلّی دانه خرابی، قورئان کاری تی ده کاو ره فتار و کردار و گوتاری ریک و پیک ده کا ﴿ولو کان من عند غیر الله لوجسدوا فیه اختلافاً کثیراً﴾ نه گهر نهم قورئانه دروست کراوو ده ست کرد و ده ست هه لبه ست بوایه، وه کوو دوو پوو و خوانه ناسه کان وا ده لئین، چه واشه یی و جوداوازی یه کی زوریان تیدا ده دۆزی یه وه! ده ی خو قورئان نهو جوداوازی و دژایه تی یه ی تیدا نه، که و ابوو که لامی خودایه که لامی یه کیکی تر نه.

نه گهر قورئان که لامی خودا نه بوایه، ده بوو دیارده ی چه واشه یی و دژایه تی له ریز بهندی وشه کانیدا، یان له مه به ست ۱ ماکانیان دا بوایه.

له ریز بهندی وشه کانی دا بهم جوړه هه ندی نایه ت و سوره تی بگه نه نه ندازه ی ئی عجاز و هه ندیکی تریان نه گه نه نهو پله یه. له مانا کانی شی دا بهم جوړه هه ندی شوینی مانای دروست و ره وان بن و هه ندی شوینی مانای ناریک و پیک بی. به لام نه گهر به ئی ناصافه وه له قورئان وورد بیینه وه ده بینین نهم دیاردانه ی تیدا نین! نهو تا قورئان هه رچه ند پارچه و پارچه و بهش بهش بو پیغه مبه ر هاتوه، به گویره ی رووداو و پیوست، له ماوه ی بیست و سی سال دا نتر دراوه ته خواری، که چی نهو په ری ریک و پیک و وشه به ندی و ره وانی تیدا یه، چونکه هه ر نایه تی یان سوره تی یان به شیک که ده هاته خواری پیغه مبه ر ۲ ده یه رموو: بیخه نه فلان شوین، فلان نایه ت بخه نه شوینی فلان سوره ته وه!

پیغه مبه ریش بو خوئی قورئانی له بهر بوو، شوینی هه موو نایه ت و سوره تی کی ده زانی قه ت چه واشه یی و تیکه لاو بوون و سه رلی شیوان به سه ر له بهر بوونه که ی دا نه هاتوه، هیچ کاتیک وشه یه کی لی تیک نه چوه و له بیر نه چۆته وه! قه ت رسته یه کی لی پاش و پینش نه بووه، وه ک تو مار له ناو دلّی دا ده قی به ستوه خودا ده ریاره ی نه مه ده فمرموئ: ﴿سَنَقْرُکَ فَلَاقِنْسِی﴾ الاعلیٰ ۶/ واته: خو مان قورئانت پی له بهر ده که یین و چۆنیه تی خورندنه که ییت فیر ده که یین نیتر له بهر نه وه قه ت له یادت ناچی.

مه بهست له «(اختلافاً کثیراً)» جوداوازی شیوهی خویندنه وهی خوینهرانی قورنان نیه که چند قیرانه تیکی تیدایه! جوداوازی نه دازهی کورت و درپژی نایهت و سوره ته کان نیه، نه مانه لایه نی نیجابین بۆ پتهوی و توند و تۆلی قورنان! به لکو مه بهست له «(اختلافاً کثیراً)» دژایه تی و جوداوازی له ریژهی ره وانپیژی و دارشستی سهرناساییه، جوداوازی و دژایه تی له فیکره و ماناکانی دا له هه وال و نهینی به کانی که ناماژهی بۆ کردوین، له ده ستور و یاسای ژياندا که چه سپاندونی! دهی تۆ له سهرانسهری قورنان وورد به ره وه... هیچ جۆره دژایه تی به ک و جوداواز بیه ک له م باره وهی تیدا نیه: که نه وه ده چه سپینێ که که لامی خودایه و شه یه کی بۆ مانا و حیکمه تی تیدا نیه، کتیبیکی بۆ خهوش و بۆ وینه و سهرناسایه، له ترۆپکی به لاغت و فه صاحته دایه، به ره وانپیژی و رهوانی و پارای خۆی، هه موو روشنبیر و ره وانپیژ و قسه زانانی عه ره ب و ناعه ره بی سهرسام کردوه. راستی به کان وه کوو خۆیان ده خاته روو، به راستگویی رووداوه کانی میژووی کۆنی زۆر کۆن ده گپه تهمه روژ دوی روژ نهو راستی یانهی نهو ناماژه یان بۆ ده کا زانست و تاقی کردنه وه و لیکۆلینه وه، ده یان چه سپین و راستیان ناشکرا ده کهن.

باسی جیهانی ئیستا و مه بهسته نهینی به کانی ناو ده روون ده کا. به شیوه یه کی وایسهر و خوینهر سهرسام ده کا، زمانی ره خنه لال ده کا. باسی به ری رووداوی داها تووی کردوه رووداوه کان ده قاوده ق واهاتوونه ته دی! بنه مای بیرویا وه و یاسا و ته شریعی به شیوه یه کی گشتی و تایبه تی له خو گرتوه. باری رامیاری و جۆری هه لس و کهوت کردنی گهل و هۆز و نه تهمه کان له گهل به کتریدا و به ره وه ندی ئاده میزادی له خو گرتوه، به جۆریک داینا و ن و ئاراسته ی کردوون تا ئیستا هیچ یاسا و نیظامیک هیچ ده ستور و ته شریعیک نه یگه یشتوتی! تا زانست و زانیاری پیش بکهو، تا تیۆر و تاقی کردنه وهی زانستی سهر هه لده ن و پهیدا ببن، راستی و حه قانیه تی باشترو زیاتر ده ره ده کهو، جیهانی غه یب و مه شه ده کانی روژی قیامه تی بۆ رهنگ کیشاوین هه ره ده لی جیهانی ماددی و شتی به بهرچاوه ون، نه وه نده سهرنج راکیشه له زهین داو نه خشه ده به ستی و نه وه نده کاریگهر و

واقعیه له زهین دا ناسپردیتوه وه کوو له شونتیکه تردا له وهسپ و سه‌نای
قورنان دا ده‌فرموی:

**﴿الله نزل احسن الحديث كتاباً متشابهاً مثاني تقشعر منه جلود الذين
يخشون ربهم ثم تلين جلودهم وقلوبهم الى ذكر الله﴾ الزمر/۲۳.**

به‌لام به‌داخموه له کاتیکا که موسولمانان نه‌مه پرۆگرام و به‌رنامه‌یانه،
نه‌مه ته‌شریع و ده‌ستور و یاسای ژیا‌نیانه، که‌چی نه‌وه حال‌یانه که ده‌بینین، خو
موسولمانان تو‌زیک گوپ به‌نه خو‌یان و رابین تو‌زی دیلی و ژیر ده‌سته‌یی له خو‌یان
بته‌کینن سهر له نو‌ی پیش‌په‌وی جیهان وهرده‌گر نه‌وه. نه‌وه‌ی که دو‌ین‌ی رو‌ی داوه
ده‌شی نه‌م‌پۆ و سبه‌ین‌ی رو‌و به‌داته‌وه!!

نه‌گهر موسولمانان ویزدان‌یان ببوایه ناوا قورنان‌یان پاشگو‌ی نه‌ده‌خست و
یاساکان‌یان له کار نه‌ده‌خستن! نه‌گهر به‌ ووردی له قورنان وورد بو‌ونایه‌وه له‌و
به‌رنامه ژیا‌نه‌ی که بو‌ی نه‌خشه‌کیش کردون تی بگه‌یشتایه! ناوا توشی نه‌م
شکسته‌یه نه‌ده‌بوون، ناوا پارچه پارچه‌و په‌رتمواز نه‌ده‌کران!!

بی‌گومان قورنان مه‌شخه‌لی ریگای شاره‌زایی و هیدایه‌ته، رو‌شنایی به‌ بو
گه‌ل و نه‌تموه، ری‌بازی راستی خوداوه‌نده، کلیلی ده‌رگای خوشبه‌ختی و ریگای
ده‌سته‌بهر کردنی به‌رژه‌وه‌ندی نه‌اده‌میزاده، دروست‌کمری گه‌ل و بنیات‌نهری ژیار و
شاره‌ستانیه! بو‌یه په‌روه‌ردگار ده‌فرموی: **﴿إن هذا القرآن يهدي للتي هي اقوم
وبشر المؤمنين الذين يعملون الصالحات أن لهم أجراً كبيراً﴾ الإسراء/۹.**

بلاو کردنه وهی هه والی جم و جوئی سوپی نیسلام به بی لی
وورد بوونه ■ یاساغه

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِّنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ
رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولَى الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعِلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ
مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا

قَلِيلًا

نه مجار پهروه دگار سه رزه نشتی کۆمه لیک ده کا له وانهی بیروباوهی
لاوازیان هه بوو، نه زموون و خیبرهی تهواویان به بارو زوروف نه بوو، دووربین و کار
قایم نه بوون هه که هه والیکیان ده رباره ی سه ریازان و له شکری نیسلام ده زانی
خیرا بلاویان ده کرده وه، هیچ له هه واله کان ورد نه ده بوونه وه، ناکام ره نگدانه وهی
هه واله که له سه ر موسولمانان چی ده بی و چون ده بی، بهرچا و نه ده گرت. به مهش
زیانی گه وره یان به ده ولته نسیسلام ده گه یاند! بۆیه ده فهرموئی: ﴿وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ
مِّنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ﴾ که هه والیکیان ده رباره ی ناسایش و شه ر و
رووداوه کان پی ده گه یش خیرا بلاویان ده کرده وه! نه مه سه رزه نشتی پهروه دگار
بۆ هه که سیک که به بی چرونه بنج و بناوان، به بی لیکۆلینه وه و تی فکرین هه
هه والیک ده بیسی خیرا بلاوی ده کاته وه! وا ده بی هه واله که راست نابیی وا ده بی
تهو هه واله ی ده رباره ی نه من و ناسایش یان ترس و شه ر له سه رچاوه ی ناراسته وه
ده گاته بری نه فام و دوورو و موسولمانی هه رزه و برپا لاواز و بی نه زموون
تهوانیش خیرا بلاوی ده کهنه وه و پرپاگهنده ی بۆ ده کهن به مهش زه ره رو زیان به
به ره وه ندی موسولمانان و ده ولته و سوپای نیسلام ده گه یه نن.

بۆیه پتویسته راگه‌یاندنی هه‌وال له‌م بارانه‌و. بگه‌ریند ریتوه بۆ سه‌رکرده‌ی موسولمانان: که پیغه‌مبه‌ره ■ یان بۆ لای فه‌رمانه‌وایان و پسپۆری بانگه‌شه‌و دیعایه‌و پیاو ماقول و کاربه‌ده‌ستانی تایبه‌ت به‌ به‌رژه‌وه‌ندی رامیاری ﴿ولو ردوه إلى الرسول وإلى أُولي الأمر منهم لعلمه الذين يستنبطونه منهم﴾ نه‌گه‌ر نه‌وانه هه‌واله‌کان وا به‌ساده‌یی نه‌گرن و بیگه‌رینه‌وه بۆ لای پیغه‌مبه‌ر ﷺ و بۆ لای فه‌رمانه‌وای کاربه‌ده‌ستانی تایبه‌ت، نه‌وه نه‌وان ده‌یانتوانی هه‌واله‌که به‌راستی و به‌گویره‌ی پتویست بلاویکه‌نه‌وه، وای ئاراسته‌ بکه‌ن که سوودی ئیسلامی تیدا بئی و زیان به‌ کارویاری ده‌وله‌تی ئیسلامی نه‌گه‌یه‌نی، چونکه پتویسته هه‌واله‌کان کهو بیژنک بکرین و لیک هه‌له‌او پردرین، کور. گوته‌نی (هه‌مو) قسه‌یه‌ک قسه‌ی کردن نیه!!

چونکه گه‌یرانه‌وه و بلاو کردنه‌وه‌ی هه‌ر هه‌والیک که ده‌بیسری به‌بی لیکۆلینه‌وه و وورد بوونه‌وه زیانیکی گه‌وره به‌ ده‌وله‌ت ده‌گه‌یه‌نی! بۆیه ئیستا ده‌وله‌تانی هاوچه‌رخ چاودیری جو‌راو جو‌ر ده‌خه‌نه سه‌ر هه‌وال و روژنامه‌و رادیۆ و ته‌له‌فزیۆن، بۆ نه‌وه‌ی شتیکه بلاو نه‌کریتوه زیان به‌به‌رژه‌وه‌ندی گه‌ل و نیشتمان که‌یان بگه‌یه‌نی.

نه‌مجار په‌روه‌ردگار منه‌ت ده‌کا به‌سه‌ر خاوه‌ن ئیمانی راست و پته‌ودا که له‌ هه‌ل‌خلیس‌کان پاراستونی ده‌فه‌رموی: ﴿ولولا فضل الله عليكم ورحمته لاتبتم الشيطان إلا قليلا﴾ نه‌گه‌ر به‌هۆی فه‌ضل و گه‌وره‌یی خودا نه‌بوایه که به‌زه‌یی پیتان دا هاتۆته‌وه و شاره‌زای ریگای راستی کردوون و توفیقی داوون بۆ به‌گوێ کردنی خودا و پیغه‌مبه‌ر و رینومایی کردوون بۆ نه‌وه‌ی بگه‌رینه‌و. بۆ سه‌رچاوه‌ی زانستی راست که پیغه‌مبه‌ری ئیسلام و عاقل مه‌ند و زاناو دانای موسولمانن؛ نه‌گینا له‌وانه بوو شوین وه‌سه‌سه‌ی شه‌یتان بکه‌ون، یان هه‌ر له‌سه‌ر بیروباوه‌ری نه‌زانی و خوانه‌ناسی به‌رده‌وام بونایه.

نایه‌ته‌که به‌ روونی جه‌خت له‌سه‌ر نه‌وه ده‌کا پتویسته ده‌زگایه‌ک هه‌بی نه‌رکی بلاو کردنه‌وه‌ی هه‌وال له‌ نه‌ستۆ بگرێ، پیش بلاو کردنه‌وه‌ی هه‌ر هه‌والیک ته‌فسیری ره‌وان

له سەرچاوه و چۆنییه‌تی بلار کردنه‌وه که بکۆلدریته‌وه، لایه‌نی نیجایی و سه‌لبی هه‌لبسه‌نگیندری، بۆ ئه‌وه‌ی پرۆیاگه‌نده‌ی دوژمن هه‌لی بۆ نه‌په‌خسی و ده‌ستی خۆی بوه‌شینی. هه‌روه‌ها بۆ ئه‌وه‌ی هه‌والی گرنکه‌ و کاریگه‌ر ده‌ست دوژمن نه‌که‌وێ و بیقۆزیته‌وه و نه‌یتی حکومه‌تی ئیسلامی ده‌ریکه‌وێ. پێویسته‌ ئه‌و ده‌زگا ئیسلامیه‌ ئینسانی لیها‌توو و زاناو دانا کاری تیدا بکه‌ن و نه‌دریته‌ ده‌ست یه‌کیکی بودله‌ی هیچ له‌بارا نه‌بوو!

هه‌ ئه‌نی موسولمانان بۆ جه‌هاد

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسُكَ وَخَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ

يَكُفَّ بِأَمْرِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنكِيلًا ﴿٨٤﴾

ئه‌ی محمد! تۆ ته‌نیا پشت به‌ خودا به‌سته‌ هیز و توانای سه‌رکه‌وتن له‌و داوا بکه‌ ﴿فقاتل في سبيل الله﴾ په‌روه‌ر دگار فەرمان به‌ به‌نده‌و ره‌وانه‌ کراوی خۆی هه‌زه‌تی محمد. «کا که به‌ خودی خۆی شه‌ر بکا، له‌ گه‌ل کافران دا بجه‌نگی! ده‌فه‌رموێ ئه‌ی محمد! له‌ پیناوی ئایینی خودا شه‌ر له‌ گه‌ل خوانه‌ناسان بکه‌ هه‌تا تۆ ببی به‌سه‌ر مه‌شق و پێشه‌وا بۆ موسولمانان و ئه‌وانیش چاو له‌ تۆ بکه‌ن و بلێن؛ ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا به‌سه‌ر. به‌مال یارمه‌تیت ده‌ده‌ین، ئیمه‌ له‌ تۆ زیاتر نین، به‌لکو تۆ به‌مینی باشترا هه‌تا ئیمه‌.

﴿لا تکلف إلا نفسك﴾ بزانی کاره‌که‌ زۆر گرنکه‌، ئه‌ی موحه‌مه‌د! ئه‌وه‌ی له‌سه‌ر تۆیه‌ راگه‌یاننده‌ و به‌س، تۆ به‌س به‌ره‌رسیاری له‌ خودی خۆت که‌ ئه‌م کاره‌ به‌جێ به‌ینی نه‌گه‌ر دنیا بوو که‌س هاو به‌شی نه‌کردی، به‌ته‌نیا خۆت مایته‌وه‌ تۆ به‌ته‌نیا خۆت خه‌باتی خۆت بگێی. و شه‌ر له‌ گه‌ل دوژمنانی خودادا بکه‌، به‌لام به‌زۆره‌ ملی که‌س مه‌به‌ بۆ شه‌ر، خودا یارمه‌تیده‌رت، نه‌ک جه‌نگاوه‌ران؛ نه‌گه‌ر

خودا مهیلی لئی بیت به تهنیاش بیت یارمه تیت ددها، وه کوو چۆن تو له سهرتاوه به تهنیا خۆت بوویت!

به لئی وه کوو چۆن نه گهر به ههزارانت له گهل دابی، خودا مهیلی لئی بی سهرکهوتن به دهست دینی، نه گهر به تهنیاش بیت خودا مهیلی لئی بی سهرده کهوئی!! جا نهوانهش که سکا لایانه له شهر و ده لاین: بۆچی شهر کردنمان له سهر فهرز کراوه؟ به پراوته و سهرزاره کی پابهندی فرمانه کانتن و به نهیانی ههلو یستی تر وهرده گرن، نهوه لییان گهری ئیمه له ویزه یان دیین و سزای نهوه ههلو یستی و کردهوانه یان دده دینهوه.

«وحرص المؤمنین» موسولمانان ههلبنی بۆ شهر کردن تو ههر هه لنان و ته شجیع کردنت له سهره، زۆره ملی و زهختیان لئی مه که «عسی الله أن یکف بلس الذین کفروا» ئومیده که خودا شهر و خراپی کافرهکانی قوریهیشت لئی دوور بخاتمه، «والله اشد بامسا واشد تنکیلا» خودا له قوریهیش و له هه موو دوژمنیکی ئیسلام به هیز تره، سزاو عیقابی به ئیش تره، بالا دهسته به سهریان داو له دونیاو قیامت دا، ده توانی سزایان داو تۆله یان لئی بستینی، چونکه کافر و سهرکهشن.. چاو نه ترسی بۆ جهنگاوه رهوشتیکی چاکه، ئاوا به پراشکاوی بی شهرمانه دژی نایینی حق دهو هستن!! بیگومان نه مه به ئینه خودایی به هاته دی و پهروه ردگار پیغه مبه و موسولمانانی له شهری قوریهیش پاراست، نهوه بوو: نه بو سو فیان دوا ی رووداوی ئو خود داوا ی ناماده بوون بۆ شهری کرد، وتی: سالی داهاتو له به دردا ناماده بن بۆ شهر له گهل مان، پیغه مبه ■ فهرمووی باشه، کاتی که واده ی به دری بچووک هات، پیغه مبه ■ سوور بوو له سهر ده رچوون بۆ شهر فهرمو ی ((والذي نفسي بیده لأخرجن ولو وحدي)) سویندم بهو که سه ی گیانی منی به دهسته نه گهر ههر خۆم به تهنیا چووم ده چم، جا پیغه مبه ■ ده رچوو حه فتا که سیشی له گهل دابوو، سهرکهوتن بۆ موسولمانان بوو، چونکه نه بو سو فیان وای به باش زانی

نه چیته به در، پی تی و ابو: ساله که بو نهوان نه هاته. خوارده مهنی پیو سیتیشیان پی نه بوو، له ریگادا گه پایدوه!

نایه ته که نه و پیری هه لنانی تیدایه بو جیهاد و شهر کردن له گهل کافران دا، ته نانهت نهو. ده گه یه نی نه گهر پیغه مبر به ته نیا مایه وه و کهمی له گهل نه چوو بو شهر، پیو سته پیغه مبر به ته نیا دزی کافران بجهنگی و واز له جیهاد نه هینی! چونکه خودا به لینی سهر که وتنی پی داوه! نه وه شی تیدایه که پیغه مبر ﷺ له هه موو کهمی نازاتر و نه ببرد تر و مهرد تر بووه، نیمامی عدلی «هه فرموی: که شهر گهرم ده بوو و تین ده هات نیمه خو مان ده خسته په نا پیغه مبره وه، کهمی به نه ندازه ی نهو له دوژمن نریک نه ده بووه و له جهنگا نه ببرد و به هه لمهت و دلیر بوو!!

باسی شه فاعه کردن و وه لام دانه وهی سلاو و سه له اندنی
زیندوو بوونه وه و تاک و ته نیایی خودا

مَنْ يَشْفَعْ شَفْعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِّنْهَا وَمَنْ يَشْفَعْ شَفْعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِّنْهَا ۚ كَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيبًا ﴿٨٥﴾ وَإِذَا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٨٦﴾ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۚ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٨٧﴾

نه مجار دوا ی نه وهی پهروهر دگار فرمانی به پیغه مبر کرد که موسولمانان هه لنی بو شهر کردن له گهل کافران دا، نه وهی ناشکرا کرد که نهوان له سر نهو فرمان بهرداری بهی تو خیر و بیریکی زوریان تووش ده بی، تووش نهی پیغه مبر! لهو خیر و بیره بهشی خو ت هیه، چونکه هه لهر و زییشان ده ریان

بووی، ده فرموی: «من یشفع شفاعه حسنة یکن له نصیب منها» هر که سیک له کاریکی باش دا کوشش بکا و به هوی نه وه. خه لک تووشی خیر و خوشی بسن، حق به سمر به تال دا سمر که وی نهوا نو ری پیشان دهره به شیکی لمو خیر و بیر ههیه، لای خودا پله و پاییه پی بمرز ده بیتمه، بهشی لمو ریز پلمو پاییه دنیایی به دا ههیه که نهوان به دهستی دینن هاویه شی ده ستموت و غنیمه تیانه، بهشی له پاداش و ده ستموتی قیامه تیش دا ههیه، هروه ها «ومن یشفع شفاعه سیئه یکن له کفل منها» که سیک ههول بدا له کاریکی خراب دا، خه لکی بو بانگه شه بکا و هلیان نی بو نو کاره، ناکامی تاوانی کوشش و هه لدانه کمی له سهریه تی و له دنیوا له قیامت دا بهشی خوی له سزای پیویست وهرده گری! شه فاعه که خوی بریتیه له ههولدان و یارمه تیدانی که سیک تر له کاریک دا دوو جوری ههیه، شه فاعه تی چاک و شه فاعه تی خراب.

شه فاعه تی چاک بریتیه له ههول و تیکوشانه ی که مرؤفیکی موسولمان له کاری مرؤفیکی تری موسولمان دا دهیدا به مخرجی مافی نهوا موسولمانه له سمر چاو بگری؛ واته: شمر و خراپه ی لی دوور بخاتممه یان خیر و خوشی بو و ده دست بیئنی و مهبه ستیشی ره زامه ندی خودا بی و به رتیلی له سمر وهرنه گری! وه کاره که ش کاریکی رهوا بی، دهر باره ی لابر دنی حه ددیکی شرعی وانه بی که گه شتبیته لای قازی و ممودای شوبه ی تیادا نه بی و مافی یه کیکی تر پیشیل نه گری!

بری پییان وایه: شه فاعه تی حه سنه بریتیه له نزاو پارانه وه لای خودا بو برای موسولمانت، چونکه نه مهش له راستی دا شه فاعه ته پیغه مبر ■ فرمویه تی: ((ومن دعا لأخيه المسلم بظهر الغيب، استجيب له وقال الملك: ولك مثل ذلك))^۴.

^۳ سمیری تاجولوصول ج/۳/۲۶۰۶-۲۶۲ فرموده ی ژماره ۵/۶- بکه.

^۴ موسلیم ■ نمبو داود له نمبو دهر داوه گپراویانه تومه به لام رسته کمی ((ومن دعا لأخيه المسلم بظهر الغيب قال الملك الموكل به: أمين ولك مثله)).

واته: که سیتک پاشمله دوعا بۆ برای موسولمانی خۆی بکا، نزاکی هی گیرا ده بی و فریشته ی تایبیت پی ی ده لئین: بۆ تۆش به ئەندازه ی ئەو پاداش هیه. / شه فاعه تی خراپ و ناره واه ئەوه یه: که پیچه وانه ی شه فاعه تی چاک و حه سه نه بی، به داخه و « ئەو راست یه و پشت گرتنه ی که ئەمڕۆ باوه زۆریه ی شه فاعه تی سه یینه یه، زۆریه ی پیشیل کردنی مافی موسولمانانه، به رتیل و به رتیلکاریه، داگیر کردنی مال و سامانی خه لکی تره، به شیه یه کی ناره واه ورون و ناشکرا!!

﴿وكان الله على كل شيء مقبلاً﴾ پهروه ردگار به سه ر هه موو شتیک دا ناگاداره، یان به تواناو به ده سه لات، یان له سه ر هه موو شتیک حیساب له گه ل خه لک ده کا. واته: پهروه ردگار زاناو ناگاداره به سه ر مه به ستی شه فاعه تکاران دا، هه ریه که به گویره ی مه به ستی خۆی پاداشیان ده داته وه، تواناو ده سه لات ی هیه بۆ ئەوه ی هه رکه سه به ئەندازه ی خۆی سزاو پاداشتی بداته وه.

ئه به جار پهروه ردگار ئاده میزادان فیری سه لام و دابو نه ریته کانی چاک و چۆنی ده کا، سه لام کردن له یه کتری وه کوو شه فاعه تی حه سه نه ده بیتسه هۆی پته و کردنی په یوه ندی کۆمه لگا و نزیک خستنه وه ی ئاده میزادان له یه کتری. به نه مای سه لام کردن بریتی به له ئاواته خوازی ژبان به سه ر بردن به ساغ و سه لامه تی بۆ خه لکی تر واپه سه ندنه به رسته ی (السلام علیکم...) ده ستی پی بکری. ده فهرموی: ﴿واذا حیتم בתحیة فحیوا بأحسن منها﴾ نه گهر موسولمانیک سه لامی لی کردن، ئیه وه سه لامی سه لامه که ی بده نه و به باشت، یان که هیچگه نه بی به ئەندازه ی خۆی، زیده وه لام دانه و باشت، به ئەندازه ی سه لام که وه لام دانه وه پتویست و فهرزه، نه گهر یه کتیک گوتی (السلام علیکم) سه لام لیکراو ده بی بلی: (وعلیکم السلام) یان (وعلیکم السلام ورحمة الله) نه گهر زیادی کرد و گوتی (وهرکاته) ئەوه باشت و به هه موو وشه یه ک ده چاکه ی بۆ ده نووسری، واباشه به پرویه کی خۆشه وه وه لامه که ی بده ینه وه.

نیبئو جهریر له سه لمانی فارسی یهوه ده گپرتیهوه ده لی: پیاویک هاته لای پیغه ممبر ﷺ وتی: (السلام علیک یا رسول الله) پیغه ممبر ﷺ فهرموی: (وعلیک السلام ورحمة الله) پیاویکی ترهات وتی: (السلام علیک یا رسول الله ورحمة الله) پیغه ممبر پی فهرموو: (وعلیک السلام ورحمة الله وبرکاته) پیاویکی ترهات وتی: (السلام علیک یا رسول الله ورحمة الله وبرکاته) پیغه ممبر ﷺ فهرموی (وعلیک) پیاوه که وتی: قوریان فلان و فلان هاتن و سه لامیان لی کردی وه لامی سه لامه کهت بۆ نهوان له هیمن زیاتر بوو! پیغه ممبر ﷺ فهرمووی: تۆ که سه لامه کهت کرد زیدهت بۆ نه هیشتینهوه تا بۆت زیاد بکهین خودا ده فهرموی: ﴿وَإِذَا حِیْتُمْ بِتَحِیةٍ فَحِیُّوا بِأَحْسَنِ مِنْهَا أَوْ رَدُّوْهَا﴾ نیمهش به نه ندازهی خوی وه لامان دایتهوه.

﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِیْبًا﴾ دلنیا بن خودا له سهر هه موو شتیکی سلام کردن و شتی تر- حیسابتان له گهل ده کا: نه مه جهخت کردن و پی له سهر داگرتنی پتویستی وه لام دانیهوی سه لامه، نه بو داود له نه بوهورهیره ده گپرتیهوه ده لی: پیغه ممبر فهرموی: ((والذي نفسي بيده لا تدخلوا الجنة حتى تؤمنوا ولا تؤمنوا حتى تحابوا أولا أدلكم على امر إذا فعلتموه تحاببتم: أفشوا السلام)).^۵

نه مجار پهروهردگار نهوه روون ده کاتهوه: که نهاده میزادان پاداشیان ده درتهوه له سهر روژباشی و چاکوچۆنی و تیکۆشان و جهاد و کاری تری چاکه و شه فاعهت کردن و فهرموی: ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾. پهروهردگار تهنیا خوی خودایه، جگه له زاتی پاکی هیچ خودای تر نین، گمرا نهوهی هه موو نهاده میزاد بۆ لای خودای تاک و ته نیایه، زیندوو بوونهوه و سزاو پاداش وهرگرتنهوه له قیامهت دا شتیکی چه سپاوو حاشا هه لنه گره، پهروهردگار له روژی قیامهت دا نهاده میزادان زیندوو ده کاتهوه، بۆ حیساب و تۆله ستاندنهوه و

* رياض الصالحين (وهرگپرداو بۆ کوردی) ب ۷۰۴/۲.

پاداش وەرگرتنوه ﴿لا ریب فیه﴾ هاتنی روژی قیامت شک و گومانی تیدا نیه و راستییه کی حاشا هه لئه گره. ﴿ومن أصدق من الله حدیثا﴾ کئ به ئەندازهی خودا وادهو به لئین و قسهی راسته؟ واته: کهس به ئەندازهی پەرورده گار هه والی راست نین. وادهو به لئین و هه ره شهی کهس وه کوو هی خودا نایه نه جئ! هیچ خودا نین جگه له زاتی پاک، پەرورده گار هه ره خو به تی و بهس! زانست و زانیاری به سهر هه موو بوونه وهردا ههیه، رابوردهو و داهاتوو ناگا لی یه و هیچی لی هون نابئ وه کوو له شوینیکی تر دا ده فرموئ: ﴿لا یضل ربی ولا ینسی﴾ طه/ ۵۲.

ئه مجار ده گه پرتنوه بو سهر روونکردنوهی هه لو یست و چاو و پاوی دوو پوه کان و رو لی ریسوا نامی زیان، سه رزه نشتی موسولمانان ده کا له وه دا که بوونه دوو بهش و ده ربارهی مونا فیه کان دوو پایان ههیه. له گه له شه وه دا کوفره کهیان ناشکراو نمایانه، موسولمانان به یه کرای به کافریان دانانین!! ده فرموئ: پیوسته به بی سئ و دوو به کافریان بزائن و شهریان له گه له بکهن؛ نایه ته کانی پیشوو ژماره ۶۰-۶۳ و ۷۲-۷۳ نهو نایه تانهی که له مهودوا دین وه کوو نایه تی ۱۴۲-۱۴۳ هه موویان ده ربارهی هه لو یست و هه لس و کهوتی مونا فیه و مونا فیه کانن، هه ره شهو توو ره بوونی یه زدانن لییان!

ره وشتی دوو پروو ده کان و چاووپاویان، چونییه تی مامه نه نه گه ن کردنیان

* فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِتْنَةٍ وَاللَّهُ أَرَّ كَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا أَتُرِيدُونَ
 أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿٨٨﴾ وَدُّوا
 أَنْ تَكْفُرُوا كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُوا سَوَاءً فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ
 حَتَّى يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَخُذُوهُمْ وَأَقْتُلُوهُمْ
 حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٨٩﴾
 إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ
 صُدُورُهُمْ أَنْ يَقْتُلُوكُمْ أَوْ يَقْتُلُوا قَوْمَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَاطَهُمْ
 عَلَيْكُمْ فَلَقَتْلُوكُمْ فَإِنْ اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يَقْتُلُواكُمْ وَالْقُوا إِلَيْكُمْ السَّلَامَ
 فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ﴿٩٠﴾ سَتَجِدُونَ آخَرِينَ يُرِيدُونَ
 أَنْ يَأْمَنُوكُمْ وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ كُلٌّ مَا رَدُّوا إِلَى الْفِتْنَةِ أُرْكِسُوا فِيهَا
 فَإِنْ لَمْ يَعْتَزِلُوكُمْ وَيُلْقُوا إِلَيْكُمْ السَّلَامَ وَيَكْفُفُوا أَيْدِيَهُمْ فَخُذُوهُمْ
 وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأُولَئِكَ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُبِينًا

جاوه کوو موسلیم و بوخاری له زهیدی کوری ثابتوه ده گیتنهوه ده لئی: که پیغه مبر ۱۰۰ له گهل هاوه لانی بهرئ کهوت بۆ نوحود کۆمه لیک له دوو پوه کان له نیوهی رئ گهرا نهوه. هاوه لانی پیغه مبر ۱۰۰ ده باره یان دوو جوړ هه لوستان هه بوو کۆمه لیکیان وتیان: شهریان له گهل ده کهین و ده یان کوژین وه کوو کافر مامه له یان له گهل ده کهین! بریکیشیان وتیان نه خیر واکهین! ئیتر په ووه ردگار نایه تی ﴿فما لكم في المنافقين فتنين...﴾ نارد خوارئ.

ئیبو جهریر له ئیبو عبباسه وه ده گیتنهوه ده لئی: چهند کهسیک له مه که بهروا له موسولمان بووون، کهچی زیاره تی کافره کانیان ده کرد، له دژی موسولمانه کان! موسولمانان ده باره یان دوو رایان هه بوو: تیان دا کهوتنه ده مه قالئ: ئه م نایه ته هاته خوارئ که ده فرموی: ﴿فما لكم في المنافقين فتنين والله اركسهم﴾ نه وه چی به بۆ ئیوه؟ نه ی موسولمانینه! چیتان لئ قهوماوه؟ دوو هه لوستان و راتان بهرامبر به کوفری دوو پوه کان هیه، خو به لگهی کوفر و خودانه ناسینیان روون و ناشکرایه، نه وه چیتانه ده باره یان بوون به دوو کۆمه ل کۆمه لیکتان پاکانه یان بۆ ده کهن و شایه دی خیر و باشه یان بۆ ده ده ن وه کۆمه لیکیشان تانه یان لئ ده ده ن و شایه دی نه وه یان له سه ر ده ده ن که کافر! ئه م دوو به ره کی به چی به کهوتنه نیتانه وه؟ خو نه وانه به ناشکرا کوفره که یان دیاره، خودا له رینگای حق لایدان و خستو نیه گومرایی به وه نه وانه به هژی یاخی بوون و سه رپیچی کردنی نامۆزگاری پیغه مبر و شوین کهوتنیان بۆ رتبازی به تال و هیچ و پوچ و دژایه تی کردنیان بۆ موسولمانان و پیلان گیتان لییان و خۆپاشدان و کوچ نه کردنیان بۆ مه دینه ده لئی له سه ر روو به کیشیان ده کهن و سه ر شوپ و ریسواو به د سه رووشتن... وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فرموی: ﴿افمن يمشي مكبا على وجهه اهدى امن يمشي سويا على سراط مستقيم﴾ الملك/ ۲۲ واته: نه وانه به هژی هه لگهرا نه وه یان له ریزی موسولمانان و په یوه ندی کر دنیان به سوپای کوفره وه، فیل کردنیان له پیغه مبر ۱۰۰ حوکی کافریان به سه ردا ده درئ و له ریزی موسولمانان حساب نا کرین ﴿اتريدون ان تهدوا من اضل الله؟﴾ نایا ده تانه وی ته فسیری رهوان

نهوانه بگپنهوه بۆ سدرشه قامه ریگای ئیسلام؟ له کاتیکه نهوانه به نه نقهست و به دهستی خۆیان خۆیان گومرا کردوه، «ومن یضلل الله فلن تجد له سبیلاً» که سیک خودا به هۆی کردهوه و هه لوستی خۆی ریگای لئ هون بکاو گومرا بووی، تازه نایه تهوه سهر ریبازی ئیسلام و ریگای هیدایهت نادۆزنهوه و که سیشیان دهست ناکهوی له گومراییه رزگاریان بکا، چونکه ریگای حهق ناشکراو نمایانه، پابه ند بوونه به پرۆگرامی سرووشت و رینومایی کردنی عهقلی تهواو و کامل و بیر کردنهوهی زانستی و بی لایهن و حهق خوازی، دهی که نهوان نهوه هۆیانه به کار نههینن و پابه ند نهبن پێیانهوه هه رگیز له گومراییه رزگاریان نابێ.

نه مچار په ره رده گار هه ئوستیکی تریان روون ده کاته. نه ویش نه وهیه

﴿ودوا لو تکفرون کما کفروا فتکونون سواء﴾ ناواته خوازی نهوهن که ئیوهش گومرا ببن و سهرتان لئ بشیوی و بچنه خاندی نهوانهوه له کوفرو بیدینی دا یه کسان ببن و نایینی ئیسلام له ناو بچن، نه م ناواته شیان له وه وهیه: که زۆر رقیان لیتانه و دۆژمنی بابه کوشته تانن و به تهواو هتیش له گومراییه و کوفردا رۆچوون! نهوه هه ر به وه رازی نابن که بۆخۆیان کافرن و گومران ده یانهوی خه لکی تریش وه کوو خۆیان مال و یران بن! بۆیه په ره رده گار موسولمانانی ووریا کردهوه و ترساندن له فیل و ته له کهی نهوانه له ههول و تیکۆشانیان بۆ نهو کاره ناپه سه ند. ﴿فلا تتخذوا منهم اولیاء حتی یهاجروا فی سبیل الله﴾ که وایی تا له بیرویا وه یران دلنیا نهبن دۆستایه تیان له گه ل دا مه گرن، تا به لگهی بئ گومان و ساختان دهست نه کهوی له سهر موسولمانه تیان و کۆچ نه کهن بۆ مه دینه و بۆ خزمه تی ئیسلام لئ نه برین، ئیوه پێیان باوه مه کهن و هاوکارییان له گه ل دا مه کهن. ﴿فان تولوا فخذوهم واقتلوهم حیث وجدتموهم﴾ نه گه ر به ناشکرا پشتیان له نایین هه لکرد له پێناو نایینی خودا دا کۆچیان نه کرد بۆ مه دینه و له شوینی خۆیان مانده وه نهوه بیانگرن و لێیان بدهن و بیانکۆژن، له هه ر کات و

شونیتیک دهستان گیشتنی کویان لی مه‌کمن و دهستیان لی مه‌پارتیزن، له‌حه‌رم دا بن یان له ده‌روه‌ی حه‌رم بن، هیچ کارگیر و لیپرسراوه‌تیان مه‌ده‌نی و به‌سه‌ر کاروباری ده‌ولت دا ناگاداریان مه‌کمن ﴿ولا تتخذوا منهم ولیا ولا نصیرا﴾ مه‌یانکه‌نه یارمه‌تده‌ری خۆتان بۆ لیدانی دوژمنی تران؛ پشتیان پی مه‌به‌ستن و پروایان پی مه‌کمن! نه‌مجار په‌روه‌ردگار دوو‌جۆر ناده‌میزادی له‌وانه ئیستیشنا کردووه. فەرموی: ﴿إلا الذین یصلون إلی قوم بینکم و بینهم میثاق﴾

یه‌که‌م نه‌وانه‌ی په‌یوه‌ندیان به‌گرو و تاقمی‌که‌و هه‌یه، که‌له‌گه‌ل موسولمانان دا هاو‌په‌یمان و سوتند خۆرن! په‌نا دیننه به‌ر نه‌و که‌سانه‌ی له‌گه‌ل ئیوه‌دا عه‌ده‌و په‌یمانان هه‌یه، نه‌وانه حوکمیان وه‌کوو حوکمی په‌یمان له‌گه‌ل به‌ستوه‌کانتان، نه‌مه‌ش وه‌کوو نه‌و به‌ندانه وایه که‌له په‌یمان و ریک که‌وتنی حوده‌یبیه‌ دا هاتوو که‌ ده‌لی: (که‌سیک ده‌یه‌وئ بچیته‌ ناو په‌یمانی قور‌ه‌یشی‌یه‌کانه‌وه با بچی، که‌سیکیش ده‌یه‌وئ بچیته‌ ئیوه‌ په‌یمان و صول‌حی محمد و هاوه‌لانییه‌و با بچی!!).

نه‌بو به‌کری رازی ده‌لی: نه‌گه‌ر ئیمام په‌یمانیکی له‌ نیوان خۆی و کافران دا به‌ست هه‌ر که‌سیک په‌یوه‌ندی به‌وانه‌وه هه‌بی به‌ خزمایه‌تی یان به‌ هاو‌په‌یمانی و سوتند خواردن و یارمه‌تیده‌ر، نه‌و په‌یمانه «ه‌ی‌گریته‌وه، به‌لام نه‌گه‌ر وا نه‌بوو نای‌گریته‌وه، مه‌گه‌ر له‌ کاتی په‌یمان به‌ستنه‌که‌دا به‌ مه‌رجی دابنن! نه‌وه به‌گویره‌ی مه‌رجی ناو په‌یمانه‌که‌ ده‌یان‌گریته‌وه وه‌کوو چۆن هۆزی که‌نانه‌ چوونه ناو په‌یمانی قور‌ه‌یشی‌یه‌کانه‌وه.

﴿أو جاءوكم حصرت صدورهم أن یقاتلوکم أو یقاتلوا قومهم﴾

دوو‌ه: که‌س و تاقم و گرو‌ی بی لایه‌ن، نه‌وانه‌ی پییان ناخۆشه‌ شه‌رتان له‌گه‌ل بکه‌ن، بۆشیان نا‌کری یارمه‌تی ئیوه‌ به‌دن و له‌گه‌لتان دا شه‌ری دۆی نه‌وان بکه‌ن! واته: به‌گویره‌ی په‌یمان و به‌لین، شه‌ر له‌گه‌ل موسولمانان نا‌که‌ن له‌به‌ر په‌یوه‌ندی خزمایه‌تی و ره‌گه‌زایه‌تیوه‌ هۆزایه‌تیش شه‌ر له‌گه‌ل نه‌وان نا‌که‌ن عوزریان هه‌یه!!

نم دوو تاقمه به پیی نایه تی **﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يِقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ يَحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾** البقرة/ ۱۹۰ رهفتار و مامه له بیان له گهل ده کری، تا نهوان شهر له گهل موسولمانان نه کهن و ده ست درژی نه کهنه سهریان، نهوان شهریان له گهل ناکهن! نه مهش ره حمهت و به خششی خودایه، که ناشتی خستوته نیوانتانه وه وای کردووه دلی نهوانی له شهر کردن له گهل نیوه لاداو **﴿ولو شاء الله لسلطهم عليكم فلقاتلوکم﴾** نه گهر خودا بیویستایه به سهر نیوه دا زالی ده کردن و ناره زووی شهر و شهرخوازی ده خسته دلیانه وه نهوانیش پالیان ه دایه پال دوژمنه کانی ترتان و سهنگهریان لی ده گرتن **﴿فإن اعتزلوکم فلم یقاتلوکم﴾** جا نه گهر نهوانه و هی تری واش گژه گیر بوون و شهریان له گهل نه کردن **﴿والقوا إلیکم السلم﴾** دهستی ناشتییان بو درژی کردن و زیانیان پی نه ده گهیاندن نه وه **﴿فما جعل الله لکم علیهم سبیلاً﴾** نیوه بوتان نیه که شهریان له گهل دا بکهن، خودا ریگهی نه وه تان نادا که به ختو خوژیایی ده ست درژی بکهنه سهریان، هتا نهوان له سهر حالی خوژیان ناوا به گژه گیری بمرده و ام بن شهرتان له گهل نه کهن نیوهش نابی شهریان له گهل دا بکهن! بو نمونه کومه لیک له به نو هاشم رژی جهنگی به در له گهل کافره کان دا هاتبوون و ناماده ی شهره کesh بوون به لام به دلیان نه بوو، له ناخوه هاویهش کردنه کهیان لا ناخوش بوو، وه کوو عه بباس (مامی پیغه مبر) بویه که دواپی عه بباس گیرا، پیغه مبر فهرمانی کرد که نه یکوژن به لکو دیلی بکهن.

نه مجار پهره وردگار حوکمی کومه لیک تری کافر دیاری ده کا، که بهروالت هلویتستان وه کوو کومه لی پیشوو وایه، به لام له راستی دا نییبت و مده بستان جیاوازه و ده فهرموی: **﴿ستجدون آخرین یزیدون أن یامنوکم ویامنوا قومهم﴾** تاقم و کوپ و کومه لیک تریش هدن مونافیق و دوو پروون، لای پیغه مبر و هاوه لانی به روالهت لافی موسولمانیه تی لی ده دن، بو نه وه یاریزگاری له گیسان و مال و مندالی خوژیان بکهن، له ژیره وه له گهل کافره کان دان و چییان پی خوش بی

نموان نهوه ده‌کهن، کافره‌کان چ بپهرستن نهوه ده‌پهرستن، لای موسولمانه‌کان خودا پهرستن وه‌کی تریش خوا نمانسن. ﴿کَلِمَا رَدُّوْا اِلَى الْفِتْنَةِ اُرْکَسُوْا فِیْهَا﴾ همرکاتئ قه‌وم و هؤزه‌کانیان بانگیان بکه‌ن بؤ شهر کردن له‌گهل موسولمانان دا زوو ناماده‌باشی پیشان ده‌دن و پال له دشمن ده‌دن و دژی موسولمانان شهر ده‌کهن، له‌همور دوژمنیک دوژمن ترن.

زومه‌خشهری له تفسیری که‌شاف دا ده‌لئ مهبه‌ست به (الفتنة) هاوه‌ل په‌یدا کردنه بؤ خودا. واته: همر کاتیک بانکه بکرن بؤ شهریک په‌یدا کردن بؤ خودا یه‌کسر ده‌بنه موشریک و به ناشکرا ده‌چنه ریزی خودا نه‌ناسانه‌وه و کوفر و بیدینی خویان ده‌خنه روو! جا حوکی نه‌وانه ﴿فَاِنْ لَّمْ یَعْتَزْلُوْکُمْ﴾ نه‌گهر وازیان له هه‌لوستی دوژمنکاری و دژایه‌تی نه‌هیناو گۆشه‌گیر نه‌بوون ﴿وَلِیَقْلُوْا اِلَیْکُمُ السَّلَامُ﴾ ده‌ستی ناشتیان بؤ دریو نه‌کردن و، به ملکه‌چی ناشتیان نه‌خسته روو ﴿وَلِیَقْلُوْا اَیْدِیْهِمْ﴾ ده‌ستیان له‌شهر کردن نه‌کیشایه‌وه و ههر سوور بوون له‌سهر جه‌نک کردن له‌گهل‌تان نه‌وه ﴿فَخْذُوْهُمْ وَاَقْتُلُوْهُمْ حِیْثُ ثَقِفْتُمُوْهُمْ﴾ بیانگرن، لییان بده‌ن، بیانکوژن، له‌ههر شوینیک ده‌ستان که‌وتن، ده‌ستیان لئ م‌پاریزن و کوژان لئ مه‌که‌نه‌وه ﴿وَاَوَلْتُکُمْ﴾ نه‌وانه‌ی هه‌لوستیان ناوا دوژمنکاری و دوورویی و بی واده‌یی و به‌لین شکینی و دژایه‌تی کردنی ئیسلامه ﴿جَعَلْنَا لَکُمْ عَلَیْهِمْ سُلْطٰنًا مِّیْنًا﴾ گتپرومانه بؤ ئیوه به‌سهریانه‌وه به‌لگه‌ی به‌هیز و ناشکرا، به‌هانه‌ی ره‌واتان به‌ده‌سته‌وه‌یه بؤ کوشتن و برین و گرتیان.

ماموستا سید قطب لیره‌دا ده‌فرموی: (نا به‌م شیوه‌یه لاپه‌ریه‌ک له هه‌لوستی نه‌گوژی ئیسلام ده‌بینین سوور بوونی له‌سهر به‌ره‌نگاری کردن و به‌گۆا چوونه‌وه، وێپای لی‌بووردن و چاوپۆشی کردن ده‌سته ملان ده‌بی! به‌ره‌نگاری بوونه‌وه له‌ شوینی خۆیداو، چاوپۆشی کردن له‌ کاتی خۆی دا! چۆنیه‌تی بارودۆخ و چۆنیه‌تی ره‌ووداوه‌کان ده‌ستیشانی یه‌کیک له‌م هه‌لوستانه‌ ده‌کا، راناندنی ئه‌م دووجۆره هه‌لوسته به‌و شیوه‌یه هاو‌کیشه‌یه‌ک له‌ هه‌ستی موسولمان دا ده‌خولقیینی،

هەروەھا هاوسەنگى و بەرامبەرىيەك لىە ياساى ئىسلام دا ■ چەسپىتىنى، ميانە
پەوى دروست دەكا، رىبازى راست دەست نىشان دەكاو دەيەوى ئادەمىزاد لەو
شەقامە رىيە لانەدەن.

جا كاتىك كۆمەلىك بىن زىادە رەوى بىكەن و هەموو كارتىكى ئىسلامى
سەرپەقەنە نەجام بەدەن، لىە هەموو شتىك دا لىە هەموو كات و شوئىتىك دا
توندرەوو سەرپەق و سەرگەش بىن، ئەو رەنگدانەوئى ئىسلام نىو ئەوانە ناشى
بكرىن بە نمونەى ئىسلام! لىە هەمان كات دا ئەگەر لەبەرامبەر ئەم جورە
گروھانەدا كە توندرەون تاقم و گروپەكى تر هەبىن نەرم پەو بىن بە پىچەوانە بىر
بىكەنەو پىيان وابى ئىسلام هەموو چاوپۆشى و لىبورردن و نەرم و نىيانىيە پاساو بۆ
جىهاد لىە ئىسلام دا بىننەو بىانەوى بەم هەلوئىستە نەرم و نىانەيان داکۆكى لىە
ئىسلام بىكەن، وەكوو بلىئى ئىسلام خراپىتە قەفەزى تۆمەتەو ئەوانىش پارىزەرن و
داكۆكى لىە دەكەن، ئەوانەى كەوا دەيانەوى وای نىشان بەدەن كە هەموو هەلوئىست
و هەلس و كەوتىكى ئىسلام و موسولمانان چاوپۆشى و لىبورردن و نەرم و نىيانى و
ناشتى و ناشتى خوازى بى، تەنانت گوايە كە ئىسلام جىهادى داناو هەر بۆ
ئەوئە بەرگى لىە نىشتىمانى موسولمانان بىكاو بەس، ئەمانە بەهەلە دا چوون؛
ئىسلام لىە هەموو شتىك دا ميانپەو و ميانەكارە، نە ئەوئە ووشكە بشكى نە
ئەوئە تەرە بگوشى، ئىسلام بەرنامەو بىروباوەرە، داکۆكى لىە نازادىي بانگەوازى
ئىسلامى دەكا، لىە هەموو گۆشەيەكى سەر رووى زەوى بەبى كۆسپ، لەمپەر =
(حدود قىود و سدود). ئەمانەيش لىە ئىسلام دا هەن، ئىسلام دەيەوى ئەمەن و
ناسايىش بەرقرار بى لىە هەموو كون و قوزنىتىكى جىهان دا بۆ هەر كەستىك بىەوى
كە ئىسلام بىكەتە بىروباوەرە و پەرگراسى خۆى. ئەوانەى پىيان وايە كە ئىسلام بىرتى
نىە لىە دابىن كردنى نازادى بۆ بىروباوەرى ئىسلامى. هەلدان بۆ رامالين ولابردنى
هەر رىگرىك بىتە كۆسپ و تەگەرە لەبەردەم بىلاو بوونەوئى ئايىنى خودادا،
ئەوانەى، پىيان وايە كە ئىسلام هەر بىرتىيە لىە كوشتن و بىرسن و شەر و تالان و

داگیر کردن، نهوانه‌ی پتیا وایه: که نیسلام بریتی‌یه له په‌یوه‌ندی نیتوان خوداو به‌نده‌و به‌س! چ کاریکی به‌سهر لایه‌نه‌کانی تری ژیا‌نه‌وه نییه، نهوانه هه‌ردوو لایان به‌باشی له نیسلام حالی نه‌بوون، له مه‌نه‌جی خودا نه‌گه‌یشتوون به‌موسولمانی داناو زانا حسیب ناکرین).

له‌وه‌پیش باسی حوکی شه‌پر کردن له‌گه‌ل دو‌وپروه‌کانی کرد، حوکی نه‌وانه‌شی روون کرده‌و» که له‌گه‌ل موسولمانان دا په‌یمان ده‌به‌ستن و که‌چی پا‌به‌ندی نابن و یارمه‌تی دوژمنی نیسلام ده‌ده‌ن؛ حوکی هه‌ر چوار تاقم و گرو‌ه‌کانی روون کرده‌وه، باسی که‌سانیکی کرد که کوشتن و له‌ناو بردنیا‌ن ره‌وایه شه‌پر کردن و جه‌نگان له‌دژیا‌ن غه‌زایه! ئه‌مجار دیته‌ سه‌ر باس کردنی کۆمه‌لیک که به‌هیچ جو‌ری کوشتنیا‌ن دروست نیه، نه‌به‌نه‌نقه‌ست و نه‌به‌ه‌له، جائه‌و گرا‌ه و تاقمه‌ موسولمان بن‌یا‌ن پیمانداری به‌لین پیدراو بن.

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَاً وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً فَتَحْرِيرُ
 رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَّةٌ مُسْلَمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَّدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ
 لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ
 مِيثَاقٌ فَدِيَّةٌ مُسْلَمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ
 فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِنَ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٩٢﴾
 وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٣﴾

ئیسو جهریر له عیگریموه ده گپرتیموه ده لی: حاریشی کوری یه زید له
 تایه فدی بهنو عامر له گدل نهبو جههل، عدیاشی کوری نهبو ره بیعهیان نازار ده دا
 له سهر نهوهی موسولمان بووبوو! پاشان حاریش خودا دلی نهرم کرد و کۆچی کرد بو
 مه دینه بو خزمهت پیغه مبه و پدیوهندی کره به موسولمانانهوه له ریگای چوون
 بو مه دینه دا له شوینیک که پیی ده لین (الحره) تووشی عدیاش بوو، عدیاش
 به بی سئ و دوو لیکردن به شمشیر په لاماری داو کوشتی، وای زانی ههر به کافری
 ماوه نهوه: پاشان عدیاش هاته خزمهت پیغه مبه و رووداوه که ی بو گپرایه وه..
 ئیتر په روهردگار نهم نایه تهی ناره خواری که ده فهرموئ: ﴿وما کان لمؤمن أن
 یقتل مؤمناً إلا خطاً﴾ رهوا نیه و ناگونجی به هیچ جوریک ریگا نادری و نه دراوه
 که موسولمان موسولمان بکوژی! چونکه پدیوهندی موسولمان به موسولمان

پدیوهندی برایتی و روحیه، پیوهندی عه قیده و هه لویست و مه بهسته! کهوایی
 زور ناسرووشتییه، زور نه گونجاو و نارواهیه، تاوانیکی گه وره و دهست دریتییه کی
 بی وینهیه، که موسولمان موسولمان بکوژی! مه گهر به هه له موسولمانیک
 موسولمانیکی له دهست بکوژی، کوشتنی به هه له نهوویه بکوژی نه و کرده ویهی
 که سهرده کیشی بو کوشتنه که به نهقهست نهیکاو مه بهستی نه بی، یان مه بهستی
 به کرده ویه که کوشتنی کوژراوه که نه بی یان مه بهستی به کره ویه که گیان له دهست
 دانی ناده میزاد نه بی نهو له حاله نه دا نه گهر یه کینک یه کینکی له دهست کوژرا به
 بکوژی به نهقهست دانانری، حوکیکی تایبه تی هیه لهو به ولایه باس ده کری:
 کوشتنی ناده میزاد تاوانیکی فره گه وره یه مال ویرانکهری دونیاو قیامه ته و پاساو
 دانه ویه نیه، سزای به نیشی دوزه خی له سهره. خودا ده فهرموی: **﴿وَمَنْ قَتَلَ نَفْسًا
 بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا﴾** المائدة/۳۲.

بوخاری و موسلیم هه دیسیکیان له نیبنو مه سهووده ویه ریوایهت کردوه
 ده لی: پیغه مبهر **■** فهرمویه تی: ((لایحل دم امرئ مسلم یشهد أن لا إله إلا
 الله، وأنی رسول الله إلا بإحدى ثلاث: النفس بالنفس، والثيب الزاني،
 والتارك المفاقر للجماعة))، واته: ههر موسولمانی شایه تمان بهینی و بلئ:
 أشهد أن لا إله إلا الله، وأشهد أن محمداً رسول الله: به دل باوهریم هیه و به زمان
 ده لیم و شایه تی ده ده م که ههر خودا خودایه و بهس، خودای تر نیه، موحه مبه دی
 کوپی عه بدوللایش پیغه مبهری ره وانه کراوی خودایه، نیتر خوینی نه و که سه
 حرامه و به هیج شیوه یی خوینی به کهس ره و نابئ، مه گهر له یه کئی له م کاتانه دا:
 بیتوه پیای داوین پیس بی، یا خود بیتوه ژنی داوین پیس بی. یا که سی به نارواه
 که سی بکوژی، یا له نایینی خوی وهر گه رابی و له کومه له ی موسولمانان
 تهرابووی. شهیخان گپراویانه ته ویه.

که سیکن یه کئی له م سی تاوانه یا زیاتر بکا، شیاوی له ناو بردنه، به لام جگه
 له میری موسولمانان و جیگری نه و که سی تر بو نیه تاوانبار بکوژنه ویه!

ئیبینو ماجه له ئیبینو عومره وه ده گێرتسه وه: ده لئ: پیغه مبه ر ﴿فَرَمَوِی: ((من اعان علی قتل مسلم بشرط کلمه، جاء یوم القیامة مکتوب بین عینه آیس من رحمة الله)) واته: هه ر که سێ کۆمه کی بکا له سه ر کوشتنی موسولمانی به نا په وا با به نیو وشه یش بی، رۆژی قیامه ت که ده چئ بۆ مه یدانی خودا بۆ پرسینه وه: له ناو چاوانی نووسراوه: نا هومید له ره حمه تی خودا. به یه ه قی له به پای کورپی عازبه وه ده گێرتسه وه ده لئ: پیغه مبه ر ﴿فَرَمَوِی: ((لِزوال الدنيا اھون عند الله من قتل مؤمن)) تاج ۳/ لا- ۲۰۲ جا (ومن) نه گه ر موسولمانیک نه و کاره ساته ی له ده ست قه وما ﴿قتل مؤمنا خطا﴾ موسولمانیکی به هه له کوشت ﴿فتحیر رقبة مؤمنة ودية مسلمة إلى أهله﴾ نه بی کۆیله یه ک نیرینه بی یان میینه - ئازاد بکا و خوینیش بدا به که س و کاری کورزاو.

واته: سزای کوشتنی به هه له دوو شته: یه که م ده بی کۆیله یه کی موسولمان ئازاد بکا. دووم خوین و به هاش بدا به که س و کاری کورزاو! هۆی سزای بکوژی به هه له نه وه یه هه رچه ند به نه نقه ست کابرای نه کوشتوه به لام له که مته رخمی و ته قصیر خالی نیه! زیده په وی له کرده وه که ی دا هه یه، چونکه نه گه ر دوور بی نی بگردایه و له شته که به په له نه بوایه نه وه له یه نه ده کرد. کۆیله ئازاد کردنه که بۆ که فاره ت قه ره بووی نه و گونا هه گه ره یه یه که له ده ستی قه وما وه به شیکه له ته وه که ی له لای خودا، په یه ون دی به مافی خوین په سه کانه و نیه! خوینه که ش بۆ دل دانه وه ی که س و کاری کورزا وه که و پرکردنه وه ی نه و که لینیه که تی یان که وتوه، نه ندازه که شی وه که و له فهرموده ی پیغه مبه ردا ﴿هاتوه سه د وو شتره خوینی ئافره تیش نیوه ی خوینی پیاهه.

نه گه ر بکوژ خاوه نی وو شتر نه بوو، ده بی هه زار دیناری زی پ یان ده هه زار دیناری زیو بدا نه مه لای نه بو حه نیفه وایه به لام جه ما وه ی زانیانی شه رع ده فهرموون: دوازه هه زار دیره می زیوه. نیمامی شافیعی ده فهرموئ له هه موو

حالیکه دا خوینی پیاو سهد و شتره یان بهای سهد و شتره، جا چه ندی گرتەو له زیر و زیو دا ده بی بیدا. چۆنیه تی و شتره کان و شیوه ی ته سلیم کردن و رای شاره زایانی شمرع لهم باره وه له کتیه به شمرعی به کان دا روون کراوه ته وه به پیوستم نه زانی نهو رایانه راگیزی تیره بکه م.

به هیچ شیوه یه ک بکوژ له خوین پیدانه که عه فوو نا کرئ ﴿إِلَّا أَنْ يَصْدُقُوا﴾ مه گهر کهس و کاری کوژراو بکوژ عه فوو بکه م و گهر دنی نازاد بکه م، نهو کاته له سهری لاده چی چونکه نهو خوینه بۆیه پیوست کراوه بۆ دلدانه وه ی نهوان و که لین پرکردنه وه ی کوژراو بۆ نه وه ی دوژمنایه تی نه که ویتته نیوان کهس و کاری کوژراو و بکوژ وه، نه گهر کهس و کاری کوژراو بۆ خۆیان عه فوو ی بکه م و وازی لی بیتن ده سه لات و سه لایه تی خۆیان! پهروه ردگار شه لیبوور د نه ی ناو ناوه (تصدق) و خیر و چاکه بۆ شیرین کردنی نهو کاره لای کهس و کاری کوژراو و هه لانیان بۆ لیبووردن!!

جا ﴿إِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُمْ مُؤْمِنٌ﴾ نه گهر نهو کوژراوه له خیل و هۆزیک ی دوژمن بوو، کوژراوه که بۆ خۆی موسولمان بوو، وه کوو حاریشی کوپی بهزید که له هۆزی قوره یش بوو نهوانیش دوژمنی پیغه مبه ر و موسولمانان بوون، موسولمانه کان له حاله تی حه رب دا بوون له گه لیاندا، موسولمانه کانیش به وه یان نه زانیبوو که کوژراوه که موسولمان بووه چونکه کۆچی نه کردبوو، که کۆچی کرد له ریکا عه ییاش وایزانیبوو هه ر له سهر بیرویا وه پی بته پرستی یه و کوشتی؛ وه کوو له وه پیش باس کرا. ههروه ها هه ر که سیك له ولاتی کوفردا بی و تیمانی هه بی و نهو کاته ی که موسولمانان ده یکوژن نه زانن که موسولمان بووه نه وه خوینی نیه و هیچ نادری به کهس و کاری کوژراو، به لام ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ﴾ پیوسته بکوژ کۆیله یه کی موسولمان نازاد بکا بۆ که فاره تی گونا هه که ی. به لام ﴿وَإِنْ كَانَ مِنَ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِثَاقٌ﴾ نه گهر کوژراوه که له خیل و هۆزیک بوو، له نیوان تیه وه نهوان دا په یمان و به لین هه بوو کهس و کاره که ی نه هلی زیمه بوون، یان ناگر

پدرست و حدیری بوون به‌لام ناگر به‌ست هه‌بوو له نیتوان شه‌وان و موسولمانان دا شه‌وه ﴿فدية مسلمة إلى أهله﴾ ده‌بی خونی کوژراوه‌که بدهن به‌کس و کاری، جا کوژراوه‌که بو خوی کافر بی یان موسولمان بی ده‌بی بکوژ خوی، یا خرمه‌کانی به‌پی‌ی جوړی کوشتنه‌که خونی ته‌واو بدهن به‌کس و کاری کوژراوه‌که، وپرای شه‌وه‌ش ﴿وتحرير رقبة مؤمنة﴾ ده‌بی بکوژ کۆیله‌یه‌کی موسولمانیش نازاد بکا... شه‌مه رای شه‌بو حدیفیه، به‌لگه له‌سه‌ر شه‌مه زاهیری نایه‌ته‌که‌یه ۱۱ ره‌باری شه‌وانه‌ی که په‌یمان و به‌لینیان له‌گه‌ل موسولمانان دا هیه، هه‌روه‌ها چونکه له تۆله‌ی کوشتنه‌وه‌دا یه‌کسانی ده‌خری له نیتوان موسولمان و ذیممی‌دا، که‌وابی له خوینیش دا به‌یه‌ک چاو سه‌یر ده‌کړی.

نیمامی مالیک ده‌فهرموئ: خونی کوژراوی په‌یمان پی دراو نیوه‌ی خونی موسولمانه، جا کوژرانه‌که به‌ته‌نقه‌ست یان به‌هه‌له‌بی، به‌لگه‌شی شه‌مه حدیفیه که ته‌حمده و تیرمزی ریوایسه‌تیاں کردوه، ده‌لین ۱۱ پیغه‌مبه‌ر ﷺ فهرمویه‌تی ((خونی کافر نیوه‌ی خونی موسولمانه)).

هه‌روه‌ها عه‌مری کوړی شوعیب له باوکیسه‌وه له باپیریوه ده‌گیرته‌وه ده‌لی: خون له‌سه‌رده‌می پیغه‌مبه‌ردا هه‌شت سه‌د دیناری زیر بوو، هه‌شت سه‌د هزار دیره‌می زیو بوو، خونی خاوه‌ن نامه‌کان (أهل الکتاب) نیوه‌ی خونی موسولمان بوو، ده‌لی: به‌و شپوه‌یه بوو، تا عومهر ﷺ کرا به‌جینشین، نیتر وتاریکی بو خه‌لکه‌که دا وتی: وشر گران بوو، نه‌مجار شه‌ندازه‌ی خونی به‌پاره‌ی زیو کرده دوازه‌ه هزار دیره‌م، به‌پاره‌ی زیر کردی به‌هزار دینار، به‌ره‌شه ولاغ کردی به‌دووسه‌د گاو مانگا ۱۱ به‌مه‌ر و بز کردی به‌دووسه‌د مه‌ر و بز، له‌سه‌ر شه‌وانه‌ی بازرگان و سه‌ودا و مامه‌له‌یان به‌کوتال و جل ۱۱ به‌رگه ۱۱ دوو سه‌د قات جله، به‌لام خونی خاوه‌ن نامه‌کانی وه‌ک خوی هیشته‌وه، خاوه‌نی سوننه‌کان (أصحاب السنن) له پیغه‌مبه‌روه ۱۱ فهرمووده‌یه کیان ریوایه‌ت کردوه که خونی په‌یمان پی دراو (معاهد) نیوه‌ی خونی موسولمانه.

له ئیمامی نه حمه ده وه ده گپړنه وه که فمرمویه تی: خوینی په یمان پی دراو وه کوو خوینی موسولمان وایه، نه گمر به نه نقه ست کوژا نه گینا نیویه، شافیهی ده فمرموی: خوینی په یمان پی دراو سییه کی خوینی موسولمانه، کوژانه که به هله بی یان به نه نقه ست بی، چونکه نه مه که مترین نه ندازه یه که له م مه سه لیه دا گوترا بی! هرو ه ها چونکه عومر خوینی (معاهدی) به چواره ه هزار دیرهم قبلاند، نه وه ش ده کاته سییه کی خوینی موسولمانان.

خوینی کوژا وه که میراتگره کانی وری ده گرن، که وهرگیرا وه کوو میرات مامه لیه له گهل دا ده کړی، پیش ه موو شتیک نه گمر کوژا و قمرزدار بوو قمرزه کانی لی ده دریمه وه، وه سیه تنامه کانی لی جی به جی ده کړی، چی مایه وه به سمر میراتگره کانی دا دابه ش ده کړی!

ده گپړنه وه ده لین: نافرته تیک هاته خزمه ت ئیمامی عومر داوای به شی خوی کر. له خوینی میړده که ی، عومر وتی و ایزانم تو هیچت بهر ناکه وی، خوین بو نه وانه یه که خزمانی باوانن و خوینی بو ده دن واته: نه گمر نهو پی او کی له دست دا به هله بکوژایه کی خویندکه ی بو ده داو به (عاقلة) حسیب ده کړی نه وه ش نیستا خوینه که ی ودره گری!

نیتړ نه وه بوو بری له هاو ه لان شایه تی بیان دا که پیغه مبر. فمرمانی پی کردوون که زن له خوینی میړدی به شی بدری، نه مجار عومر برپاری دا که به شی بدری! (فمن لم یجد فصیام شهرین متتابعین) که سیک کزیله ی ده ست نه کهوت به م جوړه کزیله همر نه مابوو، کزیله یی بنه بر بوو بوو به کوو سهرده می نیستا که سهرده می مافی موفه و گوايه له سهرانسه ری جیهان دا کزیلايه تی و به کزیله کردن قه ده غه یه، یان ده سه لات و دارایی نه بوو بنده نازاد بکا، نه و ده بی دوو مانک به بی ناو ه ند تی خستن به روژوو بی (توبه من الله) په روه ر. گار، نه م یاسایه ی بو داناون کردویه تی به تویه لی قبول کردن بو تان و ره حمه ت و به زه یی و پاک کردنه وی دل و دروونتان له ناکام و نه نجامی که متمرخه می و گوی پی نه دان و که م تی فکرینتان که سمری کیشا به وه دی هاتی تاوانی ناده می زاد کوشتن

به‌هله ﴿وكان الله عليما﴾ په‌روه‌دگار هم‌وو کات ناگاداره به‌سهر نیاز و هه‌ست و خواستی دل و ده‌روون داو ده‌زانی به‌چی له چلکی تاوان پاک ده‌بیته‌وه، ده‌زانی که بکوژی به‌هله ده‌ستی نه‌نقه‌ستی له تاوانه‌که‌دا نیه، بویه، تۆله‌ی کوشتنه‌وه‌ی له‌سهر دانه‌ناوه ﴿حکیم﴾ داناو حکیمه له دانانی شهریه‌ت و یاسادا، بیگومان دیاری کردنی خوین له کوژانی به‌هله دا بۆ که‌لین پسر کردنه‌وه‌ی نه‌په‌سهری حیکمه‌ت و به‌رژه‌وه‌ندی تیدایه بۆ که‌س و کاری کوژاو و بۆ بکوژیش.

﴿ومن یقتل مؤمنا متعمدا فجزاؤه جهنم خالدا فیها﴾ که‌سیک به نه‌نقه‌ست موسولمانیک بکوژی سزای تاوانی نه‌و کوشتنه‌ی شاگری دۆزه‌خه‌و هه‌تا هه‌تایه، یان (ماوه‌یه‌کی دوور و درێژ) تیدایه ده‌مینیته‌وه، ﴿و غضب الله علیه ولعنه وأعد له عذابا عظیما﴾ خودا خه‌شم و غه‌زه‌بی لی‌یه‌تی و تۆله‌ی نه‌و تاوانه‌گه‌وره‌ی لی ده‌ستینی و ریسوای ده‌کاو له ره‌حه‌مت و به‌زه‌یی خۆی دووری ده‌خاته‌وه و نه‌فرینی لی ده‌کاو سزای گه‌وره‌و به‌ ئیشی بۆ داناوه. نایا تۆیه‌ی بکوژی به نه‌نقه‌ست وهرده‌گیری؟؟

ئیبینو عه‌بباس وکۆمه‌لی له‌ هاوه‌لان و چینی دوا نه‌وان (تابعین) پیتیان وایه بکوژی به نه‌نقه‌ست تۆیه‌ی لی وهرناگیری! به‌لگه‌یان چهند ده‌دیسپکه که باس له گه‌وره‌یی و به‌سامی نه‌م تاوانه ده‌که‌ن! «ه‌کوو نه‌و ده‌دیان‌ه‌ی که له ئیبینو عومهر و به‌رانی کوری عازیب گیردراونه‌ته‌وه، له‌وه‌و پیش نووسیمان!

تاوانی بکوژ له‌م حاله‌دا جوداوازی هه‌یه له‌گه‌ل که‌سیک تۆیه له‌ شیرک ده‌کا هاوکات له‌گه‌ل موشریکی‌یه‌که‌ی دا ناده‌میزادیشی کوشتووه و زیناشی کردووه که‌چی تۆیه‌ی لی وهرده‌گیری چونکه نه‌و کاته به‌روای به‌ شهریه‌ت و یاسایه‌ک نه‌بووه که نه‌م شتانه حه‌رام بکا، جۆره عوزر و بیانویه‌کی هه‌یه.. هه‌روه‌ها ریگه نه‌گرتن له تۆیه‌ی هاویه‌ش په‌یدا که‌ران هه‌لنان و ریخۆش کردنی تیدایه بۆ موسولمان بوون. به‌لام موسولمانیک هه‌لسی به نه‌نقه‌ست پیاویک بکوژی و بزانی

که ناده میزاد کوشتن حرامه وله گهل نه وه شا نهو تاوانه نه نجام بدا، نهوا هیج عوزری نیهو تویه لی وه رنا گیرئ!

زۆریه ی زانایانی نیسلام له سه ر نه وه ن که بکوژی به نه نقه ست تویه لی وه رده گیرئ، چونکه پهروه ردگار ده فمرموی: ﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ ۖ تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ﴾ الزمر/۵۳ نه مه ش شتیکی گشتی یهو هه موو تاوانیک ده گریته وه، کوفر، شیرک، گومان، دوو پرووی، کوشتن هه رکه سی تویه بکا خودا نه گه ر بیهوی- تویه لی وه رده گری ته نه ا یه ک تاوانی لاداو وه فمرمویه تی ﴿إِنَّ اللَّهَ ۖ يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ النساء/۸ نایه ته که نه وه ده گه یه نی که جگه له شیرک پهروه ردگار نه گه ر بیهوی له هه موو گونا هیک خوش ده بی!

له بوخاری و موسلیم دا سه رگوزشته ی کابرای به نو نیسرائیلی هه یه که سه د که سی کوشتوو دوا ی پرسیاری له زانایه کی نایینی کردبوو، شاخو ریگای تویه ی هه یه یان نا؟ زاناکه پی ی گوتبوو هیج شتیکی ریگای تویه لی نه نا گری، نه مجار پی ی گوتبوو بچو بو فلان شار له وی خوا په رستی بکه، نه ویش به ره وه نه وی کهوتبووه ری، له ریگا مردبوو فریشته ی ره حه مت ده یخه نه نامیزی خو یانه وه! واته دوا ی نه وه ی به نه نقه ست سه د که سی کوشتوو که تویه ی کرد خودا تویه لی قبول کرد، ده ی که نه مه بو کابرایه کی به نو نیسرائیل بی، بو ئومه تی پیغه مبه ری ناخر زه مان زیاتر جیگای ئومیده، چونکه نایینی نیسلام نایینی ناسانکاری و میانپه وی و چاپووشی و لیبوورده. ههروه ها چونکه تاوانی کوفر زور سه ته مته ره له تاوانی کوشتن، ده ی که تویه له کوفر وه ریگیرئ ده بی له کوشتن باشت وه ریگیرئ! زیاد له وه ش نایه تی قورئان به ئاشکرا نهو ده گه یه نی که تویه ی بکوژ وه رده گیرئ وه ده فمرموی: ﴿وَالَّذِينَ ۖ يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ، وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا﴾

الفرقان/۶۸-۷۰

بۆ وه لامي نایه تی ﴿ومن یقتل مؤمنا متعمدا﴾ نه بو هورهیره و کۆمه لیک له زانایانی سه لهف ده فهرموون: مه به ست له م نایه ته سزای ره وای بکوژ نه مه یه که له م نایه ته ده ست نیشان کراوه، به لام مه رج نییه و فهرز نییه که جی به جی بکری، واده بی بکوژ تهویه ده کا کاری چاکه ده کا خودا به هۆی نه وه وه کاری بۆ ئاسان ده کا، ده نا نه م سزا دیاری کراوه ی به سه ردا ده چه سپی.

زۆریه ی زانایان ده فهرمون: کاتی که بکوژ له دۆزه خ دا هه تا هه تایه ده مینیتیه و که هه یج کرده وه یه کی باشی نه بی رزگاری بکا! که وایی بکوژ هه تا هه تایه له دۆزه خ ناهیلدریتیه وه به لکو مه به ست به ﴿خالدا فیها﴾ ما وه یه کی دوور و دریوه، فهرموده ی پیغه مبه ریش به ته و اتور گه یشتوون که فهرمویه تی: ((يُخْرَجُ مِنَ النَّارِ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ أَدْنَىٰ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ مِنَ الْإِيمَانِ)) عی کریمه و نینو جو ره یج ده لین: حوکمی نایه ته که بۆ بکوژی که کوشتنی موسولمانی لا ره وای. ته نانه ت وشه ی (متعمدا) یان به (مستحلا) راقه کردوو (مستحلا) واته: کوشتنی به ناهه ق به پروا بزانی.

ئیمامی رازی ده فهرمو ی: نه م نایه ته له دوو شوین دا ته رخان (تخصیص) کراوه، واته: حوکمه گشتی به که ی تایه ت کراوه: یه که میان: بکوژ به نه نقه ست بکوژیتیه و له تۆله ی کوژرای خۆی دا، نه مه گهر چی کوشتنی به نه نقه ست به لام ده ست دریژی تیا نییه، بکوژ به هه ق کوژراوه نه ک به ناهه ق. دووه م: که سی که سی به ناهه ق بکوژی، به لام دوا یی تهویه ی لی بکا. ده ی کاتی به م دوو شیویه مانای گشتی نایه ته که تخصیص رووی تی کرد، هه ل ده گری به چه ندین شیویه تریش نایه ته که ته رخان و (تخصیص) بکری، وه ک کاتی لی بووردنی خوین ره سه کان، که واته: مه رج نییه هه موو کاتی بکوژ هه تا هه تایه له دۆزه خ دا بمینیتیه وه، نه مه ش فهرموده ی خودای گه وه یه که ده فهرمو ی: ﴿وَيُفَضِّرُ مَا دُونَ ذَلِكَ مِنَ

یشاء﴾ النساء/ ۴۸

سوور بوون له سه ر ناشتی ۱۱ پابه ند بوون به حوکه کانی خودا
يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ
أَلْقَى إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِندَ
اللَّهِ مَغَانِمٌ كَثِيرَةٌ كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا إِنَّ اللَّهَ
كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٩٤﴾

نه مجار بو پاريزگار کردنی گيانی شاده ميزادان و بو پالفته کردنی دل و
دهروونی جهنگاوهرانی موسولمان پهروهردگار فرمان ده کا به موسولمانان که همر
کاتی چوونه دهرهوه بو غهزا کردن له سهره تاوه و دهبی تيفکرين و وورد بوونهوه کهس
نه کوژن همرکهسی به زویان شایهت و نیمانی هیئا دهبی خوین و مالی پاريزراو
بی،، فرمانوی: ﴿يا ايها الذين آمنوا اذا ضربتم في سبيل الله فتبينوا﴾ ريوایهت و
سه گوزشتهی زور دهرارهی هاتنه خوارهوهی نه م نایه ته هاتون پوخته کهیان شهویه:
که مه فره زیه که کومه لیک له جهنگاوهرانی نیسلام تووشی پیاویک ده بن مهر و
مالاتی پی دهبی و خزم و کهس و کاری شه ناوچهیه چول ده کهن کابرا پییسیان
ده لی: (السلام علیکم) واته: شهو پیشان ده دا که موسولمانه، به لام هه ندی له
جهنگاوهره کان پییان وابوو: نه م وشیه به فیل ده لی بو هه لئه تانندیان و بو
شهویه تهی خوی رزگار بکات، یه کیان په لاماری ده داو دهیکوژی مهر و ماله ته کهشی
ده که نه تالانی، که هاتنه شه شه میان بو پیغه مبه ر گیرایه شه نه م نایه ته هاته خواری
﴿يا ايها الذين آمنوا﴾ تهی شه که سانهی نیما تان هیئا شه و موسولمان بوون ﴿اذا
ضربتم في سبيل الله﴾ نه گهر رویشتن بو جهنگ له گهل دوژمنان له و ده شر و
هه ریمانهی تی ده جن، که سانیکتان بینی لییان که و تنه گومانه شه ناخو موسولمانه

یان نا؟ ناشتی خواجه یان شه‌رخواجه؟ (فتینوا) لیکۆلینه‌وه‌ی تیدا بکمن، هه‌ول
 بده‌ن بزائن چی‌یه‌و چی نیه، کئ‌یه‌و چ که‌سه، موسولمانه یان کافره؟ (ولا تقولوا
 لمن ألقى إليكم السلام لست مؤمناً) به‌و که‌سه مه‌لین که خۆی ته‌سلیمی ئیه
 کرد و سه‌لامی خوی لئ‌ی کردن و نه‌وه‌ی ده‌رخست که موسولمانه پی‌ی مه‌لین: تو
 موسولمان نی و به‌ فیل خۆت به‌ موسولمان نیشان ده‌ده‌ی! نه‌وه کاری ئیه، نیه،
 ئیه له‌سه‌رتانه کار به‌ ظاهری حالیان بکمن نه‌که بیانوویان پی‌ی بگرن به‌وه‌ش
 (تبتغون عرض الحياة الدنيا) بتانه‌وئ مال و سامانی دونیاتان ده‌ست که‌وئ!
 تالانی بگرن (فعند الله مغامم كثيرة) لای خودا رزق و رۆزی رۆروزه‌به‌نده هه‌یه،
 نیعمه‌ت و مال و سامانی بی‌ نه‌دازه‌ی هه‌یه گه‌نجینه‌ی ئاسمان و زه‌وی لای نه‌وه،
 هه‌ول بده‌ن به‌ریگه‌ی خودا په‌رستی به‌ده‌ستی بینن، نه‌وه باشته‌ بو ئیه، نابئ به
 هیچ جوړیک کاریک له‌و شیوه‌ی کاره‌ی کردوتانه بیکه‌نه‌وه نابئ له‌خۆتانه‌وه حوکم
 بده‌ن به‌سه‌ر خه‌لک دا به‌کوفر و خوینی به‌حه‌لال بزائن، به‌بی به‌لگه‌ پیتان وابئ نه‌و
 هه‌لس و که‌وته‌ی نواندی به‌رامبه‌رتان بو خۆپاراستن و مال پاراستن بو! (كذلك
 كنتم من قبل) ئیه‌وه‌ش له‌وه پیش وه‌کوو نه‌و وابوون، به‌نه‌پینی ئیمان‌تان هه‌تا بوو
 موسولمان بوونی خۆتان له‌ موشریکه‌کانی مه‌که‌که‌ ده‌شارده‌وه، دوا‌یی موسولمان
 بوونی خۆتان ناشکرا کرد. نهم کابرایه‌ی ئیه، کوشتان نه‌ویش ئیمانی خۆی له
 کافره‌کان شارده‌بووه و له‌وه پیش نه‌ویراو لای قه‌ومه‌که‌ی ئیمانه‌که‌ی ناشکرا بکا
 که ئیه‌ی بینیه‌ی بیروبا‌وه‌ری خۆی ده‌رخستوه (فمن الله عليكم) خودا منه‌تی
 خۆی به‌سه‌ر ئیه‌ باراند، ریگای کۆچ کردنی پیدان، به‌هیزی کردن توانیتان بانگه‌وازی
 نیسلامی به‌ ناشکرا هه‌لبه‌دن.

یان مانای وایه ئیه‌وه‌ش وه‌کوو نه‌و کابرایه‌ی که به‌ تۆمه‌تی کوفر
 کوشتوتانه ئیه‌وه‌ش ئاوا کافر بوون، خودا منه‌تی خۆی به‌سه‌ردا کردن هه‌دایه‌تی دان
 بو موسولمان بوون هی واتان هه‌بوو هه‌ر له‌یه‌که‌ مجاره‌وه به‌ریک و پیتیکی و له
 ناخه‌وه ئیمانی هه‌تاو موسولمان بوو، هی واشتان هه‌بوو له‌سه‌ره‌تاوه له‌ ترسان و بو

پاراستنی مال و منداڻ و گیانی، موسولمان بوو، دواپی وورده وورده له نیسلام
تیگه یشتن و نیمانه که یان جیگیر بوو!

نه مجار په روه دگار جاریکی تر جهختی له سهر توژی نه وه و لیکو لینه وه و
وورد بوونه وه کرده وه و فدرمووی «فتینوا» رونی بکه نه وه بی لیکو لینه وه و
وورد بوونه وه پرکیشی هیچ کاریک مه کن، هر کاریک تاوی دده نی به لگه و
نیشانه کانی بزائن باش بچنه بنج و بنهوانی، به گومانی سهرپی و بی به لگه کار
سه کن هدا شته که روون نه بیته وه بریار مه دن! چونکه بو حوکم کردن به نیمانی
ناده میزاد شیوه و روخساری دهره کی کیفایه ته، به لام کوشتنی که سیک له سهر
کوفر پیویسته دلنیا بن له کوفره که ی و بزائن که کابرا له سهر کوفره که ی ماوه ته وه!
پیویسته هلس و کهوتتان له گهل تازه موسولمان بوان هه مان هلس و کهوت بی
که له کاتی موسولمان بووتتان دا له گهل نیوه کراوه. تنه ها موسولمانی رواله تی
ده بیته له مپهر بو شه ی که شهر و کوشتاریان له گهل نه کرئ «إِنَّ اللَّهَ كَمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ» دلنیا بن که خودا ناگاداری کرداره کانتانه، ناگای له حال و
چونیه تیتان هدی، به نیهت و مبه ستان ده زانی، پاداشی سزاتان دده اته وه له سهر
نیهت و هلویت و کرده وه تان حیسابتان له گهل ده کا، نه مه هره شه یه کی توند و
تیژه و ترساندن موسولمانانه، جاریکی تر نه که ونه هله ی ناواوه و به بی
لیکو لینه وه هله نه کوتنه سهر ناده میزای موسولمان و به بی تی فکرین و وورد
بوونه وه که سی ناوا نه کوژن!

جیاوازی نیوان تیکۆشه ران و نه وانه‌ی خو له جیهاد

ده‌شارنه وه

لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٩٥﴾ دَرَجَتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٩٦﴾

پاش نموه‌ی په‌روه‌دگار سدرزه‌نشتی نه‌وانه‌ی کرد که کابرای خاوه‌ن مه‌ریان کۆشت، نمو سه‌لاوی نیسلامی لی کردن و نه‌وان پێیان وابوو: که له ترسان نهم سلاوه ده‌کا و کۆشتیان، نه‌مجار گموره‌یی تیکۆشان و گیان و مال به‌خت کردن روون ده‌کاتمه‌وه نه‌وانه‌ی چوون بۆ غه‌زاو نه‌وانه‌ی خۆیان پاش داوه یان به‌هانه‌ی نه‌چوونیان هه‌یه، پلمو پایمو ریزیان دیاری ده‌کاوه‌فهرموی: ﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ﴾ به‌کسان نین نمو موسولمانانه‌ی به‌هانه‌ی نه‌چوون بۆ غه‌زیان نیه و کهم نه‌ندام نین له‌گه‌ل نمو موسولمانه‌ جه‌نگاوه‌رانه‌ی به‌مال و گیان تیده‌کۆشن و خۆیان له‌ریگه‌ی خودادا به‌خت ده‌کهن! ده‌چن بۆ به‌ره‌نگاری کافران و هه‌میشه‌ سه‌ریان له‌ری دایه بۆ جه‌نگان له‌ پێناو بلاو کردنه‌وه‌ی نایینی نیسلام و به‌رز کردنه‌وه‌ی نالای (لا إله إلا الله، محمد رسول الله)، چۆن نه‌وانه‌ی له‌ غه‌زای به‌در خۆیان پاش داو به‌جی بیانووی ره‌وا ناماده‌ی غه‌زایه‌که نه‌بوون ده‌چنه‌ ریزی نمو جه‌نگاوه‌رانه‌ی که به‌ هه‌ماس و سه‌رگه‌رمی یه‌وه به‌شداری جه‌نگه‌کیان کردو به‌مو په‌ری هه‌ماس و لیبووردی یه‌وه

جەنگان و دوژمنیان شکاند؟! بەلام پەرورەدگار کۆمەڵیکی چەرت کرد لەچوون بۆ
غەزا. کەبەهانی رەوايان هەيە بۆ نەچوون، وەکوو نەخۆش و کویر و شەل و
سەقەت، ئەمانە هەرچەندە ئامادەي غەزاکە نەبوون بەلام چونکە بەدل پێيان خۆش
بوو ساغ بوونایە و بەشدارییان بەکردایە، هەمان پاداشتی بۆ بەشدار بووەکان هەيە
بۆ ئەوانیش هەيە.

بوخاری و ئەحمەد و ئەبو داود گێڕاویانەتەو و دەلێن: پێغەمبەر ﷺ کە
لەغەزای تەبوک گەڕایەو و لەکاتی چوونەو بۆناو مەدینە فەرموی: ((إِنَّ
بِالْمَدِينَةِ أَقْوَامًا مَا سَرْتُمْ مِنْ مَسِيرٍ، وَلَا قَطَعْتُمْ مِنْ وَادٍ أَوْ هَمَّ مَعَكُمْ فِيهِ،
قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَهْمٌ بِالْمَدِينَةِ؟ قَالَ نَعَمْ وَهْمٌ بِالْمَدِينَةِ حَبْسُهُمُ الْعَنَرُ)).
لەراستی دا لە مەدینە پیاو گەلێ بەجێ ماو، هەنگاو بە هەنگاو و قۆناغ
بە قۆناغ لە نەجر و پاداش دا لەگەڵ ئێو دان یاران فەرمویان: قوربان! هەر ئیستا
وان لەناو مەدینەدا؟ فەرموی: بەلێ چونکە ئەوان بە دل لەگەڵ ئێو بوون بەلام
بەهانی رەوا لەوێ گلی داوونەتەو. تاج ۸/ لا-۷۷.

ئەمجار پەرورەدگار ریز و پلەوپایەي جەنگاوەران دیاری دەکاو دەفەرموی:
(فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً) پەرورەدگار پلەو
پایەي جەنگاوەرانی بەرز کردۆتەو. بەسەر ئەوانە کە بەبێ عوزر خۆیان پاش داو بە
ئەندازەيەکی زۆر، لە جیهان دا بەگەشەو بزی سەرکەوتن و دەستکەوتی تالان و
ناویانگی مەردی و نازیەتی. لە قیامەتیش دا بە پلەو پایەي بەرز ی بێ وینەي
بەهەشت و پاداشی زۆر گەورە و فراوان.

(وَكَلَّا وَعَدَ اللَّهُ الْحَسَنَى) پەرورەدگار بەلێنی چاکو پاداشی باشی داو.
بە ئەوانەي ئامادەي غەزاکە بوون و ئەوانەي لەبەر عوزر و بیسانووی رەوا
نەیانئەوێ ئامادە ببین و بەدل ئاواتە خواز بوون بچوونایەو بۆیان نەلواو بەچن، ئەم
دوو تاقمە هەردوولایان لەبەر بیروباوەری تەواو و ئیخلاص و نیەتی راستیان وێرایی
کردهو و هەلۆیستیان شایانی پاداشی باشی پەرورەدگارن.

ئیبنو کہ ئیر دە فەرموی: ئەم نایەتە بە لگەییە کە جیھاد فەرمزی عەین نیە، واتە: لەسەر هەموو کەسێ پێویست نیە، بە لکو فەرمزی کیفایەییە، کە کۆمەڵیک پێی هەستان لەسەر ئەوانی تر لا دەچێ.

ئەمجار پەرەردگار بە شیوەییەکی گشتی پلەو پایەیی ئەوانە دیاری دەکا کە نامادەیی غەزەب و دە فەرموی: ﴿وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ خودا پلەو پایەیی جەنگاوەران و خۆبەخت کەرای بەرز کردۆتەو بەسەر ئەوانەیی کە بەبێ عوزری رەوا خۆیان لە چوون بۆ غەزا پاش داو، پاداش و بەخششیکێ زۆر گەورەیی بۆ داناون کە بریتیە لە ﴿دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً﴾ پلەو پایەیی بەرز و شکۆدار، خانوو بەلەخانەیی دلگیر و بەرز و رازاو، کە زانین ئەندازە و رێژەیی خۆشی و باشییان لەتوانای نادەمیزاد دا نیە!!

زێدەو جوداوازی لە پلەو پایەیی دا، بەهۆی ئیمانی بەهێزەو دەبێ بەهۆی خۆنەویستی و پیش خستنی رەزامەندی خودا بەسەر رابواردن و خۆشی دۆنیایی دا دەبێ، بە سۆنگەیی پیش خستن و پارسەنگ دانەوێ بەرژەوێندی گشتی بەسەر بەرژەوێندی تایبەتی دا دەستە بەر دەبێ!

لە صەحیحەدین موسلیم و بوخاری-دا حەدیسێک هەیە ئەبو سەعید دە یگێریتەو دەلی: پێغەمبەر ﷺ فەرموی: ((إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ أَعَدَّهَا اللَّهُ لِلْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِهِ، مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ)) ئینو مەسعوودیش دەلی: پێغەمبەر ﷺ فەرموی: ((مَنْ رَمَى بِسَهْمٍ فَلَهُ أَجْرُهُ دَرَجَةً)) پیاویکە وتی: ئەو پێغەمبەری خودا (دەرەجە) پلەو پایە چییە؟ فەرموی: ((أَمَّا إِنَّمَا لَيْسَتْ بِعَتَبَةِ أَمْكٍ، مَا بَيْنَ الدَّرَجَتَيْنِ مِائَةَ عَامٍ)). هەرەها ئەجر و پاداشی تریشیان دەدات و کوو لیخۆش بوون و چاوپۆشی کردن لە تاوانیان، رزاندنی رەحمەت و بەرە کەتی خۆی بەسەریان دا زیاد لە لیخۆش بوون و چاکە و پاداشی زۆر فراوان!! چونکە داب و نەرتی خودا واهاتوو لیخۆشبوون بۆ کەسیک بەشیای لیخۆش بوونی بزانی! رەحمەت و بەزەییشتی بۆ کەسیکە بە پێویستی بزانی.

هه مووشیان ده که ونه بهر فاضل و گه ورهیی خۆی و به ویستی خۆیه نسی و هیچ کاتئ ناچار ناکرئ شتی که بکا یان نهیکا.

ده رباره ی رافه کردنی نم نایه ته زانایان سی رایان هیه! بریکیان پیتیان وایه که ده وله مهندي باشتره له هه ژاری، چونکه ده وله مهندي ده سه لاتئ پتیه هه ژاری ده بیتنه هۆی لاوازی و بی ده سه لاتئ! ده ی له نیسلام دا به توانایی و ده سه لات باشتره له هه ژاری و بی ده سه لاتئ، وه کوو پیغه مبر ۱۰۰ ده فهرموی: ((المؤمن القوي خير من المؤمن الضعيف وفي كل خير)) موسولمانی به توانا له موسولمانی بی هیز باشتره، به گشتیش ههردوو لایان هه باشن. یان گوتراوه: ده وله مهندي سوپاس گوزار باشتره له هه ژاری صابر و خۆراگر. یان ده لیتن: نزیکه هه ژاری سه ربکی شئ بۆ کوفر...

بریکی تر رایان وایه که هه ژاری باشتره: به لگهشیان نهویه: گوايه هه ژار دنیا نهویسته و ده وله مهندي هه لهوگیری دنیایه، دنیا نهویستی باشتره له دنیا ویستن.

بریکی تر پیتیان وایه میانهره ی ومام ناوه ندي باشتره: بهم جوړه کابرا نهوه ندي هه بی له ریزی هه ژاری ده ربجئ وه له پله ی لای خوارووی ده وله مهندي دابئ! به مهش له خرابی ههردوو حاله ته که رزگاری ده بی... ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ پهروهردگار لیبووردوو لیخوشبووه بۆ بهنده کانی، رهحم و بهزهیی بهر فراوانه.

کۆچ کردنی موسولمانانی بی دهسه لات

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْنَاهُمُ الْفُلْتِكَةَ ظَالِمِينَ أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا
مُسْتَظْعِفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا
قَالُوا لَكَ مَاؤُنْهَمُ جَهَنَّمُ نَسَاءً مَصِيرًا ﴿٩٧﴾ إِلَّا الْمُسْتَظْعِفِينَ
مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ
سَبِيلًا ﴿٩٨﴾ قَالُوا لَكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَغْفُو عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
﴿٩٩﴾ * وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاعًا كَثِيرًا وَسَعَةً
وَمَنْ يُخْرِجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ
الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٠٠﴾

له نایه تی پیشوودا باسی پلهو پایه ی جەنگاوه رانی نیسلامی کرد؛ نهوانه ی
له ریگای خودادا گیان و مالیان بهخت ده کمن! لیره بهولاره باسی کۆمه لیک ده کا
که له پیناو نایینی خودادا کۆچ ناکمن، خۆیان له ژیر چەنگی سته مکاران دا
ده هیلنمه، ریگای کۆچ کردنیان و ده ریا ز بوونیان ههیه به لام ناچنه سهری و
نایکمن!

واته: نهوانه له راستی دا بی دهسه لات و لاواز نین عسوزر و بههانه ی
مانده یان له ولاتی کوفر دا به دهسته و... نیه...

وه کوو چه سپاو! نهو کاته ی کافره کان تهنگیان به موسولمانان هه لجنی و
ناچاریان کردن که یه که مجار کۆچ بکمن بۆ چه به شه، دوا ی له گهل پیغه مبهردا بۆ

مه‌دینه کۆچ بکمن! جا بریک له موسولمانان پیتیان ناخۆش بوو مه‌ککه به‌جی بیلن، خۆشه‌ویستی مه‌ککه بوو به‌هۆی کۆچ نه‌کردنیا، هه‌ندیکیش له‌بهر پیری یان نه‌شاره‌زایی، نه‌یان‌توانی کۆچ بکمن، هه‌ندیکیش کۆچیان کرد و له‌ریگا مردن!
جاوه‌کوو بوخاری له‌ ئیبنو عبباسه‌وه ده‌گێڕینه‌وه: که‌سانیکه هه‌بوون موسولمان بوون و له مه‌ککه مابوونه‌وه کۆچیان نه‌کردبوو، له‌گه‌ل سوپای کوفر دا ئاماده‌ی جه‌نگ ده‌بوون، له‌شکری کوفریان زۆر ده‌کرد، له‌کاتی شه‌ره تیر و لیکدان به‌ شمشیر لیتیان ده‌کوژا. په‌روه‌ردگار ئهم نایه‌ته‌ی که ده‌فرموی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ.....﴾ ده‌ریاره‌ی ئه‌وان ناردوه!

ئیبنو جهریر و ئیبنو مونلیر له ئیبنو عبباسه‌وه ده‌گێڕینه‌وه، ده‌لی: چهند که‌سیک له دانیشتوانی مه‌ککه به دزی موسولمان بووبوون ئیمان هینانی خۆیان له لای کافره‌کان ناشکرا نه‌کردبوو، رۆژی جه‌نگی به‌در کافره‌کان له‌گه‌ل خۆیان دا هینابوویان بۆ شه‌ر و هه‌نیکیان لێ کوژان، موسولمانه‌کان دوا‌ی گوتیان: ئه‌وانه موسولمان بوون به‌زۆر هیندراون، داوا‌ی لیخۆشبوونیان بۆ کردن، ئیتر ئهم نایه‌ته هاته خوارێ ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ...﴾ دوا‌ی موسولمانه‌کان ئهم هه‌واله‌یان نارد بۆ موسولمانه دانیشتوه‌کانی مه‌ککه و پیتیان گوتن: که عوزر و به‌هانه‌ی مانمۆه‌تان له‌وی نه‌، ئیتر موسولمانه‌کانی مه‌ککه به‌ره‌و مه‌دینه کهوتنه رێ و کافره‌کان شوینیان کهوتن و ناچاریان کردن که بگه‌ڕینه‌وه بۆ مه‌ککه، ئیتر نایه‌تی ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةً لِلنَّاسِ كَذَّابًا لِلَّهِ﴾ العنکبوت/ ۱۰ هاته خوارێ ئیتر موسولمانه‌کانی مه‌دینه نه‌هشیان بۆ موسولمانه‌کانی مه‌ککه نارد، ئه‌وانیش زۆری پێ خه‌فه‌تبار بوون، ئه‌مه‌جار نایه‌تی ﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا﴾ النحل/ ۱۱۰ هاته خوارێ و نه‌هشیان بۆ ناردن ئیتر موسولمانه‌کانی مه‌ککه کۆچیان کرد و به‌ره‌و مه‌دینه کهوتنه رێ کافره‌کان دوا‌یان کهوتن هه‌نیکیان رزگاریان بوو، هه‌ندیکیشیان کوژان!

﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ﴾ نماندی فرشته له کاتی تمواو بوونی تهمه‌نیان گیانیان ده‌کیشن و له باروزروفتیک دابوون سته‌میان له خوځان کردووه، بموه که له مه‌ککه کوچیان نه‌کردووه، به‌بی عوزر و به‌هانه‌ی ره‌وا رازی بوون که له ولاتی کوفر دا بمیننمووه پمپوهندیان به پیغه‌مبهر و هاوه‌لانی نه‌کردووه ﴿قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ﴾ فرشته‌کان به‌شپوهی تانه و توانج و تشر لیدان پییان ده‌لین: ده‌ریاره‌ی نایین وه‌زعتان چۆن بووه هه‌لو‌یستان چی بووه؟ چۆنتان روژگار به‌سمر ده‌برد؟ واته: ئیوه هیچ هه‌لو‌یستیکی مه‌ردانه‌تان نه‌بووه ریگای کوچ کردن و ده‌ریاز بوونتان هه‌بوو که‌چی کوچتان نه‌کره ﴿قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ نمانیش له کاتی گیانه‌لاو دا وه‌لامیک ده‌ده‌نموه ریسوایی به پییان وایه عوزره، به‌لئ عوزر دیننمووه پاساوی کوچ نه‌کردنه‌کیان ده‌ده‌نموه به‌لام عوزر هینانموه‌کیان بی بنج وینه‌وانه، ده‌لین: ئیمه له مه‌ککه‌دا بی ده‌سه‌لات و زه‌بوون بووین، نه‌مانتوانی و نه‌مانوترا رتووه‌سمی نایین به‌جی بیتین، هه‌میشه له‌ژیر زه‌بر و زه‌نگی نموان دا بووین، که‌س نه‌بوو له‌سهرمان به‌جواب بی، ده‌ستی سته‌مکارمان لی دوور بخاتموه «یارمه‌تیمان بدا!!»

نیت فرشته‌کان که نهم عوزر و پاساوه‌ی نموانیان به‌لاوه بی بنج و بنه‌وانه زیاتر سمرزه‌نشتیان ده‌کمن ﴿قَالُوا: أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَهَاجِرُوا فِيهَا؟﴾ پییان ده‌لین: نایا زه‌وی خودا پان و پۆر نه‌بوو؟ ریگای کوچ کردن و هه‌له‌اتنتان نه‌بوو؟! نه‌تانه‌توانی نمو شوینه به‌جی بیتلن و کوچ بکمن؟! که‌واوو هو‌ی راسته‌قینه‌ی که ئیوه کوچتان نه‌کردووه،، بمو زه‌لیلی و ژیرده‌ستمی و ماف پیتیل کراوی به‌ماونه‌وه، بی ده‌سه‌لاتیتان نه‌بووه به‌لکو خوشه‌ویستی مال و سامان و خو‌پهرستی و به‌رژه‌وه‌ندی تایبه‌تیتان ئیوه‌ی له وولاتی کوفر دا هیشته‌بووه‌وه، نه‌گینا ده‌تانتوانی کوچ بکمن بۆ وولاتیک که وولاتی ئیسلامه، به‌سمر به‌مرزی و نازادی ژبانی تیدا به‌سمر به‌مرن، خواپهرستی تیدا بکمن؛ ده‌تانتوانی کوچ بکمن بۆ مه‌دینمو پمپوه‌ندی بکمن به پیغه‌مبهره‌وه ژماره‌ی موسولمانان زۆر بکمن و ترس بخه‌نه دلی کافرانه‌وه که نموه‌تان نه‌کردووه خه‌تابارن، سته‌مکارن، سته‌متان له خۆتان کردووه،

ئیتیر مه‌شه‌ده که به‌شیوه‌یه‌کی کاریگەر و سامناک و ناویمیدی بۆ ئه‌و سته‌مکارانه کۆتایی پئی دئی «فأولئك مأواهم جهنم» ئه‌و سته‌مکارانه، ئه‌و که‌مترخه‌م و گیل و که‌زابانه، شوینی هه‌وانه‌وه‌یان دۆزه‌خه، چونکه کۆچ کردن له‌سه‌ریان فهرزی عه‌ین بووه و نه‌یان‌کردوه، هه‌لاتن له‌ولاتی کوفر پتویست بووه ئه‌نجامیان نه‌داو» «وساءت مصرا» دۆزه‌خ خراپ شوینیکه هه‌رچی تپیدایه بۆیان خراپه‌و نه‌زه‌تیان ده‌دا، ناگره ده‌یان‌سویتین ئاوه‌وه‌وای هه‌مووی دوکه‌ل و هه‌لاک و گه‌ر و هه‌ل‌فرچانه، ده‌نگ و سه‌ده‌ای هه‌ر ناله و داد و فیغان و هاوار هاواره!

ئه‌مه به‌لگه‌یه له‌سه‌ر ئه‌وه: که ئینسانی موسولمان له‌ولاتیک دا بوو نه‌یده‌توانی رۆ و ره‌سمی ئایینی خۆی به‌ریک و پتکی به‌جی بیتن، یان پئی وابوو: که له ولاتیکی تر ده‌توانی باشر خودا په‌رستی بکا و زیاتر مه‌جالی هه‌یه، ئه‌وه پتویسته ره‌و بکاو ئه‌و ولاته‌ی تپیدایه به‌جی بیتن! ئه‌گه‌ر ده‌یتوانی کاروباری ئایینی به‌ریک و پتکی له ولاتی کوفره‌دا ئه‌نجام بدا وه‌کوو ئه‌و موسولمانه‌ی ئیستا دانیشتووی ئه‌مریکا، ئه‌وروپا و روسیا و ئه‌و جۆره ولاتانه‌ن، ئه‌وه کۆچ کردنیان بۆ ولاتی ئیسلام سوننه‌ته به‌مه‌رجی له‌وئ کاری بانگه‌وازی ئیسلامیان نه‌بێ، ئه‌گه‌ر هه‌یان بێ مانه‌وه‌یان واجبه.

ئه‌مه‌جار قورئان ئه‌وانه له‌و حوکمه ئیستنا ده‌کا که ناچارن له ولاتی کوفره‌دا به‌مێننه‌وه، ئه‌وانه‌ی توانای هه‌لاتن و کۆچ کردنیان نه‌یه وه‌کوو پیر و په‌ک که‌وته‌و ژن و مندال، ئه‌وانه‌ی هه‌یج ده‌ره‌تانیا نیه‌و ناچارن له ولاتی کوفر ژیا ن به‌سه‌ر به‌رن وه ده‌فه‌رموئ: «إلا المستضعفين من الرجال والنساء والولدان» مه‌گه‌ر زه‌بوون و بێ ده‌ره‌تان و په‌ک که‌وته‌کان نه‌بێ له‌ پیاو ژن و مندال که «لا يستطيعون حيلة» توانای ده‌ریاز بوونیان نه‌یه، ناتوانن کۆچ بکه‌ن، «ولا يهتدون سبيلا» شاره‌زا نین، له‌ ریکا ترسی تپدا چوون و به‌هیلاک چونیان هه‌یه، ئه‌وانه عوزریان هه‌یه.

چونکه بئی تواناو بئی دهره تانن ﴿لَا يَكْلَفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾
البقرة/۲۸۶، خدا بۆ هیچ کهسیک جگه له توانای خۆی داوای نه نجام دانی کاری
لی ناکا.

﴿فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللَّهُ أَن يَعْفُو عَنْهُمْ﴾ نهوانه هومید ههیه که خودا لییان
خۆش ببی و له تاوانی کۆچ نه کردن عه فویان بکا، نه مه نهوه ده گهیه نی که کۆچ
کردن له ولاتی کوفروه بۆ ولاتی نیسلام کاریکی چه سپاو و جهخت له سهر کراو
بووه، ته نانهت نهوانه ی که عوزری کۆچ نه کردنی شیان ههیه نه گهر کۆچ نه کهن
لیخۆشبوون لییان له نیوان خۆف و ره جا دایه!!؟

﴿وَكَانَ اللَّهُ عَفْوًا غَفُورًا﴾ پمروه دگار هه میسه خاوه نی عه فوی زۆر و بئی
سنووره لیخۆش بوو و لیبووردوه، لهو تاوان و سه پیچی یانه ی که عوزر و به هانه یان
ههیه، گونا هه کان داداپۆشی و خاوه نه کان یان ریسوا ناکا!

نه هه جار پمروه دگار بئی ده سه لات و په که کهوته کان هه لده نی که گوپ بده نه
خۆیان و هه ولی کۆچ کردن بدهن و خۆیانی لی تاقی بکه نه وه و ده فمروئ: ﴿وَمَنْ
يَهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ کهسیک کۆچ بکا له پیناو سهر خستنی نایینی خوادا و
مه بهستی ره زامه ندی خودا بئی، پابه ندی بهرنامه و مه نه هه جی خودا بئی، خهریکی
نه نجام دانی نه که نایینی به کان بئی وه کوو پیویست نه مه ﴿يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَافِقًا
كَثِيرًا﴾ شوینی کۆچ کردنی باشی ده ست ده که وئ، په کی ناکه وئ، زه وی خودا فراوان
و پان و پۆره جیگای هه وانده وی وه های ده ست ده که وئ کویرایسی دوژمنانی دابی،
خه فه تی بئی بخۆن ﴿وَسَعَةً﴾ و پرای رزگاری و نازادی و سهر فزای شوینی پر خیر و
به ره که تی ده ستگیر ده بی، دوور ده بی لهو شتانه ی که نازاری ده دن توشی خیر و
خۆشی ده بی!

نه مه واده و به لیینی خودایه بۆ کۆچ که مران که ریگای ژیان یان بۆ ناسان
ده کا، دوژمنانیان خه فه تبار و ناره حه ت ده کا، له ناکا میشا به سه و دوژمن دا
سه که و ته ویان ده کا!

نه‌مجار یه‌زدانی مه‌زن واده‌و به‌لینی پاداش ده‌دا به‌و که‌سانی له‌ پیناو وده‌ست هینانی ره‌زامه‌ندی خودادا مال و زیدی خویان به‌جی دیلن کۆچ ده‌که‌ن بۆ ولاتی نی‌سلام، له‌ریگا مردن یه‌خه‌یان پی ده‌گری و پیش نه‌وه‌ی بگه‌نه‌ جیگای مه‌به‌ست و مه‌دینه‌ی (منه‌وه‌ره) ده‌فهرموئ: ﴿ومن یمخرج من بینه‌ مهاجرا الی الله ورسوله ثم یدرکه‌ الموت﴾ که‌سیک له‌ جیگا و شوینی خۆی ده‌ریجی و کۆچ بکا مال و مندال و که‌س و کار و زیدی به‌جی ییلن! پیش نه‌وه‌ی بگاته‌ مه‌دینه‌ی (منه‌وه‌ره) یان ولاتی نی‌سلام- بمرئ نه‌وه‌ ﴿فقد وقع أجره علی الله﴾ خودا پاداشی باشی بۆ نه‌و له‌سهر خۆی پیویست کردوه، خودا بۆ خۆی ده‌زانی چۆن پاداشی ده‌داته‌وه، ته‌نانه‌ت نه‌گهر ههر له‌ ده‌رگا چوه‌ ده‌ری و مرد و تووشی هیچ ده‌ردی سه‌ری و گیره‌ و کیشه‌ش نه‌بی! چونکه‌ نه‌ته‌ی راست و نیازی پاک به‌سه‌ بۆ ده‌سکه‌وتنی نه‌و پاداشه‌ گه‌وره‌یه‌ که‌ خودا له‌سهر خۆی بۆ نه‌وی پیویست کردوه، پیغه‌مبه‌رش ﷺ له‌ هه‌دیسیک دا نه‌م مانایه‌ جه‌خت ده‌کاته‌وه‌و ده‌ی چه‌سپینی و ده‌فهرموئ: ﴿انما الأعمال بالنیات وانما لکل امریه‌ ما نوى فمن کانت هجرته الی الله ورسوله فه‌جرته الی الله ورسوله ومن کانت هجرته الی دنیا یصیبها او امرأة ینکحها فه‌جرته الی ما هاجر الیه‌﴾ تاج سه‌ره‌تای به‌رگی ۱/ یه‌که‌م لا/ ۶۵ زنجیره‌ ۱۱/ ژماره‌ (۱).

تییینی نه‌وه‌ ده‌گری په‌روه‌رگار بۆ کۆچ که‌ران واده‌و به‌لینی لیخۆش‌بوونی به‌ جه‌خت له‌سهرکراوی داوه‌، به‌لام بۆ نه‌وانه‌ی له‌به‌ر زه‌عیفی و بی ده‌ره‌تانی کۆچ ناکه‌ن و عوزریان هه‌یه‌، لیخۆش بوونه‌که‌ی له‌ نیوان خۆف و ره‌جادا هه‌شته‌وه‌ و فهرموئ: ﴿فاللک عسی الله أن یعفو عنهم﴾ نه‌وانه‌ له‌وانه‌یه‌ خودا لییان خۆش ببی و له‌تاوانی پی‌شوویان پاکیان بکاته‌وه‌! له‌سه‌ره‌تای په‌یدا بوونی نی‌سلام دا هسۆی کۆچ کردن زۆر بوون له‌وانه‌:

۱- بۆنه‌وه‌ی موسولمانان بتوانن ری و ره‌سمی نایین به‌سهر فرازی و به‌ نازادی نه‌نجام به‌دن.

۲- بۆ فېر بوونى زانست و زانيارى كاروبارى نايىنى و تىگەشىتنى ئەحكامە شەرىئەتە كان.

۳- خۇ ئامادە كىردن و رى خوش كىردن بۆ دروست كىردنى حوكۇمەتى ئىسلامى و دابىن كىردنى ھۆكارە كان بۆ بلاو كىردنمۇ نايىن بە ھەمۇو كىون و قوۋىنى جىھان دا و بىرگىرى كىردن لە بىرۈياۋەرى ئىسلامى:

ئەم ھۆكارانە ھۆبەكى سەركى كۆچ كىردنى موسولمانان بوون بۆ مەدىنە ھەتا مەككە رىزگار كرا و خەلك كۆمەل كۆمەل موسولمان بوون و ئىسلام گەشەى سەند و بلاو بوۋە ھەمۇو دورگەى عەرەبى لە بت پەرسىتى پاك كرايەۋە، نىتر لەۋە داۋ كۆچ كىردن بۆ مەدىنە پىۋىست ئەما، پىرانى فەرمۇۋە (موسلىم و بوخارى) لە ئىنو عەباسەۋە ھەدىسىك «گېرەنمۇ: كە پىغەمبەر فەرمۇۋەتى! ((لا ھىجرە بعد الفتح ولكن جهاد نية واذا استنفرتم فانفروا))) (لەپاش نازاد كىردنى مەككە كۆچ كىردن لە خاكى كوفرەۋە بۆ خاكى ئىسلام ئەما، بەلام خەباتگىران و نىازى پاك ھەتا ھەتايە ھەم دەمىنن، ھەركاتىكىش داۋا كران بۆ خەبات و غەزا بېرۇن)) ئەۋەش تىبىنى دەكرى ھەم كاتى لەھەر رۆزگار و كات و شۈننىكا داخۋازى كۆچ كىردن پەيدا بوو: يەككى يا زىاتر لەۋ ھۆيانە سەمۇر ھەبۇون كۆچ كىردن واجبە.

ئىبنولعەرەبى لە ئەحكامولقورئان دا دەفەرمۇ: جۆرەكانى كۆچ كىردن

شەش:

يەكەم: كۆچ كىردن لە ولاتى كوفرەۋە بۆ ولاتى ئىسلام، ئەم جۆرە كۆچ كىردنە لەسەردەمى پىغەمبەردا «تارزگار كىردنى مەككە واجب بوو دوامى كە ئىسلام گەشەى سەند و بلاو بوۋە پىۋىستى بە كۆچ كىردن ئەما، بەلام ھەم كاتى لەھەر شۈننىك ھۆكارەكانى ھاتتە دى ھەتا رۆزى قىامت كۆچ كىردن واجبە.

دوۋەم: كۆچ كىردن لە ولاتىكەۋە كە بىدەتتى تىدا بالا دەست بى: ئىبنولقاسم دەلى: لە نىمام مالىكم بىستوۋە دەفەرمۇ: دروست نىە بۆ كەس كە

لە شوینیک بمینیتەوه که تێیدا جێبو بەسەلف بدری! ئێبنو لەمرەبی دەلی ئەوه راستە، چونکە لە هەر شوینیک مونکەر و بیدعەتی تێدا بلاویو نەتوانی بیگۆری پێویستە ئەو شوینە بەجێ بێتی.

سێهەم: کۆچ کردن لە ولاتیک که زۆریە حەرام بێ چونکە هەول دان بۆ وەدەست هێنانی حەلال پێویستی سەرشانی هەموو موسولمانیکە. چوارەم: کۆچ کردن لە شوینیک که بۆ تەندروستی خراپ بێ ئاو و هەوای پێی نەکەوی.

پێنجەم: هەلاتن لەولاتیک نەخۆشی تێدا بێ جگە لە نەخۆشی تاعوون- چونکە لەهەر جیگایەک تاعوون بلاو بوووە نابێ دانیشتوانی ئەو شوینە کۆچ بکەن، نابێ کەسی تریش کۆچ بۆ ئەو شوینە بکا.

شەشەم: کۆچ لە شوینیک که ترسی لەناو چوونی مال و سامانتی تێدا بێ چونکە پاراستنی مال و سامانی موسولمان وەکوو خۆینی پێویستە پاریزری. ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ پەرورەدگار هەمیشە لیخۆشبوو بە بەزەیییە بۆ ئەو کۆچ کارانە و لاتنی خۆیان بەجێ دیلن.

کورت کردنه دهی نویر له سه ره رداو نویری ترس

وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا ﴿١٠١﴾ وَإِذَا كُنْتُمْ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَى لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ وَذَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أَدَى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٠٢﴾

فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْفُوتًا

﴿١٠٣﴾

ناشکرایه، تا نیستا نایه‌ته‌کان دهر باره‌ی جیهاد و چوونه غه‌زا ده‌دوین جیهادیش خۆی له خۆی دا پتویستی به‌سه‌فهر و چوونه دهر له مال ههیه، نیت یه‌زدانی مه‌زن لیر» به‌و لاره‌ی نه‌وه‌مان بۆ روون ده‌کاته‌وه که سه‌فه‌ر نابیته‌ عوزری له‌سه‌ر لاچوونی نوێ، هه‌روه‌ها جیهاد و شه‌ر کردنیش دژی کافران ئهرکی نوێ کردن له‌سه‌ر شانی ئاده‌میزاد لانا!

جا وه‌کو ئه‌ینو جهریری طه‌هری له‌ ئیمامی عه‌لی یه‌وه ده‌ک پێتته‌وه ده‌لی: چهند که‌سیک له‌ هۆزی به‌نی نه‌جار عه‌ززی پێغه‌مبه‌ریان کرد و وتیان: قوربان! سه‌فه‌ر ده‌که‌ین و له‌ مال و حاله‌ی خۆمان دوور ده‌که‌وینه‌وه، چۆن نوێه‌کانمان بکه‌ین؟! نیت پهره‌دگار ئهم نایه‌ته‌ی ناره‌ خوار: که ده‌فه‌رموی: ﴿وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ کاتی له‌ناو ولاتا کۆچ و کۆچبارتان ده‌کرد و ده‌چوون بۆ سه‌فه‌ر ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ﴾ گوناختان ناگاتی و چ خراپه‌یه‌کی تیدا نه‌یه: که له‌ نوێه‌ چوار رکاتی یه‌کان کورت بکه‌نه‌وه، له‌ جیاتی چوار رکات دوو رکات بکه‌ن! ﴿إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتَنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ نه‌گه‌ر ترسی نه‌وه‌تان هه‌بوو کافره‌کان تووشی فیتنه‌تان بکه‌ن: بتان گرن، یان بتانکوژن، یان هه‌ر شتیکی که‌ دوژمن له‌ گه‌ل دوژمنی ده‌کا. یان ترستان له‌ چه‌ته‌و ریگر هه‌بوو، به‌م شیوه‌ دوژمن، خه‌ریک بوونتان به‌نوێه‌وه به‌هه‌ل بزانی بۆ نه‌وه‌ی به‌سه‌رتان دا زال ببین، نه‌وه‌ نه‌وه‌ له‌ میان بۆ مه‌ر خستین، به‌لکو نوێه‌کانتان کورت بکه‌نه‌وه به‌جۆریک که‌ ماوه‌ی نوێ کردنه‌کانتان نه‌وه‌نده نه‌بی دوژمن بتوانی تیدا لیتان نزیک بپته‌وه‌وه په‌لامارتان بدا!

ده‌گونجی مانای نایه‌ته‌که به‌م جۆره‌ بی، نه‌گه‌ر ترسان له‌ کاتی رکوع و سوژده‌دا کافره‌کان فورسه‌تتان لی ببینن، چونکه‌ لهم دوو حاله‌دا ئیسو» ناگاتان له‌ جم و جۆلی نه‌وان نه‌یه، نه‌وا نوێه‌کانتان به‌ راوه‌ستانه‌وه یان به‌سواری، چۆنتان بۆ کرا ته‌نانه‌ت به‌بی رکوع و سوژده‌ نه‌نجامیان به‌دن، نه‌گه‌ر بۆتان گونجا له‌ کاتی رکوع و سوژده‌دا جۆره‌ ئیماو سه‌رنه‌وی کردنیک نه‌نجام به‌دن، نه‌گه‌ر نه‌شتان توانی قه‌یدی نه‌یه! نه‌مجار خوای گه‌ور» جاریکی تر له‌ پیلانی دوژمنان ده‌مانترستینی و ته‌فسیری ره‌وان

ده‌فرموی: ﴿إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا﴾ چاک بزانی که کافره‌کان دوزمنی سرسخت و راسته‌قینه‌ی نیوه‌ن، هر کاتی هه‌لیان بۆ هه‌لبکه‌وی ده‌یقۆزنموه و ده‌ستان لی ده‌وه‌شین، په‌لامارتان ده‌ده‌ن و به‌سهرتاندا زال ده‌بن که‌وابوو: هه‌لیان بۆ مپره‌خسینن و مه‌هیلن به‌مه‌به‌ستی پیسی خۆیان بگن!

مامۆستا سید قطب لی‌دا ده‌فرموی: (ئمو مانایه‌ی که ئیمه له راته کردنی ئهم نایه‌ته دا په‌سه‌ندی ده‌کمین ئمو مانایه‌یه که ئیمامی جه‌صاص له ئه‌حکامول قورئان دا په‌سه‌ندی کردوه؛ ئه‌میش ئه‌ویه که لی‌ره‌دا مه‌به‌ست به کورت کردنموه کورت کردنموه‌ی نویژی چوار رکاتی نه؛ چونکه ئه‌مه بۆ هه‌موو که‌سیک که له‌سه‌فردا بی درسته، به‌بی ئموه ترسی په‌لایر شالاوی کافرانی هه‌بی به‌لکو بۆ که‌سیک له‌سه‌فهر دابی واباشه نویژه چوار رکاتی‌یه‌کان کورت بکاتموه، چونکه پیغه‌مبەر ﷺ له‌هه‌موو سه‌فه‌ره‌کانی دا نویژه چوارینه‌کانی کورت ده‌کرده‌و. تمنانه‌ت به‌هۆی ئهم کرداره‌ی پیغه‌مبهره‌و. له‌سه‌فردا. له‌لای هه‌ندئ زانای گه‌وره رای په‌سهند ئه‌ویه که له‌سه‌فردا، له‌لای هه‌ندئ زانای گه‌وره به‌ته‌واوی بکړین! واته له‌سهر رای ئه‌وان کورت کردنموه عه‌زیمه‌یه ئه‌وه‌ک روخه‌ست، که‌وابوو ئهم روخه‌سته تازه‌یه‌ی که ئهم نایه‌ته ده‌یگه‌یه‌نی له‌کاتی ترسی په‌لامار و شالاوی کافران دا مانایه‌کی تازه‌یه نه‌ک ئمو کورت کردنموه‌یه که بۆ هه‌موو سه‌فه‌ری‌یه‌ک هه‌یه!

به‌لکو کورت کردنموه و شتیه‌و جوړی خودی نویژه‌که‌یه، وه‌کوو ئه‌وه به‌پتوه نویژه‌که بگن، به‌بی رکوع و سوژده‌و دانیشتن بۆ خویندنی ته‌حیات، واته به‌راوه‌ستانموه، یان به‌پۆششتنموه، یان به‌سواری به‌بی چه‌مینموه بۆ رکوع و سهر خسته‌نه سهر زه‌وی بۆ سوژده‌و دانیشتن بۆ ته‌حیات نویژه‌که‌یان ده‌کهن له جیاتی چوونه رکوع و چوونه سوژده‌و ته‌نها به‌هیتما سهرنمو‌ی کردنی‌ک ده‌کهن و به‌س!

ئا به‌م جوړه تمنانه‌ت له کاتی شەر و تیک رزان و ترس و بیم. پلامار دان و به‌رگ‌ریش دا نابی موسولمان واز له‌مو په‌یه‌ه‌ندی‌یه پتموه بی‌نی که له نویژ دا

نه‌نجام ده‌دری، نابی‌ئو چه‌که گیانی و مه‌عنه‌وی‌یه کاریگه‌ره سهره‌کی‌یه پاشگوئی
بخا، له هه‌مان کاتیش دا هه‌ل بۆ دوژمن نه‌په‌خسینئ پهلایاری بدا!

هه‌ر به‌ بۆنه‌ی باسی چۆنه‌تی نوێژ کردنی که‌ستیکی سه‌فه‌ری که‌ بترسئ له
شالاری دوژمن و په‌لاماری کافران، حوکه‌می نوێژی ترس و شیوه‌ی نه‌نجام دانسی له
گۆره‌پانی شه‌رگه‌دا روون ده‌کاته‌وه. وێپرای روون کردنه‌وه‌ی حوکه‌مه‌ شه‌ره‌عی‌یه‌که‌،
زه‌مینه‌ی ده‌روونی و په‌روه‌رده‌یی بۆ خۆش ده‌کا و له‌مه‌ساتی ده‌روونی و
په‌روه‌رده‌یی لی کۆده‌کاته‌وه و ده‌فه‌رموئ: ﴿وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ﴾
نه‌گه‌ر تۆ ئه‌ی محمدا! یان ئه‌و که‌سه‌ی جیگه‌ری تۆیه له‌ پێشه‌وايانی موسوڵمان،
له‌ناو کۆمه‌لیک موسوڵمان دا بووئ و له‌به‌رامبه‌ر سوپای کوفردا وه‌ستابوون،
وێستت نوێژیان پێ بکه‌ی، کاتی نوێژ هاتبوو، بانکه‌ و قامه‌ت درابوو، سوپای
موسوڵمانان بکه‌ به‌ دوو تاقم ﴿فَلْتَقِمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ﴾ با کۆمه‌لیکتان له‌گه‌ل تۆ
ره‌کاتی یه‌که‌م به‌ جه‌ماعه‌ت بکه‌ن ﴿وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ﴾ با چه‌ک و پێویستیاتی
شه‌ر و به‌رگه‌ری خۆیان پێ بێ! بۆ ئه‌وه‌ی دوائ ته‌واو بوونی نوێژ یه‌که‌سه‌ر بچه‌
به‌رامبه‌ر دوژمن که‌ له‌وانه‌یه‌ په‌لاماریان بدا!

﴿فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وِرَائِكُمْ﴾ نه‌گه‌ر ئه‌م تاقمه‌ (تاقمی یه‌که‌م)
چوونه‌ سوژده‌ با تاقمی دووهم له‌ پاشه‌وه‌ پارێزگاریان بکه‌ن، چونکه‌ نوێژکه‌ری
نوێژی ترس به‌زۆری له‌ کاتی چوونه‌ سوژده‌دا پێویستی به‌ حه‌ره‌س و پارێزه‌ره‌ هه‌یه‌،
چونکه‌ له‌و کاته‌دا دوژمنی به‌رامبه‌ری نابینئ!! ئه‌مجار که‌ هه‌لسه‌نه‌وه‌ بۆ رکاتی
دووهم نه‌تۆ له‌سه‌ره‌تای رکاته‌که‌وه‌ رابه‌سته‌ با ده‌سته‌ی یه‌که‌م بۆ خۆیان رکاتی
دووهم و ته‌حیات نه‌نجام بده‌ن و سه‌لام بده‌نه‌وه‌ به‌چه‌که‌وه‌ بچن بۆ به‌رامبه‌ر دوژمن
و ئاماده‌ی به‌رگه‌ری بن! ﴿وَلَتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَىٰ لَمْ يُصَلُّوا﴾ با ده‌سته‌که‌ی تر که‌
نوێژیان نه‌کردووه‌ بێن له‌ پاش تۆوه‌ نوێژ دابه‌ستن به‌ جه‌ماعه‌ت ﴿فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ﴾
با رکاتی که‌ له‌گه‌ل تۆدا بکه‌ن که‌بۆ تۆ ده‌بیته‌ رکاتی دووهم و بۆ ئه‌وان رکاتی
یه‌که‌مه‌، ئه‌مجار تۆ له‌ ته‌حیات دا چاوه‌ڕوانی ئه‌وان بکه‌ با بۆ خۆیان هه‌لسه‌نه‌وه‌

رکاتی دووهم ته و او بکهن و نه مجار ته حیات له گهل تو بخوینن و سه لامیان پی
 بده روه، بهم جوړه دهستی یه کهم شهره فی (الله اکبر) ی نویژ دابه ستیان پی برا،
 دهستی دووهمیش شهره فی سه لام دانده وه له گهل تو یان پی برا، ﴿ولیاخذوا
 حذرهم وأسلحتهم﴾ با نه دهستی دووهمیش وریابن و حزه ری خویان و هریگرن
 و چه که کانیان پی بن ۱ له کاتی نویژ کردن دا دایان نه نین!

تیبینی ده کړی که بو دهستی دووهم وپرای نه وه که فرمانیان پی کردن
 به وه که له کاتی نویژه کهش دا چه که کانیان پی بی، فرمانی نه وه شی پی کردن که
 وریا ناگاداریش بن دوژمن په لاماریان نه دا!! حکمه ته که شی وه کوو راقه کهرانی
 قورثان نووسیویانه - نه وه یه دوژمن له وانه ی بو تاقمی یه کهم که نویژ ده کهن و ابزانی
 راوه ستانه که یان بو بهرام بهر یو بهرگری یه، نه زانن بو نویژه، جا که ده چنه سوژده
 نه و کاته ده زانن ۱ خه ریکی نویژن ده زانن که تاقمی دووهمیش نویژ ده کهن جا که
 دهستی دووهم دینه پیشه وه بو نویژ کردن و ریز ده بن له سمرتاوه دوژمن ده زانی که
 ریز بوونه که یان بو نویژه، بویه زیاتر وی ده چی که له کاتی چونه سوژده دا دوژمن
 په لاماریان بدا و غافل گیریان بکا!

په روه ردگار بو خوی باییس و هو ی فرمان به وریایی و هله گرتنی چه که له
 کاتی نویژ دا دیاری ده کاو ده فرموی: ﴿ود الذین کفروا لکوففلون عن
 أسلحتکم وأمتعتکم﴾ دوژمنی کافر و سمرسه ختتان ناواته خوازی نه وه یه: که نیوه
 به هو ی نویژه وه ناگاتان له چه که و پیویستی یه کانی جهنګ نه مینن و غافل بن
 ﴿فیمیلون علیکم میله واحده﴾ هله مه تتان بو بینن و غافل گیری په لامارتان بدن
 و هله کوتنه سمرتان و سمریکیشی بو کوشتن و برینی خوتان تالان و پروردنی شت
 و مه که کاتتان. په روه ردگار ده یه وی نیوه سمرکه وتوو سمر فیراز بن، بویه فرمانتاتان
 پی ده کا به وریایی و ناگاداری.

نه مجار په روه ردگار نه و عوزر و به هانان تان بو دیاری ده کا که ده شی
 له گهل بوونیان دا چه که دابندری و هله نه گیری، ده فرموی: ﴿ولا جناح علیکم ان

کان بکم اذی من مطر او کنتم مرضی أن تضعوا أسلحتکم» گوناختان له سمر
 نیه نه گهر هه لگرتنی چه ک تووشی ناره حه تی به کی زوری ده کردن، یان لهش و لارتان
 به باران تمپر بوو بوو، یان نه خوش بوون، تاوانبار نابین نه گهر چه که کانتان دابنیتن و
 خوتان وشک بکه نه وه، یان تیماری برینتان بکه، یان خوتان بکه نه وه بو نه وه ی
 پزیشک فحصتان بکا و نه م جوړه عوزرانه! به لام وریاو ناگادار بن دوژمن غافل
 گیرتان نه کا و فرسه تان لی نه هیښی، هه موو کاتی ترسی په لاماری دوژمنتان بی!
 که متمرخه م مهب! «وخذوا حذرکم» حه زه وهریکرن وریاو ناگادار بن، «ان
 الله اعد للکافرین عذابا مهینا» دلنیا بن په وهر دگار سزای به نیش و ریسوا کهری
 بو کافره کان ناماده کردوه، له جیهان دا زال بوونی موسولمانان به سمریاندا و ژیر
 ده سته کردنیانه که ژیرده سته یی و تیشکان شتیکی زور ناخوښه^۱، له قیامه تیش دا
 سزای هه میشه یی و نه پراوه له ناو دوزه دا... نه مه هه پشه یه بو کافره کان به وه
 که خودا ریسوایان ده کاو ده یان پروینی و هیچ کاتی یارمه تیان نادا و زالیان ناکا،
 نه وهش که فرمان به موسولمان کراوه که وریا بن و حه زه ریان هه بی له کافره کان
 نه وه په پیره و کردنی سوننه تی خودایه، له وه دا که بو هه شتیکی هوکاریکی داناوه،
 بو نه وه ته مبه لی نه که و هوکاره کان پاشگویی نه خن!

«فاذا قضیت الصلاة فاذکروا الله» هه کاتی نویژی ترستان به و شتیه ی
 باسکرا نه نجام داو سه لامتان دایه وه، نه مجار له بهر خوتانه وه له دلی خوتان یادی
 خودا بکه به هه موو شتیه یه ک «قیاما وعودا وعلی جنوبکم» به پراوه ستانه وه به
 دانیشتنه وه به راکشانه وه، له هه موو کات و شونینیک دا یادی نیعمه ت و به خشش
 و به لیتن و یارمه تی دانتان له دونیا داو ده سته که وتی پاداشی قیامه ت و به مراد
 گه یشتنتان بکه، به زویان (الله اکبر) و پارانه وه (استغفر الله) بکه، یاد
 کردنه وه خودا دل به هیز ده کا، وره به مرز ده کاته وه، به خوراگری و نارام گرتن

^۱ شاعیر ده لی: وای له زوری رهش، نای له بی کسی

نای له کساسی کاتی ژیر ده سی.

سمرکهوتن به سمر دوژمن دا دهسته بهر ده بی «إِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ» نه گمر دلنیا بوون و ترستان نه ما بهم جوړه شمېر کوژتایی هات، گمرانموه بوژید و نیشتمانی خوژتان، نموه «فَأَقِمْوَا الصَّلَاةَ» نوژوه کانتان به تهواوی و به ناسایی بکمن، روکن و شمېرته کانیان به ریک و پیک نه انجام بدهن، چونکه نوژو، روکنیکي گرنگي نایینه، نابي هیچ کاتي که مترخه می تیدا بکړي! ته ناندت له کاتي ترس و ته نگاندی تیک رژان و بهرامبری کردنی دوژمنیش دا نابي پاشگوږ بخړي.

نه و حوکمانه ی له م نایه تانه و درده گیرین به پوختی نه مانه ن:

نایه تان کان حوکمی کوت کردنموه ی نوژوی چوار رکاتي له سه فمر دا و چوښه تی نه انجام دانی نوژوی ترس روون ده کد نموه!
۱- زانایانی نیسلامی چمند رایه کی جیا جیا یان دهریاره ی کورت کردنموه ی نوژو هدی.

کوژمه لیک له فوقه ها، حده فیه کانش له گمل دان، ده لین: کورت کردنموه ی نوژو له سه فمر دا فمرزه، چونکه عایشه (خوا لوی رازی بیت) ده لی: ((فَرَضْتُ الصَّلَاةَ رَكْعَتَيْنِ رَكْعَتَيْنِ)) قورطوبی ده لی: نه م حده فیه نایته به لگه چونکه عایشه بو خوی به پیچموانه ی مانای نه م حده فیه کاری کردوه.

چه سپاو که نه م له سه فمر دا نوژوی به کورتکراوه یی نه کردوه، نه م ش حده فیه که له به لگایه تی دینیتته خوار، زیاد لهوه فوقه ها کوکن له سمر نموه که نه گمر ربوار له دوا که سیکي نیشته جیوه نوژوی کرد ده بی نوژو که ی به تهواوی بکا.

ب- کوژمه لیکي تر هنن که (عوممری کوړی خه تتاب و نیبنو عه بیاس و جوبهیری کوړی مو طعمیم) ان ده لین: نوژوی چوارینه له مالموه چوار رکات فمرز کراوه له سه فمر دا دوو رکات، له نوژوی ترسدا یه ک رکات!

ج- نه‌وه‌ی که باوه له ریباز (مذهب)ی مالیک دا نه‌وه‌یه: کورت کردنه‌وه‌ی نویژ سوننه‌ته. شافعی و نه‌حمه‌د ده‌لین: کورت کردنه‌وه‌ی روخصه‌ته، ریبوار ده‌توانی کورتیان بکاته‌وه یان به‌ته‌واوی بیان کا. نایه‌ته‌که‌ش ﴿فلیس علیکم جناح أن تقصروا من الصلاة﴾ نه‌وه ده‌گه‌یه‌نی! ده‌ی باشه کامیان باشتره؟ نه‌وه‌ی له مه‌زه‌به‌ی مالیک دا به‌راست زانراوه نه‌وه‌یه: ریبوار نازاده له‌وه‌ی نویژ کورت بکاته‌وه یان ته‌واو بیان کا! به‌لای حه‌نبه‌لی‌یه‌که‌نه‌وه کورت کردنه‌وه باشتره له ته‌واو کردن، چونکه پیغه‌مبهر ﷺ وای کردوه.

د- نه‌وه سه‌فه‌ره‌ی که کورت کردنه‌وه‌ی تیدا ره‌وایه سه‌فه‌ری درێژه، که زۆریه‌ی جار واده‌بی ناره‌حه‌تی تیدا ده‌بی، سه‌فه‌ری درێژ به‌لای حه‌نه‌فه‌یه‌که‌نه‌وه سی رۆژه ری‌یه که نزیکه‌ی نۆوه‌د و شه‌ش کیلۆمه‌تر ده‌بی، به‌لای جه‌ماوه‌ری زانایانی تره‌وه ده‌بی درێژی سه‌فه‌ره‌که چل و هه‌شت میلی هاشمی بی، یان دوو رۆژه ری بی به‌بی شه‌وه‌کان یان دوو شه‌وه ری بی به‌بی رۆژه‌کانیان، یان شانز فرسه‌خ که نزیکه‌ی هه‌شتاو تو کیلۆمه‌تره.

ه- یه‌که‌گرتنی زانایانی ئیسلام هه‌یه له‌سه‌ر نه‌وه‌یه که کورت کردنه‌وه دروسته له ریگای چوون بو غه‌زا و چوون بو حه‌ج و عه‌مه‌ره و به‌سه‌ر کردنه‌وه‌ی خزم و که‌س و کارو نه‌م جوژه شتانه، به‌لام له شتی تر دا رای جیایان تیدا په‌یدا بووه...!

جه‌ماوه‌ری زانایان له‌سه‌ر نه‌وه‌ن که کورت کردنه‌وه له سه‌فه‌ری هه‌لال دا ره‌وایه، وه‌که‌وه سه‌فه‌ری بازرگانی و حه‌ج و جه‌هاد و نه‌وه جوژه شتانه به‌لام له‌سه‌فه‌ری گونا‌ه دا وه‌که‌وه چۆن بو چه‌ته‌یی و دزی کورت کردنه‌وه دروست نییه.

و- نه‌به حه‌نیفه‌وه نه‌وزاعی ده‌لین: له هه‌موو سه‌فه‌ریک دا کورت کردنه‌وه ده‌بی، ته‌نانه‌ت نه‌گه‌ر کابرا به‌سه‌فه‌ره‌که‌ی تاوانباریش بی هه‌ر بۆی هه‌یه نویژه‌کان کورت بکاته‌وه. نه‌مجار زانایان را جیاییان تیدا په‌یدا بووه له‌وه‌دا ناخو ریبوار که‌ی ده‌ست ده‌کا به کورت کردنه‌وه؟

جه ماوه‌ری زانایان رایان وایه: که رتبار تا له ناوه‌دانی و نهو شویته‌ی که سه‌فهری لیوه ده‌کا، تی ده‌په‌ری و له سنووره‌که‌ی ده‌نه‌چی. بوی نیه نویژ کورت بکاته‌وه. له حارثی کوری نه‌بو ره‌بیعه، ده‌گپنه‌وه: جاریک ویستی سه‌فهر بکا همر له مالی خویان دا دوورکات نویژی به‌هاوه‌له‌کانی کرد! واته: نویژی کورت کرد‌وه. هاوه‌له‌کانیشی نه‌سو هی کوری زید و چهند که‌سینک له هاوه‌لانی نیینو مه‌سعوود بوون! عه‌طای کوری نه‌بو ره‌باح و سوله‌یمانی کوری موساش رایان وایه: که همر له ماله‌وه ده‌توانی ده‌ست به کورت کردنه‌وه بکا.

نهو کاته مانای نایه تی (وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ) ده‌بی بزم جوړه واتا بکری: (وَإِذَا عَزَمْتَ عَلَى الضَّرْبِ فِي الْأَرْضِ) که برپاری سه‌فهر کردنتان داو ویستتان پرۆن).

جا نه‌گهر یه‌کینک سه‌فهری کردو له شویینیک نیه تی مانه‌وه‌ی هینا، نه‌وا مالیک و شافیعی و نه‌حمده‌لین: نه‌گهر نیه تی مانه‌وه‌ی چوار روژی هینا لهو شویته، ده‌بی نویژه‌کانی به‌ته‌واوی بکا، نه‌حمده‌رایه‌کی تری هیه، ده‌لی نه‌گهر مانه‌وه‌که‌ی ماوه‌ی بیست و یه‌ک نویژی فدرزی تیدا ده‌کرا واته: چوار روژ و چهند سه‌عاتیک، نه‌وا نویژه‌کانی کورت ده‌کاته‌وه نه‌گهر زیاتر بوو ته‌واویان ده‌کا.

هه‌نه‌فی‌یه‌کان ده‌لین: نه‌گهر نیه تی مانه‌وه‌ی یانز روژی هه‌بوو ته‌واویان ده‌کا، نه‌گهر که‌متر بوو کورتیان ده‌کاته‌وه. سه‌فهری که که‌وته سه‌فهره‌وه سه‌فهره‌که‌ی چهند سالتیکش بخایه‌نی تا له سه‌فهردا بی و نه‌گهر پته‌وه بو شوینی خوی نویژه‌کانی کورت ده‌کاته‌وه، مه‌گهر شویینیک بکاته‌وه زیدی خوی و تیدا بمینیتته‌وه.

نویژی خه‌وف که له قورئان دا باس کراوه‌و به‌و شیوه نایه‌ته‌که کردنه‌که‌ی دیاری کردووه، کاتیک وا ده‌کری که دوژمن له غه‌یری لای رووی قیبله‌وه بی، له غه‌زای زاتوریقاع دا واریکه‌وتبوو، دوژمن له غه‌یری لای رووی قیبله‌وه بوو، به‌لام له عوسفان داو له‌چهند غه‌زایه‌کی ترده که نیینو عیمر شیوه‌ی نویژ کردنه‌که‌ی

پیغه مبر ۛ و هاوه لانی ده گپرتسه ۛ وا هه لکه وتبوو که دوزمن له رووی بهری قیبله وه بوو.

لهو فرموودانه ی له پیغه مبره وه ۛ ریوایه ت کراوه ده باره ی چو نیه تی کردنی نویژی ترس چند جیاوازی یه که هیه، زانایانی نیسلامیش به هو ی جیاوازی ریوایه ته کان رای جیا جیا یان بو پیدا بووه.

نیبولقه صار ده لی: پیغه مبر ۛ له ده شوین نویژی ترسی له گه ل هاوه له کانی دا کردووه.

نیبو له ره بی ده لی: ریوایه ت کراوه: که پیغه مبر ۛ بیست و چوار جار نویژی ترسی ته نجام داوه.

نیمامی نه حمده ده لی: نه وه ی من شکی ده بم له شپوه ی کردنی نویژی ترس و گومانم تیتیدا نیه. نهو فرموود هیه: که، ثابت له نه نه سه وه گپراویه ته وه له م باره یه وه، به هر حال هر موسولمانی نویژی ترس بکا به پی یه کی لهو ریوایه تانه ی تر که وان له کتیه کانی حدیث دا نینشانه لله نویزه که ی وهر گیراو و په سنده لای خودا.

۱- نه بو جه نیفه و محمد ره حمه تی خودایان لی بی ده لین: به م شپوه نویژی ترس ده کری: پیشمو جده گاه و ران بکا به دوو تا قم؛ تا قمیک له گه ل پیش نویژ نویژ داده به ستن و تا قمیک له بهرامبر دوزمن دا راده وه ستن، پیش نویژ رکاتیک و دوو سوژده به تا قمی یه که م نه نجام ده داو نه مجار ده چن بو بهرامبری دوزمن. تا قمی دوو م دین نویژ داده به ستن پیش نویژ به وانیش رکاتیک و دوو سوژده نه نجام ده دا، نهو بو خو ی سلام ده داته وه به لام نویژ که ره کان سه لام ناده نه وه به لکو ده گه رینه وه بو بهرامبر دوزمن، نه مجار تا قمی یه که م دینه وه بو شوین نویژی خویان، یان هر له شوینی خویان به بی خویندنی فاتحه رکاته که یان ده کمن و ته حیات ده خوینن و سه لام ده دینه وه وه ده گه رینه وه بو بهرامبر دوزمن بو پاریزگاری، نه مجار تا قمی دوو م دینه وه رکاتی دوو ه میان به خویندنی فاتحه ۛ ته واو ده که م بو یه ش فاتحه ده خوینن چونکه نه مان له گه ل پیش نویژ دا له سه رتاوه نویژان دانه به ستوه، واته:

حوکمی مه‌سبوقیان هه‌یه، ئەم شێوه نوێژ کردنه ئیمامی زوهری له سالم نه‌ویش له باوکی‌یهوه رێوایه‌تی کردووه. هه‌ر هه‌مان شێوه له نافع له ئیبنو عومەر و له هه‌دیسێکی (متفق علیه) دا له ئیبنو عه‌بباس رێوایه‌ت کراوه.

۲- عه‌بدولره‌حمانی کۆری نه‌بوله‌یلا ده‌لی: ئەگەر دوژمن له‌لای قیبله‌وه بوو ئیمام جه‌نگاوه‌ران ده‌کاته دوو تاقم (دوو ریز) ئیمام نوێژ داده‌به‌ستی شه‌وانیش له‌گه‌لی دا هه‌موویان نوێژ داده‌به‌ستن، که پیش نوێژ ده‌چیته‌ رکوع هه‌موویان له‌گه‌لیدا ده‌چنه رکوع، که ده‌چیته سوژده ریزی یه‌که‌م له‌گه‌لی دا ده‌چنه سوژده، ریزی دووهم پاریزگاری ده‌که‌ن له نوێژ دا به‌رامبه‌ر دوژمن ده‌هستن، که ریزی یه‌که‌م سوژده‌یان ته‌واو کرد ریزی دووهم ده‌چنه سوژده، که ئیبنو نه‌وه له سوژده هه‌لده‌ستنه‌وه، ئیتر ریزی دووهم دینه پیشه‌وه و ریزی یه‌که‌م ده‌چنه دواوه، ئیمام رکاتی دووهم به ریزی دووهم که ئیستا بوونه یه‌که‌م- ده‌کا واته شه‌مانیش له‌گه‌ل ئیمام ده‌چنه سوژده وه ریزی دووهم پاریزگاریان ده‌که‌ن.

ئەگەر دوژمن له‌ روی لای قیبله‌وه بوو ئیمام جه‌نگاوه‌ران ده‌کا به دوو ریز! ریزی‌ک له‌گه‌ل ئیمام روویان له قیبله‌و ریزیکیان روویان له دوژمن، ئیمام (الله اکبر) ی نوێژ داده‌ستن ده‌کا شه‌وانیش هه‌موویان (الله اکبر) ده‌که‌ن. ئیمام ده‌چیته رکوع هه‌موویان له‌گه‌لی ده‌چنه رکوع که ده‌چیته سوژده هه‌ر ریزی یه‌که‌م که روی له قیبله‌یه له‌پاش ئیمامه‌وه‌ن له‌گه‌لیدا ده‌چنه سوژده دوو سوژده‌ی. خۆیان نه‌نجام ده‌ده‌ن شه‌مجار هه‌لده‌ستنه‌وه وه‌رده‌چهرخین و روو له دوژمن ده‌که‌ن و تاقمی دووهم دین له پاش ئیمامه‌وه بو خۆیان دوو سوژده ده‌به‌ن شه‌مجار له‌گه‌ل ئیمام دا هه‌موویان رکاتی دووهم وه‌کوو رکاتی یه‌که‌م نه‌نجام ده‌ده‌ن ته‌نها شه‌وه‌نده هه‌یه ریزه‌کان گۆر دراوێ شه‌وانه‌ی له رکاتی یه‌که‌م دا روویان له دوژمن بوو ئیستا له پاش ئیمامه‌وه روویان له قیبله‌یه شه‌وانه‌ی له رکاتی یه‌که‌م دا له پاش ئیمامه‌وه بوون روویان له دوژمنه. که له رکاتی دووهم ئیمام ده‌چیته سوژده هه‌ر ریزی یه‌که‌م له‌گه‌لی دان ده‌چنه سوژده، ریزه‌که‌ی تر پاریزگاری ده‌که‌ن شه‌مجار که ئەم ریزه

سوژده کانیاں نه نجام دا ده چنه وه بهرامبر دوزمن و شهوانی تر دینسه وه پیشه وه
 له گهل نیمام دا سوژده کانیاں ته واد ده کمن و نه مجار هه موویان سه لام ده ده نه وه!
 نیبنو عه بیاس ده لی: پیغه مبر له عه سفان بهم شیوه نویژی ترسی به
 موسولمانان کرد! نه حمده و موسلیم و نیبنو ماجه له حه دیشی جابر ریوایه تیان
 کردوه. شافیه کان و حه نه لی به کان نیعتما دیان له سهر نه م حه دینه کردوه نه گهر
 دوزمن له روی قیبله بی!

نیمامی مالیک ده لی: نویژی ترس بهم شیوه ده کری: نیمام تا قمتیک پیش
 ده خا بهرو روی قیبله، تا قمتیکش له بهرامبر دوزمن داده مه زین، رکاتیک و
 دوو سوژده بهو تا قمتی له گهل لی دان نه نجام ده دا، نه مجار بو خوئی به پیوه
 ده وه ستی و کومه له که له گهل لی دا بوون بو خوئیان رکاته کهی تر ته واد ده کمن و
 ته حیات ده خوینن سه لام ده ده نه وه، ده چن بو شوینی نهو تا قمتی که نویژیان
 نه کردوه، له شوینی نهوان له بهرامبر دوزمن داده مه زین و تا قمتی کهی تر دی
 نیوژ له پاش نیمام ده داده بهستن نیمام رکاتیک و دوو سوژده یان له گهل ده کا،
 نه مجار داده نیشن بو ته حیات، ته حیات ده خوینن و نیمام سه لام ده داته وه و
 نهوانیش هه لده ستنه وه بو خوئیان رکاته کهی تریان ته واد ده کمن.

نه حمده و موسلیم و بوخاری و خاوه نه کانی سونهن جگه له نیبنو ماجه
 وایان ریوایت کردوه: که پیغه مبر له رژی (ذات الرقاع) دا بهم شیوه به
 نویژی ترسی به موسولمانان کردوه. نه م شیوه به بو حاله تیکه که دوزمن له لای
 راستی قیبله وه نه بی.

جوداوازی نیوان مالیک و زاناکانی دیکه له م مه سه له یه دا نه وه یه: نهوان
 ده لین: پیش نویژ سه لام ناداته وه هه تا ده سته ی دوو م نویژه که یان ته واد ده کمن
 نه مجار له گهل نهوان سه لام ده داته وه.

شمرع زانه کان دهر باره ی کردنی نویژی ترسی شیوان (مغرب) راجیاییان
 هه یه: حه نه فی و مالیکی و شافیه یه کان ده لین: نیمام به ده سته ی یه کم دور کات
 ده کاو به ده سته ی دوو م رکاتیک، نه مجار مالیکی و شافیه یه کان ده لین: پیش

نویژ له رکاتی سییم دا به‌پیوه چاوه‌روانی ده‌کا تا ده‌سته‌ی دوهم دین و نویژه‌که‌یان داده‌به‌ستن و له‌گه‌لیاندا رکاتی تمواو ده‌کا. به‌لای شافیعی به‌کانموه چاوه‌روانی ده‌کات ده‌سته‌ی دوهم نویژه‌که‌یان تمواو ده‌کمن نه‌مجار به‌یه‌که‌وه سه‌لام ده‌ده‌نموه.

نایه‌تی «ولیاخذوا أسلحتهم» و «ولیاخذوا حذرهم وأسلحتهم» فرمان ده‌کمن به‌موسولمانان که ووریا بن و هه‌زه‌ریان هه‌بی له دوژمن بو شه‌وی دوژمن فرسه‌تیاں لی نه‌هینن و ته‌ماعیاں تی نه‌کمن!

ئهو‌جا بابزانین هه‌لگرتنی چه‌ک له نویژی ترس دا واجبه‌یان سوننه‌ته؟ ئه‌بو حه‌نیفه ده‌لی: چه‌ک هه‌لگرتن واجبه‌یه، چونکه‌ نه‌گهر واجبه‌یوايه، ده‌بوايه بی چه‌ک نویژه‌دروست نه‌بوايه «به‌ره‌رچی ئه‌بو حه‌نیفه دراوه‌تموه» به‌وه که هه‌لگرتنه‌که له‌به‌ر نویژه‌که‌یه، له‌به‌ر به‌ره‌وه‌ندی خۆیانه، بو به‌هیز کردنی موسولمانانه زۆر کردنی سام و هه‌یه‌ته‌لیان... ئیبنولعه‌بدول به‌ ده‌لی: زۆریه‌ی زانایان به‌لایانه‌وه باشه‌ نویژه‌که‌ری نویژی ترس به‌چه‌که‌وه نویژه‌بکا، فرمانی نایه‌ته‌که «ولیاخذوا...» سوننه‌ته ده‌گه‌یه‌نی!

ئیبنو‌عمره‌بی که مالیکی مه‌زه‌به‌بو ئیمامی شافیعی و ظاهریه‌کان پیتیاں وایه، هه‌لگرتنی سیلاح بو نویژه‌واجبه، چونکه‌خودا فرمانی پی کردوه مه‌گهر بو هه‌لنه‌گرتنه‌که‌ی عوزری هه‌بی! «إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا». بی‌گومان نویژه‌ئهرکی سهر شانی موسولمانانو به‌بریا‌ری خودا له‌سهریان واجبه‌کراوه‌و کاتی ئی‌نجام دانی هه‌موو نویژه‌یک دیاری کراوه.

هه لئانی موسولمانان بۆ جه نڭا و چاوه پروانی یه کئی له دوو
به هره

وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ إِن تَكُونُوا تَأْلَمُونَ
فَأِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٠٤﴾

له نایه ته کانی پیتشودا باسی چۆنیه تی کردنی نویژی ترسی کرد و
موسولمانانی هه لئان که هه میسه وریاو ناگادار بن ترسی نهوه یان هه بی دوزمن
هیرشیان بۆ بهرئ و په لاماریان بدات.

له نایه ته ی دواپی دا نه هی نهوه یان لی ده کا که له شهپر و به گۆچوونه وهی
دوزمنان هه لسله منه وه و بترسین و زه بوونی نیشان بدهن، چونکه نیش و نازاری
شهپر هه رچه نه ده هه ردوو لا تییدا هاویه شن به لام موسولمانان چاوه پروانی یه کئی له
دوو شته باشه کان ده کمن؛ یان سه رکهوتن یان شه هید بوون و به مراد گه یشتن له
به هه شت دا. نه م نایه ته هه لئان و ویه بهرنامه بۆ موسولمانان که کۆله شهپر
نه که نه وه و باکیان له بریندار بوون و تووش هاتنی ته نڭا و چه له مه نه بی!

زانایان ده فهرمون: نه م نایه ته له دوا ی شهپرئ ئوحوود دا هاتۆته خواری،
نه وه بوو: فهرمان کرا به پیغه مبهر ■ که شوین کافره کان بکهوئ، هه ر نهوانه ش له
ته کیا بن که به شداری شهپر که یان کردوو، ته نانه ت بریکیش له موسولمانه کان
بریندار و مانهوو و شه که ت بوون پیوستیان به وه بوو ئیستیراحه ت بکهمن و
به سه یینه وه چونکه تاز ■ شهپر که کۆتایی هاتبوو، هیشتا برینه کان
نه برژنرا بوونه وه ده رمان نه کرابوون، فهرمانیان پی کرا ■ رووی خیطابیان تی کرا و
پییان گوته را: ﴿وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ﴾ زه عیف و لاواز مه بن له ناست شهپر کردن

له گمل دوژمن دا، که له نوږ بوونه وه همیشه چوست ۱ چالاک و پيشمه رگه بن،
 ناماده ی شهر کردن و هیرش بردن و بهرگری کردن بن، دودل مهن له چوونه
 گوړه پانی شهری یهک لا کمره وه (حاسم) له گمل دوژمن، به بیانوی نموه ی ماندو
 ده بن بریندار ده بن، ده کوژرین ۱ نهوانیش وه کوو نیوه گوشت و خوینن ۱ ان تکورسوا
 تالمون فانهم یالمون کما تالمون ۱ نه گمر نموه بکمه بیانو که نیش و نازارتان پی
 ده گا، نموه بیگومان نهوانیش نیشیان پی ده گا وه کوو نیوه نیشتان پی ده گا،
 نهوانیش ناده میزادن و خوړاده گرن نه دی بوچی نیوه خوړانا گرن؟؟ خو نیوه شیواترن
 بو خوړا گرتن! نه گمر نیوه وورد ببنه وه بوتان دهره کهوی که نهوان له شهر کردن دا
 نامانجیکی په سهند کراویان نیه، چونکه نهوان له سمر به تالن، به تالیش بهر وه
 نه مان دهره و نامینیته وه، نیوه له سمر حقن خودا به لینی سمر کهوتنی به نیوه
 داوه، بهوانی نه داوه، نهوان پاداشیان نیو کرده وه کانیان بهر و بومی نابی، نیوه
 خودا به لینی به هشتی پیداوون، نهوان پشت و په نایان نیه، جگه له به تان
 یارمه تده ریکیان نیه، به تانیشیان نه زهره و نه سوود و نه هیچ شتیکیان پی
 ناگه یه نن! نیوه به خودا ناسیتان و به یه کتا پرستیان په نا ده بنه بهر خودایه کی
 خاوهن ده سلات و به توانا و بالا ده ست و خاوهن به زهیی، خودایه کی وده ها که کللی
 که نجینه ی ناسمان و زهوی به ده سته، به ویت و توانا و یارمه تی دانسی نهو
 سمر کهوتن ده سته بهر ده بی وپرای نه وه ش ۱ وترجون من الله ما لا یرجون ۱ نیوه
 نومیده وارن که خودا نایینی حق و راست و ریک و پیکتان به سمر هه موو
 نایینیک دا سهریخا، چاوه پروانی پاداش و به هشتی بهرین و رازاوهن، خوداش
 به لینی یه کیک له دوو شته باشه کانی پیداوون، یان سمر کهوتن و سمر فیرازی و
 نازادی یان شهید بوون و چوونه ناو به هشت!!

به لام نهوان که هیچ نومیدیکیان به پاشه روژ نیه! پروایان به خودا نیه
 په نا بو به تان کانیان ده بن و نهوانیش هیچیان پی ناکرئ، همیشه ترسنوژک و وره
 روخوا و شله ژاون، شهر کردنیان یان له ترسی سمر کرده که یانه، یان له بهر ره که ز
 بهرستی و دهمارگیری به یان بو ته ماعی داگیر کردن و خو سه پاندن و چهوساندن وه ی
 ته فیری رهوان

گه‌لانه! نه‌وانیش هیچیان هی نه‌وه نین که ناده‌میزاد خو‌یان بو به‌خت بکا. ﴿وکان
 الله علیما﴾ په‌روه‌ردگار ناگادار و زانایه به‌حالی ئیوه ﴿حکیم﴾ دانایه له‌و
 شتانه‌دا فرماتان پی ده‌کا، یان نه‌هیتان لی ده‌کا، شتی‌ک ناخاته سمر شانتان
 به‌رژه‌وه‌ندی دنیاو قیامه‌تی ئیوه‌ی تیدا نه‌بی، همرچی پیتان ده‌لی: به‌گویره‌ی
 دانایی و زانایی خوی سوودی ئیوه‌ی تیدایه بو به‌رژه‌وه‌ندی ئیوه‌یه!

قه زاوه ت کردن به حق و راستی و الله داله تکاری ره ها

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ بِالْكِتَابِ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ
بِمَا أَرَادَكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنَ لِلْخَالِئِينَ خَصِيمًا ﴿١٠٥﴾ وَأَسْتَغْفِرِ اللَّهَ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٠٦﴾ وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ
يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُجِبُ مَنْ كَانَ خَوَانًا أَثِيمًا
﴿١٠٧﴾ يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ
إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٠٨﴾
هَذَا نَسَمُ هَتُولَاءِ جَدَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُجَادِلِ اللَّهَ عَنْهُمْ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿١٠٩﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ
يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١١٠﴾ وَمَنْ يَكْسِبْ
إِثْمًا يَكْسِبْهُ عَلَى نَفْسِهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١١﴾ وَمَنْ يَكْسِبْ
خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ﴿١١٢﴾
وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ
أَنْ يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ

وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُن تَعْلَمُ وَكَانَ

فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ﴿١١٢﴾

(إنا أنزلنا إليك الكتاب بالحق.....) تیرمیزی و حاکم و نیینو جبریر له
 قهتاده ی کورپی نوعمانه وه ده گیرنم وه: ده لئی: نهم نایه تانه (۱۰۵-۱۱۲) ده رباره ی
 طوعمه ی کورپی نویسیریق که پیاسویکی نه نصاری بوو، هؤزی به نو ظوفر بوو،
 زرییه کی مامی قهتاده ی کورپی نوعمان که (رفاعه) ی نابوو به نه مانه ت لای
 دانرابوو، طوعمه دزیبوی که پی ی زانرابوو گومانی لئی کرابوو، چوویوو خستبوویه
 ناو جهوالیک که ناردی تیدا بوو، جهواله که کونیک کی تسی بوو بردبووی له مالی
 زهیدی کورپی سه مین که جووله که بوو داینابوو؛ همر رویشتبوو ناردی لئی رژابوو!
 دواپی داوای زرییه که یان له طوعمه کر وه. زرییه که یان نه دؤزی یسه وه طوعمه
 سویندی خوارد که ناگای لئی نیه و پی نازانی، به هؤی ناردی ژاوه که سو راغیان
 هه لگرت تا بردیانه مالی جووله که که له وئی زرییه که یان دؤزی یسه وه، کابرای
 جووله که وتی طوعمه هیناویه تیه نیره. چهند که سیک کی جووله که ش شایه تیان له سر
 نه وه. دا!! به لام طوعمه نینکاری کرد. هؤزی به نو ظوفر که کهس و کاری
 طوعمه بوون- و تیان با بچین بؤ لای پیغه مبر، که چوونه خزمه تی و تیان نه ی
 پیغه مبری خودا نهم خزمه ی نیمه به ریشو بی تاوانه نم وه ی زرییه که ی دزیوه زهیدی
 کورپی سه مینم و نیمه ناگادارین به خورایی نهم بوختانه یان به طوعمه کرد وه،
 قهتاده و مامی به نه نقه ست مالیکی موسولمانی وه کوو نیمه یان تاوانبار کرد وه
 هیچ به لگمو شایه تیشیان نیه، داوایان له پیغه مبر کرد که دیفاع له خزمه که یان
 بکا، و تیان نه گمر وانه که ی طوعمه ی خزممان تیدا ده چی و دزی یه که ی له سر
 ده چه سپی و کابرای جووله که رزگاری ده بی، پیغه مبر خه یالی بوو و ابکا،
 چونکه پی ی خؤش بوو نموان سهریکمون و جووله که که سزا بلدی، به تایبه تی زری
 دزراوه که له مالی جووله که که دؤزرا بووه وه قهتاده ده لئی: که چووم له گمل

پیغه ممبر ﷺ قسم کرد فەرمووی چۆن ئیوه به‌بی بەلگه و شاید مالیکی موسولمان و خواناس له‌که‌دار ده‌که‌ن و گومانی دزیان ده‌خه‌نه سەر؟؟ قه‌تاده ده‌لی: گه‌رامه‌وه پیم خوش بوو زۆریه‌ی ماله‌که‌مان برۆشتایه به‌لام ئەو قسه‌یه‌م له پیغه ممبر ■ نه‌بیستایه!! نیتەر ئەم نایه‌تانه هاتنه خوارێ ئەمه ریوایه‌تی زۆریه‌ی رافه‌که‌رانی قورئانه.

ده‌گێڕنه‌وه ده‌لێن: طوعمه هه‌له‌هات بۆ مه‌که‌کو پاشگه‌ز بووه‌وه له کاتیکه که خه‌ریکی دزی بوو دیواریکی به‌سه‌ردا رووخاو مرد.

به‌لێ له‌م کات و بارودۆخه‌دا که جووله‌که‌کان تیری ژه‌هراوی خۆیان ناپاسته‌ی نیسلام و موسولمانان ده‌کرد، له‌و کاته‌دا که جووله‌که‌کان درۆ و ده‌له‌سه‌یان له‌ دژی پیغه ممبر ■ بلاو ده‌کرده‌وه، کافره‌کانیان دهنه‌نه ده‌دا، دوو‌پرووکانیان هه‌لده‌نا، ریگای پیلان و دژایه‌تیان بۆ ده‌ست نیشان ده‌کردن، پروپاگه‌نده‌یان بلاو ده‌کرده‌وه، عه‌قل و هۆشی خه‌لکیان چه‌واشه‌ ده‌کرد، تانه‌و ته‌شه‌ریان ناپاسته‌ی سه‌رکه‌ردایه‌تی پیغه ممبر ■ ده‌کرد، شک و گومانیان ده‌خسته سه‌ر نیگا و پیغه ممبرایه‌تی پیغه ممبر، هه‌ولی نه‌وه‌یان ده‌دا کۆمه‌لگای نیسلامی له‌ ناخه‌وه گه‌نده‌ل بکه‌ن، سه‌ره‌پای ئەم هه‌لوێسته نامه‌ردانه‌شیان دوژمنانی ده‌ره‌کیان هان ده‌دان که هه‌ترش بکه‌نه سه‌ر موسولمانان... ئەمانه‌ش هه‌موو له‌ کاتیکه‌ دا که ده‌وله‌تی نیسلامی له‌ مه‌دینه‌دا ساواو تازه‌ رسکاو بوو، داب و نه‌رتی سه‌رده‌می نه‌زانی و ده‌مارگیری و ره‌گه‌ز په‌رستی و پاشماوه‌ی له‌ دل و ده‌روونی هه‌ندی که‌سدا مابوو، په‌یوه‌ندی و به‌رژه‌وه‌ندی خزمایه‌تی و تایه‌فه‌ گه‌ری له‌ نێوان هه‌ندێ موسولمان و موشریکه‌کان دا، له‌ نێوان دوو‌پروو و جووله‌که‌کان دا خه‌ته‌ریکی سامناکی هه‌بوو له‌ سه‌ر یه‌که‌ریزی موسولمانان.

ئاله‌م کاته‌ ناسکه‌دا. له‌م بارو دۆخه‌ سامناکه‌دا ئەم نایه‌تانه نازل ده‌بن بۆ سه‌ر پیغه ممبر و کۆمه‌لی موسولمانا، بۆچی؟ بۆ ئەوه‌ی به‌ ناپه‌وا کابرایه‌کی جووله‌که‌ تاوانبار نه‌کری، کابرایه‌کی جووله‌که‌ که له‌ خوت و خۆپایه‌ی تاوانباریان کردوه به‌ دزی، نایه‌ته‌کان هاتن بۆ ئەو. پیلانیکی داریژراو له‌ لایه‌ن بنه‌ماله‌یه‌کی

موسولمانی یارمه‌تی دهره‌وه (أنصار) دژی کابرایه‌کی جووله‌که‌ی بی تاوان پووجهل بکه‌نموه، له کاتیک دا لهو رۆژهدا نه‌نصاره‌کان پشت و په‌نای پیغه‌مبهر بوون جه‌نگاور و یارمه‌تی دهری بوون!

بیگومان چهند هۆکاریک هه‌بوون که نه‌و شته دابپۆشرا به، یان نه‌وه‌ند به توندی باس نه‌کرایه‌و و ناشکرا نه‌کرایه، به‌گۆیره‌ی یاسای سه‌رزه‌وی به‌گۆیره‌ی بیرو بۆچوونی به‌شهر، به‌گۆیره‌ی به‌رزه‌وه‌ندی کاتی و دونیایی له روانگه‌ی یاسای ناده‌میزاده‌وه ده‌بویه نه‌و شته چاوپۆشی لی بکرایه و په‌رده‌پۆش بکرایه!

نه‌مه‌ چ ناستیکه له عه‌داله‌ت و به‌رزی و پاک و خاوینی؟؟ چ ناخاوتنیکه، چ قانون و یاسایه ده‌گاته نه‌م قورئانه، نه‌م نیگا یه‌زدانی‌یه که هه‌موو شتیک به تهرازووی خۆی ده‌کیشی تهرازوویه‌کی تایبه‌تی که به مو به‌رزی و نزمی تیدا ناکری! پرۆگرام و یاسایه‌ک که سته‌می تیانیه ته‌نانه‌ت ریگا نادا سته‌م له دوژمنیش بکری. ﴿إِنَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ نه‌ی پیغه‌مبهر! ئیمه قورئانمان بۆ

ناردووی که بریتیه له پرۆگرام و یاساو شه‌ریعه‌تی حق و عه‌دل: لایه‌نگیری و مامه‌ خه‌مه‌یی بۆ هیچ لایه‌ک قبول ناکا، نایه‌وی سته‌م له هیچ که‌س بکری ته‌نانه‌ت نه‌گهر نه‌و که‌سه موسولمانیش نه‌بی! ئیمه نه‌و قورئانه‌مان بۆ ناردویه‌تیه خوار: که بریتیه له حق و راستی؛ هه‌موو شتیکه حق و راسته، هه‌والی راسته، فرمانی دروسته، حوکمی ره‌وایه، حق بیژه راستی خوازه، ﴿لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ﴾ بۆ نه‌وه‌ی دادوهرانه له نیتوان ناده‌میزادان دا حوکم بکه‌ی، به‌و شیه‌ی نیگات بۆ ده‌نیرم و فیرت ده‌که‌م کیشه‌ی خه‌لک حه‌ل بکه، تهرازووی عه‌داله‌ت خوار مه‌که، به‌گۆیره‌ی نیگا حوکم بکه، نه‌گهر له‌و باره‌وه نیگات بۆ کرابوو...، یان به لی‌کۆلینه‌وه و توژیینه‌وه و وردبوونه‌وی خۆت (اجتهاد) به شه‌ریعه‌تی خودا حوکم بکه! ﴿وَلَا تَكُنَ لِلْخَائِنِينَ خَصِيمًا﴾ نه‌چی ببیه یارمه‌تیده‌ری خائینان و دیفاع له‌و دهره‌وون نزمانه مه‌که، نه‌گهر که‌سیک داوای مافیکی خۆی لی کرد نه‌وه تۆ به‌رپه‌رچی مه‌ده‌ره‌وه سستی مه‌که له گه‌ران به‌دوای حق دا ده‌م لووسی و قسه‌زانی نه‌وان با کارت ته‌ی نه‌که‌ن ۱ له حق لات نه‌ده‌ن!

له روانگهی نهم نایه تهوه زانایانی نوصولی فیه و تویانه: پیغه مبهر ۱۱۲
 بوی همدووه به گویه نیتیهاد و تویانهوهی خوی حوکم بکا ۱۱۱ همروه ها نهم
 حه دیشیان کردوو به به لگه له سمر نهو رایه یان، حه دیشه که له صه حیه ن دایه
 له نوموسه له مهوه ده گپه دیتهوه ده لی: رژیک له بمر ده رگای ژوره که ی
 پیغه مبهردا ۱۱۰ ده نگه ده نک و قره قریک پیدای بوو، پیغه مبهر ۱۱۱ هاته ده ری بۆ
 ناویان و فدرمووی: خه لکینه! ((الا انما انا بشر، وانا اقضي بنحو ما اسمع،
 ولعل احدکم ان یكون الحق بحجته من بعض، فاقضي له فمن قضیت له
 بحق مسلم فانما هي قطعة من النار فلیحملها او لیذرها)).

نیمام نه حمده له نوموسه له مهوه نهم حه دیشه به شیوه یه کی تر ده گپه دیتهوه
 به لام پوخته ی مانا که یان یه ک ده گپه دیتهوه! هه رچه نده ریوایه ته که ی نیمام نه حمده
 دور و دریتره!

جا نهوانه ی که رایان وایه: که پیغه مبهر نیتیهادی بۆ همدوو، که زۆریه ی
 زانایانی نیسلامن. نهوه شیان به لاوه ره وایه: که پیغه مبهر ۱۱۱ هه له ش بکا، به لام
 به رده وام نابی له سمر هه له، به لگه ش نهم رووداوه و روودای فیدیه و هه رگرتنی
 دیله کانی به دره !!!

(واستغفر الله ان الله كان عفورا رحیما) داوای لیخوش بوون بکه لهو
 هه لوتسته ی که خه ریک بوو بینوینی ده رباره ی طوعمه و پاكانه بۆ کردنی له
 شتیکا که به ووردی لیت نه کۆلیبووه ۱۱۱ ته ویست به هه وانته کابرای جووله که
 تاوانبار بکری و سزا بدری بیتگومان خودا لیبووردوو و لیخوشبووه. له تاوان خوش
 ده بی، به سۆز و به زهیی به ده رباره ی به نده کانی، نه گهر خزم و کهس و کاری طوعمه
 تۆیه بکمن تۆیه که یان و هه رده گیر، چونکه لیخوشبوونی زۆره بۆ که سیکه داوای لی
 خوش بوونی لی بکا به زهیی فراوانه بۆ که سیکه داوای به زهیی لی بکا.

فرمان کردن به پیغه مبهر که داوای لیخوشبوون بکا چ دزایه تیه کی له گهل
 بیتگوناھی پیغه مبهردان (عصمة الأنبياء) و بی هه له ییان نیه، چونکه لیره دا

پیتغه مېمر ■ تهنه قه صدی بووه قه صدیش به گوناوه حسیب ناکړی، به لکو نه مه وه کوو نه وه وایه که ده لیتن: چاکم باشان گوناوه بۆ نزیکانی باره گای نه قده س (حسنات الأبرار سیئات المقرین) نه وه ی به چاکه داده نری بۆ بهنده باشه کان، بۆ نزیکانی باره گای یه زدان به خراپه داده نری. بۆیه ش فەرمانی پی کرد به داوای لیخوښ بوون بۆ زیده پاداش و شاره زایی کردنی خو ی و نوممه ته که ی که له حوکم کردن و قه ضادا زور لیکولینمو، توژینه وه بکمن!

پیتغه مېمر ■ لهم رووداوه دا پيش هاتنى نایه ته کان حوکمی خو ی به سهردا نه دان، هه لویتستیکى نواند که پی واپوو حقه، نیاز پاکى بهرام مېمر طوعمه و خزمه کانى نیشان دا، نه وه بوو په روه ردگار حقیقه تى رووداوه که ی بۆ روون کرده وه به پیچمه وانده ی گومانی خو ی که له وه وه سهری هه لدا بوو که زوری کات موسولمان راستگون و جووله که دروژن!!

نه مجار یه زدانى خاوه ن رهم و به زه یی؛ هوژى طوعمه ی هه لئا که داوای لیخوښ بوون بکمن و تویه بکمن و فهرمووی ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ دلنیا بن که خودا لیخوښ بوونی زوره بۆ که سیک داوای لیخوښ بوونی لی بکا رهم و به زه یی زور فراوانه بۆ که سیک داوای رهم و به زه یی لی بکا!

﴿وَلَا تَجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ﴾ نه ی محمد! تو بهرگری و دیفاع مه که له مو کومه له گومرایانه ی که خیانه تیان له خو یان کردووه؛ به وه که ده ست دریژی یان کردو ته سهر مالی خه لک و مالی خه لکیان دزیوه ده یانه و ی به ناحق بیخه نه سهر یه کیکى تر لایه نگیری نه و خائینه نه مه که له کاتى کیشو و نیزاع دا یارمه تیان مه ده!

قورئان خیانه تکر دنیانی له خه لک به خیانه ت کردن له خو یانی داناوه چونکه سهره نجام زیانی خیانه ته که ده گهریتموه بۆ خو یان و خیانه تیان له خو یان کردووه ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَانًا أَثِيمًا﴾ بیدگومان خودا ده بوغزینی که سیک زور خیانه ت بکا و تاوان کردنی لی بویته خو و سروشت و خراپه و خراپکاری لی بوویته عاده ت و داب و نهریت! به پیچمه وانده نه و که سانه ی خوښ ده وین نه مین ته فسیری روان

و دەست پاك و زمان شيرين و بئويەين بۆ ئادەمىزاد راستگۆ راستانن له هەلس و كەوتيان دا.

ديار (طوعمه) زۆر ناپاك و خيانەتكار بووه بۆيه قورشان به شيوهى مويالەغە (صيغەى فعال فاعيل) ئاوەلناوى بۆ هيناون و خودا زانيويەتى چەند خيانەتكارو تاوانبار و رووچوو بووه له گومپايى دا بۆيه به (خوآن) و (أئيم) ناوزه دى كردووه.

زومه خشمى ده فەرموئ: دزه كه هەر (طوعمه) بووه كهچى قورنان به كۆ باسى كردووه فەرمويەتى (للخائنين) و (يختانون أنفسهم) لەبەر دوو هۆ:

۱- هۆزى بەنوظوفر كه خزم و كەسو كارى طوعمه بوون دەيانزانى كه طوعمه دزى كردووه كهچى چوون پاكانهيان بۆ كردوو يارمەتییان دا كەوابوو بوون به هاوبەشى له خيانەتە كەدا.

۲- بۆيه به كۆ ناوى هينان بۆ ئەوهى طوعمه و هەر كەسيك خيانەت بكە بگريتهوه كەوا بوو ئەى محمد! نەديفاع له خائين بكە، نە پشتى بگر، نە لەسەرى بكەرەوه!

ئەمجار له ئايەتى داها تودا خوداى زاناو بالا دەست حال و چۆنيەتى خائينان ديارى دەكا، رهوش و صيفاتى ناشيرين و قيزه و نيان دەر دەخا و دەفەرموئ: (يستخفون من الناس) رهوشى ناشيرينى ئەو خائينانە ئەويه: كه تساوان دەكەن له خەلكى دەشپرنەوه، تاوانەكانيان به دزى ئەنجام دەدەن، جا يان له ترسانە يان پيتيان شەرمە كهچى (ولا يستخفون من الله) لەخوداى ناشپرنەوه، شەرم له پەرورە گار ناكەن، كه ئەو زاناو ئاگادارى هەموو ئەينى و ناشكراييكە، چ لەزهوى و ناسمان دا هەبى گەرورەو بچووك و كۆن و نوێ هتد هەمووى لەلای خودا نمايانەو ناشكراو عەيانە (وهو معهم إذ يبيتون ما لا يرضى من القول) خودا يەكەى وهەيايه له گەليانە كه نەخشە خيانەتكارى يەكەيان دەكيشن... واتە: ئاگادار و خەبەردارە بەسەر كارەكەيان دا، هېچ شتيك له ئەينى ئەوانى لى و ن نابى، ئاگادارە چۆن پىلان دادەنێن، چۆن شت هەلدەگێرنەوه و چەواشەى ئەفسەرى رەوان

ده کمن مانگای لیپانه نمو کاتهی قسهی «ا هله ده بهستن که خوا پیپان رازی نیه، وه کوو ته گبیری طوعمه که زریه کدی خسته مالی کابرای جووله کهوه بو شه وهی نمو تاوانبار بکری به دز، بو خوی وه ک بهرزه کی بانان بوی ده رچی! با باش بزائن که نمو چمواشه کاریه یان بو سمر ناچی چونکه ﴿وکان الله بما عملون محیطا﴾ پمروه ردگار هه میشه ناگاداری کردار و گرفتاریانه، چپیان کردوه و چپیان گوتوه له سمریان نووسراوه و حیساییان له گهل ده کا، هیچ هیواو نومیدیکی رزگار بوونیان له چنگی سزای خودا نه بی! هیچ تاوانباریک له دهستی رزگاری نابی، چونکه خاوه نی همدوو دویایه و زاناو به تواناو بالا دهستی بی نه ندازه و بی سنوره.

نه مجار پمروه ردگار موسولمانان ده ترسینن له یارمه تیدانی خائینان و بهزه بی هاتنمو پیپان داو ده فمروئ: ﴿ها أنتم هؤلاء جادلتم عنهم في الحياة الدنيا﴾ نهی نمو که سانهی دیفاع له خائینان ده کمن و ویستتان ته بریه یان بکمن و راستی به کان هه لگپرنه وه، نهوا گریمان له دونیادا نه مه تان بو سهرچوو به رواله ت تاوانه کانیانتان بو پمروه پۆش کردن ﴿فمن يجادل الله عنهم يوم القيامة﴾ کی رۆژی قیامت دیفاعیان لی ده کا؟ کی ده توانی بی ئیزنی خودا شه فاعه تیان بو بکا؟ کی رۆژی قیامت ده بیته دا کوکیکمر و پاریزه ریان نمو کاتهی که دادوه خودای زاناو داناو خه بمرداره به کردار و گرفتاریان؟ ﴿أم من يكون عليهم وکیلا﴾ کی زاتی نه وه ده کا بیته (محامی) نه وان و بمرگریان لی بکا؟؟ دهی با موسولمانان وریا بن خویان بو وه لام دانمه وه جوړه ویستگانه دا ناماده بکمن، بزائن ناخو ده توانن له نمو مه وقیفه سامناکه دا ورته یان له ده م بیته ده ری!!!

بیگومان نمو رۆژه ﴿يوم تملك نفس لنفس شيئا والامر يومئذ لله﴾ الإنفطار/ ۱۹ یان مانا کهی والی ده دهینه وه ده لیپن: وای دابنیتن ئیوه له دونیادا دا کوکیکتان لی کردن و دیفاعتان له طوعمه و خزم و کهسه کانی کرد! دهی باشه کی ده توانی رۆژی قیامت دیفاعیان لی بکا؟ که خودا به غه زه بی خوی گرتنی و سزای

خوی به سمر دادن، کی ده بیته (محامی) و په نادر بویان؟ کی ده توانی سزاو
تولهی خودایان لی دوور بخته وه؟

نایه ته که به ناشکرا لومو سمرزه نشتی نه وانه ده کا که وستیان یارمه تی
طوعمه بدهن کابرای جووله که تاوانبار بکهن..

ناماژهی نه وه شی تیدایه: نه گهر دادوهر روی راستی له بابه ته که دا
نه پیکتی، حوکم و برپاره کدی هر به روالهت و به ظاهر ته نفیذ ده بی، حوکمی
حاکم له کاتی وادا هیچ له حقیقه تی شته که ناگوړی، هیچ شتیکی حرام بو حوکم
بو دراو حلال ناکا! که سیک بزانی شتیکی هی خوی نیه نه گهر حاکم حوکمی بو داو
نهو شته ی کره به مولکی نهو نایته مولکی و پیی حرامه.

نه مجار په روهر دگار ناده میزادان هه لده نی و بو گهرانه وه و تویه کردن.
فهرموی: «ومن يعمل سوءا» که سیک تاوانتیکی کرد زبانی به که سیک گه یاند؛
دزی لی کرد لی دا، پاشمله به خراپه باسی کرد «او یظلم نفسه» یان تاوانتیکی
کرد زبانی به خوی گه یاند و سته می له خودی خوی کرد، وه کوو نه وه سوننی به
دروی خوارد «ثم یستغفر الله» دواپی په شیمان بیتسه و تویه بکاو داوای
لیخو شبوون له خودا بکا «یجد الله غفورا رحیما» ده بیننی خودا له گونا هه کانی
خوش ده بی، به به زه ییو به ره حمه تی خوی عدیپ و له که کانی داده پو شنی! نه مهش له
رووی فاضل و نیحسانی بی شماری نه که واجب بی له سهری.

له مه دا هه لنان و ته ماع بهر نانی طوعمه و خرم و کهس و کاره کانی تیدایه
به وه که تویه بکهن و داوای لیخو شبوون له خودا بکهن، شاره زایی کردن و ری
پیشان دانیانه بو رزگار بوون لهو ته نگړه ی تی کیوتوون، له هه مان کات دا
هه ره شهیه لهو که سانه ی دژایه تی حق و راستی ده کهن و هه ول ددهن راستی به کان
چه واشه بکهن و باله خانه ی دادوهری پرووختن.

نه مجار په روهر دگار به شپوهیه کی گشتی ناده میزادان ده ترسیننی له گونا هه
و فهرموی: «ومن یکسب اثما فإثما یکسبه علی نفسه» هر که سی تاوان بکا به

کارویشمی خوی و بیهوی لهم ریگهیموه سوود و قازانج بکا شهوا تاوانه کهمی باره بهسمر خویهموه و زیانی بۆ خودی خویهتی و چ سوود و قازانجی لی وه گیر ناکهوی، له دونیاو قیامت دا پیی زهره رهنده دهی، له دونیادا بی ریزن و له پیش چاوی خه لک سووک و بی نرخن! له لای دادوهری داد پمروه تاوانبار و شیایوی سزان، له قیامتیش دا ریسوای بهرقابی دیوانی خودان و سوتهمهنی دۆزه خسن، تۆلهمی تاوانه کهمی له خۆ ده کریتموه و یه کیکی تر لهسمر تاوانی شهوا سزا نادرئ! «وکان الله علیما» هه میسه پمروه ردگار زاناو ناگاداره، به زانیاری فراوانی شهریهتی بۆ ناده میزادان داناوه، یاساو سنووری بۆ دیاری کردوون، پیی راگه یاندون که تپه پریون لهو سنووره و لادان لهو شهریهته زیانیان پی ده گه یهنئ «حکیم» داناوه بهو حکمت و دانایی بهی سزای شیایوی داناوه بۆ شهوانی سنوور به زینی ده کمن، کهوابوو تاوانبار به تاوانه کهمی زیان به خوی ده گه یهنئ و خودا هیچ زیانیک پی ناگا! «ومن یکسب خطیئة او اثما ثم یوم به برینا» له تاوانی گه ورهیه که ناده میزاد به نهقهست یان به هه له تاوانیک بکا، شه مجار کابرایه کی بی خهتا پیوه بکاو تاوانه که بخاته ملی شه، که سیک هه لویستی ناوا بنوینئ «فقد احتمل هتانا واثما مینا» شهو بیگومان دوو تاوانی شه نجام داوه تاوانی خودی تاوانه کهو تاوانی بوختان و خستنه ملی یه کیکی بی تاوان و بی ناگا!

شه مرۆ شه دیاردهیه له ناو موسولمانان بلاو بۆتوهه چندان کهسی بی تاوان رۆژانه تاوانبار ده کرین و به خت و خۆپایی راپیچی زیندان و کونه ره شه کانی خوانه ناسان ده کرین و تاوانباری حقیقی و سهره کی وه ک بهرزه کی بانان بۆی دهرده چی، هۆی سهره کی شه دیارده دزیوه واز هینان و دوور کهوتنه وهیه له ره هنومایی نابین و غافل بسوون و بی ناگایی به له فرمان و نامۆزگاری به کانی شهریهتی خودا!

شه مجار پمروه ردگار فاضل و گه ورهیی و ره حمت و پاریزگاری و چاودیری خوی بۆ پیغه ممبر ■ ناشکرا ده کا ده فهرموی: «ولولا فضل الله علیک ورحمته»

نه گهر خودا به ره‌حمه‌تی خۆی چاودیری تۆی نه‌کردایه، نه‌ی موحه‌مه‌ده! به‌وه که نیگای بۆ ناردی و نه‌ینیی پیلانه‌که‌یانی بۆ ناشکرا کردی، حه‌قیقه‌تی رووداوه‌که‌ی تیگه‌یانندی ﴿لهمت طائفة منهم أن يضلوك﴾ نه‌وه کۆمه‌لیک له هۆزی به‌نو ظوفر (خزم و کهس و کاری طوعمه) ده‌یانویست له دادگایی کردن به‌حق لات بدهن و ریگای دادپه‌روه‌ریت لی هون بکه‌ن، له‌کاتیک دا ده‌یانزانی تاوانبار طوعمه‌یهو کابرای جووله‌که‌نیه.

به‌کورتی نه‌گهر فه‌ضلی خودات به‌سه‌وه‌وه نه‌بویه که پله‌ی پیغه‌مبه‌ری پی داوی، ده‌تپاریزی له هه‌له، ره‌جمه‌ت و به‌زه‌یی فراوانی بۆ تۆ که راستی رووداوه‌که‌ی تیگه‌یانندی، نه‌وه کۆمه‌له‌ خه‌ریک بوون ریگات لی گوم بکه‌ن، حوکمی دادوه‌رانه‌ت لی بشیوینن، به‌لام خواو راستان پیش نه‌وه‌ی تۆ بگه‌یه حاله‌تیک ته‌ماعه‌ت تی بکه‌ن بۆ بریار دانی ناوا، نیگات بۆ هات و راستی رووداوی بۆ ناشکرا کردی به‌ بریار دانی هه‌له‌ی پاراستی.

﴿وما يضلون إلا أنفسهم﴾ نه‌وانه له حه‌قیقه‌ت دا به‌وه که له ریگای حه‌ق لایان داوه ته‌نها خۆیان گومرا ده‌که‌ن و سه‌ر له خۆیان ده‌شیوینن و مالی خۆیان ویران ده‌که‌ن، خۆیان تووشی تۆله‌و سزای دونیاو قیامه‌ت ده‌بن و خودا له خۆیان ده‌په‌نجینن! ﴿وما يضررونك من شيء﴾ زیانیان به تۆ نه‌ده‌گه‌یاند چونکه تۆ که بریار ته‌ده‌ده‌هه‌ به‌گه‌یه‌ی ظاهیری حال و شایه‌تیدانی خزمه‌کانی طوعمه‌ حوکم ده‌رده‌که‌هه، به‌خه‌یالت دا نه‌ده‌هات که رووداوه‌که به‌ پیچه‌وانه‌وه‌یه، واقیع شتیکی تره!

خودا تۆی پاراست له پیلانی نه‌وه تاوانبارانه و شوین هه‌واو ناحه‌قی نه‌که‌وتی، له حوکم کردنه‌که‌ت دا؛ هه‌ر به‌و جوړه خودا له هه‌موو کاریکی زیان به‌خش ده‌تپاریزی!

﴿وانزل الله عليك الكتاب والحكمة﴾ په‌روه‌ردگار قورئانی بۆ ناردووی حیکمه‌ت و نه‌ینیی شه‌ریعه‌تی ئیسلامی تیگه‌یانندووی، قورئان و شه‌ریعه‌تی فیر

کردوی ﴿وَعَلِمَكَ مَا لَمْ تَكُن تَعْلَمُ﴾ حقیقت و راستی خستوته دلتو «که له وه و پیش پیی ناشنا نه بووی، نه گهر له خوداوه نه بی و تو که له وه و پیش نیازی په نامه کی و، مدهستی شیردراوهی ناو دلان و کاروباری نایینی و شهریهت ده زانی؟!»

﴿وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا﴾ نه ضل و به خششی خودا به سهر توره زور و گه وړه و هده چه شنیه، کردویتی به پیغه مبر و ناردویتی بو سهر گشت ناده میزادان، کوتایی پیغه مبرانی و هیچ پیغه مبر نابن له دواي تو وړوی قیامت ده بیته شاید به سهر یانه وه، له خراپه کاری مردوومان ده تپاریزی، نوممه ته که ت گه لیکي مام ناو هندی و میانمروه «چنده ها پله و پایهی جوړاو جوړی تری پی به خشییو؛ که واته سوپاسی خودا بکه له سهر هم ه موو نیعمه تانه، فرمان به هه قالانت و به نوممه ت بکه با نه وانش سوپاسگوزاری خودا بن له سهر نهو نیعمه تانه، هه تا بینه باشتین گهل و کومه لی په یدابووی سهر رووی زهوی و بینه نمونه و پیشه نکه و کهسانی دیکه چایان لی بکن.

حاله تی سرته سرتی باش و سزای نه وانه ی دزایه تی پیغه مبر ﴿﴾ ده که ن.

﴿لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّنْ نُّجْوَاهُمْ إِلَّا مَن أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ ﴿١١٤﴾ وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا قَبِضَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿١١٥﴾

﴿لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ﴾ نهم نایه‌ته دهریاره‌ی چپه چپی شهوانه‌ی خرم و کەس و کاری طوعمه‌ی کوری نوبه‌یریق هاتۆته خواری، که پیلانیان دارپشت و به نهیینی و سرته سرت قسه‌ی خۆیان کره بهیهک و ویستیان طوعمه رزگار بکمن و زری دزینه‌که بخه‌نه نه‌ستۆی کابرای جووله‌که، دیاره چپه‌که‌یان بۆ کاری خیر نه‌بووه نیتر لیته‌دا په‌روه‌ردگار حوکمی قسه‌ی سرته‌سرت دیاری ده‌کاو ده‌فرموئ: قسه‌کردنی ناده‌میزاد و چپه‌چپ کردنیان خیر و قازانجی تیدا نیه و زۆریه‌ی کات سرته‌سرت‌کانیان بی خیر و بترن سوود و قازانجی دونیان قیامه‌تیا لئ ده‌ست ناکه‌وئ، مه‌گەر له سی شت دا نه‌بی.

۱- ﴿إِلَّا مِنْ أَمْرٍ بِصَدَقَةٍ﴾ که‌سیک به نه‌سپایی و چپه به که‌سیک بلئ فلان کەس نه‌بووه و پیوستی به باریویی کردن هدیه به‌لکو یارمه‌تی‌یه‌کی بده‌ین، نه‌مه نه‌گەر به نهیینی بی باشتره، چونکه له روپامایی و خۆراناندن دووره، کابرای خیر پیکراویش ناوی نازپۆ و رهنکه پیی ناخۆش بی به ناشکرا ناوی ببرئ! ۲- ﴿أَوْ مَعْرُوفٍ﴾ یان فرمان به چاکه بکا له شوینیک که به چپه نه‌بی کاره‌که‌ی سه‌رنه‌گرئ، یان وه‌کوو په‌نادانی سته‌م لیکراو و هه‌لاتوو له ده‌ستی سته‌مکار و نه‌و جوژه شتانه واته: هه‌ر چپه‌یه‌ک سوودی گشتی تیدا بی شه‌ر به کاری باشی دابنئ، وشه‌ی (معروف) وشه‌یه‌کی گشتی‌یه هه‌موو کاریکی خیر ده‌گیرتموه.

نه‌حمه‌د و نه‌بوو داود و نه‌سانی و تیرمیذی و نیبنو ماجة له جابیری کوری عه‌بدوللاوه ده‌گیرتموه که ده‌لی: پیغه‌مبەر فرمووی: ((كُلْ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ وَأَنْ مِنَ الْمَعْرُوفِ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهِ طَلْقٍ)) هه‌موو کاریکی باشی باوی ناو کۆمه‌ل به خیر و چاکه داده‌نرئ، یه‌کیک له کاره چاکانه که له کاتی به‌یه‌ک گه‌یشتن دا روت خۆش بی له‌گه‌ل برای تاییینی خۆت.

۳- (أو إصلاح بين الناس) یان وت و ویزی نیتوان دوو کەس دوو کۆمەڵ کە ناکۆکیانە، بە چپە وت و ویزی ئەسپایی و پەنامەکی نەبێ نەتوانی ریکیان بخاتەوه.

ئێبنو مەرودەو یهیی و تیرمیزی و ئێبنوماجە لە ئوممو حەبیبەو
 حەدیسێک دەگێرنەوه دەلی: پیغەمبەر ﷺ فرموی: ((کلام ابن آدم کله علیه، لا له إلا ذکر الله عز وجل أو امر بمعروف أو نهی عن المنکر)) ناده میزاد هەر قسەیی بکا لەسەری دەکەوێ و خیری بۆی نابێ، مەگەر قسەیی کە یاد و ذیکری خوابی، یا فرمان کردن بێ بەچاکە، یانە کردن بێ لە کاری ناشایسته... نیام ئەحمەد لە ئوممو کەلثومی کچی عوقبەو ﷺ گێڕتەوه دەلی: بیستم پیغەمبەر ﷺ دەفرموو ((لیس الکذاب الذی یصلح بین الناس، فیسمی خیراً، أو یقول خیراً)). هەر نیام ئەحمەد لە ئێبنو عومەرەو ریاوەت دەکا دەلی: پیغەمبەر ﷺ فرموی ((افضل الصدقة إصلاح ذات البین)) ئەبو بەکری بەززار و بەیهدقی لە ئەنەسەو دەگێرنەوه دەلی: پیغەمبەر ﷺ بە ئەبو ئەییوبی ئەنصاری فرموو ((الا أدلك علی تجارة؟)) ئەویش وتی بەلی: ئەی پیغەمبەری خودا شارەزاییم بکە، فرموی: ((تسعی فی إصلاح بین الناس إذا تفاسدوا، وتقارب بینهم إذا تباعدوا)).^۷

نایەتەکە فرموی ((لا خیر فی کثیر من نجواهم)) وشی (کثیر)ی بۆیە خستە ناوهوه چونکە زۆر جار وادەبێ چپە کردن لە موباح دا ﷺ بێ ﷺ پەیوەندی بەبەرژەوهندی تایبەتی خەلکەوه دەبێ وەکوو باسی کشتوکال و بازرگانی و پیشەسازی... هتد ئەمانە وەصف دار ناکرین بە شەر لە چوارچێوەی خێریش

^۷ وفي رواية ألا أدلك على صدقة خير لك من حمر النعم؟ فقال بلى يا رسول الله، قال تصلح بين الناس إذا تفاسدوا

وتقرب بينهم إذا تباعدوا.

دانین، چپه کردن تیایان داموباحه، که‌وابوو نه‌و چپه‌یه‌ی که خیری تیدا نیه چپه‌یه‌که په‌یوه‌ندی به کاروباری خه‌ل‌کوه هه‌بی.

په‌روه‌ر گار له نایه‌تیکی تر‌دا چپه کردنی کرده‌ته شونی گومانی شهر و خراپه‌و ده‌فرموی ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْأَثَمِ وَالْعَدْوَانِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبَرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ المجادلة/۹

نیمای مالیک و موسلیم و بوخاری هه‌دیس‌یک له نیبنو عومره‌وه ر‌یوایت ده‌که‌ن، ده‌لی: پیغه‌مبهر ■ فرمویه‌تی: ((إِذَا كَانَ ثَلَاثَةٌ فَلَا يَتَنَاجَىٰ اِثْنَانِ دُونَ وَاحِدٍ)) چونکه چپه کردن له نیوان نه‌و دوو که‌سه‌دا دلی س‌ی‌یه‌م ده‌خاته گومانه‌وه نه‌وه‌ش زیان به‌خشه‌و زیانیش به نیجماع دروست نیه.

هوی نه‌وه که به‌زوری چپه گومانی شهر ل‌ی ده‌کرئ نه‌ویه که داب و نمریت و هاتوه به‌زوری نه‌اده‌میزاد پی‌ی خوشه کارو گو‌فتاری خیر نامیز به ناشکرا نه‌جام بدرین، به ده‌گم‌ن نه‌بی کابرا قسه‌ی باش و خیر ناوه به چپه ناکا، به پیچه‌وانه‌وه زور قسه‌ی شهر ناوه و پیلان و داو دانانه‌وه به شیه‌ی چپه چپ نه‌جام ده‌درین! باشیه‌تی نه‌و س‌ی شتانه‌ش (فرمان به چاکو فرمان به به‌خشین و بار‌یویی کردنی هه‌زاران ■ ر‌یک‌خسته‌وه‌ی نیوان موسولمانان) به‌شیه‌ی نه‌ینی ده‌بی، واته: چاک وایه: به نه‌ینی نه‌جام بدرین، چونکه قورئان ده‌فرموی: ﴿إِنْ تَبَدُّوا الصَّدَقَاتِ فَهِيَ لَكُمْ وَإِنْ تَخَفُوا وَتَوْتَوْهَا الْفُقَرَاءُ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ البقرة/۲۷۱ نه‌مجار په‌روه‌ر دگار پاداشی ده‌ست نیشان کرای خوی له پاداشی نه‌و س‌ی کرده‌وانه‌دا ناشکرا ده‌کاو ده‌فرموی: ﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاةِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ که‌سی‌یک به مبه‌ستی رازی کردنی خوداو فرمان‌به‌رداری فرمانه‌کانی و به هیوای پاداشی کرده‌وه‌کانی لای یه‌زدانی مه‌زن به‌و جور ره‌فتار بکا! نه‌وه با دل‌نیا بی که خودا پاداشی زور و هه‌مه‌جور ■ فراوان و باشی ده‌داتی!

به پوختی ههولدان بۆ وه دهست هینانی رهزامندی خودا دهبی له ریگی راستالی و نیاز پاکی و ئیخلاصهوه بی، که نهو کارانه نهنجام دهدا مه بهستی ناو و شۆرهت و دونیاو ریبابازی و خۆهه لئانهوه به سهر خه لکدا نهبی، تهنها مه بهستی رازی کردنی خودا بی، نهو کاته شیایو نهو پاداشه دهبی!!

دوای نهو به لێن ۱ واده دانه به خیر و پاداشی باش ۲ بۆ نهواندی که چهه چپیان بۆ کاری خیرهو به گۆهری نامۆژگاری به کانی قورئان رهفتار ده کهن، هه به شهی توند و سامناکی له وانه کرد که خه ریکی پیلان نانهوهن و چهه چپیان بۆ دروست کردنی بالی نامۆ و کۆمه لی شه ر خواز و دروست کردنی دوو به ره کی و دژایه تی نانهوهی ناو کۆمه لگای موسولمانانه و فرموی: ﴿ومن یشاقق الرسول من بعد ما تبین له الهدی﴾ که سیک دۆژمنایه تی پیغه مبه ر بکاو پیچه وانه ی نهو ریبار و شه ریه ته ی ئیسلام هیناویه تی رهفتار بکا، دوای نهوه ی که ریگی راستی پیشان دراو شاره زای نایینی ئیسلام بوو، نه مجار به شیمان بیته وه وه له نایین هه لگه رپته وه وه کوو (طوعمه ی کوپی ئوبه ریرق) کردی، دژایه تی پیغه مبه ر و کۆمه لی موسولمانان بکا، پیلان دابریژی و کۆمه ل و گۆی دژ به ئیسلام پیکه وه بنی، له کۆمه لی موسولمانان جودا بیته وه ۳ بۆ خۆی به ئیختیاری خۆی نه م هه لویستانه وه وه ریگری و ره چاوی نه م کرده وانه بکا، نهوه ﴿ویتبع غیر سبیل المؤمنین نوله ما تولی﴾ شوین به رنامه و ریبابازی ناموسولمانان بکهوی نهوه دهست به کاری ده کهین له کاره کهی داو ده سه لات و توانای نهنجام دانی پی ده ده یین. بۆ زیده گومر ابون ریبابی چهوتی له لا خۆشه ویست ده کهین نه مجار به ره لالی ده کهین له زه لکاری گومر ابون دا بۆ خۆی ههنگای کویرانه هه لینی و سه ری لی بشیوی و نه زانی چی ده کا!!!

ویرای نهوه ش ﴿ونصله جهنم و ساءت مصیرا﴾ رۆژی قیامت فری ده ده یینه ناو دۆزه خه وه و نهو شوینه ناخۆشه ی بۆ ده کهین به جیگی هه وانه وه و خانووی هه تا هه تای، به راستی نه مه ش خراپترین سه ره نجام و ناکامه که تووشی

ده‌بی و بۆ خۆی به‌ویستی خۆی و به ده‌ستی خۆی بۆ خۆی خولقاندووه و که‌شیش ده‌سوودی پێ نایا.

هه‌ر که‌سی که‌ش له نایین پاشگه‌ز بێتیه‌وه رۆژی قیامه‌ت جگه له ریگای به‌ره‌و دۆزه‌خ ریگای تری نیه و هه‌کوو له نایه‌تیکی تردا ده‌فرموی: **«وَرَأَى الْمَجْرَمُونَ النَّارَ فظنوا أنهم واقعوها ولم يجدوا عنها مصرفا»** الکهف/۳ = نه‌م نایه‌ته به‌روونی ناماژهی نه‌وه‌ی تێدایه که هه‌ر که‌سی که به‌ویست «ئیه‌ختیاری خۆی رێبازی که‌ بگرێ و بۆ خۆی په‌سه‌ندی بکا و پێی رازی بێ خودای بالا ده‌ست به‌ره‌للای ده‌کاو لێ ده‌گه‌ڕێ به‌ ئاره‌زووی خۆی چی ده‌کا بیکا، به‌لام رۆژی قیامه‌ت سزاو تۆله‌ی دادپه‌روه‌رانده‌ی لێ ده‌ستینێ چونکه بۆخۆی ریگای شه‌ڕ و به‌د به‌ختی گرتۆته‌به‌ر و له‌شه‌قامه‌ ریگای خودا ناسان لای داوه، بۆخۆی به‌ ده‌ستی خۆی مالی خۆی وێران کردووه! جا که‌سی که‌ دژایه‌تی پێغه‌مبه‌ر بکا و دووبه‌ره‌کی بێتیه‌وه له‌ نیتوان کۆمه‌لی موسوڵمانان دا، له‌ نایین هه‌لگه‌ڕێته‌وه، نه‌وه له‌ ره‌حه‌مه‌تی خودا دووره‌و لێخۆش بوونی بۆ نیه! چونکه نه‌وه هه‌ڵیه‌ش په‌یدا که‌ر» بۆ خودا.

هاو هل دانان بو خوداو سه ره نجامی، شه یتان و نه تواره
به ده کانی، یاداشی کره وه

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ
يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١١٦﴾ إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا
إِنْتِنَا وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ﴿١١٧﴾ لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ
عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا ﴿١١٨﴾ وَلَا ضِلَّتْهُمْ وَلَا مَيَّتَتْهُمْ وَلَا أَمْرٌ لَهُمْ فَلْيَبْتِكُنَّ
عَآذَانِ الْأَنْعَمِ وَلَا أَمْرٌ لَهُمْ فَلْيَغْيِرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ
وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا ﴿١١٩﴾ يَعِدُهُمْ وَيُمَيِّتُهُمْ
وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢٠﴾ أُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ
جَهَنَّمُ وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيضًا ﴿١٢١﴾ وَالَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ
مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿١٢٢﴾

نایه تی (۱۱۶) به یوه ندی به چیرۆکی طوعمهوه ههیه، چونکه نه گهر نهو
له نیسلام هه لئه گهرا یوه له ره حمه تی خودا بنی بهش نه ده بوو. چونکه هه موو
تاوانتیک له وانیه لیخوش بوونی هه بی جگه له شیرکه زانایان فرمویانیه نایه تی

﴿ومن یشاقق الرسول﴾ نساء/ ۱۱۵ نایه‌تی ﴿إن الله لا یغفر أن یشرك به﴾ به‌هوی طوعمه‌ی کوپی توبه‌ی بریق هاتوونه خواری. نه‌وه‌بوو که پیغه‌مبه‌ر ■ که برپاری له ملدانی طوعمه‌ی دا. هه‌لات بۆ مه‌ککه و له نایین هه‌لگه‌پایه‌وه، دایسی له‌وی کوژرا. پمروه‌ردگار نایه‌تی ﴿إن الله لا یغفر أن یشرك به﴾ تا ده‌گاته ﴿فقد ضل ضلالا بعیدا﴾ ده‌ریاره‌ی نه‌و ناردۆته خواری.

﴿إن الله لا یغفر أن یشرك به﴾ دلیا بن خدا خوش نابێ که هاویه‌شی بۆ دابنری، که‌سیک شم‌ریک بۆ خدا دابنێ خودا لی‌ی خوش نابێ، واته: که‌سیک به‌بێ تۆبه‌ کردن له‌سەر نه‌و گونا‌هه‌ بمری، ره‌حمه‌ت و لی‌خۆشبوونی خودا نایگریته‌وه، به‌لام ﴿ویغفر ما دون ذلك لمن یشاء﴾ پمروه‌ردگار نه‌گم‌ر مه‌یلی لی‌ بێ له‌ تاوانه‌کانی تر خوش ده‌بی- که‌سیک تاوانی جگه‌ له‌ شیرک-ی لی‌ روودرابێ نه‌وه ده‌که‌وتیه‌ به‌ر ویست و ئاره‌زووی خودا ئاره‌زووی لی‌ بوو لی‌ی خوش ده‌بی ئاره‌زووی لی‌ نه‌بوو لی‌ی خوش نابێ.

چونکه‌ هاویه‌ش په‌یدا کردن بۆ خودا له‌ ژوور هه‌موو تاوانیکه‌وه‌یه ﴿ومن یشرك بالله فقد ضل ضلالا بعیدا﴾ که‌سیک هاویه‌شی بۆ خودا به‌ره‌وا ببینی نه‌وه ریگای راستی لی‌ گووم بووه، زۆر له‌ حق و راستی دوور که‌وتۆته‌وه. که‌وتۆته‌وه‌ زه‌لکای گوم‌پایی‌یه‌وه. رۆشنایی لی‌ وون بووه، خۆی به‌ فه‌تاره‌ت داوه‌ خه‌ساره‌ت مه‌ندی دونیاو قیامه‌ت بووه، خۆشه‌ختی و کامه‌رانی هه‌ردوو جیهانی له‌ کیس چووه، چونکه‌ هاویه‌ش دانان بۆ خودا گوم‌پایی‌یه‌که‌ عه‌قل و هۆش تیک ده‌دا، خه‌فای گیان لیل ده‌کا، هاویه‌ش په‌یدا‌که‌ر ده‌کاته‌ به‌نده‌ی نه‌لقه‌ له‌ گوئی خه‌ون و خه‌یالی پرۆپووج، هاوه‌ل دانان بۆ خودا نه‌وه‌په‌ری پیس بوونی گیان و چه‌واشه‌کردنی عه‌قله، می‌شک و دل و ده‌روونی هاویه‌ش په‌یدا‌که‌ر ده‌بیته‌ هیتلانه‌ی بیر و بۆچوونی گه‌نده‌ل و خه‌یالی پرۆپووج.

نەم نایەتە بەم دەقە لە گەڵ تۆزیک جیاوازی لەوە پیش رابوو^۸ بۆ مەبەستیکی تر هاتبوو لێرەدا جاریکی تر نایەتە کە ی دووبارە کردووە چونکە شارەزایی کردن و نامۆزگاری کردنی ئادەمیزادان لە روانگەی بەدەر خستنی مانای مەبەست و سەرەکی و جەخت لە سەر کردنی سوود بەخش دەبێ، دووبارە کردنەوی نەم دەقە لەم سوورەتەدا بۆ هەلکەندنی رەگ و ریشالی شیرک و بێپەرستی بوو لە دەروونی ئادەمیزاد دا. بۆ پاک کردنەوی دلە نەخۆشەکان بوو لەم شیرپەنجەییە، کەوابوو پووچەڵ کردنەوی بیروباوەری شیرک و بێپەرستی بە هەموو جوۆرە کانیسەو سەنگەری دژایەتی و بەرامبەرکردنی ئیسلام! کەوابوو چ رەخنەییەک لەم دووبارە کردنەو ناگیرێ چونکە مەبەستە کە روواندنی بپرا بە خواو هەپەشە کردنە لە ناکامی شەریک بۆ خودا دانان و دەرچوون لە یاسای سروشت کە پێچەوانەی داخواری عەقل و هۆشی ساغن لە گەڵ زانیاری دا یەک ناگرێو.

تیرمیزی دەگێڕێتەو دەلی: ئیمامی عدلی فەرمویتە لە قورئان دا هیچ نایەتیک بە ئەندازەی نەم نایەتە ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ... الْآيَةَ﴾ م لا خۆشەویست نیە.

بە کورتی تاوانی شەریک بۆ خودا دانان تاوانیکی هەرە گەورە و زێدەرەو ییە کە خودای مەزن بپاری لە سەر داو و هەپەشە کردووە بەو کە لێخۆشبوون لەو گوناھە نیو نابێ هەر کەسێک موشریک بێ و بەبێ تۆبە بە موشریکی بمرێ سزای دۆزەخەو هەتاھەتایە تێیدا دەمینیتەو، لێخۆش بوون لە تاوانی تر جگە لە شیرک- ئەو پابەندە بە ئارەزووی خودا: ئارەزووی لێ بوو خۆش دەبێ ئارەزووی لێ بوو خۆش نابێ. ئەو موشریکانە سەیرە کە یان لەو دایە ﴿إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنَاثًا﴾ کە تاعەت دەکەن، کە داوای ئەنجام دانی کاریک دەکەن، یان هاوار دەکەن، رووناکەنە خودای بالا دەست ٭ بەتوانا و دەسلالت! بەلکو روودە کەنە گۆپی

^۸ سەیری نایەتی ژمارە (۴۸) بکە لەم سوورەتەدا.

مردوویک که تازه دهسه لاتنی زهره رو زبانی هیچی نه ماوه! یان پهنا ده به نه بدر بته
 میینهی وه کوو (لات) و (عوزا) و (مهنا) و نهم جوړه بتانه.
 حهسه نی به صری ده لئی (اناث) لیره دا به مانای همر شتیک مردوو بی و
 گیانی تیدا نه بی، وه کوو به رد و داره وشکل! بیگومان له سه رده می هاتنه
 خواره وی قورنان دا هه موو بنه مالو هوزیک بتیکیان هه بوو: پتیاں ده گوت: (انثی
 بنی فلان).

یان هاوار ده که نه فریشته کان که قورنان ده لئی کافره کان پتیاں وابو کچی
 خودان! وه کوو ده فرموی: **(وجعلوا الملائكة الذين هم عباد الرحمن اناثا)**
 الزخرف/ ۱۹

ما موستا سید قطب ده فرموی: عه به کان له سه رده می نه زانی دا پتیاں
 وابو: فریشته کان کچی خودان نه مجار هاتون و وینهی نهم فریشتانه یان له به رد و
 دار دروست کردووه و ناوی میینه یان لی ناون وه کوو (اللات، العزی، المناة) نهم
 جوړه ناوانه، نه مجار له روانگی نه وه که نهم تیمسالانه و نمونه و وینهی کچی
 خودان په رستوویانن بو نه وهی به خه یالی خویان له خودایان نریک بکه نه وه، نه مه
 بیرویاوه پی سه رده تاییاں بووه بهم بو نه وه په رستشی بته کانیان کردووه دواپی نهم
 بنه ما نه فسانه ییه یان له بیر چو نه وه و خودی بته کانیان په رستوه و راسته وخو
 طاعه تی نه وانیان کردووه.

تابو جوړه نه و نه فامانه یان دارو به ردیان ده په رست، یان شهیتان و نه و جوړه
 شتانه یان ده په رست! که لپی ده فرموی هوزی (به نو موله یح) له هوزی خوزاعه
 جندو که یان ده په رست که شهیتانیش له و توخمه یه!

به لام له واقعیت دا نه وانه به ردو دار و فریشته ناپه رستن به لکو (وان
 یدعون الا شیطانا مریدا) عیبادت و په رستش نه نجام نادهن بو که س جگه له
 شهیتانیکی بهد ره فتار و راهاتوو له سه ر له خشته بردنی ناده میزادان. که نه و
 شهیتانه کان و سه رچاوهی هه موو خراپه و خراپه کاری به که، نه و له ناده میزادان
 ده کا بته په رستی بکه ن، فریشته کان به خودا بزاسن! که وابو: له حه قیقه ت دا نه و

خه لکه شهیتان ده پرستن و فرمانبرداری نمون، نهو شهیتانه ی که **﴿لَعْنَهُ اللَّهُ﴾** خودا نه فرینی لی کردووه له ره حمهت و به زهیی خوی دوری خستوتوهه. سوکایه تی پی کردووه، له هه موو شتیگ بی ریز و بی نرختره، چونکه نهو نه فرین لیکراوه بانگهوزیکری شه پ و فساد و بیروباوه ری پروپوچ و چه واشه کاری ده خاته دل **﴿دهروونی ناده میزاده وه. به شپک له خراپه کاری و گومپایی کردن و بانگهوازی کردن ی بو چه واشه کاری نهو نه فرین لیکراوه نه وه بسو سویندی خواردو﴾** **﴿وَقَالَ لِاتَّخِذْنَ مِنْ عِبَادِكِ نَصِيْبًا مَّفْرُوْعًا﴾** وتی: په یمان بی که له بهنده کانت بهشی خوم دا بهرم و هه لیان خه له تینم و بیان که مه قوتابی **﴿نه لقه له گوی خوم، پابهندی فرمان و ناموژگاری په کانم بن وه کوو له شوینیکی تردا قورشان له سهر زویانی شهیتان بومان ده گیریتوه که پر ماندوویه تی و هه ره شه ی کردووه و تویه تی:﴾** **﴿وَلَا غَوِيْنَهُمْ اَجْمَعِيْنَ اِلَّا عِبَادُكَ مِنْهُمْ الْمُخْلَصِيْنَ﴾** الحجر/ ۳۹-۴۰ په یمان بی ده بی هه موویان گومرا بکه م جگه له بهنده راستاله کانت، نهوانه ی خو ده خه نه په نا توهو به پرستی لی ده برین بو خودا پرستی! دیاره نهوانه من دهستم به سهریان دا نارواو بوم هه لناخه له تین. **﴿وَلَا ضَلٰلَهُمْ﴾** په یمان بی ده بی ریگای راستیان لی گوم بکه م، نه هیلم بیروباوه ری حق بچیته دل و دهرونیانه وه به هیوای پروپوچ و بیروباوه ری ناراسته وه خهریکیان ده که م **﴿وَلَا مَنِيْنَهُمْ﴾** له ززهت رابواردنی دونیایان له پیش چاو شیرین ده که م، ریگای گه رانه وه تویه کردنیان لی ده گرم و هه لیان ده خه له تینم، پیمان ده سه لمینم که جار ی زووه و هختی تویه کردنیان نه هاتوه، تاله کیسیان ده ده م و ده یانگه نه مه حاله تی غه رغه ره و نهو کاته ی که ده رگای تویه یان لی ده به ستری.

﴿وَلَا مَرْفَعُمْ﴾ فرمانیان پی ده که م به گومرا بون **﴿فَلْيَتَكَنَّ اٰذَانَ الْاَنْعَامِ﴾** وایان لی ده که م ده بی مالیات و ناژه لی خویان نیشانه دار بکه م و تاییه تیان بکه م بو خوتوو قوریانی بته کانیان که ده هاتن و شتریان ده کرده (به حیره) گویچکه یان ده بری یان ده یانقه لاشته وه ده یانکرده مولکی بته کانیان **﴿نیتر نه ده بوو که س**

سواری نهو و شتره بیی، یان باری لی بار کا، یان نه‌گهر و شتریک (ده) سکی بگردایه هه‌موریان میینه بونایه ئیتر نهو و شتره ده‌کرا به (سائبة) و مولکی تاییه‌تی بته‌کانیان ده‌بوو، نه‌ده‌بوو کس سواری بی یان شیر ی بدوشی و بیخواه جگه له بیچووه‌که‌ی خوی و که‌سیکی بی هیز.

و شتریکیش نه‌گهر نیترو مییه‌کی به سکیک ببوایه ده‌یانکرده (وصيلة) له‌به‌رخاتری بیچووه میینه‌که نیره‌که‌شیان سهر نه‌ده‌بری. نه‌ده‌بوو ئافره‌تیش شیر ی بخواته‌وه، به‌لام بۆ پیاوه‌کانیان ره‌وابوو شیر ی نهو جوړه و شترانه بخونه‌وه.

ماموستا شیخ (محمد عبده) ده‌فهرموئ: نه‌م کرده‌وانه‌یان: واته نیشانه‌کردنی و شتره‌کانیان تاییه‌ت کردنیان به بته‌کانیان له پروپوچ ترین داب و نه‌رتی بتپهرستیان بوو! بۆیه ئاوا به تاییه‌تی باسی کرد، نه‌گینا نه‌مه‌ش له خانه‌ی بیروپروای پروپوچ گومرایی بوون دایه.

﴿وَلَا مَرْهَمٌ فَلْيَغْيِرْنَ خَلْقَ اللَّهِ﴾ فهرمانیان پی ده‌که‌م که دروست‌کراوی خودا بگۆرن، ئاژه‌لیان بخه‌سینن جه‌سته‌ی خویان بکوئن به‌تاییه‌تی ده‌ست و پهل و دم و چاویان که جوړه‌ها وینه‌و نیشانه‌ی لی دروست ده‌که‌ن به هۆی کوتانه‌وه، دیاره نه‌مه‌ش گۆرانکاری به له دروست کراوانی خوداداو کاریکی حه‌رامه! چونکه نه‌گهر گویچکه برینی ئاژه‌ل حه‌رام بی نه‌دی چۆن چاوه‌ل‌کۆلین یان لوت برین و داخ‌کردن و نه‌م جوړه کارانه‌ی که بری فهرمان‌په‌واو ده‌ره‌به‌ک و پادشای مله‌پور و خوانه‌ناس ده‌رباره‌ی ئاده‌میزاد کردوویان ره‌وايه؟!

به‌کورتی هه‌ر کاریک شیوه‌ی روخساری سرووشتی بگۆرئ و شرع نه‌هی لی کرد بی نه‌م نایه‌ته ده‌یگریته‌وه به گۆرانکاری له دروست کراوی خودا حسیب ده‌کری، خاوه‌نانی شه‌ش کتیه‌به‌ده‌دیشه‌کان هه‌دیسیک له ئیبنو مه‌سه‌ووده‌وه ده‌گێر نه‌وه لای نیمام نه‌حه‌دیش هه‌ر به‌هه‌حیح حسیب کراوه ده‌لی: ((لَعَنَ اللَّهُ الْوَاشِمَاتِ وَالْمَتُوشِمَاتِ وَالنَّامِصَاتِ وَالْمُتَنَمِّصَاتِ وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحَسَنِ، الْغَيْرَاتِ

خلق الله عز وجل)) نه مجار ده‌لی: دهی نه فرین لهو که سانه بی که پیغه مبه‌ری
خودا نه فرینی لی کردون چونکه فرمانی پیغه مبه‌ری: فرمانی خودایه **وما
آتاکم الرسول فخذوه وما نهاکم عنه فانتهوا** الحشر/۷.

کۆمه‌لیک له رافه کهرانی قورشان ده‌لین: لیره‌دا مده‌ست به (خلق
الله) نایینی خودایه واته (خلق الله) دهق به مانا (دین الله) یه نه مه رای
نیینوعه بباسیشه!! به لگه‌شیان ثم نایه‌تیه که ده فرموی: **فاقم وجهک للدين
حنیفا فطرت الله التي فطر الناس علیها لا تبدیل لخلق الله** الروم/۳۰
پیغه مبه‌ریش: لهم باره‌وه ده فرموی ((کل مولود یولد علی الفطرة فابواه
یهودانه، أو نصرانه، أو مجسانه...)) تاج/۱-۷-۲۷

جا شه‌تان که نه مه هه‌لس و کموت و ره‌فتاریه‌تی له گه‌ل ناده‌میزاد دا
چۆن ده‌بی ناده‌میزاد بیکمه‌نه گه‌وره و پشتیوانی خۆیان!!

خۆ **«ومن یتخذ الشیطان ولیا من دون الله فقد خسر خسرا مبینا»**
که‌سیک شه‌تان بکاته وه‌لی و گه‌وره و خوشه‌ویستی خۆی، به پیشه‌نگ و رابه‌ری
خۆی بزانی و شوینی بکه‌وی، بیگومان خه‌ساره‌تمندی دنیاو قیامه‌ته، له هه‌موو
حالی‌ک دا به‌دبه‌خت و مال ویرانه، به‌هیچ شتی‌ک نه‌و خه‌ساره‌ته‌ی بۆ پر نایته‌وه.
چی بکا باری لار بووی بۆ راست نایته‌وه! چ زیانی‌ک له‌و گه‌وره‌تر نامۆزگاری
قورشان پاشگوئ بخاو شوین شه‌تان بکه‌وی؟ واز له ریبازی راستی قورشان بی‌نی و
بچیته سمر ریبازی زه‌لکاوی گومرایی شه‌تان؟!

شه‌تانی نه‌فرین لیکراو هه‌میشه **«یعه‌دهم»** به‌لینی پروو پووچ و بی بناخه
ده‌دا به په‌یره‌وانی خۆی، به شتی درۆو بی بناخه هیواداریان ده‌کا! پییان ده‌لی:
نه‌گه‌ر له مال و دارایی خۆتان بیه‌خشن هه‌زار ده‌که‌ون، نه‌گه‌ر به رۆژوو بن نه‌خۆش
ده‌بن، پییان ده‌لی: نوژ کردن، خودا پرستی دواکه‌وتوو بی‌یه!! **«ویمنیهم»** له هه‌مان
کات دا هیواداریان ده‌کا به شتی پروو پووچ، پییان ده‌لی: قوما بکه‌من ده‌وله‌مه‌ند
ده‌بن، دزی بکه‌من، ته‌رازویازی بکه‌من، ده‌ستی نه‌م و نه‌و بی‌رن مال و دارایی

کۆده‌که‌نموه خوښبه‌ختی دونیاو قیامت به‌ده‌ست ده‌هینن، به‌م جوړه چی‌یان پی
ده‌لی درۆیه، چی واده‌یان ده‌داتی نا‌کامی پی‌چه‌وانه‌یه، چی واده‌و په‌یماتیکیان پی
ده‌دا پووج و به‌تاله و هه‌لبه‌ستراو و خه‌یاله، هه‌ر له‌چوار چی‌وه‌ی به‌لین و واده
پروویوچه‌کانی شه‌یتانه هه‌موو نمو بانگه‌وازی و بانگه‌شه‌یه‌ی که له‌رئی
ئاده‌میزادانی په‌په‌وی کارانی شه‌یتانه‌و ئاراسته ده‌کرین! که شه‌وانیش هاوړئی
خراب و مامۆستای خانین و دایک و باوکی ناپه‌سه‌نده که شه‌مانه‌ش به‌ده‌وری
خۆیان ریگای گومپایی له‌پیش چاوی خه‌لک جوان ده‌که‌ن، کاری ناشیرین و
به‌دره‌فتاری له‌دلی گوئی بیسانیان دا شیرین ده‌که‌ن، یارمه‌تیاں ده‌ده‌ن له‌گومپایی
دا، په‌په‌و پروگرامی گه‌نده‌لی خۆیان و راوو بۆچوونی چه‌واشه‌کاریان به‌ناو خه‌لک
دا بلاو ده‌که‌نموه، پله‌و پایه‌ی خۆیانی پی به‌رز ده‌که‌نموه و خه‌لکی ده‌که‌نه‌پرد و
به‌سه‌ری دا ده‌په‌رنه‌وه! شه‌م جوړه قوتابیان‌ه‌ی شه‌یتان له‌هه‌موو کات و شونینیک دا
هه‌ن.

جا که شه‌یتان راسته‌وخۆ یان ئاراسته‌وخۆ واده‌و به‌لین ده‌دا به‌په‌په‌وانی
خۆی، له‌راستی دا هه‌لیان ده‌خه‌له‌تینن و فریویان ده‌دا، له‌خشته‌یان ده‌با (وما
یعه‌دم الشیطان إلا غوروا) شه‌یتان جگه‌له‌هه‌ل‌فریواندن چ به‌لینیک ئادا به
شونیکه‌وتوانی خۆی، هه‌رچی پییان ده‌لی: پی‌چه‌وانه‌یه، قازانج و سوودیان له‌برئ
شت دا بۆ دیاری ده‌کا که شه‌و شتانه‌پرن له‌تیش و نازار و زیان؛ زیناکه‌ر، قوما
که‌ر، عه‌ره‌ق خۆر، که‌پیی وایه‌له‌ه‌زه‌ت ده‌بینن له‌کاره‌که‌ی له‌حه‌قیقه‌ت دا
له‌ه‌زه‌تیک‌ی کاتی‌یه‌و به‌شون شه‌و خۆشی‌یه‌کاتی‌یه‌دا نازار و تیش و زیانی
هه‌میشه‌یی بۆ په‌یدا ده‌بن سهره‌نجامی خراب و مالویرانی له‌دونیا‌دا وپرای سزای
به‌تیشی قیامه‌تیاں که‌خودا نه‌بن که‌س نازانی چۆنه‌و چه‌نده‌!!

روژی قیامه‌تیش که‌رپه‌وانی ریبازی شه‌یتان، هه‌له‌خه‌له‌تاو و گومپایان به
چاوی خۆیان واقیعه‌که‌ده‌بینن و هه‌ست به‌خه‌ساره‌تمه‌ندی خۆیان ده‌که‌ن ده‌یان‌ه‌وئ
فشار بۆ شه‌یتان بینن و ده‌که‌ونه‌سه‌ره‌زنشتی و لۆمه‌کردنی، وه‌لامی شه‌یتان بۆ
شه‌وانه‌شه‌وه‌یه: که‌قورئان تۆماری کردووه به‌م به‌لگه‌به‌هیز بۆریان ده‌داو نیتر

قسه‌یان نامینئ ده‌فرموی: ﴿وقال الشیطان لما قضی الامر ان الله وعدکم وعد الحق ووعدتکم فاخلفتکم وما کان لی علیکم من سلطان الا ان دعوتکم فاستجبتم لی﴾ ابراهیم/۲۲.

ناکامی شه هه‌لخه‌له‌تاوانه، نه‌وانه‌ی به قسه‌و واده‌و به‌لینئ شه‌یتان فریویان خواردوه‌و ناگری دۆزه‌خه ﴿اولئک ماواهم جهنم لا یجدون عنها محیصا﴾ به‌لئ نه‌وانه‌ تاوا به واده‌و به‌لینئ شه‌یتان هه‌لخه‌له‌تان، خانه‌ی دوایی وشوینی مانه‌وه‌ی هه‌تاهه‌تاییان ناگری دۆزه‌خه، هیچ شتی‌ک نییه نه‌وان له‌و سزا به‌ نیشه‌ رزگار بکا، که‌سیان ده‌ست ناکه‌وئ له‌و ناگره بیانپاریزی، هیچ چاریکیان بۆ ناکرئ هه‌ل ده‌رئیندرینه نیوئ! ده‌م و چاو ده‌ست و قاچ و به‌رو پشتیان به‌و ناگره سور ده‌کریتوه‌و هه‌لده‌پرۆزین و ده‌بنه‌ خه‌لوز و جاریکی تر پیستیان بۆ تاز ده‌کریتوه‌و و سه‌ر له‌ نوئ ده‌سوئیندرینه‌و هتد.

دیاره هه‌موو کاتیکیش کۆمه‌لئیک هه‌ن به‌واده‌و به‌لینئ شه‌یتان هه‌ل ناخه‌له‌تین و گوئ بۆ فرمان و نه‌ه‌یه‌کانی ناگرن؛ نه‌وانه کۆمه‌لی خودا په‌رست و خودا پیداون، بۆیه دوا به‌دوای سه‌ره‌نجام و ناکامی هه‌لخه‌له‌تاوان و پا به‌ندانی ریبازی شه‌یتان ناکامی خودا په‌رستانیش ده‌ست نیشان ده‌کاو ده‌فرموی: ﴿والذین آمنوا و عملوا الصالحات﴾ نه‌وانه‌ی به‌روایان به‌ خوداو به‌ پیغه‌مبه‌ر و به‌نامه‌ی خوداو به‌رۆزی قیامه‌ت هه‌ناوه و پا به‌ندی فرمان و نه‌ه‌یه په‌روه‌ردگاران، رازین به‌قه‌زاو قه‌ده‌ری خودا، وێپای شه‌و به‌روا توکمه‌یه‌یان کردار و گوفتاریشیان باشه، خیر خواز و خیرۆمه‌ندن و چاکه‌ خواز و فرمان به‌ردارن، چییان لئ یاساغ کراوه توخنی ناکه‌ون و لئ دووره‌ په‌ریزن ﴿سندخلهم جنات تجري من تحتها الأنهار خالدين فیها أبدا﴾ نه‌وانه خودا ده‌یانخاته ناو چه‌ند باخ و باخاتیکی رازاوه‌و دلگیر که به‌زیر داره‌کانیان دا جوگه‌و جواری رون و ره‌وان ده‌کشین، نه‌وانه به‌ ئاره‌زووی خو‌یان به‌ناو شه‌و باخانه‌دا ده‌گه‌رین، له‌ کو‌ییان بوئ له‌وئ هه‌لده‌دن، مانه‌وه‌یان له‌و به‌هه‌شته‌ دا هه‌تا هه‌تایی به‌و به‌رده‌وام تیی‌دا ده‌میننه‌و شه‌وش شه‌وپه‌ری به‌ مراد گه‌یشتن و پیگه‌یشتنه، ﴿وعند الله حقل﴾ شه‌وه به‌لین و واده‌ی خودایه، به‌لین و ته‌فسیری ره‌وان

وادهی خودا همرگیز پیچهوانه نایهتی دی و چۆنی واده داوه ناوا دیته دی ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا﴾ کئی له خودا راست بهلین تره؟! کئی وه کوو خودا واده دروست و کار سازه؟! بیگومان کهس هیندهی خودا بهلین دروست و واده راست نیه، چونکه خودا کهرم و رهحمهت و فاضل و نیحسانی دهریای بی بنه و پرانهوهی نیه، بهسهر ههموو شتیگ بالا دهشته و هیچی لی عاسی نابی، چی بوئ دهیکا، چی بوئ دهیدا! به پیچهوانهی واده و بهلینی شهیتان که ههمووی درۆ و دهلهسه و ههلهتاندن و فریو دانه.

بهلی کهس له خودا ههوال راستر نیه، همر خۆی شایانی خودایهتی و پهروهردگارییهتی به! جگه لهئهو خودای بهحق نین!

نیمامی تیرمیذی هه دیسیگ ریوایهت دهکا دهلی: پیغه مبر ■ له وتاره کی دا دهیفرموو ((أَلَا إِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَخَيْرُ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ ﷺ وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا، وَكُلُّ مُحَدَّثَةٍ بَدْعَةٌ، وَكُلُّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ)). تاج ۱/ لا-۵۳ فهرموودهی چوارهم.

۱- تییینی نهوه دهکری که نهفرین کردن له شهیتان به تاییهتی دروسته، ههروهها نهفرین کردن لهو کهسانه که به کافری مردوون وه کوو فیرعهون و نه بوجهل و هامان و ..... دروسته!

بهلام بهشیوهی شهخصی و دیاری کراو دروست نیه نهفرین له کافری زیندوو بکری! وهلی بهشیوهی گشتی و تیکرا دروسته له پاساوی کوفر و بییدییه که یاندا نهفرینیان لی بکری! ههروهها دروسته نهفرین لهسته مکاران به شیوهی گشتی بکری، چونکه خودا دهفرموئ: ﴿أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ هود/ ۱۸ ههروهها دروسته نهفرهت له یاخی بوان و سهریچی کهمران بکری، چونکه پیغه مبر ■ دهفرموئ: ((لَعَنَ اللَّهُ السَّارِقَ إِسْرِقَ بَيْضَةً فَتَقَطَعَ يَدَهُ))^۱ دیاره نهمانهش همر بهشیوهی گشتی نهک بهشیوهی تاییهتی و شهخصی!!

^۱ رواه أحمد والشيخان والنسائي وابن ماجة عن أبي هريرة.

۲- دره‌بارهی خه‌ساندنی ئاژهل زانایانی شهرع به‌په‌وایان داناوه، نه‌گهر مه‌به‌ست له خه‌ساندنه‌که سوودی خاوه‌ن ئاژله‌که بی! وه‌کو قه‌له‌وی‌یان رامبونی بی بۆ نیش کردن وه‌کوو نه‌وه جوانه‌گا ده‌خه‌سیندری بۆ نه‌وه‌ی جوتی پی بکری. به‌لام خه‌ساندنی ئاده‌میزاد هه‌رامه، چونکه ئازاریکی هه‌یه زۆر جار سهر ده‌کیشی بۆ مردن و وه‌کوو نه‌تک کردن وایه. جگه له‌وه که پیغه‌مبهر ﷺ نه‌هی لی کردووه؛ زیاد له‌وه سهر ده‌کیشی بۆ گه‌را برینه‌وه‌و کابرا مندالی لی نابی و به پیچه‌وانی فهرمووده‌ی پیغه‌مبهر ده‌بی که فهرموویه‌تی ((تزوجوا الودود الولود هانی مکاتر بکم الامم)) تاج الأصول ج ۲/۲۸۳.

۳- ده‌بارهی داخ کردن و نیشانه کردنی ئاژهل به مه‌به‌ستی ناسینه‌وه و جیا‌کردنه‌وه‌ی له ئاژهلێ تر نه‌وه نه‌هی‌یه‌که‌ی پیغه‌مبهر ﷺ نایگیرته‌وه له سه‌حیحی موسلیم دا هه‌دیسیک ده‌گیرنه‌وه: نه‌نه‌س ریوایه‌تی کردووه ده‌لی: ((رايت في يد رسول الله ﷺ الميسم وهو يسم ابل الصدقة والفيء وغير ذلك حتى يعرف كل مال فيؤدي في حقه، ولا يتجاوز به الى غيره)). به‌ده‌ستی پیغه‌مبهر خۆیه‌وه ﷺ داخیکم بینی، وشتری زه‌کات و وشتری تالانی جهنک و وشتری تری پی داخ ده‌کرد، ههر جۆره‌ی له شوینیکی له‌شیا داخی ده‌کرد، هه‌تا به‌و شیوه وشتره‌کان بناسرینه‌وه و جیا بکرینه‌وه، که هی زه‌کاتن، یا هی تالانین، یا هی شتی ترن، هه‌تا ههر جۆره‌ی بدری به پیشیاوی خۆی و نه‌دری به‌که‌سی تر.

به هه شت به هه وانته ده ست ناکه وی، به کرده وه و نیمانی
ساغ ده ست ده که وی

لَيْسَ بِأَمَانِيكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ وَلَا
يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٢٣﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ
مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ
نَقِيرًا ﴿١٢٤﴾ وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ
مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٢٥﴾ وَلِلَّهِ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا ﴿١٢٦﴾

له نایه ته کانی پیشو دا رۆلی شهیتانی روون کرده وه، له وه دا که به لین و
واده ی درۆ به په پیره وانی ده دا، بیگومان نه و خهخت و وه سه سه به بیان نه و
بانگه شه و فرت و فیله ی قوتابی به کانی نه نجامی ده دن، به ناو خه لک دا بلاوی
ده که نه وه، کاریگری به کی کهم تا زۆری ده بی له ده روونی خاوه ن نامه کان؛ (اهل
الکتاب) و پرئ موسولمانی برپا لاواز و تینه گه یشتوودا «که و ابو: گونجاوه که
لعه ده کاریگری نه و هیوا و ناواته شهیتانی به روون بکاته وه، له ته که نه وه شدا»
گرنگی کرده وه ی باش و پاداشی دیاری بکا.

نینو جهریر و نیبنو نه بی حاتهم له سوددی به وه ده گپرنه وه ده لی: چهن
موسولمانیتک و چهند جووله که به ک و چهند مه سیحی به ک له شوینیک دا به به ک
گه یشتن و لییان بوو به مقومقو، جووله که کان به موسولمانه کانیاں گوت: نیمه له

ئیه باشتیرین نایینمان پیش ئایینی ئیه، کتیبی ئاسمانیمان پیش کتیبی ئیه، پیغه مبره که شمان پیش پیغه مبره ئیه، ئیمه له سهر ئایینی (ئیهراهم) که سیکیش جووله که نه بی ناچیته به هه شته وه! مه سیحیه کانیش هه مان قسه باسیان کرد، موسولمانه کانیش وتیان:

کتیبی ئاسمانی ئیمه دوا کتیبی ئیه هاتوه، پیغه مبره ئیمه دوا پیغه مبره ئیه هاتوه، فرمانتان پی کراوه که واز له ئایینی خوتان بینن ئایینی ئیمه قه بوول بکهمن، ئیمه له ئیه باشتیرین، ئیمه له سهر ئایینی ئیهراهم و ئیسماعیل و ئیسماعیل، که سیکه له سهر ئایینی ئیمه نه بی ناچیته به هه شته وه؛ نیتر نه نایه ته هاته خوارئ «لیس بامانیکم» پاداش و چوونه ناو به هه شت و به ختموه ری دونیاو قیامت به گیره ری پیخوشبون و هیواو ناواتی ئیه، «ولا أماني أهل الكتاب» به گیره ری هیواو ناواتی جووله که مه سیحیه کانیش نه، بهم جوړه نه قاعیده توکمه نه گۆره که ئیسلام دووپات ده کاته وه، قاعیده و یاسایه کی گشتی و هه میسه یی یاسای کردوه و پاداش، که واته: پاداش و خوشبه ختی دواوژ به گیره ری هیواو ناره زوی ئیه، پاداش و چوونه ناو به هه شت به گیره ری بنه مایه کی دامه زراو قانون و یاسایه کی نه گۆر په پره وه ده کرئ، قانون «یاسایه ک هه مو گه ل و نه ته وه یه ک له بهرامبره ری دا یه کسان له یاسایه دا، کهس خزمی خودا نه، به لکو هه مو کهس به نده ی خودایه، کی زیاتر به ندایه تی بکا» نه وه ریزی زیاتره، چی بچینی نه وه ده دوری به وه «أن ليس للإنسان إلا ما سعى»، له بهر خاتری کهس نه و قانونه ناگۆردی! قانونه که نه وه یه: خراپه کار سزای ده دری و چاکه کار پاداشی ده دری ته وه و کهس سته می لی ناکرئ.

گه وه یی ئایین و ریزداری و رزگار بوون و سه رفیازی و په پره وانی ئایین به وه نابی یه کی بلی: ئایینی من باشت و ته واته، به لکو پتویسته به گیره ری ئایینه که ی کار بکا و کرده و ی باش نه نجام بدا چونکه پاداش له سه ر کرده وه ده بی، به هیواو ناوات هیه شتیک نایه ته دی، نه رزگار بوونی ئیه موسولمان و نه

رزگار بوونی خاوه‌ن نامه‌کانی تر به هیواو ئاواتی بی کرده‌وه نابی، نایین بویه نیردراوه کاری پی بکری، نه‌ک بۆ خۆه‌لکیشان و خۆه‌لنان و شایی به خۆبوون. نه‌وه‌ش بزائن باشتین نایین نایینی نیسلامه، که نایینی راسته‌قینه‌ی نیبراهیمه، باشتین کردیش نه‌ویه: نیحسان نامیزی، نیحسانیش نه‌ویه: که خدا پهرستی ده‌کیت وای بکه‌ی که خوات لی دیاره، خۆ نه‌گمر تۆ خوات نه‌بینی بیگومان نه‌و چاوی له‌تویه... نیحسان له‌هه‌موو شتیک دا پتویسته، ته‌نانه‌ت له‌سمر برینی ناژه‌لش دا پتویسته، که کیرده‌که‌ی تیژ بی بۆ نه‌وه‌ی نه‌زه‌تی سهرپراوه‌که نه‌دا.

نه‌مه‌یه قانونی په‌روه‌ردگار ﴿من يعمل سوءاً یجـز به﴾ هه‌ر که‌سیک خراپه‌یه‌ک بکا تۆله‌ی لی ده‌ستیندریته‌وه، چونکه سزا به‌گۆره‌ی داب و نه‌مرتی خودایی ناکامیکی سروشتی‌یه بۆ کرده‌وه له‌سۆنگه‌ی کرداره‌وه په‌یدا ده‌بی، جا که‌سیک خراپه بکاو شیای سزا بی ﴿ولا یجد له من دون الله ولیا ولا نصیرا﴾ جگه له‌خودا که‌سی تر نه‌یه بتوانی نه‌و سزایه‌ی له‌سمر لایا و لی‌ی خۆش بی، که‌س نه‌یه یارمه‌تی بداو له‌و سزایه رزگاری بکا. نه‌ نه‌و پیغه‌مبه‌رانی ئیوه خۆیان پیوه هه‌لده‌کیشن ده‌توانن سزاکه‌تان له‌سمر لایه‌رن نه‌ نه‌و شتانه‌ی کردوتان به‌خودا هومیدتان پێیان هه‌یه، هه‌موو نه‌وانه هیواو ئاواتی سه‌وزن و له‌خه‌ون و خه‌یال به‌و لاوه هیه‌چی تر نین.

ده‌گێڕنه‌وه ده‌لێن که نه‌م نایه‌ته هاته خوارێ هه‌زه‌تی نه‌بویه‌کر تینسی لی په‌یدا بوو، په‌رسیاری له‌پیغه‌مبه‌ر کرد وتی: نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودا! جا کێ له‌مه رزگاری ده‌بی؟؟ کێ هه‌یه خراپه‌یه‌کی نه‌بی؟ پیغه‌مبه‌ر ■ فهرموی: تۆ له‌ژیانی روژانه‌ت دا خه‌فته‌بار نابی گنه‌ خۆش ناکه‌وی؟ تووشی به‌لاو ده‌ردی سه‌ری نابی؟ وتی به‌لێ نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودا! نه‌وانه‌م تووش دین، فهرموی ده‌ نه‌وه تۆ له‌ سزاکه‌یه‌!

نیمامی موسلیم و که‌سانی دیکه‌ش له‌نه‌بوو هوره‌یره‌وه ده‌گێڕنه‌وه ده‌لێن: که نه‌م نایه‌ته هاته خوارێ: له‌سمر شانی موسولمانان زۆر قورس بوو، هی وا هه‌بوو

به‌تموای تینی بۆ هات، چونه لای پیغه ممبر ﷺ و ناره‌ه‌تی خزیان ده‌ریری، پیغه ممبر ﷺ فرموی: ((سددوا وقاربوا، فإن کل ما اصاب المسلم کفاراً حتی الشوكة یشاکها والنکبة ینکبها)) واته: ریگای راست بگرته بمر و به‌رده‌وام و دامه‌زراو بن له‌سمری میان‌په‌وی و مام ناوه‌ندی بن له‌ئیش و کارو هه‌لوستان دا، دلنیا بن همرچی دووچاری موسولمان ده‌بی ده‌بیته که‌فاره‌تی گونا‌هی، ته‌نانه‌ت چقلی دپکی به‌پی‌ی دا بچی، یان که هه‌لده‌نگوی، هه‌لده‌خلیسکی شه‌وه‌ سزای خراپه‌یه‌که که نه‌نجامی داوه‌و ده‌بیته که‌فاره‌تی.

فرمووه‌ی پیغه ممبر له‌م باره‌وه‌ زۆرن، بۆیه زۆریه‌ی زانایان پیتیان وایه: که نه‌خۆشی و به‌لای دونیایی ده‌بنه که‌فاره‌تی گونا‌ه.

بریکیش پیتیان وایه: که مه‌به‌ست له‌وه‌ تووش بوونی ده‌ردو به‌لاو کاره‌سات ده‌بیته که‌فاره‌تی گونا‌ه شه‌ویه که کاریگه‌رییان له‌ دل و ده‌روونی کابرا دا دروست بکمن و بینه هۆی به‌هیز بوونی بیروباوه‌ری راست و شاره‌زووی کردنی کرده‌وه‌ی چاکی تیدا دروست بکاوه‌لی بنی بۆ راستالی و چاکی و به‌ندایه‌تی کردنی خودا. همر له‌ روانگی شه‌م یاساو قانونه‌وه به‌ گیره‌ی ته‌رازوه‌ خوداییه‌که: «فرموی ((ومن یعمل من الصالحات من ذکر أو أنثی) که‌سیک کرده‌وه‌ی چاک بکا و دل و ده‌روونی خۆی باش بکا، جا شه‌وه‌ که‌سه‌ نیرینه‌ بی‌ یان میینه‌ بی‌ به‌لام به‌مه‌رجیک ((وهو مؤمن) شه‌وه‌ خاوه‌ن کره‌وه‌یه‌ خاوه‌ن باوه‌ر بی، موسولمانی راستال بی، ((فاولک یدخلون الجنة ولا یظلمون نقیرا))^{۱۱} شه‌وانه‌ ده‌خرینه‌ ناو به‌هه‌شته‌وه‌و پاداشی خزیان ده‌دریته‌وه‌ به‌بی شه‌وه‌ی به‌ شه‌ندازه‌ی شه‌وه‌ خاله‌ چاله‌ بچکۆله‌یه‌ی که‌وا له‌سهر ناوکی ده‌نکه‌ خورما هه‌یه‌ شه‌میان لی‌ بکری و لییان که‌م بکریته‌وه‌!

واته: که‌مه‌ترین شه‌ت له‌ پاداشیان که‌م ناکریته‌وه‌ که‌وا‌بو ریگای به‌هه‌شت و خۆشه‌ختی و کامه‌رانی هه‌ردوو جیهان کرده‌وه‌ی چاک و هه‌بوونی بیروباوه‌ری راست و دروسته، ریگای دۆزه‌خ و به‌ده‌ به‌ختی هه‌ردوو دنیا کرده‌وه‌ی خراپه، هیچ کانیک

^{۱۱} النقر: النکة (خال) فی ظهر النواة.

خو هه لاهه سین به گهل و نه ته وه یه ک، به بنه مال وه خانه واده یه ک به پیغه مبر و
پیاو چا کانه وه نایته هوی رزگار بوون له دوزه خ! نه وه ی ناده میزاد رزگار ده کا له
دوزه خ کرده وه ی چاک و بیرو پای راست و پایه ند بوون به شهر یه تی خودا وه یه ...

نه مجار پاش روون کردنه وه ی شهم حه قیقه ته وه ده ست نیشان کردن ی نه وه
تمر از وه وورد خوین و وورد بینه. پله وه پایه ی خاوه ن با وه پان دیاری ده کا و پیناسه ی
موسولمانی راستال و بهنده ی گو پر ایله ی خودا مان پی نیشان ده داو ■ هه فرموی:
﴿ومن احسن دینا﴾ کی نایین و بیرو با وه ی جوانتر و راست تره؟ ﴿لمن اسلم
وجهه لله﴾ له وه کسه که به ته وه ی رووی له خودا بی دل و ده روونی جگه له
خوشه ویستی خودا و نایینی خودا هیچی تری تیدا نه بی، جگه له خودا داوا و نزا
له که سی تر نه کا، جگه له خودا که سی تر به شیای خودایه تی نه زانی، به ندایه تی
هه ربو خودا بکا، و پر ای نه وه ش به نی خلاص و به دل بر وای زاتی و سرووشتی
ته وه ی هه بی ﴿وهو محسن﴾ کردار چاک و گوftar راست و شیرین ره فتار بی، له
خرابه و خرا به کاری دوور بی! ره فتار و ره ووشتی قورنانی بی ﴿واتبع ملة ابراهيم
حنيفا﴾ پمپر وه ی نایینی پاک و پیروزی نیبراهیم ﷺ بکا، که بناغهی نایینی
نیسلامه و نایینیکی میان پر وه دوور له ها وه دل دیاری کردن بو خودایه و به ری یه وه
پاکه له بت پرستی و بت پرستان! ری پر وه ی نایینی راست که نایینی نیسلامه
ته میده که له نایه ته دا دیاری کراوه وه کوو خودا ده ریاره ی نیبراهیم ده فرموی:
﴿واذ قال ابراهيم لاییه وقومه انی بریء مما تعبدون، الا الذی فطرني
فانه سیه دین وجعلها کلمة باقیة فی عقبه لعلهم یرجعون﴾ الزخرف/ ۲۶-۲۷.
یان ده فرموی: ﴿بل ملة ابراهيم حنیفا وما کان من المشرکین﴾ البقرة/ ۱۳۰.

نیبراهیم یه کیکه له بهنده راستاله کانی خودا، ریز و پله وه پایه ی تایه تی
لای خودا هه ده ﴿واتخذ الله ابراهیم خلیلا﴾ پمروه دگار نیبراهیمی هه لبرارد وه
ریز و پله وه پایه ی کی دا وه تی ده شو به ی به خوشه ویستی دوست بو دوست!! جا
که سیک نه وه نه لای خودا ریزدار بی، نه وه نه نزیک و خوشه ویست بی، خودا
کرد بیستی به دوستی خو ی شیای نه وه یه که نایینه که ی په پر وه بکری و شوین

ریبازی بکهون، به کورتی پمروهردگار ففضل و به خششی خوی رژاند به سمر نیبراهیم دا؛ سروشت چاک و پروا پاک خاوهن ژیری و گیانی خاوین، خواناس و تهقوا کار بوو، وره بهرزو چاو نهترس بوو بۆ دژایهتی کردنی شیرک و بت پهرستی! به جوریک که پلهی (أولوا العزم)ی پی دراوه، دۆستی یهزدان و دوژمنی شهیتانه.

نه مجار وی ده چی بری کس له مانای نایهتی پیشوو گومانیکیان بۆ پهیدا بیی و بلین: مادام نیبراهیم دۆستی خودایه ده بی لیک چوون و نزیکیکیان له زات و سیفات دا هه بی؛ نیت پمروهردگار بۆ رهواندنموی نمو گومانه نابه جیه، نمو روون ده کاتمه: که همرچی له ناسمان و زهوی دا ههیه؛ همرچی پلهو پایهیه کی هه بی، چهند جیاوازی هه بی له بهنده کانی تر له رووی رهوشت و بیروباوه پهوه، لهبرامبر خودادا بهندهیه کی گهردن که چمو فرمانبرداری زاتی بیچوونه!

بۆیه فرموی: ﴿وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَٰظِمًا﴾ همرچی له ناسمانه کان و زهوی دا ههیه مولکی خودایه، وه هه موو که سی، له همر کوئ بی، وه همر پلهو پایهیه کی هه بی بهندهو دروستکراوی خودایه، همر خودا بۆ خوی کارگێر ههلسورپنمهی هه موو بوونموره، همرچی بریار بدا، جی به جی ده کری ههس نیه بهرگری بکا، کهس نیه بتوانی هوکی نمو، بریاری نمو، پووچهل بکاتمه؛ چی بکاو چۆن بکا کهس نیه بتوانی بلی: بۆ وات کرد؟ بۆ وات نه کرد؛ کئ زات ده کا نمو پرسیارهی لی بکا؟!!

گهوهیی و به توانایی و بالا دهستی و دادپهروهی و دانایی و لوطف و رهحمهتی به جوریکه که همرچی دهیکا، همرچی بریار بدا لی باشتر نیه، جگه له ویستی نمویش هیچی تر نایهته جی و ناشبن بیته جی. زانیاری نمو و پرای دهسهلات و توانای هه موو شتیکیان داگرتوو، له ناسمان و زهوی دا هیچی لی هون نابن، تهنانهت به نهندازهی میثقاله زهوه که متریش له نمو یا گهورهتر له میثقاله زهوهش له زانستی خودا گوم نابن؛ جا خودایهک ناگاداری هه موو کردهوی بهنده کانی بی، سزاو پاداشیان بداتمه له سمر کردهوه کانیان؛ چاکه به چاکه خراپه به خراپه پیوسته نمو بهندانه ریبازیک ههلبێرن که پهسهندی نمو خودایه بی، بۆ

نمودی به ختموهری همدردو جیهانیان بۆ دهستهبر بیی و به فرت و فیتی شهیتان و قوتاییانی هه لئه خه له تین!

سه ربه رشتیاری هه تیوان، ریک خستنه وهی ژن و میری لیک زویر بوو

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ
فِي الْكِتَابِ فِي يَتِمِّي النِّسَاءِ الَّتِي لَا تُولَدْنَ مَا كُتِبَ لَهُنَّ
وَقَرَّ عَيْنُ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ وَأَنْ تَقُومُوا
لِلْيَتَامَىٰ بِالْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا ﴿١٢٧﴾
وَإِنْ أَمْرًا خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا
أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ وَأُحْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ
وَإِنْ تُخْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ
خَبِيرًا ﴿١٢٨﴾ وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ
فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمِيلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ
اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٢٩﴾ وَإِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِّن سَعْيِهِ
وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿١٣٠﴾

﴿وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ...﴾ وه‌کوو زانیمان نهم سوره‌ته؛ سوره‌تی نیساء، دووباسی گشتی و گرنگی له خۆ گرتوون، یه‌که‌میان حوکه‌مکانی نیسلام ده‌رباره‌ی نافرته و هه‌تیوو و خزمایه‌تی و میراتگرتن و زاواو خه‌زوری، دووهم روونکردنه‌وی بنه‌ماکانی نایین و حال و چۆنیه‌تی (نه‌هلی کیتاب) جووله‌که‌مو مه‌سیحی‌یه‌کان و دوو‌پرووه‌کان و باسی جیهاد و شه‌ر کردن له‌گه‌ل خوانه‌ناسان دا نه‌مجار لی‌ره‌دا دیتموه سه‌ر روون کردنه‌وی به‌ربار و حوکه‌مکانی نیسلامی ده‌رباره‌ی نافرته و هه‌تیوو و زه‌بوونه‌کان و پتموکردنی په‌یوه‌ندی نیوان ژن و می‌رد و دادپه‌روه‌ریی کردن له‌نیوان ژنه‌کان دا بۆ که‌سێک که‌ زیاد له‌ ژنیکی هه‌بێ!

مامۆستا سید قطب ده‌فه‌رموئ: نایه‌ته‌کانی سه‌ره‌تای نهم سوره‌ته به‌رئ پرسیاری ده‌رباره‌ی نافرته‌تان هه‌ینایه‌ پتیشه‌وه دیاره‌ی پرسیار کردنی موسولمانان و هه‌ول‌دانیان بۆ زانیسی نه‌حکامی نیسلامی ده‌رباره‌ی لایه‌نه‌کانی ژانیان مانایه‌کی تایبه‌تیان ده‌به‌خشی له‌ کۆمه‌لگای نیسلامی دا که‌ تازه پێک هاتبوو، لی‌که‌دانیه‌وی حمز و شاره‌زووی موسولمانه‌کانیش بوو ده‌رباره‌ی زانیسی حوکه‌م و یاسای ژانیان:

پێگومان نمو له‌مرزه هه‌ژاندنه‌ی که‌ وه‌رسوپان له‌ داب و نه‌ریتی نه‌زانی‌یه‌وه بۆ ژیر سایه‌ی نیسلام له‌ دل و ده‌روونی نمو موسولمانانه‌دا هه‌ینایه‌دی هه‌ژاندنیکی به‌هێز بوو له‌مرزاندنیکی بوو له‌ ناخموه سه‌ری هه‌ل‌دا! به‌جۆریک نمو موسولمانانه له‌ هه‌موو دابو نه‌ریتیکی سه‌رده‌می نه‌زانی که‌وتبوونه گومانیه‌وه، له‌وه ده‌ترسان که‌ نیسلام سه‌ربینی‌یه‌وه یان گۆرانکاری تیدا کردبن، بۆیه هه‌ولیان ده‌دا بزائن: حوکه‌می نیسلام ده‌رباره‌ی هه‌موو هه‌لس و که‌وتیکی رۆژانه‌یان چۆنه‌و چۆن نه‌یه؟؟ نا نهم دل وشیا‌ری و به‌ په‌روش بوونه‌یان بۆ نه‌وه‌ی هه‌موو کاروباریکیان له‌ چوار چیه‌وی حوکه‌می نیسلام دابێ و له‌ گه‌ل ناوه‌پۆکی نایین یه‌ک بگرنه‌وه دیاره‌یه‌کی رون و ڕوکارای نمو سه‌رده‌مه‌ بوو هه‌رچه‌نده هه‌ندێ ماکی نایینی کۆنی سه‌رده‌می نه‌زانی - له‌ به‌رئ موسولمان دا به‌دی ده‌کرا! به‌لام گرنگ نه‌وه بوو: تیکرا هه‌ولی نه‌وه‌یان ده‌دا کرداو گوفتار و ره‌فتاریان له‌ بازنه‌ی حوکه‌می نیسلامیه‌کان ده‌رنه‌چێ و

لہبەر روښنایی تیشکی شو نایینه دا خو څارایش بدن و لهو یاساو هوکمانه دهنه چن.

بیگومان موسولمانان له ناخمو ههستیان بهوه ده کرد که پیوستیان به زانینی هوکمی نیسلامی هیه، چونکه شو هوکمانه یاسای ښایینی تازه یان بو پیک ده هینان به گرم و گوړی یهو هولی شو زانیاریانه یان دده، مبهه ستیشیان نهوه بو: هوکمی نایینه که یان و واقعی ژبانیان هاوترازو بن، شو تازو له داب و نهریتی سمرده می نه زانی یهو هه لکه ندرابوون و وازیان لهو بیرواوه په کوڼ و میژوویی باوک و باپیروی خو یان هینابوو، مدیل و سوزیکی داب و نهریتی شو سمرده مه یان له می شک دا مابوو، له هه مان کاتیش دا له ناخمو ههستیان به گرنگی هم گوزرانکاریه سمرتاسهری یه ده کرد که نیسلام بهر پای کرد بوو.

نا لیره دا پاداشی شو هو لدان و حزل له پرسیار کردنه یان دهرده که وئ بهر و بومی راستگوئی و سووربوونیان له سمر هو لدان بو زانینی هوکمه کانی نیسلام نومایان دهن، نهوه تا پمرو دگار، یه زادانی پاک بو خو ی وه لامی پرسیاره کانیان دده داتموه ﴿وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ ..... قُلْ اللَّهُ يَفْتَكُم﴾

نیمامی بوخاری ﷺ ده دیستیک ده گیریتموه له عائیشموه (ره زای خوی لی بیت) که دهر باره ی هم نایه ته فرمویه تی: نهوه شو پیاوه یه: که که تپوی خرم و مندالی ده که ویته لا، هم میراتگریه تی هم سمر پرشتیاریه تی، که تپوه که مال و سامانی هدیو تیکه لاو به مال و سامانی پیاوه میراتگره که ی بووه، پیاوه که بووه هاویه شی له ماله که دا، که که وه ختی شوی دئ پیاوه که بو خو ی لهبهر هر هو یه که بئ نایه وئ ماره ی بکا و بیگاته خیزانی خو ی، یان هی کوړی، لهبهر مال و سامانه که شی نایدا به که سیک ی بیگانه و ری شو کردنی لی ده گری، هم نایه ته بهو بو نهوه هاو ته خواری.

نېبنو نه بی حاتم له سو دیهوه ده گیریتموه ده لی: جابیر که چه مامیکی ناشیرینی هه بوو، شو که چه مال و سامانیک ی زوری له باوکی یهوه بو به جئ مابوو، جابیر بو خو ی نهیده ویست ماره ی بکا، نه شی ددها به شوو به که سانی تر، نهوه کوو

میرده کدی ماله کدی بدری، جابیر لہم باره وه پرسباری له پیغہ مبهر ﷺ کرد و نهم نایه ته هاته خواری: که ده فمر موی: «و یستفتونک فی النساء» نهمی پیغہ مبهر! داوای فہتوات لیّ ده کمن دہرباره ی نافره تان و مافی گشتی یان، مافی ژن و میردایه تی یان، مافی دارایی و مافی رفته رفته کردن له گه لیانداو به یه کسانی و به یه ک جاو له کاروباره کان دا ته ماشا بکریں له گه ل پیواندا، یه کسانی کردن له گه لیان دا له هه لس و کموت و پیکه وه ژیان و چاره سهری و لیک زویر بوون و کیشمو سهریچی نافره ت و نهم جوړه شتانه «قل الله یفتیکم فیهن» بلی: خودا فہتواتان بوّ ده دا، نهم بابہ تانه تان بوّ روون ده کاتموه، بریاری راست و دروستان له باره ی نافره تموه بوّ دیاری ده کا! همدوه ها «وما یطی علیکم فی الکتاب فی یتامی النسلہ اللاتی لا یتوفهن ما کتب لهن» لہم قورنانه ی که به سهرتان دا ده خویندریتموه حوکم و بریاری تریشیان فیر ده که مین وریگی راستان بوّ روون ده که مینموه ده رباره ی نمو نافره ته هه تیو و چه تیوانه ی که ئیوه میراتی دیاری کراوی خویشان پیّ ناده ن، نمو به شه میراته ی که بوّ یان دیاری کراوه، ئیوه جلمو گیریان لیّ ده کمن و نایان دهنی، مافی شوو کردن به ناره زووی خویشان لیّ قه ده غه ده کمن و ناهیتلن به ویست و خوا هیشتی خویشان شوو بکمن!

مالی هه تیوان داگیر ده کمن و نایانده نموه؛ خوّ ده پاریزن له ماره کردنی نمو کچه تیوانه ی که میراتگر و سهرپرشتیاریانن؛ نه بوّ خویشان ماره یان ده کمن، نه ده یان دهن به شوو به کسانی تر!

«وترغبون ان تنکحوهن» ده تانه وی ۲ نه گمر جوان بن مالیان هه بیّ ماره یان بکمن، نه گمر ناشیرین بوون خویشان ماره یان نه کمن و له بمر خاتری ماله که یان به شووشیان نه دهن!!

داب و نه ریتی سهرده می نه زانیتان وابوو که نمو کچه هه تیوانه ی ده که ونه ئیر سهرپرشتیاریتانموه میراتی دیاری کراوی خویشیان نه دهنی! نه گمر جوان بوون و به ده لتان بوون ده تانه وی له خویشیان ماره بپرن، نه گمر ناشیرین بن بوّ خویشان

ماره یان ناکمن و لمبر خاتری ماله که شیان به کهسانی دیکه یان به شوو نادهن نه گمر هاتنه خوازینیان!

ده گپړنه و ده لپن: نیمامی عوممر نه گمر سمر پمرشتیاری چه تیوه یه که ده هاته لای تیده فکری: نه گمر چه تیوه که جوان و ده وله مند بوايه به که برای سمر پمرشتیاری ده گوت: بیده به شوو به پیایوکی له خوت باشر و گونجاو تر بوی، نه گمر که چه که ناشیرین بوايه و مالی نه بوايه ده یگوت بۆ خوت ماره ی بکه، تو له هه موو که سی بوی له پیش تری! نه مه له کاتیک دا که سمر پمرشتیاری وا هه بوو که چه تیوه که ماله که ی له خۆ ده گرت نه گمر جوان بوايه که چه که ی ماره ده کرد و ماله که شی ده خوارد، نه گمر چه تیوه که ناشیرین بوايه نه بۆ خوی ماره ی ده کرد نه ده یه یشت شوو بکا به کهسانی تر به و جوړه ده مایه و ده تا ده مرد.

(والمستضعفين من ولدان) هه روه ها له م قورنانه ی به سمرتان دا ده خویندرتیه و حوکم و بریاری حق و راستان بۆ دیاری ده کا ده راره ی نه و منداله بن ده سه لاتانه ی که مافی خویان له میرات ناده نی که له نایه تی (یوصیکم الله فی اولادکم...) دا بزبان دیاری کراوه!

له سمرده می پیش نیسلام دا ته نها پیواو بوون نه وانه ی نمرکی پاریزگاری هۆز و به خپو کردنی مال و مندالیان له سمر بوو هه ر نه وان میراتیان ده گرت ژن و مندال میراتیان نه ده درایه.

(وأن تقوموا للیتامی بالقسط) هه روه ها پمروهر دگار فده تواتان بۆ ده داو حوکم و بریاری حق و راستان بۆ ده رده کا، که هه لئس و کهوتتان له گدل هه تیوان دا داد نامیز بن، گرنگی به کی ته و او بده ن به سمر پمرشتی کردنیان و به شیوه یه کی ریک و پیک و داد پمروهرانه و دل سوژانه به خپویان بکمن و پییان بگمینه ن...

جومله ی (وأن تقوموا للیتامی) عه طف بن بۆ سمر (یتامی النساء) واته: مه صده ر موئه و له که مه جرور بن.

زومه‌خشمی ده‌فهرموی: ده‌گونجی جومله‌ی «وَأَنْ تَقُومُوا» مه‌نصوب بی به‌فیعلیکی مه‌زنده‌ کراوی وه‌کوو (یا‌مرکم). خیط‌سابی نایه‌ته‌ک‌ش بۆ فەرمان ره‌واو کار به‌ده‌ست و دادوهرانه، بۆ نه‌وی دلسۆز بن به‌رامبهر هه‌تیوان و مافیان بۆ وه‌ریگرن و نه‌هیلن که‌س و کاریان سته‌میان لی بکه‌ن و مافیان پیتیل بکری.

«وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا» هه‌ر کرده‌وه‌یه‌کی خیر نامیز بکه‌ن که‌م بی یان زۆر بی- به‌گویره‌ی حوکم و یاسای خودا بی، نه‌وه په‌روه‌ردگار ناگای لی‌یه‌تی و پی‌ی ده‌زانئ و باشترین پاداشیان له‌سهر نه‌وه ده‌داته‌وه، دیاره نه‌مه وروژاندنی هه‌ست و نه‌ستی ئاده‌میزادانه و هه‌لنانیانه بۆ چاکه‌ کردن و پابه‌ند بوونیان به‌ فەرمان و نه‌هی‌یه‌کانی په‌روه‌ردگار و په‌یره‌و کردنی یاسای قورنانی پیروژ که‌ به‌رنامه‌ی ژایانه!

وه‌کوو زانیمان له‌وه‌پیش و له‌سهرتای نه‌م جزمه‌دا حاله‌تی یاخی بوون و ناشیزه‌ بوونی نافرته‌ی باس کردوو ریگا چاره‌ی بۆ دانا، بۆ نه‌وه‌ی پاریزگاری له‌سهر نیظامی خیزان بکاو نه‌هیلئ سه‌نته‌رو سیسته‌مه‌که‌ی تیک بچی، ئیتستاش لیره‌دا حاله‌تی یاخی بوون و ناشیزه‌ بوون نه‌گه‌ر له‌ میرده‌وه‌سهر هه‌لبدا دینیته‌ پیشه‌وه، که‌ نه‌مه‌ش حاله‌تیکه‌ ئارامی و ناساییشی ژن تیک ده‌داو ناساییشی خیزان ده‌خاته مه‌ترسی‌یه‌وه، دیاره دل و ده‌روون له‌ گۆران دان، هه‌ست و شعور ده‌گۆرتن، نه‌وه‌ی نه‌مه‌رۆ خۆشه‌ویسته، ری ده‌که‌موی سبه‌ینئ دزیو بی، خیزانیک نه‌مه‌رۆ له‌مه‌رۆ خۆشی و کامه‌رانی دایه، سبه‌ینئ کیشه‌یه‌کی بۆ دروست ده‌بی مه‌ترسی ده‌خاته کامه‌رانی و ژبانی ناساییه‌وه، ئیسلامیش که‌ به‌رنامه‌ی ژایانه بۆ هه‌موو ته‌نگ و چه‌له‌مه‌یه‌ک چاره‌سهری خۆی هه‌یه، له‌به‌رامبهر هه‌موو ئاسته‌نگ و کیشه‌یه‌کدا هه‌للی خۆی هه‌یه، جا با بزانیان په‌روه‌ردگار له‌م حاله‌ته‌دا که‌ ناشیزه‌ بوونه‌که‌ له‌ پیاوه‌که‌وه‌ بی چۆن چاره‌سهر داده‌نی و چۆن کیشه‌ی نیوان ژن و میرده‌که‌ حه‌ل ده‌کا، ده‌فهرموی: «وَإِنْ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا» نه‌گه‌ر ژنیک له‌و ترسا که‌ میرده‌که‌ی نه‌یه‌وی وازی لی بینئ و له‌ دلی میرده‌که‌یدا شیرین نه‌بی، یان ترسا له‌وه‌ که‌ پشتی تی بکاو رووی لی وه‌رگێری و خۆی لی

بدزیتموہ! ترسانہ کەشی بہ خۆرای نەبوو، بە لکو لە ناکامی هەلس ۱ کەوت و نیشانو بە لگە ی حاشا هەلنەگر پەیدا بوو بوو؛ وە کوو ئەو ی قسە ی ناخۆشی پێ دەگوتن، یان قسە ی لە گەل نەدە کرد، سەرجۆیی لە گەل دا نەدە کرد، سۆز و خۆشەویستی پێشان نەدە دا، هەولی دە دا ژنی تر بپێنێ، یان ژنی تری هینابوو، بە ناشکرا ئەو ی زیاتر خۆش دەوێست ۲ لە هەلس و کەوتی روژانە ی دا گەیشته ئەو قەناعەتە کە میردە کە ی دە یەوێ دەستی لێ هەل بگرێ: جا هۆی ئەم هەلوێستە ی میردە کە ی ناشیرینی ئافرەتە کە بێ یان پیری بێ یان هەر شتیکی تر بێ!

ئەو ۳ لەم حالەتە دا بۆ مەبەستی دل هینانەو ی میردە کە ی بۆ ئەو ی تە لاقی ئەم دا دەتوانێ سولحی لە گەل دا بکا بەم جۆرە لە هەندێ یان لە هەموو ئەو مافانە ی کە لە سەر میردە کە یەتی واز بپێنێ و گەردەنی ئازاد بکا، وە کوو ئەو واز بپێنێ لە برێ پۆشاک ۴ بۆی کە لە سەر میردە کە یەتی، یان پێ کیشی لێ نەکا، کە لە گەلیدا بنوێ و سەرجۆیی بکا.

وە کوو دە فەرموێ: ﴿فلا جناح علیهما ان یصلحا بینهما یصلحا﴾ هیچ خراپە یەکیان لە سەر نیە کە لە نێوان خۆیان دا ریکە کە ی بەم جۆر ۵ ژنە کە دەست لە هەندێ مافی خۆی کە لە سەر میردە کە یەتی هەل بگرێ و لە لانە ی ژن و میردە یەتی دا بەرێز لێ گیراوی بە مینیتموہ.

دە گێر ئەو دە لێن: ژنیکە میردە کە ی وستی تە لاقی بە دا چونکە پیاو کە دلی لێ ی هەلکە ندرابوو، ژنە کە لەو میردە مندا لێکی هەبوو وتی تە لاقم مەدە لێم گەرێ با لە گەل مندا لە کەم دا دانیشم ۶ بە دوو مانگە جارێک وەرە لام بنو، هێچی ترم لێت ناوێ، پیاو کە وتی: نە گەر بەو رازی بی زۆر باشە لە سەر ئەو ۷ ریکە کەوتن.

سەودە ی کچی زەمەعە کە خیزانی پێغەمبەر بوو ۸ کە هەستی کرد پێغەمبەر دەستی لێ هەلنە گرێ پێ ناخۆش بوو لە پێغەمبەر ۹ جیا بیتموہ دەشی زانی کە پێغەمبەر عایشە ی زۆر خۆش دەوێ هات بە شە میردی خۆی

پیشکش به عایشه کرد، له پیناو نموده له ژیر نیکاحی پیغه مبهر دا ﴿﴾
بمیتتهوه!!

جا لهم حالتدا که ژن و میړده که ریک بکمون نموه کاریکی باشمو
قورنان لهم بارهوه ده فمرموی ﴿والصلح خیر﴾ واته: سولح کردنیان بهم جوړه ژن که
له همدنئ مافی خوی دست هل لږگړئ و پیاوه کesh نموه لی قهبول بکا. نموه
باشتر له دست لیک بمردانیان، ریک کموتنمویهان چاکتره، له لیک جیاپوونموه
ته لاق دان، یان ریک کموتن و پیکهوه ژیان به ته بایی باشتر له ناشیزه بوون و
پشت لیک کردنیان، یان ریک کموتنمویهان و پیکهوه ژیان باشتر له کیشمو
نیزاع، بو نموه پیه ونډی ژن و میړدایه تی بمیتتهوه بو نموه بینای خیزان
نمرووخی و زیان به منداله کانیان نه‌گا، همدوه‌ها چونکه ته لاق دزوتیرن کاری
ه‌لله لای خودا، پیغه مبهر ﴿فمرمویه تی﴾ ((ابغض الحلال الی الله
الطلاق))^{۱۲}.

نه‌مجار رسته‌یه کی سمرنج راکیش تیهه لکیش ده‌کاو ده فمرموی:
﴿واحضرت الأنفس الشح﴾ ده‌روونی ناده‌میزاد چرووکی و رژی پیسکمی تیدا
چینراوه، واته: سروشتی ناده‌میزاد وا دروست کراوه ه‌زی له مال و دارایی و
کوکردنمویه تی مال خوشه‌ویست و رژدو چرووکه؛ که‌واته: نه‌گمر ژنه‌که ده‌ست
هل لږگړئ له همدنئ له مال و دارایی به له‌سمر میړده که‌یه تی نموه دلی نرم ده‌بی
و واز له ته لاق دانی ده‌هینئ له‌بهر خاتری ماله‌که، چونکه ده‌روونی ینسان وا
خولقیندراوه که سوور بی له‌سمر کوکردنمویه مال و دارایی و زور کردن و گشمپی
کردنی؛ جا که نیستا ژنه‌که‌ی همدیکی مال دارایی بو زیاد ده‌کا دیاره نمویش له
پیناو نموده واز له همدنئ داخوازی خوی ده‌هینئ یان که ژنه‌که واز له همدنئ مال
و دارایی خوی ده‌هینئ که سووره له‌سمر کو کردنموه و پره‌پیدانی و خوشه‌ویستی
مال دارایی به‌که‌ی که نمو خوشه‌ویستی به له دل دا رسکاوه، دیاره پیاوه‌کesh بهو

^{۱۲} نم حدیثه نمبر داود و نبینو ماجه له عبداللای کوری عومرموده گیراویانتموه.

که مه رازی دهبی و له هه لویستی خۆی ژێوان ده بێتهوه، یان که ژنه که واز له بهشه
مێردی خۆی دههینێ و رینگا ده دا مێرده که ی بهشه که ی نه میش بدا به ژنه که ی
تری، به کورتی نافرته تان سوورن له سهر به ده ست هینانی مافی خۆیان له بهشه مێرد
(القسم) و بژیو ژیان له گه ل مێرده که ی دا به کامهرانی. ههروه ها سووره له سهر
ماره یی و هه موو جۆره کانی مال و دارایی، ههروه ها پیاوانیش سوورن له سهر مال و
دارایی خۆیان و نایانه و ئ مالیان به فیه و پروا ههروه کوو چۆن نایانه و ئ خانمو لانه ی
خیزانیان لێ تیک بچی، که وابوو لیبووردن و دابه زین له لوتکه ی هه لویست و واز
هینان له بری به رژه وهندی له ههردوو لاهه خیر ناوه ر ده بی بۆ ههردوولا، په یوهندی
ژن و مێرده یه تیان نا پچریو خانه ی خیزانیان ناشیوێ «وانی تحسنوا و تتقوا» نه گهر
به شیوه یه کی چاک و ریک و پیک له گه ل ژنه کانتان دا ژیان به سهر بهرن، و پرای
نه و ی که ناخۆشیشیتان بوین له گه لیان دا هه ل بکمن و خۆرا گر بن له بهرامهر حمز
و ئاره زووی خۆتان دا، مافی هاوسهری و پیکمه ژیا تان له بهر چاره یی، چاو پۆشی
له هه ندی کم و کوپی یه کتری بکمن و هه ول بدهن به کامهرانی ژیان به سهر بهرن،
خۆپارزین له ناچیزه بوون و پشت تیکردن و هه ر شتیک که سهر بکیشی بۆ زیان
پی گه یاندن و کیشمو دوو به ره کی!!

ئه وه «إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا» بێگومان خودا به و چاکمه
نیحسانه ی که له گه ل خیزانه کانتان دا ده یکه ن ناگادار و زانایه، هیه ی لێ گوم نابێ
و پاداشی باشتان ده داته وه!

ده لین عیمهرانی کوپی حه ططانی خاریجی بۆ خۆی زۆر ناشیرین بوو،
خیزانه که ی زۆر جوان و شۆخ و شه نک بوو، رۆژیک خیزانه که ی سهیری عیمهرانی
کردو وتی: (الحمد لله)، عیمهران وتی: ئه وه چیه؟ وتی: سوپاسی خودام کرد له سهر
ئه وه من و تۆ ههردوو که مان به هه شتین، عیمهران وتی: چۆن؟ نافرته ته که وتی: چونکه
تۆ منت ده ست که وتوه و خودا جوانیکه ی وه کوو منی به تۆ به خشیوه، نه تۆش
سوپاسی خودا ده که ی و شوکرانه بژی! نه منیش ناشیرینی وه کوو تۆم به نسیب
بووه و صهرم گرتوه، په روه رده گاریش به لینی به هه شتی داوه به و به ندانه ی سوپاس

گوزار و خو را گران که وای تو به هوی شوکرانه بژییری یه وه و من به هوی صبر و خوراگیی یه وه ده چینه به هه شته وه!!

نه مجار پمروه ردگار نموه روون ده کاته وه که هه لس و کموت کردنی پیاوان به شیوه یه کی دادوه رانه له گمل ژنه کانیان دا له هه موو روویه که وه محاله، واته: پیاویک زیاد له ژنتیکی هه بی و له هه موو روویه که وه به یه کسانی هه لس و کموتیان له گه لدا بکا به یه ک چاو سهیریان بکا، وه کوو یه ک خوشی بوین نموه کاری نه کرده یه وه ته کلیفیکي له وزه به دوه وه محاله، بویه داوای له میترده کان کر که به گزیره ی توانا به یه کسانی هه لس و کموت له گمل ژنه کانیان دا بکه و نه و جا روونی کرده وه که «ولن تستطیعوا أن تعدلوا بین النساء ولو حرصتم» ناتوانن که عه داله تی ته و او له هه موو روویه که وه نه نجام بدن له نیوان ژنه کانتاندا، ته نانه ت نه گهر سووریش بن له سهر نه نجامدانی هه ناتوانن. چونکه عه داله تکاری له گمل خیزان دا شتی ماددی و ناماددی ده گزیتمه وه، له شته ماددی یه کان دا ده توانی به عه داله ت له گه لیان دا هه لس و کموت بکا وه کوو مانموی شو له لایان و بژیو و پو شاک و نه م جوړه شتانه! به لام له شته ناماددی یه کانی وه کوو خوشه ویستی دل و مهیل پیدان و نه م جوړه شتانه که پمیه نندیان به ههستی ده روونی یه وه هیه نموه عه داله تکاری تی بیان دا محاله و ناتوانی نه نجامی بدا!

بویه پمروه ردگار عه داله تکاری له شته ماددی یه کان دا له سهر پیاوان پیویست کردوه له شته ناماددی یه کان دا که له چوارچیوه ی ده سه لاتی نه و ان دا نیه نه م هر که ی له سهر سووک کردن به لام له هه مان کات دا ناموزگاری پیاوانی کرد که به گزیره ی توانا له م شته ده روونی یانه ش دا به عه داله ت له گه لیان دا بجوړلینه وه و فرموی: «فلا تمیلوا کل الی ل» مهیل و سوزی خوتان به ته و او ی مده دن به ژنه خوشه ویسته که وه ژنه که ی تر پاشگو ی بخی به هیچ شیوه یه ک مافی ژنه خیزانیه تی نه دریتی و «فتذر» ها کالمعلقه لای خوتان بیه یلنه وه وه کوو موعه للهق، نه بمره لا کراو نه ته لاق دراو بی بوخوی بچی شو بکاته وه نه له لای میترده که شی مافی خیزانیه تی بدریتی، واته له رووی ده روونی یه وه که نه تان توانی

به یه کسانی له گه لیان دا بجوولینموه له رووی شته کانی تره وه به گویره ی توانا سته میان لی مه کن، به لکو له باره ی له لا نوستن و له گمل رابواردن و هه لس و کموتی جوان له گمل دا کردن ده بی رازیان بکن و مافیان بیارزن.

﴿وإن تصلحوا وتقسوا﴾ نه گمر نیوه کاروباری خۆتان ریک بخمن و به عه دالت هه لس و کموت له گمل ژنه کانتان بکن و واز له ستم و ستمکاری بیتن، ته قواکارو خۆپارزن بن له هه موو نیش و کاریکتان دا ﴿فإن الله کان غفورا رحیما﴾ نه وه بیگومان خودا له هه موو مدیل کردن و ستم میک که له وه پیش له ژنه کانتان کردوه خۆش ده بی، داب و نمرتی خودا هه میشه نه وه به: که لیخۆش بوونی هیه بۆ هه له کاران و رحمت و به زهیی هیه بۆ تیزه کاران نه وانیه له دوا ی تاوان کردن په شیمان ده بنموه.

﴿وإن یتفرقا﴾ نه گمر لیک جیا بوونموه، نه نافره ته که وازی له به ی مال و دارایی خۆی هینا نه پیاوه کهش له هه لو یستی خۆی ژسوان بووه وه و کارگه یشته نه وه ده ست لیک به ردن نه وه دلیا بن هیچ لایان په کی ناکموتی به لکو ﴿یغن الله کلا من سعته﴾ په روه ردگار هه ره یه که یان له وه تریان بی ناتاج ده کا، به لوطف و کهره می خۆی بۆ پیاوه که نافره تیکی باشت ده ره خستنی، بۆ ژنه کهش میتریدیکی چاکتر په یدا ده بی، له باره ی بژیو و مال و داراییشموه خودا هه ردوو لایان بی نیح تاج ده کا!

ده گپرنموه ده لین جهمغیری کوری (محمد) پیاویک چوه لای و سکالای خۆی بۆ کرد له ده ست هه ژاری نه ویش وتی: به ی ژن بیتنه، کابرا ژنی خواست و گواستیموه پاش ماوه یه که هاته لای هه ره سکالای هه ژاری کرد نه ویش فرمانی بی کرد وتی ژنه که تهلایک ده!

که په سیاریان لی کرد وتیان: نه مه یانی چی؟ له وه لام دا وتی فرمانم بی کرد به ژن هینان وتم: به لکو بهر نه م نایه ته بکه موتی که هه فرموی ﴿إن یكونوا فقراء یغنیهم الله من فضله﴾ النور/ ۳۲ که ژنی هینا نایه ته نه یگرتموه، فرمانم

پئی کرد به تلاق دانی ژنه که می وتم به لکو له نه هلی نهم نایه ته بی «وإن يتفرقا يغن الله كلا من سعته» لهم باره وه چیرۆک و سرگوزه شته زۆرن.

«وكان الله واسعا حكيما» پهروه ردگار رزق و رۆژی ده ری هه موو گیان له بهر که گه نجینه ی فراوانه و هه رگیز کۆتایی نایه. دانایه له نیش و کاره کانی دا، له هه موو روویه که وه له باره ی دروست کردن و ده ست رهنگینی و شه ریعت دانان و هه موو سوارانی بوونه وه و پاداش دانمه وه و تازا مه سهندا وه.

خواه نیتی بوونه وه ره و بو خودایه ، سه ره ری دویاوه قیامه ت بو تیکۆشه رانه

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِیْنَ اٰتٰوْا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَاِیَّاكُمْ اَنْ اَتَّقُوا اللّٰهَ وَاِنْ تَكْفُرُوْا فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَكَانَ اللّٰهُ غَنِيًّا حَمِيْدًا ﴿۱۳۱﴾ وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَكَفٰی بِاللّٰهِ وَكِیْلًا ﴿۱۳۲﴾ اِنْ يَشَآءْ يُذْهِبْكُمْ اَیُّهَا النَّاسُ وَیَاْتِ بِآخَرِیْنَ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰی ذٰلِكَ قَدِیْرًا ﴿۱۳۳﴾ مِّنْ كَانَ یُرِیْدُ ثَوَابَ الدُّنْیَا فَعِنْدَ اللّٰهِ ثَوَابُ الدُّنْیَا وَالْآخِرَةِ وَكَانَ اللّٰهُ سَمِیْعًا بَصِیْرًا ﴿۱۳۴﴾

پاش نه وه ی پهروه ردگار له نایه ته کانه . بی شوو دا فه رمانی به شاده می زاد کرد که عادیلانه له گه ل هه تیوان و زه بوونان دا بجه ولی نه وه و چاکه یان له گه ل دا بکه ن. نه مجار نه وه روون ده کاته وه؛ که نهم فه رمان و داوایه له بهر نه وه نیه که خودا پیویستی پئی بی، خودا هیه ناتاجی کردار و گوشتاری بهنده کانی نیه، چونکه هه موو ناسمان و زهوی، هه موو بوونه وه ره مولکی خزیه تی، نه و خوایه کی بی باک و

بی نیحتیاجہ، بے نده کان پیوستیان به ره حمت و به خششی نمو هیده، به لکو که فرمانیان پیده کا بۆ بهرژوهندی خویانه، بۆ رام کردن و هه لنانیانه له سهر کردنی کاری چاکه، بۆ ریکهستن و خولقاندنی کۆمه لگای به خته وهر و کامهرانه!

فرموی: ﴿وَلله ما فی السماوات وما فی الارض﴾ ههر بۆ خودایه مولک و دارایی و سه لته نه تی ناسمانه کان و زهوی ههر خودا خۆی حاکم و هه لسه و پنه ری کاروباره تییان دا، ههرچی تییان دا هیده له رووی مولکایه تی و خولقاندن و هینانه دی و هه لسه و پنه و به ندایه تی کردنی بے نده کان بۆی هی خودایه! فرمانه وایه کی ره هاو بالا دهستی هیده!

﴿ولقد وصینا الذین اوتوا الكتاب من قبلکم وایاکم﴾ بیکومان فرمانمان به خاوهن نامه کان (جووله کمو مەسیحی و گهلانی تریش) کردوه، ههروه ها فرمانمان به ئیوهش کردوه؛ که ﴿ان اتقوا الله﴾ به ندایه تی خودا بکه ن و کار به بهرنامه ی خودا بکه ن! هه میسه هه ولی چه سپاندنی بده ن و بیکه نه یاساو پرۆگرامی خۆتان، بۆ نمو ی به خته وهری دونیاو قیامت بین، خۆ ﴿وان تکفروا﴾ نه گهر سه ریچی فرمانی یهزدان بکه ن و کافر بین ﴿ان الله ما فی السماوات وما فی الارض﴾ نمو بیکومان بۆ خودایه ههرچی له ناسمانه کان و زهوی دایه، چی له بوونه وهر دایه مولک و سامانی خودایه، بۆ خۆی خاونیانه، کافر بوون و یاخی بوونتان چ زیاتیک به خودایه تی و بالا دهستی نمو ناگیه نه، ههروه کوو چۆن سوپاس گوزاری و خودا په رستیتان چ له خودایه تی نمو زیاد ناکا! که فرمانیشی پی کردوون سوپاس گوزاری بن و به ندایه تی بکه ن، نمو له بهر سوز و ره حه تی بی پایانیه تی!

رسته ی ﴿وان تکفروا﴾ عه طف کراوه نمو بۆ سه رسته ی ﴿اتقوا﴾ واته فرمانمان به نه وانیش و به ئیوهش کردوه که ته قوای خودا بکه ن! به وانیش و به ئیوهشمان گوتوه که نه گهر کافر بین و سه ریچی بکه ن و له خودا یاخی بن، نمو هه موو سه لته نه تی هی خودا خۆیه تی! به کورتی وه کوو زومه خشمی ده فرمانی:

بوونه‌ور هه‌موو هی خودایه! خودا دروستی کردون، خودا خاوه‌نیانه، ههر خودا رزق و رۆژی ده‌دا به زینده‌وهران و نه‌و ده‌یانژیینی!

جا که ئاده‌میزاد به‌شیکی بوونه‌وره و خودا نه‌و هه‌موو فەضل و نیعمه‌تانه‌ی پێ به‌خشیون، ئهرکی سهر شانیانه که بیپهرستن، مافی خودا خۆیه‌تی که پهرستراو بێ و که‌س سهرپیتی نه‌کا، ئاده‌میزادان خۆیان له سزاو تۆله‌ی بیاریزن، له سزادانه‌ی بترسین و به‌هوا‌ی پاداش و به‌خششی باش بن! واته: ئهم فرمانه‌ی ئیمه فرمان و نامۆ‌گاری‌یه‌کی کۆن و له میژینه‌یه‌و شتیکی تازه قه‌لا نیه، ههر له کۆنه‌و پهره‌ر گار ئهم فرمانه‌ی به‌بهنده‌کانی کردووه و به‌رو دوا ئهم فرمانه‌ی ئاراسته‌ی هه‌موو گهل و نه‌ته‌وه‌یه‌ک کردووه و تاییه‌ت نیه به‌نیوه‌وه، چونکه ته‌قوا و هه‌سیله‌و هۆکاری رزگار بوون و سهرفیرازی ئاده‌میزاده به‌هۆی ته‌قوا کردنه‌و به‌خته‌وه‌ری دونیاو قیامه‌ت ده‌بن.

ئه‌مجار به‌ئه‌وانیش و ئیوه‌شمان گوتوو: ئه‌گهر کافر بن و له خودا یاخی بن ئه‌وه چ زیانی‌یک به‌خودا ناگا و تۆزق‌الیک له خودایه‌تی که‌م نابیته‌وه، سهریاری ئه‌وه‌ش له ناسمانه‌کان و زه‌وی دا فریشته‌و دروست کراوی تری زۆرن که یه‌کتا پهرستی ده‌کمن و فرمانه‌هر دار و گهردنگه‌چی بۆ ده‌کمن و خۆیان له سزاو تۆله‌ی ده‌پاریزن ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا﴾ خودا له زاتی خۆی دا بێ ئاتاجه له دروست کراوانی خۆی و پێوستی به‌هیچ که‌س نیه و بێ ئیحتیاجه له عیباده‌ت کردنیان ﴿حَمِيدًا﴾ شیاو و لایه‌ق ﴿مُوسْتَعْدِقًا﴾ سوپاس و ریز لێنانه چونکه زاتیکی پاک و بێ خه‌وشه، صیقلی ته‌واو بێ نه‌قسن به‌خشش و نیعمه‌تی زۆرن، ته‌نانه‌ت ئه‌گهر که‌سیش به‌نده‌یه‌تی بۆ نه‌کا ئه‌و له خواجه‌تی که‌م نابیته‌وه، واته: خودا پێوستی به‌تاعه‌ت و شوکر و سوپاسی ئیوه نیه بۆ ئه‌وه‌ی خودایه‌تی خۆی پێ ته‌واو بکا! ﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِغْ بِعَمْدِهِ﴾ لکن لا تفقهون تسبیحهم ﴿الإسراء/ ۴۴﴾

له هه‌دی قودسی دا هاتوه ده‌فرموی: ((یا عبادي انکم لن تبغوا ضري فتضروني، ولن تبغوا نفعي فتنفعونني، لو ان اولکم و آخرکم وانسکم

وجبتکم کانوا علی اتقی قلب رجل واحد منکم ما زاد ذلك في ملكي شيئا، یا عبادي لو ان اولکم وآخرکم وانسکم وجبتکم کانوا علی أفجر قلب رجل واحد منکم ما نقص ذلك في ملكي شيئا، یا عبادي لو ان اولکم وآخرکم وانسکم وجبتکم قاموا في صعيد واحد فسألوني فأعطيت کل واحد مسألتہ مانقص ذلك مما عندي إلا كما ينقص الخيط إذا ادخل البحر، یا عبادي إنما هي أعمالکم احصیها لکم ثم اوفیکم إياها، فمن وجد خيرا فليحمد الله ومن وجد غیر ذلك فلا یلومن إلا نفسه)) رواه مسلم. (ریاض/ ۱- ۱۴۳)

له نایه تیکی تردا ده فمرموی: **﴿ما أريد منهم من رزق وما أريد أن يطعمون إن الله هو الرزاق ذو القوة المتین﴾** الذاریات/ ۵۷-۵۸ نه مجار پمروه ردگار بن ناتاجی خوی له بنده کانی دوویاره کرده ده فمرموی: **﴿و الله ما فی السماوات وما فی الأرض﴾** هر بۆ خودایه چی له ناسمانه کان و زهوی داهیه له بارهی دروست کردن و خولقاندن و خاوه نیه تی یه وه، به ناره زووی خوی چۆنی بوی، ناوا هه لیان ده سوورینتی، به دییان دینتی و ده یانفوتیتینی، ده یانزیتینی و ده یانمرینتی **﴿وکفی بالله وکیلا﴾** به سه که خودا بۆ خوی سهرپرشتیار و پاریزگار بن بۆ کاروباری بنده کانی و رزق و رژی هه موو کاروباریکی تریانی له نه ستۆ گرتبی!! زومه خشهری ده فمرموی: دوویاره کردنه وهی رستهی **﴿الله ما فی السماوات وما فی الأرض﴾** بۆ چه سپاندن و ته قریری خودایه تی خودایه بۆ سه لماندن شیایه تی و پمروه ردگاریه تی به بۆ نه وهی ناده میزاد لی تی بترسین خۆ له سزاو تۆله ی بیاریزن، به ندایه تی بکمن و لی تی یاخی نمبن، چونکه ترسان و خۆپاریزی له سزای خودا بنه مای هه موو خیر و خۆشی یه که: نه مجار هه ره شه ی توندی ناراسته کردن و فمرموی:

﴿إن یسا یذهبکم ایها الناس ویات بأخیرین﴾ نه ی ناده میزاد! نه گهر خودا بیهوی بتانفوتیتینی و له بیتختان ده ریتینی تا قم و کۆمه لیکی تر له ناده میزاد بینیته کایمه دهیکا و کس نیه بیتته له مپهر و نه هیلتی نهو کاره نه انجام بدا، چونکه

همموو شتیك له ئاسمان و زهوی دا له ژیر دهسه‌لاتی نمو دایه و له چوار چیوهی دهسه‌لاتی ده‌رنایچی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرًا﴾ پمروه‌ر گار له‌سمر نمو له‌ناو بردن و به‌دییه‌نانه نمو پهری دهسه‌لاتی هه‌یهو هیچ هیزیک نیه بتوانی بمره‌نگاری بکا!! به‌لام که نایکا نمو له‌بهر نمو‌یه: که ئیراده‌ی نه‌کردوو.

نهمه هه‌ره‌شه کردنه له بت په‌رسته‌کان که ئازاری پیغه‌مبهران ده‌داو بمره‌نگاری بانگه‌وازی‌یه‌که‌یان ده‌کرد. ده‌رپرینی ئاستی رق و بیمی پمروه‌ر دگاره نمو خوانه‌ناسانو ده‌ستیشان کردنی دهسه‌لاتی بی سنووریه‌تی له‌سمر له‌ناو بردن و فموتاندنیان، نه‌گهر له‌سمر یاخی بوون بمره‌وام بن به‌لکو هه‌ره‌شه کردن و ناگادار کردنمو‌یه بۆ نمو که‌سانه‌ی کاربه‌ده‌ستن و لیپرسراوییان هه‌یه: که نه‌گهر دادپمروه‌ر نه‌بن خودا له ناویان ده‌با! هه‌روه‌ها بۆ زاناو زانسته‌خوازان که نه‌گهر به‌گوهری زانیاری خۆیان مامه‌له نه‌کمن خودا ریسوایان ده‌کا، شکستی‌یان به‌سمر دئ.

وه‌کوو له نایه‌تیکی تردا ده‌فمرموی: ﴿وَإِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ يَكُونُوا أَمْثَالَكُم﴾ محمد/۳۸ هه‌ندئ له زانیانی پیشین (سه‌له‌ف) فمرموویانه! ئای ئاده‌میزاد چهند بی نرخه لای خودا کاتی که سه‌رپیچی فمرمانه‌کانی ده‌کا!!

له نایه‌تیکی تردا ده‌فمرموی ﴿إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ، وَمَا ذَٰلِكَ عَلَىٰ اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ ابراهیم/۱۹-۲۰.

نه‌مانه همموو هه‌ره‌شه و نامۆزگاری پمروه‌ر دگاران بۆ ئاده‌میزاد له چهند شونیتیکی قورئان دا به بۆنه‌ی جیاجیاوه دووباره و سئ باره بوونه‌تموه. بۆ نمو‌یه به‌نده‌کان به هۆش خۆ بیتنموه و از له ریگای چموت به‌یتن. بیتنه سمر ریگای راست و ره‌وان که شه‌یش پابه‌ند بوونه به فمرمانه‌کانی خودا و جلمو گیری‌یه‌کانی.

نه‌مجار ده‌فمرموی: ﴿مَنْ كَانَ يَرِدْ ثَوَابُ الدُّنْيَا﴾ همر که‌سیك له ئیوه له ریگای همولدان و کۆشش و جیهاده‌وه بیهوئ ده‌ست که‌موتی جیهانی ده‌ست که‌موت، مال و نیعمه‌ت و پلمو پایه‌ی دونیای به‌ده‌ست بیئنی! نمو ﴿فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ پاداشی باشی دونیاو قیامه‌ت لای خودایه، پمروه‌ر دگار هیز و هه‌ست و

عه‌قل و شاره‌زایی شه‌وی داوه پیتان که نه‌گمر به‌کاریان بیتن ده‌توانن شه‌مو پاداشه‌کان ده‌ستمبر بکمن، همر به‌پاداشی دونیای بی به‌قا رازی نه‌بن، چونکه کو‌کردنه‌ریان بو ئیوه ناسانه بوه‌کوو شه‌مو جه‌نگاوه‌ری نی‌سلام له‌ریگای خودادا بجه‌نگی نه‌گمر کاره‌کمی بو خودا بی همد غه‌نیمه‌ت و سه‌رکه‌وتن به‌ده‌ست دینی همد ره‌زامه‌ندی خوداو به‌مراد گه‌یشتنی له‌روژی دواپی دا.

واته: نه‌گمر به‌نده بیه‌وی راستالانه بو خودا کار بکا به‌خته‌وه‌ری شه‌ردوو جیهان ده‌ستمبر ده‌کا، نهم نایه‌ته ناما‌زه‌یه بو شه‌مو که نایین ناده‌میزاد شاره‌زا ده‌کا بو کامه‌رانی و به‌خته‌وه‌ری شه‌ردوو دونیا، وه شه‌مو شاره‌زایی کردنه فه‌ضل و نیعمه‌تی خودایه، نه‌گمر موسولمانان پایه‌ندی فرمان و جله‌وگیری به‌کانی خودا بن و به‌گیری قورنان که به‌مرنامی هه‌لبه‌ر درای خودایه کار بکمن ده‌بنه گه‌وره هیزی جیهان و دونیا ده‌که‌وتنه ژیر ده‌ستیان (شه‌مه‌ش راستی به‌کی می‌ژووی به‌مو چند جار له‌می‌ژووی که‌ونا رای نی‌سلامدا به‌گه‌شی بیه‌راوه!! همر کاتیکیش پایه‌ندی به‌مرنامی خودا نه‌بوین نازادی و سه‌ره‌ستیان له‌ده‌ست داوه‌و که‌وتونه‌ته ژیر چنگی داگیر که‌ران و چه‌سینه‌راونه‌شه‌وه).

نمونه‌ی نهم نایه‌ته نایه‌تیکی تره که ده‌فرموی: ﴿فَمَنْ النَّاسُ مِنْ يَقُولُ: رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَنَا فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً، وَقَدْ عَذَابُ النَّارِ. أُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِمَّا كَسَبُوا﴾ البقرة/ ۲۰۰-۲۰۲

له‌نایه‌تیکی تریشدا ده‌فرموی: ﴿مَنْ كَانَ يَرْيِدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يَرْيِدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ﴾ الشورى/ ۲۰

هه‌روه‌ها ده‌فرموی: ﴿مَنْ كَانَ يَرْيِدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ تَا دَه‌گاته- أَنْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾ الإسراء/ ۱۸-۲۱

هه‌موو نهم نایه‌تانه شه‌مو ده‌چه‌سپینن که ناده‌میزاد چی دیته ری ناکامی کرده‌وه‌ی خۆیه‌تی و پیوسته هه‌موو کاتێ هه‌ول بدا خودا له‌خۆی رازی بکاو

به ختموهری ژبانی قیامه تی دهسته بمر بکا، همل و تیکوشانی به تنیا بو ژبانی کم
خایه نی دنیا نه بی!!

کوتایی نایه ته که شی به وه هیناوه که ده فمرموی: «وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا»
پهروه ردگار همیشه قسمو گفت وگزی بهنده کانی بیستووه و ده بیسی، بیناو زاناو
ناگاداره به هموو مدهست و کرده ویه کیان که وابوو پیویسته همیشه له کاتی
هموو گفت وگزو کرداریکیان دا خودایان له یاد بی و بزنان که همیشه خودا
ناگای له هلس و کدوتی نهوانه، هیچ شتیکی لی هون نابی.

**دادوه ری له بریار دان دا، شایه تی دان به حقه، بروا به
خوداو به پیغه مبه ر**

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُوفُوا قَوْمِينَ بِالْقِسْطِ شَهَادَةً لِلّٰهِ وَلَوْ عَلَىٰ
أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللّٰهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا
فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا وَإِنْ تَلُوتُوا أَوْ تَعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٢٥﴾ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ
وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنزَلَ مِنْ قَبْلُ
وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللّٰهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ
ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٢٦﴾﴾

له نایه ته کانی پیشوو دا فرمانی به ناده میزادان کره که داد پمروه ر بن
له گمل هه تیوان دا، له گمل نافره تان دا، بهم جوړه زه مینه ی خوش کره بو فرمان به
عه داله ت به شیوه کی گشتی و سمر تاسری،، چونکه کو مه لگا به ختمه ور نابی و
کاروباری سمر ناگرې نه گمر عه داله ت بالی پیروزی به سمر دا نه کیشی! پاریزگاری
یاساو برده وام بوونی ده سلات به بی عه داله ت میسر نابی، عه داله ت بنا خه ی
ده سلاتی هه میسه یی به، به بی داد پمروه ی کو مه لگا به پروه ناچی! بزه نه م
بانگه وازه گشتی به سمر تاسری به ناراسته ی، موسولمانان کردو فرموی: ﴿یا ایها
الذین آمنوا کونوا قوامین بالقسط﴾ نه ی شو که سانه ی پرواتان هیناوه! زیاده
رهوی و مو بالغه بکمن له چه سپاندنی عه داله ت دا، رهوشتی داد پمروه ی له
خوتان دا رهوشتیکی سرووشتی و بنچینه یی بی به لیبرای پابه ندی بن!!

عه داله ت وشیه کی گشتی به؛ دادگایی دادوهر ده گریتموه همدروها هه موو
هه لس و کموتیکی حه قانی ناده میزادیش ده گریتموه، پیاو له ناو خیزان دا، ژن له
مال دا، سمر وک دائیره له فرمانگه که ی خوی دا، کوخا له گوند دا، سمر وک هوژ
له ناو خپله که ی دا، نه فسر له سوپا دا هتد.

هه موو نه مانه پیویسته داد پمروه ی له بزاقی ژبانیان دا رهنکه بداتموه
به یه ک چاو سمیری ژیر ده سته ی خویان بکمن، جیساواری له نیوانیان دا نه کمن!
﴿شهداء لله ولو علی انفسکم﴾ شایه تی حق و راستی بن بو خودا واته: هه ولی
چه سپاندنی حق بدهن و مبه سته ی خودا له خو پازی کردنتان هه بی، شایه تی
به راستی بدهن، خوتان له شایه تیدانی به درو پیاریزن، له شایه تیدان دا لایه نگیری
ره چاو مه کمن، شایه تی راست و بی پیچ و په نا بدهن، با له دروی خوشتان بی

﴿أو الوالدین﴾ یان زبانی بو دایک و باوکتان هه بی ﴿والأقربین﴾ یان زبانی
بو خرم و کهس کارو دوست و ناشنا هه بی! حق چو نمو رووداوه که چو نتان ناگا
لویه ناوا بیگیرنموه، له شایه تیدان دا جگه له لایه نی خودا و حق-هیچ شتیکی
تر له بهر چاو مه گرن! ﴿إن یکن غنیا أو فقیرا فالله أولى بهم﴾ له شایه تیدان دا

لایه نگیری دهوله مهند له بمر دهوله مهندیه که ی مه کن به زه بیتان به هه ژار دا له بمر هه ژاری نهیه تموه. نهوه هه والهی خودا بکن خودا بۆ خۆی باش ده زانی به مرژه وهندی یان له چی دایه!!

﴿فلا تتبعوا الهوى أن تعدلوا﴾ شوین هه واو هه وهس مه که مون؛ نهوه کوو له حق لابدهن بۆ به تال، چونکه هه ر که سی شوین هه واو هه وهسی بکه وی هه لده خلیسکی و تووشی هه له ده بی، یان با هه واو هه وهس و ده مار گیری و خوشه ویستی بۆ هه ندی کهس و رق و کینه تان له هه ندیکی تر واتان لی نه کا عه دالهت و دادپهروه ری پاشکوی بخهن! به لکو هه موو کاتی له هه موو حالیک دا پابه ندی عه دالهت بن و ده ستی لی به مر مه دن! وه کوو له م نایه ته ی تر دا ده فمر موی: ﴿ولا یجرمنکم شأن قوم علی أن لا تعدلوا اعدلوا هو أقرب للتقوى﴾ المائدة/۸.

ده سه لاتى عه دالهت نامیز به مر ده وام و پایه داره. جیگای ره زامه ندی خودا و ناده میزاده... ﴿وان تلوا او تعرضوا﴾ نه گه به نه نه قه ست خوار به رۆن و شایه تی بگۆین و درۆی تیدا بکن و له راستی لا به دن، یان شایه دییه که بشیر نه وه نه دای نه کن و وه کوو پتویست نه رکی سه رشانی خۆتان نه نه جام نه دن نه وه ﴿فإن الله کان بما تعملون خبیرا﴾ دلنیا بن خودا ناگای له هه لویست و کردار و گوشتار تانه و سزاتان ده داته وه، ناگادار و زانیه به هه موو و ورده کارییه کان و هیچی لی هون نابی به هه موو نه یینی و په نامه کییه کی شایه تییه که ده زانی، با سه ریچی کاران به ترستین و بزانی که خودا ناگاداری هه موو فیل و قسه گۆرین و ژیر لیو خستنی شایه تیدانه کانیانه.

نه مجار پهروه ردگار فهرمانی پیروزی ناراسته ی خاوهن به وایان ده کاو ده فمر موی: ﴿یا ایها الذین آمنوا آمنوا بالله ورسوله والکتاب الذی نزل علی رسولہ﴾ نه ی کۆمه لی موسولمانان! به مر ده وام بن له سه به وای راستان به خودا به پیغه مبه ری خودا به مو نامه یه ی ناردویه تییه خوارئ بۆ سه ره پیغه مبه ره که ی و ﴿والکتاب الذی أنزل من قبل﴾ ههروه ها به وواتان هه بی به و نامه ی که له پیش

قورئان دا نیردراون بۆ پیغه ممبره کانی پیشوو، پیتان وایی که نمو نامانه له خوداوه نیردراون بۆ سمر پیغه ممبران.. ئەمە ئەگەر خیطابه که ئاراسته‌ی مۆسولمانان کرابێ، وه‌ کوو زۆریه‌ی رافه‌ کمرانی قورئان پیتان وایه‌! ئیبنو که‌ئیر و قورطوبی په‌سەندیان کردوو وه‌ کوو له‌ شوینیکی تریشدا ده‌فرموی: **﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَأَمِنُوا بِرَسُولِهِ﴾** الحدید/ ۲۸

به‌لام ئەگەر خیطابه که روو بکاته بروادارانێ ئەهلی کیتاب، نمو مه‌به‌ست به‌ فرمانه‌که ئیمان هینانیان به‌ پیغه ممبری ئیسلام و به‌ قورئان وه‌ کوو چۆن برۆیان به‌ پیغه ممبره‌ کانی پیشوو هیناو برۆیان به‌ نامه‌ ناسمانی به‌ کانی پیش قورئان هیناو!!

جاوه‌ کوو ریاوێت کراوه: ئەمە خیطابه بۆ ئەوانه‌ی جووله‌ که بوون برۆیان هیناو به‌ پیغه ممبر، ئیبنو عەبیاس و که‌له‌بی ده‌لین: ئەم نایه‌ته‌ ده‌ریاره‌ی عەبدوللای کوپی سه‌لام و ئەسه‌د و ئوسه‌ید که دوو کوپی که‌عب بوون و هه‌روه‌ها ئەه‌له‌به‌ی کوپی قه‌یس و سه‌لام که کوپی خوشکی عەبدوللای کوپی سه‌لام بوو، یامینی کوپی یامین، که هاتنه‌ خزمه‌تی پیغه ممبر و عەرزیاں کرد ئیمه‌ برۆا به‌ تۆو به‌ کتێبه‌ که‌ت ده‌که‌ین، هه‌روه‌ها ئیمانیاں به‌ موساو به‌ ته‌ورات و به‌ عۆزه‌یر هه‌یه‌ ئیتر برۆا به‌ که‌سی ترو به‌ هه‌یج کتێبیکی تر ناکه‌ین! پیغه ممبر ﷺ پێی فرموو نابێ به‌ لکو ده‌بێ ئیمان به‌ خودا و به‌ پیغه ممبره‌ که‌ی که منم و ئیمان به‌ قورئان به‌یتن، هه‌روه‌ها ده‌بێ برۆاتان هه‌بێ به‌ هه‌موو نامه‌ ناسمانی به‌کی پیش قورئان. ئەوانیش وتیان نه‌خیر شتی وا ناکه‌ین ئیتر ئەم نایه‌ته‌ هاته‌ خواری و هه‌موویان ئیمانیاں هینا..

ئه‌مجار هه‌ره‌ شه‌ی سه‌خت ئاراسته‌ی سه‌رپه‌چیکاران ده‌کاوه‌ ده‌فرموی: **﴿وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكِتَابِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾** هه‌ر که‌سیک برۆای به‌ خوا یاں فریشته‌کانی یاں نامه‌ نیردراوه‌ کانی یاں پیغه ممبرانی یاں رۆژی قیامه‌ت نه‌بێ یاں برۆای به‌ هه‌ندیکیان نه‌بێ نمو گوپرایمو رینگای لێ هون بووه‌ له‌ رینگای حه‌ق لای داوه‌، زۆر له‌ رینگای مه‌به‌ست و حه‌قیقه‌ت

دوور که موتو تموه، که سیک جیاوازی بخاته نیتوان نامه ناسمانی به کان و پیغه مبران
 پروا به هندیکیان بکاو پروا به بریکیان نه کا ره کوو جووله کمو مه سیحی به کان نه وه
 پروا که یان بایه خی نیه! چونکه کافر بوون به نامیه کی ناسمانی یان به
 پیغه مبریکه پروا نه بوونه به هه موو نامه ناسمانی به کان و به هه موو پیغه مبران!
 نه گهر نیمانی راست و دوستیان به پیغه مبره که یان، به نامه ناسمانی به که ی
 هه بوايه، بی پروا نه ده بوون به (محمد) که له نایین و کتبه که یان دا مزگینی پی
 دراوه!!

ره وشتی دوو پروه کان و هه نویستیان دئی موسولمانان سزایان له لای خودا

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ أَرَادُوا كُفْرًا
 لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغَيِّرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا ﴿٣٣٧﴾ بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ
 لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣٣٨﴾ الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
 الْمُؤْمِنِينَ آيَتُهُمْ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةُ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ﴿٣٣٩﴾ وَقَدْ نَزَّلَ
 عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا
 فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذَا مِثْلُهُمْ
 إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴿٣٤٠﴾
 الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ

مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحْوَذْ عَلَيْكُمْ
وَقَمْنَعَكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَالْأَلَةُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَنْ
يَجْعَلَ أَلَةُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤١﴾

له نایهتی پیشودا پمروهردگار فرمانی به موسولمانان کرد که برودار بن
و بمردوام بن لهسر بروداری و نیمانیان به خوداو به پیغه بمبران و به نامه
ناسمانی به کان هدی، نیتر گونجاو بوو که باسی دوو کۆمهله بکا که لهو بروداران
نین.

کۆمهله یه کهم: نمو تاقمه که بمروالهت نیمانیان هیناوهو دواپی
گمراونهو بۆ سر کوفر و به کافری مردون، نموانه تۆیهیان بۆ نیه لهسر کوفر
مردون، خوداش لییان خوش نابی!

کۆمهله یه دووهم: نمو تاقمه دوو پرووه که بمروالهت به موسولمانی مانموه
له دلدا له گهل کافره کان دان و لایه نگیری نموان ده کم، نموانهش سزای سهختیان
ده درئ و به ناگری دۆزهخ ده سوتینرین.

﴿إِنَّ الدِّينَ أَمْنٌ ثُمَّ كَفَرُوا﴾ نمو کهسانه موسولمان بوونی خۆیان
را گمیانده، دواپی په شیمان بوونهوه گمراونهو بۆ کوفر و گومرایی ﴿ثُمَّ آمَنُوا﴾
نه مجار ههلوستیان گۆپی و بمروالهت موسولمان بوونهوه ﴿ثُمَّ كَفَرُوا﴾ نه مجار
ههله گمراونهو دووباره کافر بوونهوه ﴿ثُمَّ أَزَادُوا كُفْرًا﴾ نه مجار زیده پریان کرد
له گومرایی و کافر بوون داو درێهیان به کافر بوونی خۆیان داو لهسر گومرایی
مانموه تا مردن، نموانه ﴿لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغْفِرْ لَهُمْ﴾ لیخۆشبوونی خودا نایانگریتهوهو
﴿وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا﴾ شاهه زایی ناگرین بۆ چاکو خیر، واته: نموانه که نمونده
راپابوون بمروالهت موسولمان بوون و بهناشکرا له تایین ههله گمراونهو زیده پریهوی

له سمر کافر بوون و گومراییان لی بیندراو سوور بوون له سمر کافر بوون و ناماده نه بوون به باشی له نیسلام حالی ببین و ههولیان نه دا بهرده وام بن له سمر دینداری و مانموه له سمر ریگای راست! نهوه همرگیز لیخوشبوونی خودایان دهست ناکهوی، ره حمهت و چاکه و ره زامه ندی پهروه ردگار نایانگریتموه، دواي نمو دل له راوکهو راپایی به نیتر شیایو نهوه نین شاره زای ریگای به ههشت بکریسن و ناکریتن، ژبانی سهرمرزی و کامهرانی نابینن، لهو دونیاش له ناگری دۆزهخ. رزگاریان نابن، چونکه له ژبان دا تۆبهی راستیان نه کرده و له سمر کوفر و گومرایی خۆیان تا مردن بهرده وام بوون!

﴿بشر المنافقين﴾ نهی محمدا! مزگینی بده به دوپرووه کان له ههر تاقم و کۆمه لیک بن، ههروه ها نهوانی که لایه نگیری کافره کان ده کمن ﴿بأن لهم عذابا أليما﴾ بهوه که ناگری دۆزهخ ناماده به بۆیان و له ناو دۆزهخ دا سزای سهخت ده چیژن!

نه مجار پیناسهی دوپرووه کان ده کاو ده فهرموئ: ﴿الذين يتخذون الكافرين أولياء من دون المؤمنين﴾

نهوانه کافره کان ده کمنه دۆست و برادر و راویژ پیکراو و یارمه تیده و پشت و پهنا، دۆستایهتی موسولمانان بهراستی ناکمن و له ژیر ده سه لاتی موسولمانان ده ده چن و خۆیان لی جیا ده کمنهوه، بهو هیوایه پینان: وایه که له ناکاما سهرکهوتن بۆ کافره کان ده بئ! نازانن: که سهره نجام سهرکهوتن بۆ موسولمانانه، چونکه خودایان له گه له!

نه مجار به شپوه په سیاریکی سهره نهشت نامیز ده فهرموئ: ﴿آيتهم عندهم العزة﴾ نایا نهوانه که دۆستایهتی کافره کان ده کمن ده یانهوی لای نهوان هیز و پشتیوان بۆ خۆیان پهیدا بکهن! نه گهر به ته ما بن بهوه به هیز بن و پشت و قوه تیان زیاد بکا، نهوه به هه له چوون چونکه ﴿فإن العزة لله جميعا﴾ هیز و تواناو پشت و قوهت له دونیاو له قیامهت دا ههر بۆ خودایه، ههر شهویش هیز و تواناو

پشت و پمنا ده به خشی، سمرکهوتن سمره نجام بۆ خۆشدهوستانى خودایمو نهوان بالا دهست و زال ده بن به سمر جووله کمو خوا نه ناسانى تر دا.. وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فرموی: ﴿وَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾ المنافقون/۸ عیزهت و شان و شموکهت هی خودایه دهیدا بهوانهی خۆی ناره زوو بکا! کهوابوو پتویسته عیزهت و هیز و توانا له خودا داوا بکمن، بههۆی بهوای راست و پتمو و بهیرهو کردنی ریبازی بهروهردگار و شوینکهوتنی بهرنامهی پتفه مبهره کهیموه به دهستی بینن! بیتگومان بهروهردگار عیزهت و شان و شکۆی دا به پتفه مبهرو به موسولمانان چونکه بهیرهوی قورنان بوون، ریبازی پتفه مبهریان گرت بهر!! کاتیکیش موسولمانان وازیان له بهرنامهی خودا هیناو نمو شهریهت و یاسایه پتشینانی نهوان پیی بهرز بوونموه نه مان پاشگوریان خست و لیی دهست بهردار بوون، شان و شموکهتیان نه ما، زهلیل و ژیر دهسته بوون، تهختی بهختیان وهرگهرا، دوو پروو و خویری و جاشیان تیدا پهیدا بوون، دۆستایهتی کافر و خوا نه ناسانیان کرد و پتیان وابوو: بهو! پلمو پایه به دهست دههینن! بهلام با دلنیا بن هرگیز لمو روانگهوه پلمو پایمیان دهست ناکموی! نومیده وارین موسولمانان بههۆش خۆ بیتنموه، بگه پتنموه بۆ سمر نمو ریبازه پیروژه یهزدان کردهو نمو شهریهته ناسمانی به بکه نموه به بهرنامه و پروگرامی خویان و جاریکی تر سهرهوی و بالا دهستی و فرمان رهوایی جیهان به دهست بینن! جاریکی تر دهی بهمن که ﴿وَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾.

نه مجار بهروهردگار جلمو گیری له موسولمانان کرد به گشتی که نابن له کوپ. کۆمهلی نمو کافراندا ناماده بن که گالته به قورنان و نایینی خودا ده کمن، ده فرموی: ﴿وَقَدْ نَزَّلَ عَلَیْکُمْ فِي الْكِتَابِ﴾ بیتگومان نیردراوه بۆ ئیتوه نهی کۆمهلی موسولمانان! نهوانهتان بهراستی موسولمان بوون و نهوانهشتان مونا فیق و دوو پروون- له قورنان دا پیتان راگهیهندراوه فرمانتان پیی کراوه ﴿اِنْ اِذَا سَمِعْتُمْ اٰیٰتَ اللّٰهِ یُکْفَرُ ۖ وَیَسْتَهْزِءُ ۚ﴾ همرکاتی بیستان و زانیتان و بینیتان که قورنان

و نایینی خودا رەت دەکریتەوه و گالتە ی پێ دەکرێ و دەکریتە هوێ رابواردنی
 کۆمەڵی خوانەناسان ﴿فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ﴾ نامادە ی
 کۆپ و کۆبونەوه یان مەبن و لەگەڵیان دامەنیشن تا دەکەونە سەر قسەو باسیکی تر
 و واز لە گالتە کردنە کە دەهینن! ئەمە ناماژە یە بۆ نایەتی ﴿وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ
 يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ﴾ الأنعام/ ۶۷
 ئەم نایەتە لە مەککە هاتۆتە خوارێ، ئەوه بوو کافرەکانی مەککە کۆپ و
 کۆبونەوه یان دەبەست و گالتە یان بە قورئان دەکرد و هەندێ موسوڵمانی
 سافیلکەش لایان دادەنیشن و نەشیان دەتوانی بەرپرچیان بدەنەوه، چونکە لاواز و
 بێ توانا بوون، نیتەر پەرورەدگار فەرمانی پێ کردن بە روو وەرگیران لێیان و گوێ
 رانەگرتن بۆیان، ئەمجار کە موسوڵمان چوونە مەدینە جوولە کەکانی مەدینە
 هەمان هەلوێستی کافرەکانی مەککە یان هەبوو، گالتە یان بە قورئان دەکرد
 موسوڵمانە دوورپووەکانیش (دەچوونە لایان دادەنیشن و گوێیان بۆ دەگرتن). نیتەر
 پەرورەدگار بە گشتی جەڵوگیری لە موسوڵمانان کرد و ئەوه ی لێ قەدەغە
 کردن... تێکرای هەردوو نایەتەکان ئەوه دەگەیهنن کە بێ لێ شتانی ناپاراستە ی
 پێغەمبەر ﷺ کراوە مەبەست لێ ئوممەتە کەمەتی! ﴿إِنكُمْ إِذَا مَثَلْتُمْ﴾ نەگەر
 هاوبەشی دانیشن و قسەو باسی ئەو کۆرانە یان بکەن، ئەوا وەکوو ئەوان تاوانبار و
 هاوبەشی کوفرە کە یان!! چونکە دانیشن لەگەڵیان و گوێ راگرتن بۆ گالتە
 کردنە کە یان نیشانی رەزامەندی یە بە هەلوێستیان، رازی بوون بە کوفر بە نیهتیار
 کوفرە، ئەمجار پەرورەدگار ئەمە روون دەکاتەوه کە خودا لە دوا رۆژ دا کۆیان
 دەکاتەوه، گالتە کەر و گوێ گر هەردوو لا چۆن لە دنیادا بۆ گالتە کردن بە
 قورئان کۆبونەوه بەو شیوە یە لە ناو ناگری دۆزەخ دا کۆیان دەکاتەوه و دەفەرموێ:
 ﴿إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا﴾ دُنیا بن کە خودا دوورپووەکان
 و کافرەکان لە ناو ناگری دۆزەخ دا کۆدەکاتەوه، بەمە کەوه سزایان دەدا چونکە
 کەسیک رازی بێ بە کاریک حوکی ئەو کەسە ی هەیه کە کارە کە ی کردووه.

نه مجار پمروهه گار برپی ره وشت و نیشانهی مونا فیه کان ده ستنیشان
 ده کاو ده فرموی: ﴿الذین یتربصون بکم﴾ شو دوو پروانه نموانن که خویان
 به لایه ک دا ساغ ناکنموه چاوه پروانن ناخو موسولمانان چیان دیته ری ﴿فان کان
 لکم فتح من الله﴾ نه گمر نیتوهی موسولمان له خوداوه یارمتهی دران و به سر
 دوژمن دا زال بوون و سرکومتنتان بده دست هینا، غنیمتنتان ده ست کموت زمان
 دریو ده کمن و گمزاف ده کیشن و ده لئین: نیمهش له گهلتان بووین و به شه تالانیمان
 بده نی، مافمان پیشیل مه کمن! به شیوهیه کی پرسیار نامیز ﴿قالوا ألم نکن معکم﴾
 ده لئین: نایا نیمه له جنگه که دا له گهلتان نه بووین؟! وه کوو نیتوه به شداری جهنگمان
 نه کرد؟؟ ﴿وان کان للکافرین نصیب﴾ نه گمر کافره کان سرکومتنتیک بده دست
 بینن و به سر موسولمانه کاند ا زال بین وه کوو رژی جنگی نوحود ﴿قالوا ألم
 نستحوذ علیکم؟﴾ به کافره کانی مه که ده لئین: نایا نیمه یارم تیمان نه دان بو
 سرکومتنتان؟ نه مان ده توانی بتانکوژین دیلتان بکهین؟ نه هیلین سریکمون؟؟ نایا
 نیمه نه بووینه یارمته در بوژان؟؟ له م رووه وه که دلی موسولمانه کانمان سارد
 ده کرده وه؟! ترسمان ده خسته دلیانموه بو شهوی پشتیان سارد بیتموه و په لامارتان
 نه دن!! ﴿و نفعکم من المؤمنین﴾ کاری سمره کیمان شهو بوو: نه مانه یشت
 موسولمانان هله متنتان بو بینن، دلان سارد ده کردندوه، بهو شیوهیه نیتوه مان
 پاراست له په لامار دانی نموان، کمواته به شیکمان له ده ستکموته کانتان بده نی!
 چونکه نیمهش هاو خباتان بوین. نیتر پمروهه دگار حه سمی موقیفه که ده کاو
 ده فرموی: ﴿فالله یحکم بینکم یوم القیامة﴾ خودا دادگایی نیتوانتین ده کا نهی
 خاوه ن پروایان و موسولمانانی به راستی و نهی کومه لی دوو پروو! له رژی قیامت
 دا پمروهه دگار حیسابتان بو ده کا و همر یه که تان به گوتره ی کرده وهی خوی سزاو
 پاداشتنتان ده داتموه: موسولمانانی راستال ده خاته به هه شتموه و دوو پرووه کانیش فری
 ده داته ناو دوزه خموه! نه مجار پمروهه دگار دوو پرووه کان هیوا بر او ده کا و پسیامی
 ناو میدیان به گوتچکه دا ده داو ده فرموی: ﴿ولن یجعل الله للکافرین علی المؤمنین

سیلا) نهی کۆمه لی دوو پروو د لنیسا بن، دهستی نا ئومیدی بخه نه ژیر سمرتانا! همرگیز خودا ماوه نادا کافره کان به سمر موسولمانان دا به ته وای زال ببن و له بیخیان ده ریتن به ممرجی موسولمان ده ست به شریعتی خوداوه بگرن و پایه ندی فرمان و جلمو گیری یه کانی پهروه دگاریان بن، نه گمر له شمریک دا، له چاخ و سهرده میک دا کافره کان سمرکوتنی به ده ست ببن، نه وه شتیکی کاتی یه و پایه دار نابی، سهره نجام سمرکوتن بۆ خودا پرستانه، به مراد گه یشتن له دونیا و قیامت دا همر بۆ موسولمانانی راستال و له خو بوردووه، وه کوو له نایه تیکی تردا ده فرموی: **﴿وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرَ لِمُؤْمِنِينَ﴾** الروم/۴۷ یان ده فرموی: **﴿إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ﴾** محمد/۷.

تییینی:

یارمه تیدانی خودا کاتیک ده بی که موسولمانان شمر له پیناو حق و عه داله تدا بکمن، مهبه ستیان بمرز کرد نه وای نالای (لا إله إلا الله.....) بی و ره زامه ندی خودایان بوی و پاداشیان له و داوا بکمن! نیشانه کانیشی نه وه یه: نامۆزگاری یه کانی خودا په پره بکمن، وه کوو قورئان فرمانیان پی کردوون ناماده باشی خویان پیشان بدن، پیوستیاتی بۆ دابین بکمن! به گویره ی نایه تی **﴿وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ﴾** و نایه تی **﴿إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاغْلُظْوا وَادْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾** ره فتار بکمن.

چهند جار گو تراره: بیرو باوه هوی سهره کیه بۆ سمرکوتن، همرجه نگاوه ریک بیرو پروای به مه سه له که نه بوو له شمره که دا سمرنا که و، هه بوونی بیر و باوه ریش نه وه ده خوازی که هه می شه ناماده باش بی، پیوستیاتی جهنگی به گویره ی رۆزگار دابین بکا، همر کاتیک موسولمانان پایه ندی فرمانی خودا بوون و په پره و نامۆزگاری یه کانی بوون، خوداش سمریان ده خاو زالیان ده کا. نه مه راستی یه که به لینیکی خودایی یه، هیچ شک و گومانی تیدا نیه، چهند جار یک له میژوودا به ناشکرا و به زه قی خوئی نواندووه!! به لام نیستا که ده بیئرئ ولاتی موسولمانان دا گیر کراوه له لایم کافر و خوانه ناسانه وه، نه و زید و نیشتمانه ی که

کاتی خۆی موسولمانان به زهبری شمشیر و ناکامی تیکۆشان و خوێن رشتن و
 عمرهق رشتن و خۆهخت کردن رزگاریان کردو له چەنگی کوفر دهریان هینا، ئیستا
 له لایەن کوفرهوه داگیر کراوهتهوه! هۆیهکە ی نهوهیه: موسولمانان لهبەر خاتری
 خودا شەر ناکەن، له پیناو نایین و بلاو کردنهوهی حەق و بەرز کردنهوهی ئالای
 ئیسلام دا ناجەنگین، پهیره ی فرمان و نامۆزگارییهکانی خوداو پیغه مبهەر
 ناکەن، وه کوو قورئان فرمانی پێ کردون ناماده باشی جەنکە و فیداکاری نین،
 کۆلهکە ی دین که جیهاد و غەزایه پاش گۆریان خستوه، به گۆیره ی رۆژگار
 پیداوستی جەنگی و بهرەنگاری دابین ناکەن، ناتوان و ههولیان نه داوه گه می تی
 جەنگی و فرۆکه ی پیشکهوتوو تۆپی دوور هاوێژ و گهوره و موشه کی جوړاو جوړی
 پیشکهوتوو بو خۆیان دابین بکەن ناتوان و نه یان کردووه له گەل دوژمن دا
 پیشه پکێ ی چه کساری بکەن و نامیری بهر بهرەکانی بیننه کایهوه! که نه مانه
 به گۆیره ی یاسای نایینه که مان له سهرمان پیویستمو پشتگۆی خستنیان بێ
 شەری به کی زهق و که متهرخه می به له بهرام بهر فرمانی خودا!

نه ئووستی تری دوو پرووه کان، سزادانیان له لایەن خوداو

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَدِيعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا
 كَسَالَى يُرَآؤْنَ النَّاسَ وَلَا يُذَكِّرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٤٧﴾ مُذَبْذَبِينَ بَيْنَ
 ذَلِكَ لَا إِلَى هَتُولَاءٍ وَلَا إِلَى هَئُولَاءٍ وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا
 ﴿٤٨﴾ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ
 الْمُؤْمِنِينَ أَن تَجْعَلُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مُّبِينًا ﴿٤٩﴾
 إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَن تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿٥٠﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَآخَذُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ
 لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ
 الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٦﴾ مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ
 وَعَامَنْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ﴿١٤٧﴾

ہدروا لہ سمر روون کردنہوہی زہوشتی ناجوانمیرانہی دووہوہکان دہروا
 دہ فرموی: ﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ﴾ بیگومان نہو دووہوہانہ لہبر نہزانی و بی
 عہ قلی و دہروون نہخوشییان بہہوی تینہ گہیشتن و بیر تہسکیان پہنا بؤ فرت و
 فیل دہبن کاریک دہکن بہروالت وہکوو نہوہ وایہ فیل لہ خدا بکن، دہچن
 خویان بہ موسولمان دہخنہ بہرچاوی موسولمانان و لہدلیش دا بی پروان، وہکوو
 لہ شوہیتیکی تر دہ فرموی: ﴿يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ البقرة/۹ ناشکراشہ
 خدا فیل لہ ناکری، چونکہ نہو زاناو ناگادارہ بہ نہینی ناو دلان و ہہموو
 پہنامہ کی بہک دہزانی!

بیان وایہ: وہکوو لہ دنیا دا بویان چوہ تہ سمر بہروالت حوکمی
 شریعتیان بہسمر دا جی بہجی دہکری لہلای خوداش نہویان بؤ دہچیتہ سمر لہ
 قیامہتیش دا وہکوو دنیا- رزگاریان دہبی!

وہکوو لہ ثایہتیتیکی تر دا پمروہردگار لہ بارہیانہوہ ۱۱ دہ فرموی: کہ روژی
 قیامہت زیندو دہکرینہوہو راپیتیچی دہشتی مہحشر دہکرین، سویند بؤ خودا
 دہخون دہلین: تیمہ خاوەن پروا بووین لہسمر ریگای راست و حق بوین: ﴿يَوْمَ
 يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ﴾ المجادلة/۱۸

بہلام بہزدان بہ درویان دہخاتمہو و سوود لہو سویند خواردنہیان نابین!
 ﴿وَهُوَ خَادِعُهُمْ﴾ خوداش تۆلہی نہو فرت و فیلہیان لہ دہستینی، سزادانہویان

ناو نراوه به (مخادعة) له بمر (مشاکلة) به بۆ وشه ی پیشوو وه کوو ﴿ومکروا ومکر
الله﴾ وایه.

یان مانای وایه: نهوه ی خودا له گه لیان ده کا له فیل ده چی، له م رووه وه که
له دونیادا وازی لی هینان، نه حکامی شهریه تیان به سمردا جی به جی ده کری،
خوین و مالیان پاریزراو ده بی، به لام له قیامت دا ژیر خانی دۆزه خی بۆ ناماده
کردوون و ده یان کاته بنکلی دۆزه خ، چونکه داب و نمریتی خودا وایه: همرکه سیکن
ههلوپستی خیانه تکاری وه کوو نمو دوو پرووانه بنوینی که له دنیا دا تووشی
ریسواییان بکاو له قیامه تیشدا سزای سهختیان بدا، نه مهش دیارده یه کی
دوو پرووانه له هه موو گمل و هۆزیکه دا فیل و ته له که په یلدا ده کمن و درۆ
هه لده بهستن پیلان ده گپن غهش ده کمن دوژمنانی گمل و نیشتمانی موسولمانان
ده که نه گموره و لیپرسراوی خۆیان و جاشایه تییان بۆ ده کمن، کتیه به میژوویی به کان
پهن له باس و خواسی نمو جوژه جاشانه همر کاتی گمل و نه نمو لاواز ببن و
دوژمنیان به هیز بن نه م چلکاو خۆرانه زۆر ده بن سهره لده دن، چونکه نمو
خۆفرۆشانه هه میسه هه لپه ی سوود و قازانجی تایبه تی خۆیان ده دن و سوودی
گشتی ژیر پی ده خمن، بۆ به ده ست هینانی نامانجی تایبه تی چلکاو خۆری خۆیان
هه موو ریگایه کی خوار ده گرنه بمر و کۆ له هیچ خیانه تکاری به ک ناکه نه مه.

نه حمده و موسلیم له ئیبنوعه بباسمه ده گپن نه مه ده لین: هه له خه له تاندنی
خودا بۆیان نه وه یه: که خودا رۆژی قیامت رووناکی به کیان ده دانی که پی به رۆن و
وه کوو موسولمانان ریگا ده رکمن! که ده گنه سمر پردی سیراط رووناکی به کیان
ده کوژیتمه، له ناو تاریکی دا ده میتنه مه.

نیشانیه کی تری نه م دوو پرووانه نه وه یه: ﴿واذا قاموا إلى الصلاة قاموا
کسالی﴾ که هه لده ستن بۆ نویژ به ته مبه لی و له ش گرانی نه نجامی ده دن،
چونکه نیمانی پته و یان پی نی به ره غبه ته مه نایکمن، هانده ریکی ده روونی پالیان
پیوه نانن بۆ نه نجام دانی، نیازی پاکیان نیه، له مانای نویژ ناگمن، به هیوای
پاداشی پاشه پۆژ نین، ترسی دۆزه خیان نیه، به لکو له ترسی خه لکه که نویژ ده کمن،

نه‌گەر همر بۆخۆیان بوون ئەوا همر نوێژ ناکەن، نه‌گەر له‌گەڵ موسولمانانیش بوون ئەوا به‌ رۆالەت نوێژەکیان دەکەن، که‌سیک ئەوـ حالتی بێ، دیاره‌ به‌ ته‌مه‌لی و به‌ ناپیک و پیتیکی نوێژەکانی دەکا، ئەوانه‌ به‌ نوێژ کردنه‌کیان مه‌به‌ستیان خودا نیه‌ و هیچ ئیخلاص و دلسۆزییه‌ک له‌ نوێژەکیان دا به‌دی ناکرێ (یراؤون الناس) به‌لکو بۆ ئەوه‌ ده‌یکەن که‌ موسولمانان بیان بینن و ریا بازی ده‌کەن و نوێژەکیان بۆ ناو و شۆره‌ته‌ نه‌ک بۆ خودا! بۆیه‌ زۆر جار له‌ نوێژ دوا ده‌کەون و ناماده‌ی کردنی نوێژی خەوتنان و به‌یانی نابن، وه‌کوو له‌ سه‌حیحه‌ین دا هاتوه‌ که‌ پیغه‌مبەر فەرمویه‌تی: ((اثقل الصلاة على المنافقين صلاة العشاء وصلاة الصبح، ولو يعلمون ما فيهما لأتوها ولو حبوا)) گرانترین نوێژ له‌سەر شانی دووڕوه‌کان نوێژی عیشاو نوێژی به‌یانی‌یه‌ نه‌گەر بیانزانایه‌ چه‌ند خێروپێریان تێدا‌یه‌ نه‌جامیان ده‌دان ته‌نانه‌ت نه‌گەر به‌ قنگه‌ خشکیش بویه‌. هه‌روه‌ها (ولا يذكرون الله إلا قليلا) ئەوانه‌ که‌م واده‌بێ نوێژ بکەن یان له‌ نوێژه‌کیاندا که‌م یادی خودا ده‌کەن نازانن چی ده‌لێن، به‌لکو له‌ نوێژه‌کیان دا بێ ناگا و بێ نیازن، ته‌نانه‌ت ئەوان له‌ واقع دا زۆر کات همر نوێژ ناکەن، نه‌گەر خه‌لک نهمانبینن و بۆ رۆبه‌مایی نه‌بێ همر نوێژ ناکەن. هه‌روه‌ها (مذبذبين بين ذلك لا إلى هؤلاء ولا إلى هؤلاء) ئەوان سه‌ریان لێ تیک چوه‌ به‌هیچ لایه‌ک دا خۆیان بۆ ساغ ناکریتمه‌، نه‌ له‌گەڵ موسولمانه‌کانن به‌راستی، نه‌ له‌گەڵ کافره‌کانن به‌راستی، به‌لکو به‌ رۆالەت له‌گەڵ موسولمانه‌کانن له‌ دلێش دا له‌گەڵ کافره‌کانن، هێ واشیان هه‌یه‌ شک و گومان ده‌یه‌یتنی و ده‌ییا، جاریک مه‌یلی لای موسولمانه‌کان ده‌کا و جاری واش هه‌یه‌ مه‌یلی لای کافره‌کانیان هه‌یه‌ وه‌کوو جووله‌که‌کان وه‌کوو له‌ سه‌ره‌تای سوره‌تی به‌قه‌ره‌دا ده‌فه‌رموی: (كلما أضاء لهم مشوا فيه، وإذا أظلم عليهم قاموا) نایه‌تی (۲۰) ئەوانه‌ کۆری رۆژن و کێ سه‌رکه‌وت له‌گەڵ ئەودان.. ئەوانه‌ گۆمران (ومن يضل الله) که‌سیک خودا به‌هۆی کرده‌وه‌ هه‌ل‌بێستی ناله‌باری‌یه‌وه‌ له‌ریگه‌ی راست لای بداو سه‌رلێشتیواو و گۆمرا بێ (فلن تجد له‌

سبیلا) نهتو نهی پیغه مبره نهی بیسه را! ناتوانی ریگای حق و راستی بو بدوزیتوه، چی همول بدهی وتیبیکوشی بو خستنه سمر ریگای باش، همولدانه کهت بی هودهیه! چونکه سوننهت و داب و نمریتی خودا ناگوئی «هه لئاو هشیتهوه! کهوابی مانای (اضلال) ری لی هون کردنی خودایی نموه نیه که خودا سرووشتی هه ندی ناده میزاد له سمر کوفر دابریژی! کابرا هیچ دهسه لاتیکی تیتیدا نهی!

نه مجار پمروه ردگار موسولمانان لهو ده ترسینن که هه لوتستی دوپروه کان وهریگرن و چاو لهوان بکمن یان دۆستایهتی کافره کان بکمن و یارمه تیده ریان بن بو سرکهوتنیان به سمر موسولمانان داو فرموی: «یا ایها الذین آمنوا لا تتخلوا الکافرین اولیاء من دون المؤمنین» نهی نمو که سانهی بروتان هیناو به خوداو به پیغه مبره خودا، به هیچ شیوه یه ک کافره کان مه کمن به دۆست و گمورهی خو تان و موسولمانان پاشگوئی بخمن!

خوانه ناسان مه کمن به دۆست و یارمه تیدهر و هاوهل، دۆستایهتیان له گمل دا مه بهستن، نه صیحهت و ناموژگاریان لی وهرمه گرن دژی موسولمانان و دهستی خو شهو رستی یان بو درو مه کمن و نهی و حال و وهزع و حالی موسولمانان یان پی مه لین، سیخو پی و چاوسا غی بو خوانه ناسان مه کمن! وه کو له نایه تیکی تردا ده فرموی: «لا یتخذ المؤمنون الکافرین اولیاء من دون المؤمنین ومن یفعل ذلک فلیس من الله فی شیء الا ان تتقوا منهم تقاة و یحذرکم نفس» آل عمران/ ۲۸ یان ده فرموی: «یا ایها الذین آمنوا لا تتخذوا الیهود والنصارى اولیاء بعضهم اولیاء بعض» المائدة/ ۵۱ به لام پیدانی بری وه زیفی گشتی به کافره ذیمیه کان له فرمانگه کانی حکومتی نیسلا میدا، نموه کاریکی ناسایی یهو هیچ ره خنه لی ناگیرئ به ممرجن چاودیری بکری و فرمانگه یه کی وانه بی نهی یه گرنگه کانی ده ولتمتی تیدا پاریزرابی، نموه تا له سمرده می هاوه لانی پیغه مبره بری ذیممی له دیوانه کانی حکومت دا کاریان ده کرد و کاروباری گشتی نمو دیوانه یان به پروه ده برد، عه بیاسی یه کانیش نه بو نیسحاقی (الصابی) که ناموسولمان بوو کردوویانه

به وه‌زیر و به فەرمانی خلیفه کاروباری ده‌وله‌تی به‌ریوه بردووه^{۱۲}! ﴿أَتْرِيدُونَ أَنْ
تَجْعَلُوا اللَّهَ عَالِيَكُمْ سُلْطَانًا مُبِينًا﴾ واته: نایا ده‌تانه‌وی بمو یارمه‌تی دانسه‌ی کافران و
کردنیان به گه‌وره و لیپرسرای خوتان به‌لگه‌ی ته‌واو بده‌ن به‌ده‌ست خودا بۆ نه‌وه‌ی
سزاتان بداو تۆله‌تان لی بستی‌نی؟؟ مه‌به‌ست نه‌وه‌یه: که یارمه‌تیدان و هاریکاری
کافران دژی موسولمانان ره‌وشتی دو‌وپروانه‌و به‌لگه‌یه له‌سمر مونا‌فیتی!

نه‌مجار په‌روه‌ردگار سزای دو‌وپرووه‌کان دیاری ده‌کا و ده‌فرموی: ﴿إِنَّ
الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ﴾ بیگومان رۆژی قیامت دو‌وپرووه‌کان ده‌خرینه
چینی ژیره‌وه‌ی دۆزه‌خه‌وه له‌بنکلی دا ده‌سوتینرین! نه‌مه‌ ناما‌ژه‌یه بۆ نه‌وه که
دۆزه‌خ: چین‌چین و قات قاته، حموت ته‌به‌قه و ناخۆشترین شو‌ینی قاتی همره
خوارویه‌تی، که جیگه‌ی دو‌وپروانه‌.

رافه‌کمرانی قورئان ده‌لین: دۆزه‌خ حموت ته‌به‌قه، یه‌که‌میان جه‌ه‌ننم
نه‌مجار (لظي) نه‌مجار (الخطمة) نه‌مجار (سعر) دوایی (حجیم) نه‌مجار
(الهاوية) جاری وا ده‌بی هه‌ندیکیان به‌ناوی هه‌ندیکیانه‌وه ناو ده‌برین. به‌هه‌شتیش
هه‌شت پله‌یه، همر پله‌ی جیگه‌ی جو‌ره که‌سیکه به‌پی‌ی پله‌و پایمیان له‌خودا
په‌رستی دا.

هۆی نه‌وه‌ی که سزای دو‌وپرووه‌کان سه‌خت تره له‌کافره‌کان نه‌وه‌یه: که
دو‌وپرووه‌کو‌ر کافره‌که کافره گالته کردنی به‌نیسلام و موسولمانانیشی سه‌رباره‌!
﴿وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا﴾ که‌س نیه نه‌و سزایه له‌سمر دو‌وپرووه‌کان لایه‌ری، یان بۆیان
سووک بکا که‌س نیه یارمه‌تیا‌ن بداو به‌هانا‌یا‌نه‌وه به‌چی!! نه‌مجار په‌روه‌ردگار
ریگای سه‌رفیرازی و ئیصلاح بۆ نه‌م دو‌وپروانه ده‌ست نیشان ده‌کا و ده‌فرموی: ﴿إِلَّا
الَّذِينَ تَابُوا﴾ مه‌گه‌ر نه‌وانه‌میان که له‌هه‌لو‌یستی دو‌وپرووی خۆیا‌نیا‌ن په‌شی‌مان
ده‌بنه‌وه ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ هه‌ول و تیکۆشانی ته‌واو ده‌خه‌نه کار بۆ کردنی کرداری چاک
و سه‌پنه‌وه‌ی تاوانی رۆژگاری دو‌وپرووی‌یان و شته‌نه‌وه‌ی چلکی نیفاق ﴿واعتصموا

^{۱۲} بۆ زیاده درێژه بیتان سه‌یری ته‌فسیری (النار) ج ۵ / ۴۷۲۶-۴۷۳ بکه.

بالله ده‌ست ده‌گرن به نامهی خدا که قورئان و شوبن ناموزگاری به‌کانی پیغه‌مبهر ده‌کمون (وأخلصوا دينهم لله) تنها خدا ده‌پدرستن و به‌ندایه‌تی هر بۆ شو ده‌کمن سمری به‌ندایه‌تی هر بۆ شو ندوی ده‌کمن په‌نا بۆ که‌سی تر نابهن نه‌بۆ لابرندی زیان و ناخو‌شی و نه‌بۆ ده‌ستکه‌موتنی سوود و قازانج وه‌کوو له سوره‌تی فاتحه‌دا ده‌فهرموی: ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾.

ثم چوار مهرجانه مهرجی وهرگیرانی تۆبه‌ی دوو‌پووه، به‌لام کافر مهرجی تۆبه‌کمی نه‌ویه کۆتایی به‌کوفره‌کمی یینی وه‌کوو له شوبنیکی تر ده‌فهرموی: ﴿قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا سَلَفَ﴾ الأنفال/۳۸.

مونا‌فیق نه‌ویه: به‌ده‌م موسولمان بۆ به‌دل بۆ پروا بۆ، به‌قسه له‌گه‌ل خدا بۆ به‌کرده‌وه له‌گه‌ل شه‌یتان ﴿فَأُولَٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ شو دوو‌پووانه که به‌ر شیوه‌ی باس کرا نه‌گهر تمویه بکمن و به‌گهرتموه‌و واز له دوو‌پوویی یینن، نه‌وه ده‌بته هاوه‌لی موسولمانان و له هه‌ردوو دنیادا له کۆمه‌ل و گروهي خاوه‌ن باوه‌ران حسیب ده‌کرین.

﴿وَسَوْفَ يُؤْتِ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ له‌وه به‌ولاوه په‌روه‌ردگار پاداشی زۆروزه‌به‌نده ده‌داته‌وه به‌ خاوه‌ن باوه‌ران که خدا نه‌بۆ که س نه‌ندازه‌ی نازانی، شو تۆبه‌کارانه‌ش ده‌بته هاویه‌شی شو موسولمانانه.

نه‌مجار په‌روه‌ردگار هۆی سزادانه‌که‌یان ناشکرا ده‌کاوه‌ده‌فهرموی: ﴿مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَآمَنْتُمْ﴾ خودا چ مه‌به‌ستیکی هیه به‌ سزادانی نیوه نه‌ی ئاده‌میزاد؟؟ نه‌گهر نیوه به‌رواتان هه‌بۆ و به‌ندایه‌تی بکمن و سوپاس گوزار بن بۆچی سزاتان ده‌دا؟؟ واته: په‌روه‌ردگار که سزاتان ده‌دا و له دۆزه‌خ دا به‌ناگر ده‌تانه‌ستینی له‌بهر نه‌وه نیه زیانتان لێ دابی و شه‌ویش تۆله‌ی زیانه‌که‌تان لێ بستینیتموه، یان له‌بهر نه‌وه نیه: که زیان له‌خۆی دوور به‌خاته‌وه یان سوودیکی ده‌ست که‌وی!! هیچ کامی له‌م مه‌به‌ستانه‌ی نیه، چونکه خودا بۆ ناتا‌جه له‌هه‌موو بوونه‌وه‌ر هیچ پتو‌یستی به‌کی به‌ ئاده‌میزاد نیه، خودایه‌تی خودا زۆر له‌وه به‌رزتره

که نمو مدهستانه ی ههبن به لام خودا عادل و دانایه، ناگادار و زانایه همرگیز چاک و خراب و هک یهک سهیر ناکا کافر و موسولمان له تمرازوی نمو دا بهرامبهر و یه کسان نین! کافر و مونا فیک و یاخی بوو که سوپاسی خودا ناکمن له بهرامبهر نیعمه ته کانی دا، نهرکی سهر شانی خویان که تیمان به خوداو به ندایه تی کردنیه تی به جی پی ناهینن! مال دارایی و هیز و دهسه لاتیان که خودا پی پی داوون له خیر و چاکه دا به کاری ناهینن، چۆن ده بی وه کوو خودا پهرستی کی راستال حلیب بکرین؟! خو ته گهر نمو خوانه ناسانه وازیان له هه لویستی خویان بهینایه و سوپاسگوزاری پهرودرگار بوونایه کردار و گوشتاریان باش بوایه بریویه کی پتمو و راستیان به خودا بهینایه نموایش شیای پاداش ده بوون و به ختموه ری همدروو جیهان یان به ده دست ده هینا! (وکان الله شاکرا علیما) هه میشه خودا پاداشی سوپاسگوزاران به چاکه سوپاس ده داتمه، پاداشی باشی داناهه بو نموانه ی به ندایه تی ده کمن و فمرمانبهر دارن! زانایه به حالی بهنده کانی و ناگاداری دروست کراوانی خویه تی، هیچی لی گوم نابی که سیک بریوی به خودای خوی هه بی، بهنده ی سوپاسگوزار و راستال بی، خودا پی پی ده زانی و ناگای لی ته تی و به باشتین پاداش پاداشی ده داتمه، وه کوو له نایه تی کی تر دا ده فمرموی: (واذ تاذن ربکم لمن شکرتم لازیدکم ولن کفرتم ان عذابی لشدید) ابراهیم/۷.

ناشکرایه قورنان که نامه ی نووسرای پهرودرگاره و پرۆگرام و بهرنامه ی نهتموه ی موسولمانه همولی نمو ده دا وه کوو هه میشه همولی نهتموه ی نهتموه یه کی بی خموش و موسولمان بینیته کایمه، نهتموه یهک له کۆمه لانی موسولمان پیک بهینن که نیسلام له کۆمه لگا کانی کوفر و نه زانی نمو بو لای خوی کیشی کرد بوون، به شیر خوی پهرستی گۆشی کرد بوون! بو نمو ی دوی دروست بوونی نمو نهتموه نیسلام کرده ربه ری و رابه ری به تی شاده میزاد بگریته ده دست و بهر وه ناسوی کامهرانی و خوش به ختی و سهر فیازی وه گهری بخا؟! هه میشه همولی ده دا هۆکاره کانی دروست بوونی نمو نهتموه یه دهسته بهر بکا، بناخه گشتی به کانی ده به مزینن.

یه کیچک لمو هۆکاره سهره کیانه پاک کردنموه‌ی دل و ده‌روونی نمو کۆمه‌له
موسولمانیه‌یه که کۆمه‌لگای نیسلامی‌یان نهنموه‌ی موسولمانی لی پیتک دی و به‌رز
کردنموه‌ی ناستی ره‌وشتی و ده‌روونی تاکه‌کانی نمو کۆمه‌لگایه‌یه!!

جا که کۆمه‌لی موسولمانان گه‌یشتنه نمو ناسته به‌رز، له ره‌وشتی تاکه
که‌سی و کۆیی دا گه‌یشتنه نمو نه‌ندازه پیتوستمو هاوشان له‌گه‌ل نموده‌ش دا له
باره‌ی بیر و باوه‌ری عه‌قیده‌یی‌یه‌وه هه‌مان سهرکه‌وتنی به‌ده‌ست هینا، نمو کاته
په‌روه‌ردگار نمو نه‌خشه‌یه‌ی یان نمو تابلۆیه‌ی که کیشاویه‌تی بو ناده‌میزاد
ده‌یه‌ینیتنه کایه‌وه، نه‌تموه‌یه‌ک ده‌خولقی‌نسی که پارێزگاری نایین و به‌رنامه‌که‌ی
بکه‌ن و بنه‌ پیتشمواو رابه‌ر و ئێزگار که‌ری ناده‌میزاد له گێژه‌لووکه‌ی گومپایی‌یه‌وه
بو دونه‌ی نور و رووناکی و به‌ختموه‌ری و سهرفیرازی.

په‌روه‌ردگار خاوه‌نی ناسمان و زه‌وی‌یه، گه‌نجینه‌ی بوونموه‌ر ه‌ی خۆیه‌تی،
به‌خشنده‌و میهره‌بانه له به‌رامبه‌ر کرده‌ی که‌م پاداشی ژۆر و زه‌به‌نده‌ی ده‌داتمه‌وه
پاداشی کرده‌ی چاکه به دوو چهندانه‌و ده چهندانه‌و چنده‌ها چهندانه ده‌داتمه‌وه.

په‌روه‌ردگارا! نه‌ی به‌ده‌یه‌ینم‌ری ناخ و ناو وه‌هوا! رزق و رۆژیده‌ری
گیانله‌به‌مران! به‌مار و میهره‌شوه‌وه، هه‌لسوپنم‌ری بوونموه‌ر به ناسمان و نه‌ستیره‌وه
حه‌شاماتیه‌وه، راگری که‌ون و کائینات به ده‌ستی قوردره‌ت و ده‌سه‌لات، که‌ریمی
کار ساز، که‌سی بی که‌سان، که‌کیم و دانا، خاوه‌ن ره‌حم و توانا بو‌خاتری زات و
صیفلت به عه‌طف و میهره‌بانی و به‌رزی و زاناییت له گه‌رۆه‌ی موسولمانی
سوپاسگوزارمان حلیب به‌فرمووه‌وه، خۆراگر و راستال و چاکه‌کار و باش گوشتارمان
بسازینه لمو کۆمه‌له‌مان بژمیره که خۆت له دونه‌یاو قیامه‌ت دا لێیان رازیت
نموانیش له پاداش و نیعمه‌ته‌کانت رازین. نامین.

بوو، خودا یارمه تیده رمان بی بو په ره پیدانی
کاره که مان

پیرستی سەر باسه کانی جزمی پینجه م

لا پەرە	بابەت
۳	ژنی میژد دەر مارە ناکرێ، ئافەرەتی نامە حەرم مارە دەکرێ بە مەرجێ مارەیی هەبێ
۶	ئەم ئایەتە حەوت حوکمی شەریعی تێدان
۹	مەرجە کانی مارەیی ئەمەتەو سزای ئەوانە ی دواتر پێسی دەکەن
۱۴	هۆکاری حوکمە شەریعی کانی ئایەتە کانی پێشوو
۱۷	مال خواردنی یە کتری بە ناحق خراپە
۲۲	پاداشتی خۆپاراستن لە تاوانە گەورەکان
۲۵	نەمی کردن لە حەسوودی! بۆ هەموو شتێک دلوا لە خوا بکەین
۲۹	هەموو میراتگریک ئەبێ بە شە میراتی خۆی بەرکەوێ
۳۴	پیاو سالاری بە سەر ژندا، رێگە چارە ی کێشە ی نێوان ژنو میژدە
۴۲	رەوشتی قورئانی: یە کتاپە رستی، چاکە کردن، مال بەخشین
۵۱	هەلئان بۆ فەرمانبەر داری خودو پێغمەبەر
۵۵	یاساغ کردنی نوێژ کردن بە سەر خۆشی، کە ئاوانە بوو تە یە موم دەکرێ
۶۰	هەلئو کەوتی جوله کەکان
۶۶	پەرورە نگار فەرمان بە خاوەن نامەکان دەکات ئیمان بە قورئان بهێتن
۶۹	ئەو ی خودا چاوپۆشی لی دەکاو ئەو ی چاوپۆشی لی ناکات
۷۲	چەند نموونە یە کێ تری خاوەن نامەکانو سزای ئەو کردە وانه
۷۸	سزای کافرانو پاداشتی موسلمانان
۸۱	یاسای حوکمێرانی لە ئیسلامدا.....
۹۰	بیرو بۆچوونی دوو پەرە کانیو هەلوێستیان
۹۴	بە گوتی کردنی فەرمانی پێغمەبەر ﷺ پێویستە
۹۶	خۆشویستنی نیشتمانو پابەند بوون بە فەرمانی خودو پێغمەبەر ﷺ
۹۸	پاداشتی گوێڕایەلی بۆ فەرمانی خودو پێغمەبەر ﷺ
۱۰۱	یاسای شەڕ لە ئیسلامدا
۱۰۸	حالو چۆنیەتی ئادەمیزادەکان لە کاتی فەرز کردن جەنگ دژی کافران
۱۱۵	گوێڕایەلی فەرمانی پێغمەبەر گوێڕایەلی فەرمانی خودایە
۱۲۲	بۆکوکردنەو ی هەوالی جموجۆلی سوپای ئیسلام بۆ ووردبوونەو یاساغە
۱۲۴	هەلئانی موسلمانان بۆ جیهاد
۱۲۶	یاسای شفاعەت کردن وەلامدانەو ی سگۆ
۱۳۱	رەوشتی دوو پەرە کانیو چاوپۆریان، چۆنیەتی مامەلە کردنیان
۱۴۸	سوور بوون لە سەر ناشتی و پابەند بوون بە حوکمە کانی خودا

لا پەرہ	بابه
۱۵۱	جیاوازی نیتوان تیکوشه ران و نهوانی خۆ له جیهاد دهشارنه وه
۱۵۵	کۆچ کردنی موسلمانانی بێ دهسهلات
۱۶۳	کورت کردنه وهی نوێژ له سهغهرداو نوێژی ترس
۱۷۶	ههڵدانی موسولمان بۆ جهنگو چاوه پوانی پهکێ له نوو بههره
۱۷۹	قهزاوهت کردن به حهق و راستی و عهاله تکاری رهها
۱۹۰	حاله تی سرتنه سرتی باش و سزای نهوانی دژایه تی پێغه مبه ر ﷺ دهکهن
۱۹۶	هاوه ل دانان بۆ خوداو سه ره دجاسی شه بیتان و نه تواره به دهکانی
۲۰۷	به ههشت به ههوانته دهست ناگه وێ، به کرده وه و ئیمانی ساغ دهست دهکوهی
۲۱۳	سه ره رشتیاری هه تیوان، رێکخستنه وهی ژن و میژدی لێک زویر بوو
۲۲۴	خاوه نیستی بوونه وه ره ره یق خودایه، سه ره رزی دنیا و قیامهت بۆ تیکوشه رانه
۲۳۰	دانوه ری له بریار داند، شایه تی دان به حهق، برهوا به خوداو پێغه مبه ر
۲۳۴	ره وه شتی نوو پوه کان و هه لوێستیان دژی موسلمانان و سزایان له لای خودا
۲۴۱	هه لوێستی تری نوو پوه کان، سزادانیان له لایه ن خودا وه

